

J.H. Rosney ảnh

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

Người dịch: HOÀNG THÁI ANH

SÁCH MỚI.NET - EBOOK

THƯ VIỆN EBOOK **SÁCH MỚI.NET**

HÀNG NGHÌN ĐẦU SÁCH HAY
HOÀN TOÀN MIỄN PHÍ

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU

Phần Thứ Nhất

Phần Thứ Nhất

Chương I - Lửa chết

Chương II - Voi ma mút và bò Oroc

Chương III - Trong hang đá

Chương IV - Sư tử khổng lồ và cọp cái

Chương V - Bên dưới những tầng đá

Chương VI - Trốn chạy trong đêm tối

Phần thứ hai

Chương I - Những đám tro

Chương II - Mai phục trước Lửa

Chương III - Trên bờ con Sông Lớn

Chương IV - Người và ma mút thân thiện

Chương V - Vì ngọn lửa

Chương VI - Đi tìm Gaw

Chương VII - Sống giữa bầy ma mút

Phần thứ ba

Chương I - Những người Lùn đỏ

Chương II - Vách đá hoa cương

Chương III - Đêm tối bên đầm lầy

Chương IV - Cuộc chiến trong rừng liễu

Chương V - Những con người đương tàn lụi

Chương VI - Qua miền đất ngập nước

Chương VII - Những Người-Lông-Biếc

Chương VIII - Con gấu khổng lồ trong hẻm núi

Chương IX - Lèn đá

Chương X - Aghoo rậm lông

Chương XI - Trong thời kì mông muội xa xưa

LỜI GIỚI THIỆU

Các bạn thân mến!

Đoạt lửa là tác phẩm nổi tiếng của J.H. Rosny Anh, in lần thứ nhất ở Brussels (Bi) năm 1911 với tên là LA GUERRE DU FEU (Cuộc chiến đấu vì Lửa).

J.H Rosny là tên kí chung của hai anh em Honoré và Justin Boex, nhà văn Pháp, J.H Rosny Anh (1856-1940) viện sĩ Viện Hàn lâm Goncourti (Pháp), chuyên viết tiểu thuyết viễn tưởng về thời xa xưa, như “Đoạt lửa”, “Con mãnh thú không lồ”, v.v...

Trang đầu tác phẩm Đoạt Lửa, tác giả đã đề tặng bạn:

“Gửi Théodore Duret.

Cuộc du hành này trong thời kì tiền sử rất xa xưa, mà con người con chưa vạch bất cứ một hình thù gì trên đá và trên chất sừng, có thể cách đây một trăm ngàn năm”.

Vậy đó, câu chuyện này đã xảy ra khoảng mười vạn năm trước. Ở cái thời kì mông muội xa xưa ấy, con người đang từng bước từ “người vượn” chuyển đi lên, ăn lông ở lỗ, sống thành bầy, những bầy người nguyên thủy chỉ mới săn bắt và hái lượm. Trong thế giới hoang sơ dưới sự ngự trị của các lực lượng tự nhiên và của muông thú đông đảo, con người cũng chỉ là một giống thú - mà chưa phải là mạnh - nhưng lại là giống thú đứng thẳng, tư thế khác mọi giống kia làm bọn chúng phải e dè và cuộc sống của họ đã thực sự là cuộc sống của loài người từ khi có Lửa. Lửa nâng cao đời sống và cũng nâng cao “bản chất người” ở con người. Mất Lửa, con người phải lâm vào cuộc sống con vật và trở lại là con vật như những muông thú khác. Những bầy người thù địch thường tìm cách tiêu diệt Lửa để dim đôi phương vào trong bóng tối hãi hùng.

Một tác giả lớn, chuyên viết về tình báo công nghiệp đã nhận xét “Đoạt Lửa” là câu chuyện về chiến công tình báo công nghiệp đầu tiên của loài người. Một giáo sư địa chất nổi tiếng, qua truyện viễn tưởng khoa học của ông đã tâm đắc ca ngợi trí tưởng tượng của tác giả “Đoạt Lửa” đã làm sống lại cảnh vật thời nguyên thủy thật là tuyệt vời. Đọc tác phẩm “Đoạt Lửa”, các bạn hãy chú ý đến những ý kiến đánh giá ấy để có thể cùng tác giả sống với nhân vật bằng tưởng tượng - mà cùng đỡ ngỡ ngàng - trong một dĩ vãng xa xưa, một dĩ vãng không còn dấu vết và không bao giờ trở lại, nhưng là một bước đường đi lên của loài người. Văn hào Maxime Gorki đặt “Đoạt Lửa” vào danh sách - không dài - những tác phẩm cần phải cho trẻ em đọc để nâng cao hiểu biết về sự tiến hóa của nhân loại. Đó là một sự đánh giá sâu sắc, mà cũng là một “mệnh lệnh” đã thôi thúc người dịch và nhà xuất bản cố gắng hết sức mình để có thể giới thiệu “Đoạt Lửa” với các bạn. Nếu

còn có gì các bạn chưa được vừa ý thì đó chỉ là do khả năng có hạn của người dịch. Mong được bạn góp ý nhận xét.

NGƯỜI DỊCH

Phần Thứ Nhất

Chương I - Lửa chết

Những người Oulhamr chạy trốn trong đêm dài khủng khiếp. Điên loạn vì đau đớn và mệt nhọc, đối với họ tất cả đều tưởng như vô vọng trước tai họa tột cùng: Lửa của họ đã chết mất rồi. Họ nuôi nó trong ba cái chuồng, từ khi bắt đầu có bày, bốn người đàn bà và hai chiến sĩ bón cho nó ăn ngày đêm.

Trong những ngày đen tối nhất, nó vẫn được nhận các thứ nuôi sống nó, được che chở chống mưa, bão, lụt, nó đã vượt những dòng sông và những đầm lầy, không lúc nào mà không sáng xanh vào buổi sáng và nhuộm sắc huyết hồng về chiều. Diện mạo oai hùng của nó đuổi xa sư tử đen và sư tử vàng, gấu-hang-động

và gấu xám, voi ma mút^[1], cạp và beo; những chiếc răng đỏ của nó che chở cho con người trước thế gian mênh mênh. Tất cả mọi niềm vui đều ở ngay bên cạnh nó. Nó nướng thịt săn cho có mùi thơm ngon lành, nó nung cứng mũi lao, phá nổ tung đá cứng, nhờ nó mà trong chân tay người rần rật một niềm khoan khoái tràn trề sức mạnh. Nó làm cho cả bày người vững lòng giữa những đám rừng run rẩy, trên đồng cỏ vô tận, trong tận cùng những hang sâu. Đó là người Cha, người Bảo vệ, người Cứu giúp mặc dầu là hung hãn hơn, khủng khiếp hơn cả những con ma mút, mỗi khi nó xông ra khỏi chuồng và ăn sống nuốt tươi mọi cây cối.

Nó chết mất rồi! Kẻ thù đã phá tan tành mất hai chuồng; còn ở chiếc chuồng thứ ba, trong khi chạy trốn, người ta thấy nó leo lét, mờ đi và lụi dần. Quá yếu sức, nó không còn cắn được vào những túm cỏ khô ở đầm lầy, nó giần giật như một con vật bị ốm. Cuối cùng chỉ còn là một con bọ đo đỏ, thoảng hơi gió là bị cào xé. Nó tắt ngóm...”. Và những người Oulhamr chạy trốn trú trong đêm tối mùa thu. Trời không sao. Dường như bầu trời nặng trĩu chạm ngay vào mặt nước nặng trĩu, cây cỏ chìa ra những dây dợ lạnh lẽo, nghe tiếng những con bò sát quẫy nước; đàn ông, đàn bà, trẻ con chìm mất tăm lúc nào không biết. Hướng theo tiếng người dẫn đường, những người Oulhamr hú họa lần theo một dải đất cao hơn và cứng hơn, khi lội, khi bước trên những mô đất. Ba đời đã am tường con đường này, nhưng vẫn phải nhờ vào ánh trăng sao. Vào khoảng tinh mơ, họ tới gần đồng cỏ.

Một vầng sáng lạnh lạnh lọc qua những đám mây trắng và xám màu chì. Gió xoáy trên mặt nước lầy nhầy như nhựa nhão, rêu rong bồng lên thành từng nốt mụn, những con bò sát lờ lờ cuộn khúc trong đám cây sùng và từ cô. Một con sếu bốc lên một thân cây khô mộc và đồng cỏ hiện ra với những cây thân thảo run rẩy, trong một đám mù hung hung, tím tấp tới cùng trời. Bầy người vụt đứng thẳng lên; lách qua đám sậy, họ bước lên cỏ, trên đất cứng.

Thế là, cơn mê hoảng về cái chết vừa dứt, nhiều người trở thành những con vật bất động: họ nằm dài trên mặt đất, họ thiếp đi trong giấc nghỉ. Đàn bà tỏ ra dẻo dai hơn cánh đàn ông; những bà mẹ bị roi mắt con trong đêm lầy bây giờ rú lên như chó sói cái; tất cả đều xót xa mà âm thầm, linh cảm sự lụn bại của nòi giống và những ngày mai nặng nề; một vài người đã bảo vệ được con, bé chúng giờ lên cao hướng về những đám mây.

Faouhm, trong vầng sáng mới, điềm lại bầy, bằng những ngón tay và những cành lá. Mỗi cành lá coi bằng số ngón cả hai bàn tay. Ông ta lúng ta lúng túng, tuy nhiên, ông cũng thấy còn lại bốn cành chiến binh, hơn sáu cành đàn bà, độ chừng ba cành trẻ con, vài cụ già.

Và cụ già Goun, người tính đếm giỏi nhất cánh đàn ông, nói rằng không còn nổi một đàn ông trong năm người, một đàn bà trong ba người và một đứa bé trong một cành^[2]. Thế là tất cả những ai còn tỉnh táo đều cảm thấy tâm to lớn của tai họa. Họ hiểu rằng dòng giống họ bị đe dọa ngay tận gốc và những lực lượng của thế gian càng trở nên khủng khiếp, họ sắp phải đi mò mẫm, còm cõi và trợ trụ trên mặt đất.

Mặc dù dũng lực ít ai bì, Faouhm mất hết hi vọng. Ông không còn tin được vào vóc dạc cũng như vào đôi cánh tay vạm vỡ của mình; trên gương mặt to rộng dày đặc những lông cứng, cặp mắt vàng như mắt beo, để lộ vẻ mệt mỏi suy sụp, ông ngắm nghía những vết thương do ngọn giáo và mũi lao kẻ thù đã gây ra cho mình. Thỉnh thoảng ông lại mút dòng máu còn rỉ rỉ chảy trên cánh tay.

Cũng như tất cả những kẻ chiến bại, ông hồi tưởng lại cái lúc tưởng chừng mình sắp thắng: những người Oulhamr ào ạt xông vào cuộc chiến đấu, bản thân ông ta, Faouhm hạ được bao nhiêu là địch thủ dưới ngọn chùy nặng của mình. Họ sắp đuổi được kẻ thù khỏi vùng đất của mình để lại sẵn bắt đường hoang trên những cánh đồng cỏ non và trong những cánh rừng đồi dào môi thịt. Đã có một luồng gió thế nào thổi qua? Bởi sao mà các chiến sĩ Oulhamr bỗng nhiên lại quay cuồng trong cơn khủng khiếp, ngực họ ran lên tiếng rú hấp hối, trong khi đó thì kẻ thù tràn vào khu vực đóng quân dập tắt những ngọn Lửa thiêng liêng! Tâm trí Faouhm, đặc sệt và chậm chạp, tự hỏi như thế đấy! Nó bám riết vào hồi ức ấy, như con sài cừ bám ghì vào cái khung xương đã trợ hết thịt. Nó không muốn bị thất thế, nó không cảm nhận thấy sự thiếu kém khí lực, dũng cảm và tàn bạo.

Ánh nắng bừng lên trong đà sung sức. Nó trải dài trên bãi lầy, sục sâu xuống bùn và hong khô đồng cỏ. Niềm vui buổi sáng là ở nó, chất thịt tươi của cây cỏ. Nước có vẻ nhẹ đi hơn, bớt thâm hiểm và đỡ đục vẩn. Nước rung rinh những mặt gương ánh bạc chen giữa những hòn đảo màu xanh gỉ đồng, nó đẩy dòn những gợn thạch bích và hạt xoàn, nó dàn ra những đám lưu huỳnh nhợt nhạt, những mảng vẩy vân mâu và mùi nước có dịu bớt qua những rặng liễu và những cây trần. Tùy theo cái trò giỡn lúc thế này khi thế khác, mà thấy hoặc những đám

rong rêu bông lên, bông huệ nước hoặc hoa súng vàng lấp lánh, hoặc nổi bật lên những thủy lan, những xương rồng đầm lầy, những trăn châu thái, những từ cô, hoặc trải ra những vũng um tùm loài cây phụ tử, uốn éo những vòng lượn quanh co dày đặc cỏ cảnh thiên lông lá, sa thảo, liễu thảo màu hồng, thủy cần đắng, nổi lên những cánh rừng lau sậy cùng những bãi liễu dẻo lúc nhúc những chim cuốc, mỏ nhác đen, le le, óc cau, te te lông óng ánh ngọc bích, con gà sếu nặng nề và con gà nước có ngón chân dài. Bầy sếu rình mò bên những vũng nước đục ngầu; bọn giang sà xuống đập cánh trên một mòm đất cứng; con cá ngạnh xông vào đám cá mè và những con chuồn chuồn cuối cùng bay vút thành những tia lửa xanh lục, những đường chữ chi xanh biếc.

Faouhm đắm đắm nhìn bầy người của mình, tai họa hiện thân rõ lên ở ngay họ trông như một ổ bò sát: vàng ệch những bùn, đỏ ửng máu me, xanh lục những rong rêu, nó xông lên cái mùi của con sốt và của thịt thối. Có những người co cuộn lại như những con trăn gió, một số khác lại duỗi ra như lũ cá sấu và một vài người rên thở khò khè, chết đến nơi rồi. Những vết thương xám đen lại ở bụng, đã thấy kinh tởm, và ở đầu lại càng kinh tởm hơn, nhìn như hoác rộng ra do mảng tóc dẫm bết máu. Hầu hết rồi sẽ qua khỏi; những người bị thương quá nặng đã ngã xuống ở bờ bên kia hoặc chết trong đầm lầy.

Faouhm rời mắt khỏi những người đương nằm ngủ và chăm chú tới những người đương xúc động, quá cay đắng vì chiến bại hơn vì mệt mỏi. Nhiều người biểu hiện rõ vóc dạng khỏe đẹp của giống Oulhamr. Đó là những bộ mặt nặng chắc, trán thấp, hàm bạnh, da bánh mật không ngả sang màu đen, hầu hết trên mình và chân tay đều rậm lông. Cảm giác nhạy của họ là ở thính giác có thể thi đua với các thú vật. Họ có đôi mắt to, thường là dữ dằn, thỉnh thoảng ngơ ngác, vẻ đẹp thường nổi bật ở trẻ con và một vài cô gái thanh xuân.

Faouhm giơ cao hai cánh tay về phía mặt trời, hú một tràng dài và nói to:

- Không có Lửa, người Oulhamr làm được gì? Chúng ta sống làm sao được trên đồng cỏ và trong rừng, có gì che chở chúng ta chống lại bóng tối và gió bắc mùa đông! Ta sẽ phải ăn thịt sống và những thân thảo đắng ngắt, không có gì để sưởi ấm chân tay nữa, mũi cây giáo dành cứ mềm nhũn. Sư tử, gấu, cọp, con sài cừ lớn sẽ ăn thịt ta trong đêm tối. Người nào tìm được Lửa? Người đó sẽ là anh em của Faouhm, người đó sẽ được nhận ba suất thịt săn, bốn suất của cải, người đó sẽ được nhận cô gái Gammla, con gái chị tôi, và nếu tôi chết, sẽ nhận cái gậy chỉ huy.

Thế là Naoh, con trai Báo đốm, đứng lên và nói:

- Hãy giao cho tôi hai chiến sĩ chạy giỏi và tôi sẽ đi lấy Lửa ở những Người con của ma mút hoặc ở những kẻ Ăn thịt người, vẫn săn bắt hai bên bờ Sông Đồi.

Faouhm không nhìn anh ta bằng con mắt thiện cảm. Naoh vốn là người to con nhất trong những người Oulhamr, kể về vóc dạc. Đôi vai còn có sức nở rộng.

Không có một chiến sĩ nào lanh lẹ bằng, chạy dai sức bằng. Anh ta vật ngã Mouh, con trai Trâu rừng, vốn sức vóc không thua gì Faouhm. Và Faouhm phải e ngại Naoh. Ông bắt anh ta làm những việc khó khăn dễ nản, sai anh ta đi xa bầy, đưa anh ta đến trước cái chết.

Naoh không ưa gì người chỉ huy, nhưng anh ta bốc lên khi thấy Gammla, duỗi dài, uyển chuyển và bí ẩn, mớ tóc như một đám lá cây xanh mượt. Naoh đã có lần đón rình cô gái trong những rặng liễu dẻo, sau những thân cây hoặc bên những bờ đất, người nóng ran và bàn tay run run, tùy lúc, anh bồn chồn hoặc là âu yếm hoặc là tức giận. Đôi lúc, anh dang rộng đôi tay như thể ôm lấy cô ta, chậm chạp và dịu dàng, đôi lúc, anh nảy ý muốn xông tới cô ta cũng như là đối với những cô gái trong những bầy người thù địch, quật ngã xoài xuống đất bằng một đường chùy. Tuy vậy, không lúc nào anh nghĩ đến làm khổ cô ta, nếu anh được cô ta làm vợ, nhất định anh sẽ không đối xử cục cằn, không muốn thấy hiện lên ở khuôn mặt cô cái vẻ sợ hãi làm cho hai bên trở nên xa lạ.

Phải như lúc khác thì Faouhm cũng chẳng đón nhận mặn mà gì những lời của Naoh. Nhưng lúc này thì ông ta đang bị đè dìm xuống cái tai họa lớn. Biết đâu sự hợp tác với con trai Báo Đốm lại chẳng tốt lành! Bằng không thì ông cũng có cách để đưa anh ta vào chỗ chết. Và ông quay về phía chàng trai:

- Faouhm chỉ có một lời thôi! Nếu Naoh đưa được Lửa về cho bầy thì anh ta sẽ được nhận Gammla, không phải nộp một chút gì bù chuộc. Anh ta sẽ là con trai của Faouhm.

Ông giơ cao tay, nói thông thả, giọng cục cằn và khinh khỉnh.

Thế rồi, ông ra hiệu cho Gammla.

Cô gái bước tới, run run, ngược đôi mắt long lanh chứa chan ánh lửa âm thấp ở những dòng sông. Cô biết quá rõ Naoh từng rình cô giữa đám cỏ cây và trong bóng tối. Mỗi khi anh ta hiện ra từ sau một bụi cỏ, như là anh ta sắp xông tới vồ lấy mình thì cô cũng gờm anh ta, cũng có những lúc hình ảnh chàng trai ấy đối với cô lại chẳng chút gì là khó chịu, cùng một lúc, cô cầu mong anh ta bỏ mạng dưới tay quân Ân thật người cũng như anh ta đem được Lửa về.

Bàn tay thô kệch của Faouhm vỗ mạnh lên vai cô cháu gái, ông ta thét lên với tất cả lòng tự kiêu man rợ của mình:

- Hãy xem đây, trong đám những cô gái của con người, liệu có ai được đúc nặn tốt đẹp hơn? Nó có thể mang cả một con nai cái trên vai, đi bộ không hề chùn bước từ khi mặt trời mọc đến khi mặt trời lặn, nhịn đói nhịn khát, vò mềm da các loại thú, bơi một mạch qua hồ, nó sẽ nở ra những đứa con vô địch. Nếu Naoh đem được Lửa về, anh ta sẽ đến nhận lấy nó mà không phải nộp lại những cây rìu, những cái sừng, những vỏ ốc hoặc những tấm da thú!

Đột nhiên, Aghoo con trai Bò Oroc^[3], con người rậm lông nhất trong bầy Oulhamr, bước ra đây vẻ thêm muốn:

- Aghoo muốn đi tìm Lửa về. Anh ta đi với các em của anh ta rình đón kẻ địch ở bên kia sông. Và anh ta sẽ chết dưới lưới riu, đầu mũi giáo, dưới răng con hổ, dưới móng vuốt con sư tử khổng lồ, hoặc anh ta sẽ đem Lửa trở về cho bầy Oulhamr, không có Lửa, bầy Oulhamr yếu hèn như những con hươu hoặc những con dê núi.

Trên khuôn mặt của hắn, chỉ thấy mỗi cái lỗ miệng với đẻo thịt sống bao quanh và những con mắt khát máu. Vóc dạc bè bè làm tăng thêm quá cỡ chiều dài cánh tay và chiều rộng đôi vai, tất cả tấm thân hình ấy tỏa ra một sức mạnh cực sức bền bỉ và tàn nhẫn. Cũng chưa ai hiểu được sức mạnh của hắn đến mức nào. Hắn chưa hề thử sức với Faouhm hoặc với Mouh, hoặc với Naoh. Chỉ biết là nó ghê gớm lắm. Hắn không hề đem ra thi thố trong bất cứ một keo giao đấu thân thiện nào. Tất cả những ai chắn ngang đường hắn đi đều bị đánh gục, hoặc hắn chỉ tạm bẻ gãy một chi, hoặc hắn tiêu diệt và xé những cái sọ xấu số ấy vào đồng trống lợi phẩm của hắn. Hắn sống cách biệt những người Oulhamr khác, cùng với hai đứa em trai, cũng rậm lông không kém, và vô khối đàn bà bị đày vào một cảnh tội đòi khủng khiếp. Mặc dầu người Oulhamr có thiên tính là khắc nghiệt đối với mình và tàn bạo đối với kẻ thù, họ vẫn e dè sự quá mức của những đức tính đó ở mấy đứa con trai Bò Oroc. Vậy là có một sự bất đồng ý ngầm nổi lên, sự liên kết đầu tiên của quần chúng chống lại một sự thiếu yên ổn quá đáng.

Một nhóm xúm lại quanh Naoh, con người vẫn bị một số đông chê bai là ít bạo ngược trong lúc trả thù. Nhưng cái điều dở đó, ở một chiến sĩ hùng mạnh, thì lại được những người không có cơ bắp chắc nịch và chân tay nhanh nhẹn ưa thích.

Faouhm cũng ghét Aghoo không kém ghét con trai Báo đốm, ông ta còn ghét hắn hơn nữa. Sức mạnh cực sức và thâm hiểm của mấy anh em đó dường như bất khả xâm phạm. Nếu một trong ba người muốn một kẻ nào chết thì cả ba anh em đều cùng một lòng. Ai đã thách thức họ thì chỉ có chịu cho họ tiêu diệt hoặc phải tiêu diệt họ đi thôi.

Người chỉ huy bầy đã cố kiềm cho được sự hợp tác của họ, họ thì cứ lẩn tránh, núp kín trong sự ngờ vực, không chịu tin vào lời nói hoặc việc làm của mọi người, nổi khùng lên khi được đối xử tốt và không biết một cách vuốt ve nào ngoài sự khùng bố. Faouhm, đa nghi và tàn nhẫn không kém, dẫu sao cũng có những đức tính của người chỉ huy. Đó là sự độ lượng đối với những người cộng sự, sự cần thiết phải biết khen ngợi, một vài quan hệ gần gũi, hiếm hoi, đặc cách, kiên trì.

Ông trả lời thô lỗ:

- Nếu con trai Oroc đem được Lửa trở về cho bầy Oulhamr, anh ta sẽ được nhận Gammla không phải bù chuộc chút gì, sẽ là người đứng thứ nhì trong bầy các chiến sĩ phải tuân theo khi vắng người chỉ huy.

Aghoo lắng nghe một cách thô bạo, quay cái mặt rậm lông về phía Gammla, hần thềm thường nhìn cô gái, đôi mắt tròn của hần cứng lại, hần học:

- Người con gái của Đầm lầy sẽ về tay con trai Oroc bất cứ kẻ đàn ông nào khác đụng tới cô ta sẽ toi mạng.

Lời tuyên bố làm cho Naoh nổi giận. Anh chàng hăng máu nhận cuộc chiến, anh đồng dạc hô lớn:

- Cô gái sẽ thuộc về người nào đưa được Lửa trở về!

- Aghoo sẽ đưa được Lửa trở về!

Hai bên gườm nhau. Cho tới hôm nay, giữa hai người chưa hề xảy ra một lí do gì để chọi nhau. Hiểu rõ sức nhau, không cùng chung một sở thích mà cũng không có sự tranh giành thiển cận, họ chẳng bao giờ chạm trán nhau, chẳng bao giờ cùng đi săn với nhau. Lời tuyên bố của Faouhm đã nhen nhóm sự thù hằn.

Mới ngày hôm qua thôi, Aghoo không nhìn Gammla khi cô gái lướt qua trên đồng cỏ, nhưng bây giờ nghe Faouhm ca ngợi cô ta thì hần vụt thấy rung động tới từng thớ thịt. Từ tấm bé đã quen nét đuôi theo những dục vọng bất ngờ, hần bỗng thềm muốn cô gái cũng khát khao dường như đã thềm muốn từ nhiều mùa qua. Từ đó, hần kết tội tất cả mọi đối thủ, hần cũng không có cả bất cứ ý định nào để cân nhắc, ý định của hần đã nằm ngay trong những thớ thịt của hần.

Naoh hiểu rõ điều đó. Anh nắm chắc cây rìu trong tay trái và ngọn giáo bên tay phải. Tiếp theo lời thách thức của Aghoo bọn em hần hiện ra lạnh lẽ, có phần man rợ hơn, với những chòm lông màu đỏ, đôi mắt chấp chới như cánh cứng con bọ cam. Thân hình mềm dẻo cũng đáng sợ ngang với sức mạnh của chúng.

Cả ba anh em, sẵn sàng giết chóc, dõi theo Naoh. Nhưng một tiếng ồn ào bỗng nổi lên trong đám chiến binh. Ngay cả những người đã chê bai Naoh cái tính yếu mềm trong căm thù, cũng không muốn thấy anh chết sau khi biết bao chiến binh Oulhamr đã bỏ mạng và khi anh đã hứa sẽ đem Lửa trở về cho bầy. Mọi người biết rõ anh lắm mưu nhiều mẹo, dẻo dai không hề mệt mỏi, khéo léo trong nghệ thuật giữ gìn ngọn Lửa hất hiu nhất và làm cho nó cháy bùng lên từ đám tro tàn, nhiều người đặt niềm tin vào vận may mắn của anh.

Thực ra, Aghoo cũng có đủ kiên nhẫn và tinh khôn để thực hiện có hiệu quả mọi công việc và bầy Oulhamr cũng hiểu rõ ích lợi của một việc làm song song. Họ đứng dậy ồ ạt, những người cùng phe với Naoh hò hét càng hăng hơn, đứng thành hàng chiến đấu.

Dù chẳng biết sợ hãi, con trai Oroc vẫn không coi thường sự khôn ngoan. Hần tạm dẹp cuộc tranh chấp để lại lúc khác. Ông cụ Goun gầy-khô-xương tập hợp ý kiến ồn ào của đám đông:

- Những người Oulhamr muốn bị tiêu diệt hay sao? Họ đã quên rằng kẻ thù và đầm nước đã giết hại bao nhiêu chiến sĩ rồi ư? Trong bốn người, chỉ còn sót được một! Tất cả những ai có sức mang nổi cây rìu, cây lao và cây chùy đều phải sống.

Naoh và Aghoo đều là những kẻ mạnh trong số những người săn bắt trong rừng và trên đồng cỏ, nếu một trong hai chiến sĩ đó chết, bầy Oulhamr sẽ yếu bằng mất đi bốn người khác... Con gái Đầm lầy sẽ hầu hạ người nào đem được Lửa về cho chúng ta, bầy ta đã quyết định như thế!

- Đúng, đúng, phải như thế! - Những tiếng nói cứng cõi nổi lên ủng hộ.

Và phái đàn bà, đáng sợ nề do số lượng đông, do sức lực hầu như chưa suy suyển, do sự nhất trí về tình cảm, đồng dục tuyên bố:

- Gammla sẽ thuộc về người chiến thắng, đưa được Lửa về!

Aghoo so đôi vai lông lá. Hấn căm ghét tội độ đám đông nhưng cũng nhận thấy chống lại là không có lợi. Tin chắc sẽ vượt Naoh, hấn tự giành quyền cho mình, tùy theo trường hợp đôi bên chạm trán, sẽ đấu sức và sẽ thủ tiêu đối thủ luôn. Và ngực hấn phồng căng đầy tự tin.

Chương II - Voi ma mút và bò Oroc

Tình mơ sáng hôm sau. Gió trên cao thổi trong mây, còn ở sát mặt đất và đầm lầy thì không khí đê xuống oi ong, thom thom và nóng. Bầu trời rung rinh như mặt hồ nước, lay động những đám rong rêu, những túm sen trắng, những bụi sậy xanh nhợt. Bình minh cũng cuộn cuộn tung bọt sóng muôn màu. Nó lan rộng ra, tràn thành những vũng vàng lưu huỳnh, những vịnh biếc ngọc bích, những dòng sông hồng xà cừ.

Những người Oulhamr, quay cả về đám lửa mênh mông ấy, cảm thấy từ đáy sâu tâm hồn dâng lên một cái gì như là một sự sùng bái và cái đó cũng đầy căng lên những chiếc kèn tí xíu của lũ chim trong đám cỏ trên đồng và trong những rừng liễu bên đầm lầy. Nhưng có những người bị thương rên rỉ vì khát, một chiến sĩ đã chết, duỗi dài chân tay xanh ngắt, một con thú ăn đêm đã gặm hết cái mặt anh ta.

Ông già Goun lẩm nhẩm những lời than vãn mơ hồ và Faouhm cho thả cái xác chết xuống nước.

Sau đó, tất cả sự chú ý của bầy người tập trung vào Aghoo và Naoh, những người sẽ đi lấy Lửa đang sắp sửa lên đường. Nhóm Rậm lông mang chùy, giáo và lao có mũi nhọn bằng đá lửa hoặc ngọc thạch. Naoh tin tưởng vào mưu mẹo hơn là vào sức mạnh, không chọn những chiến sĩ vạm vỡ mà lại là hai chàng trai trẻ lanh lẹ và đủ sức giữ vững một cuộc chạy dài hơi. Họ đem theo mỗi người một chiếc rìu, cây giáo và mấy ngọn lao. Naoh mang thêm ngọn chùy gỗ sồi: một cành sồi còn xù xì đã nung cứng trong Lửa. Anh ưa dùng chiếc vũ khí ấy hơn tất cả mọi thứ khác, kể cả khi đương đầu với những thú lớn ăn thịt.

Faouhm nói, trước hết với con trai Oroc:

- Aghoo đã đến với ánh sáng trước con trai Báo đốm. Anh ta sẽ chọn trước đường đi. Nếu anh ta đi về phía Sông Đôi, Naoh sẽ đi vòng theo bãi lầy, về phía Mặt trời lặn... và nếu anh ta vòng theo các bãi lầy thì Naoh đi về phía Sông Đôi.

- Aghoo chưa biết rõ đường nào sẽ đi! - Anh chàng rậm lông cãi lại - Ta đi tìm Lửa, có thể sáng đi về phía đông, chiều về phía bãi lầy. Thử hỏi người săn bắt theo con lợn rừng có thể biết được mình sẽ hạ con mồi ở chỗ nào không?

- Aghoo sẽ thay đổi hướng đi sau này! - Cụ già Goun góp ý và được những tiếng xì xào trong bầy ủng hộ. - Anh ta không thể cùng một lúc ra đi về phía Mặt trời lặn và về phía Sông Đôi. Anh ta hãy chọn đi!

Trong tâm hồn sâu thẳm của hắn, con trai Oroc hiểu rằng hắn sẽ phạm sai lầm, không phải do cưỡng lại người chỉ huy, mà ở chỗ gọi cho Naoh sự nghi ngờ. Hắn gào lên, quay luồng mắt chó sói về phía đám đông:

- Aghoo sẽ đi về phía Mặt trời lặn.

Và ra một dấu hiệu cốc lốc cho hai em, hấn lên đường theo ven bờ đầm lầy.

Naoh chưa quyết định nhanh chóng như vậy. Anh còn muốn nhận tiếp vào trong đôi mắt hình ảnh Gammla. Cô gái đứng dưới một cây tần bì, sau cái nhóm có người chỉ huy, cụ già Goun và các bô lão. Naoh tiến lại, anh thấy cô ta đứng yên, mặt ngoảnh về phía đồng cỏ. Cô gái đã cài lên mái tóc những bông hoa dại và một bông sen màu nguyệt bạch, một vàng sáng dường như ánh lên từ làn da cô, óng ả hơn là vàng sáng của những dòng sông tươi mát và của gỗ non xanh cây cối.

Ở Naoh bốc lên máu nóng của sự sống, lòng ham muốn ngai ngùng và không thể dập tắt, niềm ước vọng mãnh liệt được tái tạo ra loài vật và cỏ cây. Trái tim anh căng lên đến mức làm cho anh ngạt thở vì nó, dạt dào âu yếm và giận dữ, tất cả những kẻ nào chia rẽ anh với Gammla đều đáng khinh ghét như bọn Con của ma mút hoặc quân Ân thịt người. Anh giơ cao cánh tay nắm cây rìu và nói:

- Hỡi cô con gái của Đầm lầy, hoặc Naoh không trở về, anh ta mất tích dưới đất, dưới nước, trong bụng lũ sài cừu, hoặc sẽ đem Lửa về cho bầy Oulhamr. Anh ta sẽ đem về cho Gammla những vỏ ốc, đá xanh, răng beo và sừng bò tốt.

Nghe những lời ấy, cô gái đưa mắt nhìn người chiến sĩ, cái nhìn rung lên niềm vui của trẻ thơ. Nhưng Faouhm đã bồn chồn giục giã:

- Các con trai Oroc đã khuất sau những cây sến kia!

Lúc ấy Naoh mới ra đi về phía nam.

Naoh, Gaw và Nam đi suốt ngày trên đồng cỏ. Đồng cỏ đương tràn trề sức sống, những vạt cỏ nối tiếp như những đợt sóng đuổi nhau trên mặt biển. Đồng cỏ cúi rạp dưới gió nồm, gãy giòn dưới nắng, tỏa trong không gian tính chất muôn vẻ của các thứ hương thơm, đồng cỏ thật là đáng sợ và trù phú, đều đều trong toàn bộ, đa dạng trong chi tiết, và sản sinh ra bao nhiêu là các loài thú cũng ngang với các giống hoa, các thứ trứng cũng ngang với các loại hạt giống. Giữa những cánh rừng cao lương, những vạt kim tước chi, những doi thanh hao, len lỏi những mã đề, những tiểu liên kiều, những tử bi, những mao lương, những cỏ thi, những ô rô, những thủy cần. Thỉnh thoảng mặt đất tro trụi sống cuộc sống trì trệ của khoáng vật, bề mặt nguyên sinh ở đó cây cỏ không hề cấm nổi những đoàn quân bền bỉ. Thế rồi lại xuất hiện những đám cỏ xay và dã tường vi, bồ công anh và xa cúc, chề ba đỏ hoặc những bụi bờ điểm lác đác những cánh sao.

Đây đó, nhô lên một mỏm đồi, lồm xuống một hố trũng, một mảnh ao tù lúc nhúc côn trùng và ếch nhái, cóc, rắn, một vài tảng đá nhô lên nổi bật cái dáng voi cổ đại, người ta thấy những sơn dương, dê núi, thỏ rừng vụt qua, những sói và chó rừng xông ra đồng cỏ, những gà lôi hoặc cun cút bốc lên không, những gặm ghì, giang và quạ bay lượn, những ngựa, lừa rừng và những con lộc phi hàng đàn. Một con gấu xám, đi đứng trông như loài khỉ lớn và loài tê giác hỗn hợp, khỏe

hơn cộp và cũng khùng khiếp gần như con sư tử không lồ, lù lù trên dải đất cỏ xanh, những con bò Oroc xuất hiện ở đường chân trời.

Noah, Nam và Gaw nghỉ đêm ven chân một gò đất, họ chưa qua được một phần mười đồng cỏ, họ chỉ mới thấy có những làn sóng cỏ đuổi nhau. Mặt đất bằng phẳng, đều đều và rầu rầu, tất cả mọi hình thái của thế gian hiện lên và nhòa mất trong những đám mây rộng lớn buổi hoàng hôn. Đứng trước hàng hà sa số đóm lửa trên cao, Naoh nghĩ tới ngọn lửa leo lắt mà anh đang đi tìm, tưởng chừng anh chỉ cần leo lên đỉnh một ngọn đồi, chìa một cành thông ra rút lấy một tia lửa từ những đồng than hồng được nung đốt phía trời tây.

Mây đen sầm lại. Một cái vực màu tía mở ra rất lâu ở phía cuối vòm trời, những mẩu đá óng ánh xinh xẻo ở các vì sao vụt nổi lên cái trước cái sau, hơi thở của đêm tối đã thổi.

Naoh, vốn đã quen với đồng lửa những buổi canh gác, cái bức rào sáng đặt chắn trước biển bóng tối, lúc này cảm thấy sự yếu đuối của mình. Gấu xám có thể xuất hiện, hoặc beo, cộp, sư tử mặc dầu họa hoằn lắm chúng mới sục vào sâu trong đồng cỏ, một đàn bò Oroc, ào tới như sóng tràn, sẽ nhấn chìm khối thịt mảnh mai của con người, số lượng đông cũng làm cho lũ chó sói có sức mạnh ngang những thú lớn, bụng đói lại kích thích cho chúng táo bạo thêm.

Ba chiến sĩ phải ăn thịt sống. Đúng là một bữa ăn buồn chán, họ luyến nhớ mùi thơm thịt nướng. Sau đó, Naoh canh đọt đầu. Toàn thân anh hướng vào đêm tối. Con người anh là một dáng hình tuyệt tác, thắm đậm những gì là tinh hoa của vũ trụ, nhờ cặp mắt, anh “bắt” được những ánh lân tinh, những hình dáng mờ nhạt, những sự di chuyển của bóng tối và anh cũng với thấu các vì tinh tú; nhờ đôi tai, anh phân biệt tiếng gió heo may, tiếng cành cây gãy, côn trùng và chim ăn đêm bay, thú rừng bước đi hay bò lết, anh nhận rõ từ xa tiếng chó rừng tru, tiếng linh cẩu cười gằn, tiếng chó sói hú, tiếng chim cắt kêu, tiếng xạt xành gãi cánh; nhờ mũi thính, anh “chớp” được hơi thở của bông hoa yêu đương, làn hương thoảng vui vui của cỏ, mùi hôi hám những thú dữ, mùi nhạt thếch hoặc nức xạ của loài bò sát. Làn da anh rung lên theo hàng ngàn sự thay đổi nhỏ của lạnh và nóng, của ẩm thấp và khô ráo, với mọi sự biến đổi của heo may. Như vậy, anh sống cùng tất cả những gì chứa đầy trong không gian và trong thời gian.

Cuộc sống đó không phải là dễ dàng, mà cơ cực và đầy những đe dọa. tất cả những gì làm nên nó đều có thể hủy diệt nó; nó chỉ có thể sống còn nhờ ở sự nhanh nhẹn, sức mạnh mưu trí, một cuộc chiến đấu không mệt mỏi với mọi vật.

Naoh rình trong bóng tối những chiếc nanh cửa thịt, những chiếc vuốt xé da, con mắt nảy lửa của thú ăn thịt. Nhiều con thú nhìn nhận giống người là loài thú hùng mạnh và không dám lân la. Bọn linh cẩu với bộ quai hàm kinh khủng hơn hàm sư tử có bèn mắng nhưng chúng lại không thích đánh nhau và chỉ đi tìm thịt thối rữa. Một đàn chó sói chạy qua và chúng chậm bước lại. Chúng hiểu rõ sức

manh của số đông, chúng tự nghĩ cũng có thể gần cân sức với mấy người Oulhamr. Tuy nhiên cũng chưa đến mức đói meo, chúng lại đuổi theo vết dê rừng. Đến một bầy chó rừng, cũng chẳng kém cạnh hơn sói, chúng hú lên rất lâu chung quanh gò đất, khi thì chúng dọa dẫm, khi thì con này hoặc con khác mon men đến gần một cách nham hiểm. Bình thường thì chúng không tấn công vào con thú đứng thẳng. Đã có một thời, chúng sống đông đúc ngay cạnh bầy người, chúng ăn những thức ăn thừa và cũng nhập vào những cuộc săn. Ông già Goun đã làm quen với một cặp chó rừng và dành lại cho chúng lòng ruột và xương con thịt, chúng đã bỏ mạng trong một cuộc đấu sức với một con lợn lòi, sau đó thì không còn làm quen được với bọn chó rừng nữa bởi vì khi Faouhm cầm quyền chỉ huy đã ra lệnh giết chúng không tiếc tay.

Mối quan hệ ấy với chó rừng đã khiến Naoh chú ý, anh cảm thấy từ đó có thể nảy sinh một sức mạnh mới, ổn định hơn và quyền lực hơn. Nhưng giờ đây trong đồng cỏ, một mình với hai chiến sĩ, anh chỉ cảm thấy trong đó thì sự nguy hiểm là chính. Có thể anh sẽ thử được với vài ba con nhưng không thể với cả đàn chó rừng được.

Thế nhưng lũ chó rừng thắt chặt dần vòng vây, tiếng kêu của chúng thưa đi và hơi thở của chúng mạnh lên. Naoh hơi chần chợn. Anh quơ một nắm đất, ném mạnh vào con chó liều lĩnh nhất, quát to:

- Chúng ta có nhiều mũi lao nhọn và những cây chùy nặng có thể giết chết gấu, bò tót và sư tử đấy!

Con chó bị ném trúng mõm, và giật mình vì tiếng quát của Naoh, nó vùng bỏ chạy. Những con kia gọi nhau và có vẻ bàn cãi với nhau. Naoh ném tiếp luôn một vốc đất.

- Chúng bay thì quá yếu làm sao chống nổi người Oulahmr chúng tao! Mau cút đi mà tìm sơn dương và tiêu diệt bọn chó sói! Con chó rừng nào dám lại gần một chút nữa sẽ xô ruột ra đó!

Nam và Gaw nghe tiếng người chỉ huy cũng tỉnh dậy nhồm vọt lên. Mấy cái hình chột xuất hiện ấy khiến lũ chó rừng quyết định bỏ chạy thẳng.

*

* *

Naoh đi rông rã suốt bảy ngày, vừa đi vừa lo tránh những cạm bẫy của mọi thứ trên đồi, càng tới gần rừng càng đầy rẫy. Mặc dầu cũng còn ở xa đến nhiều ngày đường, rừng đã đánh tiếng trước bằng những lùm cây to, bằng sự xuất hiện những thú dữ lớn, ba người Oulhamr đã nhắc thấy con hổ và con báo đại cò. Đêm đến lại càng cơ cực. Rất sớm trước hoàng hôn, họ đã phải kiếm cách che chắn quanh bằng các chướng ngại vật, họ tìm những hốc trong gò đất, trong tảng đá, trong bụi cây rậm dày, họ lánh xa các cây to. Ngày thứ tám và ngày thứ chín, họ khát khô cả họng. Không có lấy một dòng suối, một mảnh ao, bãi cỏ hoang vắng

héo nhạt đi, những con bò sát cạn lấp loáng giữa những hòn đá, sâu bọ ran lên trong khoảng không một sự hồi hộp đầy lo âu, chúng bay vút đi như những vòng xoáy bằng đồng, ngọc thạch, xà cừ, chúng lao xuống da các chiến sĩ và thọc vòi quấy rối.

Lúc bóng chiều ngày thứ chín đã ngả dần, mặt đất trở nên mát mẻ và êm dịu, chợt thoáng có mùi nước qua những ngọn đồi đưa xuống, và có một đàn bò Oroc đương tiến về phía nam. Naoh bảo các bạn:

- Chúng ta sẽ được uống nước trước khi mặt trời lặn! Lũ Oroc đang kéo đến chỗ có nước!

Nam - con trai cây Sên, và Gaw - con trai Dê núi, vươn thẳng thân hình khô khăng lên. Đó là những con người nhanh nhẹn và chưa ổn định. Cần phải gây cho họ lòng dũng cảm, khả năng chịu đựng, ý chí vững vàng trước đau thương, niềm tin. Trở lại, họ sẽ cống hiến sự phục tùng, họ sẽ dễ nặn như đất sét mà thường là hào hứng rất nhạy để quên nỗi đau khổ để hưởng niềm vui. Và cũng bởi vì, đã đơn độc ở đây, họ cảm thấy bối rối trước đất đai và thú vật, họ tự xếp vào một thể thống nhất. Do đó, Naoh nhìn thấy được ở họ những khả năng có thể tăng thêm cho chính sinh lực của mình. Bàn tay họ khéo léo, chân họ dẻo dai, mắt họ tinh, tai họ thính. Một người chỉ huy có thể nhận được ở đó sự giúp đỡ chắc chắn, chỉ cần làm cho họ hiểu được ý chí và dũng khí của mình. Thế mà, ngay từ lúc ra đi, trái tim họ đã gắn bó với Naoh, anh là hơi tỏa của nòi giống, là sức mạnh con người trước bí ẩn độc địa của vũ trụ, nơi trú ẩn có thể che chở họ trong khi họ phóng ngọn lao hoặc hạ lưỡi rìu. Và đôi khi, những lúc anh đi phía trước họ, trong niềm say sưa buổi sáng sớm, hoan hỉ về vóc dạc đồ sộ và lồng ngực rộng nở của mình, họ run lên trong một niềm phấn khởi dữ dội và gần như triu mến: tất cả bản năng của họ bùng nổ theo người chỉ huy như cây dẻ gai vươn tới ánh sáng.

Naoh cảm giác điều đó hơn là anh hiểu nó, anh thấy mình mạnh lên từ những con người ấy đã gắn bó với số phận mình, đơn chiếc và đông đảo hơn, phức tạp hơn, vững chắc hơn để chiến thắng và để phá hỏng mọi cạm bẫy.

Những bóng đen dài nổi bật lên từ gốc cây, những đám cỏ căng đầy nhựa sống, và mặt trời, vàng hơn và lớn hơn dần theo mục nó tụt xuống phía vực sâu, chiếu vào đàn Oroc cho sáng ánh lên như một dòng sông cuộn nước màu hung hung.

Những nghi ngại cuối cùng của Naoh tan biến. Qua khoảng đèo thấp giữa mấy ngọn đồi, vạt nước nhìn thấy cũng gần, bản năng khiến anh tin tưởng như thế, và cả số lượng những con thú đương len lén lần theo con đường của đàn Oroc nữa. Nam và Gaw cũng biết rõ như thế, cánh mũi họ nở phập phồng trước làn hơi tỏa mát rượi.

- Phải đến trước lũ Oroc! - Naoh bảo.

Bởi vì anh sợ rằng vạt nước có thể không rộng và bọn đại cò đó sẽ đông đặc khắp các mặt bờ. Các chiến sĩ rảo bước để kịp tới đèo thấp trước đàn thú.

Do số đông mà cũng do tính cẩn trọng của bọn bò đực già và tình trạng mệt mỏi của lũ bò non, đàn Oroc tiến chậm chạp. Các chiến sĩ Oulhamr bỏ cách quãng xa. Nhiều giống thú cũng làm cách đó, những con sơn dương nhẹ nhàng, những bò núi, dê núi, lừa rừng vụt qua và một đàn ngựa phi cắt ngang. Nhiều con đã lọt qua ngõ thấp.

Naoh đã vượt rất xa đàn bò Oroc, họ có thể uống nước thông dong. Khi mấy người đã vượt ngọn đồi cao nhất, lũ Oroc bị bỏ xa đến một nghìn dặm tay [4].

Nam và Gaw vẫn chạy nhanh, họ khát quá rồi, họ vòng qua ngọn đồi, lọt vào con đường độc đạo. Làn nước hiện ra, bà mẹ sáng tạo, tốt lành hơn cả Lửa. Đây gần như là một cái hồ, trải dài dưới chân một dãy núi đá, có những bán đảo nhô ra, bên phải đón nước một dòng sông đổ vào, bên trái thì lại đổ ào nước xuống một vực thẳm. Có thể đi tới đó theo ba ngã: theo ngay dòng sông, theo cái ngõ mà những người Oulhamr mới lọt qua và một ngã khác, chen giữa những mỏm đá cao và một ngọn đồi, còn lại chỉ có sừng sững những bức tường đá ba dan đồ sộ.

Các chiến sĩ reo mừng chào làn nước ngả màu da cam dưới nắng chiều tà, làn nước làm dịu cơn khát cho những con linh dương mảnh dẻ, những con ngựa vốc dạc bè bè, những con lừa hoang có móng thon, những con dê rừng xồm xoàm râu và dăm bảy con hoẵng êm nhẹ hơn những chiếc lá rơi, một con hươu rậm sừng đá già, trên vầng trán như mọc lên một cây lớn. Một con lợn lòi hung bạo, gầy gò và âu sầu, là con thú duy nhất cứ uống nước một cách đường hoàng, những con thú khác, tai vênh, mắt la mày lét, tư thế sẵn sàng để bỏ chạy. Tỏ rõ quy luật của cuộc sống, sự cảnh giác triền miên của kẻ yếu.

Bỗng nhiên, bấy nhiêu đôi tai đều động lên, bấy nhiêu cái đầu đều thăm thú sâu vào cõi mơ hồ. Thế là nhanh vút, dứt khoát, có vẻ hỗn loạn: ngựa, lừa hoang, dê núi, hoẵng, lừa rừng, hươu rậm sừng, bỏ chạy trốn theo con đường hẻm phía nam, dưới những tia sáng đỏ rực chiếu xuống. Còn một mình chú lợn lòi cứ đứng yên, đôi mắt ti hí đỏ ngầu đảo trong đám lông mi. Và lũ chó sói ủa tới, những con sói cực lớn, sói rừng với sói đồng cỏ, cẳng cao, mõm chắc, hai mắt gần nhau mà luồng ánh sáng màu vàng không tỏa ra như ở mắt giống thú ăn cỏ mà lại tập trung chiếu thẳng vào con mồi. Naoh, Nam và Gaw nắm chắc ngọn lao và cây giáo sẵn sàng, còn con lợn lòi thì héch những chiếc nanh mọc nhọn lên và thở mạnh dữ dội. Qua đôi mắt ranh mãnh, cái mũi tinh nhạy, bọn sói ước lượng kẻ địch: nhận thấy quả là đáng sợ, chúng bỏ qua và kéo nhau đuổi săn bọn chạy trốn.

Bọn sói rút đi thì lại yên tĩnh vô cùng và mấy người Oulhamr đã uống xong nước. Hoàng hôn sắp đến, mặt trời khuất sau dãy núi đá. Muộn rồi, không thể tiếp tục đi nữa, nghỉ đâu bây giờ?

- Lũ Oroc sắp đến! - Naoh nói.

Nhưng ngay lúc đó, anh quay đầu về phía tây, cả ba chiến sĩ lắng nghe, rồi họ nằm úp xuống đất.

- Bọn đang đi tới từ phía ấy không phải là Oroc! - Nam khẽ lầm bầm.

Và Naoh nói chắc chắn:

- Đó là bầy ma mút

Họ vội vã xem xét quang cảnh chung quanh. Con sóng cuộn cuộn chen giữa ngọn đồi đất ba dan và một vách đá, ở đây có một mái đá chia ra khá rộng, đủ cho một con thú lớn đi qua. Ba người Oulhamr trèo lên mái đá.

Dưới vực đá, nước chảy trong bóng tối và bóng nhờ nhờ lưu cữu; nhiều cây to bị đất lở cuốn theo hoặc vì chúng nặng quá mà tự nhổ bật lên, nằm bắc ngang trên vực, những cây khác lại mọc từ dưới sâu lên, mảnh dẻ và lòng ngòng dài quá cỡ, tất cả sức sống phải dồn vào việc đẩy một túm lá lên tới vùng có chút ánh sáng mờ nhạt; và tất cả, bị một lớp rêu dày như lông con gấu ngoạm chặt, bị dây leo quấn đến nghẹt thở, phô bày đức nhẫn nại không thể tiêu diệt nổi của những kẻ chiến bại.

Nam trông thấy đầu tiên một cái hang, thấp và không sâu bao nhiêu, thành vách nhám nhở. Những người Oulhamr chưa chui vào vội, họ đưa mắt sục sạo thật kĩ. Sau cùng thì Naoh vào trước, cúi thấp đầu và phồng cánh mũi, anh nhận ra những đồng xương cùng những mảnh da, những sừng, những gạc hươu rậm sừng, những quai hàm... Chủ hang đúng là một tay săn hùng mạnh và đáng gờm. Naoh cứ hít đi hít lại làn hơi tỏa ra.

- Đây là hang con gấu xám. - Anh nói to - Hang bỏ vắng có đến hơn một tuần trăng.

Nam và Gaw chưa hề biết đến con thú khủng khiếp ấy, những người Oulhamr lần mò những vùng chiếm cứ của hổ, sư tử, bò tót, cả ma mút nữa, nhưng gấu xám thì hiếm lắm. Naoh thì đã gặp con thú ấy trong những cuộc săn bắt xa hơn, anh hiểu rõ sự hung bạo của nó, sức mạnh của nó - xấp xỉ con sư tử khổng lồ và mù quáng như con tê giác, tính gan góc hung hãn và bất trị của nó. Hang bỏ vắng, có thể do con gấu không ở nữa, cũng có thể nó đã chuyển đi nơi khác độ vài tuần hoặc cả một mùa, hoặc nó đã bị tai nạn khi vượt sông. Chắc chắn là con thú chưa về hang đêm nay, Naoh quyết định mượn tạm chỗ ở của nó. Trong khi anh trao đổi ý đồ với các bạn thì một tiếng ầm ầm dậy đất rung chuyển dọc những mỏm đá và triền sông: Lũ Oroc đã đến! Tiếng rống oai hùng của chúng như tiếng sư tử gầm, vang vọng khắp miền đất xa lạ.

Naoh không thể bình thản mà nghe ngóng động tĩnh của lũ thú đại cồ này. Thực ra, con người rất ít săn bắt trâu rừng và Oroc. Những con đực to lớn, khỏe mạnh, lanh lẹ đến mức những thế hệ nòi giống chúng sau này không sao bì nổi, ngực chúng hít vào một lượng vô kể dưỡng khí trong lành, những giác quan của chúng nếu không nhạy hơn thì ít ra cũng linh hoạt hơn và tinh tế hơn. Chúng hiểu rõ vị thứ của chúng, chúng chỉ e dè bọn thú dữ lớn cho những con yếu trong đàn, những con rớt sau đàn hoặc những con lang thang lẻ loi trong đồng cỏ.

Ba chàng Oulhamr ra bên ngoài hang. Ngực họ giật nảy lên trước cảnh hùng vĩ, con tim họ biết rõ cái huy hoàng hoang dã của nó, tâm tính u ám của họ tiếp nhận được ở đó, không lời nói, không ý nghĩ, cái đẹp kiên cường đương rung

động ở tận đáy sâu chính con người họ, họ linh cảm cái bồi hồi bi thương từ đó sẽ nảy sinh ra, sau đó hàng thế kỉ những thế kỉ, vần thơ về những đại bộ tộc hoang dã.

Họ vừa bước ra khỏi vầng bóng nhờ nhờ thì một tiếng âm ào khác nổi lên, cắt ngang tiếng âm ào trước như một lưỡi rìu sắc thien vào thịt một con dê. Đây là một thứ tiếng kêu run run, không trầm và không nhịp nhàng bằng, yếu hơn tiếng rống của lũ Oroc, tuy nhiên, nó báo cho biết sinh vật mạnh nhất hiện đương có mặt trên phần đất này. Thời đó, loài ma mút đi lại bất khả xâm phạm. Vóc dạc nó bắt sự tử và cộp phải lảng xa, gấu xám phải thất vọng, con người chỉ dám chọi sức với nó hàng ngàn năm về sau, và chỉ độc có con tê giác, mù quáng và ngốc nghếch mới dám đụng tới nó. Nó dẻo dai, nhanh nhẹn, bền bỉ, leo núi dễ dàng, thận trọng và có trí nhớ dai, nó lượm nhặt, nhào vọt và ước lượng mọi vật bằng cái vòi, dũi đất bằng cặp ngà vĩ đại, dẫn dắt những chuyến đi một cách khôn ngoan và hiểu rõ thế mạnh của mình: cuộc đời đối với nó thật là đẹp, máu nó chảy thật là đỏ, không thể nghi ngờ rằng tâm linh nó lại không sáng suốt hơn, cảm giác sự vật của nó lại không tinh tế hơn là ở những con voi đã bị chiến thắng lâu dài của con người làm cho thấp hèn đi.

Trớ trêu là những con đầu đàn Oroc và ma mút đều cùng một lúc tiến tới bờ nước. Bọn ma mút theo thông lệ của chúng, đỉnh đạc tiến lên trước. Cái lệ ấy xưa nay vẫn không hề gặp sự phản kháng ở loài trâu rừng hay ở loài Oroc. Thế nhưng đàn Oroc này lại nổi nóng lên, vì đã quen được các loài thú ăn cỏ khác nhường bước, mà cũng vì những con bò mộng đầu đàn chưa hiểu rõ loài ma mút.

Vả chăng, cả tám con bò mộng đầu đàn đều đồ sộ, con lớn nhất cũng ngang thân hình con tê giác, chúng đã kém nhẫn nại lại đương khát khô họng. Thấy bọn ma mút định vượt đi lên trước, chúng rống to tiếng kêu chiến đấu, mồm nghếch cao, cổ phồng lên như chiếc kèn bị.

Lũ ma mút lên tiếng. Đó là năm con đực đã già, thân hình chúng là những gò đống, chân cẳng chúng là những thân đại thụ, chúng chia những cặp ngà dài đến cả chục cẳng tay, đủ sức xuyên suốt những thân cây sồi, vòi chúng nom như những con trăn đen, đầu là đá tảng, chúng vận động trong một lớp da dày như vỏ những cây dâu đã già. Phía sau chúng là cả đàn dài một màu đất thó.

Đôi mắt nhỏ và linh hoạt đăm đăm nhìn vào lũ bò mộng, những con ma mút già đứng chắn ngang đường, bình thản, ngang tàng và trầm mặc. Cả tám con bò mộng, tròn mắt đực ngầu, lưng gồ lên như ngọn đồi, đầu xòa lông xám và dài rậm, sừng cong chìa ra ngoài, lắc lư cái bờm óng ả, nặng nề và dính đầy bùn. Trong bản năng sâu kín, chúng cũng đã nhận ra sức mạnh của đối phương nhưng những chiếc rống của cả đàn như dội vào chúng một tâm trạng bồn chồn muốn gây gổ. Con khỏe nhất, chỉ huy cả bọn đầu đàn, cúi vầng trán cứng đặc xuống, cặp sừng ánh lên, nó vọt lên như một mũi tên to lớn bắn ra, nhảy xổ vào con ma

mút gần nhất. Bị húc mạnh vào vai, mặc dầu đã quật ngang tiếng vòi để chống đỡ, con vật khổng lồ vẫn ngã khuyu xuống. Con bò mộng dồn dập tấn công với sự bền bỉ của giống nòi. Nó có thể lợi rõ ràng, đôi sừng nhọn hoắt đánh tới tấp, và con ma mút thì chỉ có thể dùng được mỗi cái vòi mà cũng rất lúng túng. Trong cái hỗn loạn ào ạt ấy của các cơ bắp, con Oroc là sự giận dữ bất thần, một cơn dông bão của bản năng lộ ra ở con mắt to và đục, cái gáy phập phồng, cái mõm sùi bọt cùng những động tác chắc chắn, rành rọt, dồn dập nhưng đơn điệu. Nếu nó húc ngã được đối phương và đâm cho thủng bụng, chỗ đó da có mỏng hơn và thịt có nhão hơn, nó sẽ thắng.

Con ma mút cũng cảm thấy rõ như thế, nó gắng gượng giữ cho không bị ngã hẳn xuống, và tai biển đã giúp nó thêm tỉnh táo. Chỉ cần một cái nhún là nó đứng thẳng lên được nhưng phải nhè lúc con Oroc hăm bót những đợt đâm bổ.

Thoạt tiên, cuộc đọ sức khiến cho những con chỉ huy khác ở cả hai bên đều ngạc nhiên. Bốn con ma mút và bảy con bò mộng đứng đối mặt nhau, trong một tư thế chờ đợi kinh khủng. Không một con nào tỏ ý muốn can thiệp, con nào cũng như cảm thấy chính mình đương bị đe dọa. Bốn ma mút tỏ ra nóng ruột trước tiên. Con cao nhất, thở mạnh một tiếng, ve vẩy đôi tai mềm mại giống như những con dơi kéch xù, nó bước lên. Cũng gần đúng vào lúc ấy, con ma mút đương lâm nguy bỗng quật được một nhát vòi vào cẳng địch thủ. Con bò mộng chệnh choạng và con ma mút, đứng thẳng lên. Hai con vật hộ pháp đứng đối mặt. Con giận dữ quay cuồng trong đầu con ma mút, nó giơ cao vòi theo một tiếng gầm sang sảng và chuyển sang tấn công. Cặp ngà cong hất tung con bò mộng lên và nghe tiếng xương gãy răng rắc, rồi con ma mút quật chéo vòi một phát. Con điên giận bốc lên ngàn ngút, nó chọc thủng bụng đối thủ, nó giẫm nát lòng ruột nhòe nhèo và khung xương sườn gãy, nó dầm cả bốn chiếc cẳng đồ sộ trong vũng máu cho tới ức. Con háp hổi kinh khủng ấy bị át đi trong một chuỗi dài tiếng rống ỉ, đùng độ bắt đầu giữa những con đực lớn. Cả bảy con bò mộng, bốn con ma mút lao vào một trận đọ sức mù quáng, chẳng khác những cuộc bỏ chạy hỗn loạn khi con thú mất hẳn tự chủ đối với chính mình. Con hỗn loạn lan tới cả hai đàn thú: tiếng rống dài sâu của đàn Oroc luôn vấp phải tiếng thét rít của ma mút, lòng căm ghét kích động những làn sóng dài các thân hình ấy, những dòng lũ của bao nhiêu là đầu, là sừng, là ngà và là vòi đấy.

Những con đực đầu đàn chỉ còn biết có đánh nhau: thân hình chúng lẫn với nhau, nhưng nhúc không ra hình dáng, máu đỏ thịt rơi trong đau đớn và điên dại. Bắt đầu vào cuộc đùng độ, số lượng kém đã đưa bốn ma mút vào thế yếu. Một con bị ba con bò mộng húc cho chúi xuống, một con khác bị ghì chặt vào thế tự vệ. Nhưng hai con kia lại chiến thắng rất nhanh, toàn thân là cả một khối lao thẳng vào đối thủ, chúng đã đâm thủng, cuốn cho ngạt, xé nát kẻ địch, chúng mất nhiều thì giờ để giày xéo kẻ bị thua hơn là để đánh ngã. Sau đó, nhận thấy thế

nguy của đồng ngũ, chúng tấn công ào ạt. Ba con bò mộng quá hăng say tiêu diệt tên khổng lồ bị xô ngã, lại bị đánh bất ngờ, chúng lăn nhào xuống một cục, hai con bị giẫm nát dưới những cẳng chân nặng trĩu, con thứ ba bỏ chạy thẳng. Nó chạy trốn, kéo theo những con bò mộng đương đầu trận cũng bỏ chạy luôn, và thế là kinh hoàng lan lây rộng khắp cả đàn Oroc. Đầu tiên là một nổi bàng hoàng như trước con đông, một sự bất động kì lạ bao trùm lấy đám đông, rồi những cặp mắt ngơ ngác đảo đi đảo lại, một đợt giẫm chân tại chỗ như mưa rào đổ, một cuộc chạy trốn như lũ xô, sau đó trở thành cuộc lộn ầu trong cái hẻm quá chật hẹp: mỗi con thú biến thành một khí lực bị ép thụt ra, thành một quả đạn phóng đi, hoảng sợ, con khỏe xô ngã con yếu, những con chạy nhanh thì học tốc chồm trên lưng những con khác, trong khi xương gãy như là cây to bị con lốc quật đổ.

Bây ma mút cũng không nghĩ đến đuổi theo nữa: thêm một lần, chúng tỏ rõ chúng là chủ trên mặt đất, và cái hang dài những con thú khổng lồ màu đất thó, lông dài và cứng, bờm thô kệch, đứng thành dãy trên bờ nước mà uống kinh khủng đến nổi mực nước trong vũng hạ xuống trông thấy.

Trên sườn dãy đồi, một đám đông những con thú lạ lùng vẫn chưa lại hồn trước trận ầu đả, im lặng nhìn lũ ma mút uống nước. Những người Oulhamr cũng chiêm ngưỡng chúng, trong nỗi kinh khủng của một trong những giai đoạn trọng đại của thế gian. Và Naoh, so sánh những con thú thống trị ấy với Nam và Gaw, những cánh tay mảnh dẻ, những bắp chân thon thả, những thân hình gầy nhỏ với những cẳng chân thô kệch như những thân cây sồi, những thân hình bò tạng như những lèn đá, anh nhận thấy sự nhỏ nhoi và sự mỏng manh của con người, cuộc sống hèn mọn lang thang mà anh đương trải qua trên đồng cỏ. Anh cũng nghĩ đến cả những con sư tử lông vàng, những con sư tử khổng lồ và những con hổ mà anh sẽ đụng đầu trong rừng rậm sẽ tới và dưới móng vuốt chúng, con người hay con hươu rậm sừng đều yếu hèn cũng như con chim câu trong móng con chim cắt.

Chương III - Trong hang đá

Đêm đã qua được đến một phần ba. Mặt trăng trắng như hoa bìm bìm lướt trôi dọc một đám mây. Ánh trăng chảy trên mặt sông, trên những mỏm đá thâm lặng, xóa tan dần từng cái bóng đen trên vũng nước. Bầy ma mút đã bỏ đi rồi, người ta chỉ thấy thỉnh thoảng một con bò sát, hoặc một con cú bay không tiếng động. Và Gaw, đứng lướt gác, đang thức ở cửa hang. Anh đã mệt mỏi, suy tư của anh, đứt quãng và bông lông, chỉ tỉnh lại khi có những tiếng động bất ngờ, những mùi vị tăng lên hoặc mới mẻ, những cơn gió chợt tắt đứng hoặc ào tới. Anh sống trong trạng thái chập chờn nặng trĩu mà tất cả mọi thứ đều chờ đợi, trừ cảm giác do tai nạn hoặc do nhu cầu cấp thiết gợi lên. Một con linh dương chạy trốn vút qua khiến anh ngẩng đầu lên. Và anh thoáng nhận thấy ở bên kia sông, trên đỉnh gập ghềnh ngọn đồi, một bóng đen to lớn phục phịch vừa đi vừa đi vừa lác lác. Các chi có vẻ nặng nề nhưng vẫn dẻo dăng, cái đầu vững chắc thon thon về phía quai hàm, một giống gì là lạ tựa tựa con người, chỉ có thể đó là một con gấu. Gaw có biết con gấu-hang-động, con vật đại cô trấn đô thường sống hiền lành trong hang ổ hoặc trên đất săn của nó, chỉ ăn cây củ và nếu đói quá mới nghĩ đến ăn thịt. Con vật đi bên kia không có vẻ là loại ấy. Gaw nhận thấy đúng như thế khi nó đi trong ánh trăng: trán đen, bộ lông xám xám, qua dáng đi của nó anh chàng Outhamr nhận ra sự tự tin, sự đe dọa và sự tàn bạo ở những con thú ăn thịt. Đúng là con gấu xám, đối thủ những con thú dữ cỡ lớn.

Gaw nhớ lại câu chuyện hoang đường do những người qua lại các vùng đất cao kể. Gấu xám quật ngã bò Oroc hoặc trâu rừng và mang đi dễ dàng hơn con báo mang con dê rừng, chỉ một nhát móng đủ xé tung lồng ngực và bụng con người, nó bóp ngạt con ngựa trong hai chân trước, nó đương đầu với con cọp và con sư tử hung, cụ già Guon cho rằng nó chỉ chịu nhường bước con sư tử khổng lồ, con ma mút và con tê giác.

Con trai Dê núi chưa cảm giác sợ hãi bất ngờ như khi đứng trước con cọp. Bởi vì, đã gặp con gấu-hang-động anh ta cho rằng con vật này cũng vô tư và dễ tính. Nghĩ như thế, anh ta cũng bình tĩnh được một lúc, nhưng nước đi của con thú càng đáng nghi ngại khi hình dáng nó càng hiện rõ lên khiến Gaw phải nghĩ đến người chỉ huy.

Anh vừa đụng vào tay thì cái thân hình cao lớn đã đứng bật dậy trong bóng tối:

- Gì thế Gaw? - Naoh hỏi và nhô ra ngoài cửa hang.

Anh chàng trẻ tuổi giơ tay chỉ về phía đỉnh đồi. Mặt người chỉ huy lộ vẻ hốt hoảng:

- Con gấu xám?

Anh quay vào xem xét kĩ cái hang. Anh đã cẩn thận xếp đá và cành cây, một số tảng đá ở sát cửa hang đã chẹn lối nên rất khó vào. Nhưng Naoh tính đến chuyện bỏ chạy nhiều hơn, và lối thoát chỉ có thể về phía vũng nước uống. Nếu con vật nhanh nhẹn, bền bỉ và cứng cổ ấy cứ một mực đuổi theo, nó nhất định sẽ đuổi kịp những kẻ chạy trốn. Hi vọng duy nhất chỉ còn là trèo lên một cây cao: gấu xám không biết trèo cây, ngược lại, nó có thể đứng bên dưới mà đợi không biết đến bao giờ, và quanh đó thì cũng chỉ có những cây cành khẳng khiu.

Phải chăng con thú dữ đã trông thấy Gaw đang ngồi xỏm lẫn vào những tảng đá, hết sức ý tứ để tránh mọi động tác vô ích? Hay có thể nó là chủ nhân cái hang, trở về sau một chuyến vắng lâu ngày? Trong khi Naoh nghĩ đến những điều đó, con vật bắt đầu lần xuống cái dốc đứng. Khi tới chỗ đất bằng phẳng hơn, nó ngẩng đầu, hít không khí rồi bắt đầu rảo bước. Một lát sau, hai chiến sĩ thấy hình như nó đi xa ra. Nhưng nó dừng lại ở cái chỗ có thể trèo lên mái đá. Vậy là mọi lối thoát đều không thoát được nữa. Mạn trên, mái đá tắc nghẽn, lại đụng vào vách đá thẳng đứng, mạn xuôi, muôn trốn phải chạy ngay qua mặt con gấu, nó thừa đủ thì giờ lội qua con sông hẹp để chặn ngang đường những kẻ chạy trốn.

Chỉ còn có chờ, hoặc con thú bỏ đi hoặc cuộc tấn công vào hang.

Naoh gọi Nam dậy và ba người xúm lại đẩy thêm những tảng đá lớn bịt cửa hang.

Ngập ngừng một chút, con gấu sang sông. Nó thông thả lên bờ và trèo lên mái đá. Nó càng lại gần càng nổi rõ tám thân vạm vỡ, đôi lúc răng nó nhe ra bóng loáng dưới ánh trăng. Nam và Gaw run cầm cập. Lòng ham sống trào dâng trong tim họ, mặc cảm nhận bản năng về sự yếu đuối của con người chẹn ngẹt hơi thở họ, sức trẻ của họ phập phồng như nó phập phồng trong lồng ngực kinh hoàng những con chim nhỏ. Bản thân Naoh cũng không yên lòng. Anh hiểu rõ đối thủ, anh biết rằng nó dễ dàng quật chết cả ba người trong nháy mắt. Và với bộ da dày, những ống xương cứng như đá hoa cương ấy thì mũi lao, lưỡi rìu, ngọn giáo hầu như chẳng mùi mễ gì cả.

Trong lúc đó, ba người lữ hành Outhamr đã xếp xong đồng đá, chẳng mấy chốc chỉ còn lại một lỗ hỏ nhỏ bên phía phải, ngang tầm đầu người. Khi con gấu lại đã gần, nó lắc lư cái đầu, gù gù và nhìn, có vẻ chung hứng. Bởi vì nếu nó đã đánh hơi thấy con người, đã nghe tiếng con người xếp đá lấp hang thì nó không ngờ lại thấy cái chỗ trú của nó trong bao nhiêu mùa nay đã bị bịt kín, một sự liên tưởng u ám diễn ra trong đầu óc nó, giữa cái tình trạng hang ổ bị bịt kín và những kẻ đã chiếm giữ. Và lại, bắt được hơi những con vật yếu, yên trí sẽ được bữa no nê, nó không phải thận trọng chút nào. Nhưng nó bối rối.

Nó nằm ngửa, duỗi dài dưới ánh trăng, rất thoải mái trong bộ lông dày, phô bày cái ức sáng ánh bạc và lắc lư cái mõm nhọn.

Thế rồi nó nổi cáu, chẳng lí do gì, nó được trong trạng thái bực phiền cực sức, hầu như chẳng nghĩ đến niềm vui, và rống lên ồ ồ.

Tỏ vẻ nôn nóng, nó đứng thẳng lên bằng hai chân sau, trông giống một ông hộ pháp đầy lông lá, chân cẳng quá ngắn ngủi, thân hình ngoại cỡ. Và nó cúi nhòm vào cái lỗ hồng.

Trong ánh nhờ nhờ, Nam và Gaw nắm chặt ngọn rìu sẵn sàng, con trai Báo đốm giơ cao cây chùy, họ mong con thú sẽ thò cẳng vào và như thế thì có thể nện cho gãy. Nhưng mà lại là cái đầu đồ sộ sục vào, cái trán mịn lông, đôi môi sùi bọt, và những chiếc răng nhọn hoắt như mũi lao. Hai chiếc rìu bổ xuống cây chùy cũng vung lên nhưng ít hiệu lực do vướng những mẩu đá gồ ghề, con gấu gầm lên và lùi ra. Nó không bị thương, không một vết máu róm ở mõm, hai hàm răng nó nghiêng trèo treo, cặp mắt nảy lửa cho thấy rõ con tam bành của sức mạnh bị xúc phạm.

Tuy nhiên, nó không coi thường bài học, nó đòi chiến thuật. Vốn là giống thú đào bới, có một giác quan tinh nhạy về những vật chướng ngại, nó hiểu rằng đôi khi cần phải phá đổ những vật đó hơn là liều mạng xông vào một lối hẻm nguy hiểm. Nó sờ vào vách đá, nó đẩy vách đá rung dưới sức nặng.

Con thú dồn thêm sức lực, dùng cả cẳng và vai lẫn đầu, khi thì xô vào, khi thì thò cặp móng bóng lộn móc ra. Nó làm cho vách đá long lở và phát hiện được một điểm yếu, nó lay lay. Thế là nó chỉ có dồn sức vào một chỗ đó, lại được thêm thể lợi là cánh tay con người bên trong quá ngắn không thể thò xuống được. Bên trong, ba con người cũng không hao phí công sức một cách vô ích. Naoh cùng với Gaw gồng lưng đỡ lại chỗ vách đá đối diện với con gấu ngoài kia, họ đã kịp thời giữ vững không cho tảng đá lung lay, trong khi Nam cúi qua lỗ hồng và nhòm theo mắt con vật sẵn sàng phóng một mũi nhọn vào đó.

Đột nhiên kẻ tấn công nhận thấy điểm yếu nọ chột vưng chãi trở lại. Sự thay đổi ấy, nó không hiểu vì sao, đã bác bỏ kinh nghiệm già đời của nó, khiến nó kinh hoảng và phát khùng lên vì bất lực.

Nó dừng lại, ngồi bệt xuống, nó xem xét vách đá, hít ngửi, và nó lắc lư cái đầu một cách đần độn. Cuối cùng, tưởng là đã nhầm hã, nó quay trở lại chỗ tảng đá, chân xô, vai đẩy, và thấy rõ ràng là vẫn trơ trơ ra đó, nó quên sạch mọi khôn ngoan và tự buông mình theo cái bản chất thú vật của nó.

Lỗ hồng thu hút nó, dường như đó là con đường duy nhất thông suốt, nó lao vào như mất trí. Một mũi lao rít lên và cắm vào mi mắt nhưng cũng không giảm được sức tấn công dường như không gì cản nổi của con gấu. Cả cỗ máy ào ạt, cái khối thịt đồ sộ máu chảy tuôn trào, nén dồn sinh lực nó, bực vách đồ.

Naoh và Gaw kịp nhảy lùi vào phía cuối hang, Nam lọt thỏm vào giữa đôi cẳng hộ pháp. Anh ta không còn nghĩ đến chống cự: anh ta khác nào con dê rừng đã lọt vào móng vuốt con báo lớn, con ngựa đã bị sư tử quật ngã, hai tay dang

thẳng, miệng há hốc, anh chờ chết, trong một cơn mê hoảng nặng nề. Nhưng Naoh, sau một thoáng bàng hoàng, lấy ngay lại sức hăng say chiến đấu đã tạo nên những người chỉ huy và bảo vệ nòi giống. Nếu Nam quên hẳn mình trong sự chịu đựng thì anh lại quên hẳn mình trong sự chiến đấu. Anh quăng chiếc rìu lúc này trở nên vô dụng, anh nắm chặt vào hai tay cây chùy gỗ sồi, nham nhở những mắt cứng.

Con thú thấy anh xông tới. Nó tạm hoãn kết liễu con mồi yếu đuối đương phập phồng dưới cẳng nó, nó chuyển dồn sức lực chống lại đối thủ, cẳng và nanh phóng ra như sét đúng lúc người chiến sĩ Outhamr giáng mạnh cây chùy. Vũ khí ập xuống trước, bập vào quai hàm con gấu, một mặt nhọn đập vào mũi. Ngọn chùy đập chéo và cũng không thật trúng. Chưa quật đổ con gấu nhưng lại làm cho nó đau đớn quá sức đến nỗi nó gục xuống. Cú đập thứ hai của người chiến sĩ bổ xuống một cái sọ trơ như đá. Con vật hộ pháp đã bắt đầu tỉnh lại và nó lao tới như điên, nhưng đối thủ đã kịp núp vào bóng tối trước một mỏm đá nhô ra, đúng giây phút hiểm nghèo nhất anh lần tránh và con gấu va rất mạnh vào đá hoa cương. Nó đương lao đảo thì Naoh tạt chéo trở ra, và theo tiếng thét chiến đấu, anh đập cây chùy lên sống lưng con thú. Xương gãy răng rắc, con thú đã bị choáng váng vì va phải đá, bây giờ càng hồng cẳng và Naoh, khí lực trào dâng, lần lượt đập nát mũi, cẳng, quai hàm con thú trong lúc Nam và Gaw dùng lưỡi rìu mổ bụng nó.

Cuối cùng, khi cái đồng thịt ấy hết gãy giữa, ba người bạn lặng lẽ nhìn nhau. Đây là một phút hùng vĩ: Naoh hiện lên như là con người oanh liệt nhất trong những người Outhamr và trong tất cả mọi người, bởi vì không phải là Faouhm, không phải là Hoo - con trai Cọp gấm, cũng không phải là bất cứ chiến sĩ bí ẩn nào mà Goun-xương-khô nhớ lại, đã hạ một con gấu xám bằng cây chùy của mình. Và truyền thuyết này sẽ ghi sâu mãi trong trí óc những chàng trai để truyền qua các thế hệ và tăng lên không ngừng hi vọng của họ, nếu Nam, Gaw và Naoh không phải bỏ mạng trong chuyến đi tìm Lửa.

Chương IV - Sư tử khổng lồ và cọp cái

Một tuần trăng đã qua. Từ lâu Noah luôn nhắm hướng nam, đã vượt qua đồng cỏ, bây giờ anh xuyên rừng. Cánh rừng dường như không bao giờ hết, thỉnh thoảng lại bị cắt ngang bằng những mảng cỏ và bãi đá, những mảng cỏ và bãi đá, những hồ ao và những lũng nhỏ, sâu. Nó trải ra thoải thoải, với những phần nổi cao bất ngờ, do đó nó sản sinh ra tất cả mọi thứ cỏ cây, tất cả mọi muông thú. Có thể gặp ở đó con cọp, con sư tử lông vàng, con cọp gấm. Người-ở-trên-cây^[5] sống đơn độc với vài ba người cái và có sức khỏe xa con người bình thường, con linh cẩu, con lợn lòi, chó sói, hươu sao, hươu rậm sừng, hoẵng, dê núi. Con tê giác qua lại với bộ da dày cộm và nặng nề; cũng có thể tìm thấy được cả con sư tử khổng lồ, đã trở nên hết sức hiếm hoi; từ hàng trăm thế kỉ, loài ấy đã bắt đầu thoái giống và đi dần đến tiệt chủng.

Cũng có thể thấy con ma mút, kẻ phá hoại rừng, đập nát cành và đào bới gốc cây, đi qua nơi nào thì hung hãn hơn cả lũ lụt và đông tố.

Trên vùng đất đáng sợ ấy, những người lữ hành kiếm thức ăn thỏa sức; chính họ cũng tự hiểu mình cũng là môi săn của những con thú ăn thịt. Họ tiến rất thận trọng, theo hình tam giác, dễ bề kiểm soát được một không gian rộng nhất trong phạm vi tầm mắt. Giác quan tinh xác của họ ban ngày có thể giúp họ tránh mọi cạm bẫy. Và lại những kẻ thù sống chết của họ thường chỉ săn mồi trong bóng đêm; ban ngày, chúng không có cái nhìn tinh nhanh của con người và mũi chúng thì không thính được bằng bọn chó sói. Bọn này khó đánh lạc hơi nhất, nhưng trong rừng rậm lắm mồi, chúng chẳng dại gì đuổi theo những con mồi đáng sợ như là những người Oulhamr. Trong các giống gấu, con vật mạnh nhất, con đại cò ở hang, không mấy khi đi săn mồi, trừ phi bị con đói giày vò. Vốn là con vật ăn cây, củ, nó kiếm được thức ăn trong lớp đất màu thừa thãi cho nó no lòng một cách yên ổn, dù rất háu đói. Còn con gấu xám, chỉ thỉnh thoảng lắm mới mò ra khỏi những vùng mát mẻ, có thể nhận ra từ xa.

Tuy nhiên, ngày nào cũng tới tập những báo động và ban đêm thì thật là khủng khiếp. Ba người Oulhamr chọn lựa rất kĩ nơi trú đêm; họ dựng chân rất sớm trước khi trời tối. Thường thường, họ nấu trong một hốc đá; có lúc họ chèn kĩ những tảng đá lại với nhau, hoặc núp trong một đám cây rậm và sâu, họ dựng chướng ngại vật trên lối vào; cũng có những đêm họ tìm mấy thân cây sát nhau, dựa vào đó mà che chắn thêm để tự bảo vệ.

Hơn tất cả, thiếu lửa khiến họ đau khổ nhất. Vào những đêm không trăng, dường như họ đi luôn vào trong bóng tối; nó đè nặng lên thân xác họ, nó nuốt mất họ. Chiều nào họ cũng ngong ngóng ra phía rừng thưa, như thể họ sẽ thấy ngọn lửa bùng lên trong cái chuồng của nó và nghiêng ngáu những cành khô mà

lớn lên; họ chỉ nhận ra có những tia sáng chập chờn từ những ngôi sao hoặc từ đôi mắt của một con thú; sự yếu đuối của họ làm cho họ khổ cực, lại thêm cả không gian mênh mông độc địa nữa. Có thể họ bớt đau khổ hơn nếu ở cùng bầy, cùng đám đông đương hồi hộp quanh họ; trong sự cô đơn vô tận; ngực họ như co thắt lại.

Rừng cây mở rộng. Trong khi xứ sở của cây cối vẫn tiếp tục trải ra về phía tây, một cánh đồng kéo dài ở phía đông, cả đồng cỏ lẫn bụi rậm với dăm ba chòm cây to đầu đó. Các giống cỏ chân giữ địa vực của mình chống lại sự xâm lấn của những cây lớn, nhờ cả sự giúp đỡ của trâu rừng, Oroc, hươu, nai, dê núi, lừa rừng và ngựa, bọn này gặm hết những mầm non. Một dòng sông chảy về phía đông, hai bên bờ đầy những cây sến đen, liễu màu tro, hoàn điệp liễu, cây trăn, cói và lau. Đây đó, dăm bảy tảng đá nổi gồ lên thành những mảng màu hung hung, và mặc dầu còn lâu mới tối, những bóng đen dài đã lấn át hẳn những vệt nắng. Ba người lữ hành xem xét mảnh đất màu một cách nghi ngại; tất cả mặt trời là sẽ có nhiều muông thú qua lại nơi đây. Bởi thế họ vội vàng uống nước. Sau đó, họ thăm dò trong vùng. Hầu hết những tảng đá đều đứng riêng một mình, không thể trú được, một vài tảng thành nhóm, gần nhau hơn, vẫn phải bỏ nhiều công phu bồi đắp cho kiên cố. Và họ đã mất hi vọng, sắp sửa quay lại rừng, thì Nam vừa chú ý đến mấy tảng đá đồ sộ, rất sát nhau, có hai tảng đụng đầu vào nhau, tất cả quay lại thành một cái động nhỏ có bốn cửa. Ba cửa nhỏ thì chỉ những con vật bé hơn con người mới chui lọt như sói, chó hoang, beo. Cửa thứ tư đủ cho một chiến sĩ cao to chui qua nếu bò thật sát đất; nó không đủ cho những con gấu lớn, sư tử và cọp lọt vào.

Nam ra hiệu; Naoh và Gaw chạy đến. Điều lo ngại trước tiên là sợ người chỉ huy không thể trườn được vào trong hốc đá. Nhưng Naoh nằm dài xuống đất và nghiêng đầu, trườn vào một cách dễ dàng; anh trở ra cũng thế. Vậy là họ đã có được một chỗ trú đêm chắc chắn hơn tất cả những chỗ trú ẩn trước, bởi vì những tảng đá đều nặng ghê gớm, lại khớp vào nhau kiên cố hết mức, cho dầu cả một đàn ma mút cũng khó mà gỡ ra được. Bên trong lòng hốc cũng khá rộng; mười người có thể ở thoải mái.

Hình ảnh một đêm hoàn toàn yên ổn làm nức lòng ba chiến sĩ Oulhamr. Đây là lần đầu tiên, từ khi ra đi, họ có thể coi thường tất cả bọn thú ăn thịt. Họ ăn thịt sống một con hươu non, cùng với hạt dẻ hái trong rừng, sau đó họ bắt tay vào sục sạo vùng đất. Con hươu rậm sừng, con hoẵng nào đó vút nhanh lại bờ nước; lũ quạ bay lên với một tiếng kêu gáy gồ; một con cắt lượn cao tít trên mây. Rồi, một con mèo rừng nhảy rượt theo một con mòng, một con báo trườn lẫn giữa rặng liễu.

Bóng tối ngả dài thêm, chẳng mấy chốc đã phủ khắp đồng cỏ; mặt trời tụt xuống phía sau đám cây, giống như một chiếc hỏa lò tròn rộng lớn vô kể; chẳng

mấy chốc nữa, cuộc sống ăn thịt lẫn nhau sẽ chiếm lĩnh không gian vắng lặng. Chưa có gì báo hiệu trước, chỉ nghe thấy một thứ tiếng vô tội của các giống chim sè: từng con hoặc cả bầy, chúng tung lên phía mặt trời bài ca dồn dập của chúng, bài ca luyến nhớ và hải hùng, bài ca về đêm tối mênh mông kinh thảm.

Thế rồi, một con trâu rừng từ trong rừng xộc ra. Nó từ đâu đến? Vì đâu nó lại đơn độc như vậy? Nó đã đi chậm hơn đàn hay là ngược lại, nó đi trước quá nhanh hay bị kẻ thù hoặc những hiện tượng thiên nhiên đe dọa mà phải chạy trốn quàng xiên? Những người lữ hành cũng chẳng băn khoăn về những điều ấy; lòng ham muốn con mồi đã xâm chiếm họ, bởi vì nếu những chiến sĩ săn bắt ở bầy họ không bao giờ tấn công vào những đàn thú ăn cỏ cỡ lớn thì lại rình những con đơn độc, nhất là những con yếu đuối, những con bị thương. Sự dũng cảm và bền bỉ của loài trâu rừng cũng không thua gì ở giống trâu mộng khỏe ngày nay, nhưng trâu rừng không đàn độn bằng. Giống trâu rừng đương ở đỉnh cao của đà phát triển. Lanh lẹ, khí lực khỏe, cảm giác sáng suốt về mối nguy hiểm, mưu trí dồi dào, những cơ thể hùng mạnh ấy đi đứng thật đẹp trên hành tinh.

Noah gầm lên một tiếng, đứng bật dậy. Sau khi đập chết một con thú dữ, còn vinh quang nào hơn quật ngã con thú ăn cỏ đại cồ.

Chàng trai Oulhamr cảm thấy trong trái tim dậy lên cái bản năng nhờ đó mà tồn tại tất cả những gì cần thiết cho sự phát triển của con người; anh càng hăng say mỗi khi thấy bộ ức vĩ đại và cặp sừng bóng loáng tiến lại gần. Nhưng cùng một lúc, một bản năng khác giữ anh lại; đừng có giết hại con vật vô ích con thịt nuôi sống con người. Anh đương còn thịt tươi, mồi sẵn đầy rẫy. Sau nữa, nhớ lại cuộc chiến thắng con gấu xám, Noah nhận ra là quật ngã con trâu rừng thì vẫn kém vinh quang hơn. Anh bỏ ngọn giáo xuống, anh bỏ qua một vụ săn bắt mà có thể anh dùng vũ khí không đúng. Còn con trâu rừng, nó chậm rãi bước, tiến về phía sông.

Bỗng nhiên, cả ba người cùng ngẩng cao đầu, các giác quan đều căng lên nhận thấy nguy biến. Họ nghi ngại cũng không lâu. Theo một hiệu lệnh của người chỉ huy, Nam và Gaw trườn ngay vào dưới những tảng đá. Và chính Noah cũng theo ngay hai bạn, đúng vào lúc một con hươu cổ cực đại lớn từ trong rừng vụt ra.

Toàn thân con thú là một cơn lốc cuốn chạy. Cái đầu với đám gạc dẹt lờ xòe hất ra phía sau, một dòng bọt lẫn máu đỏ chảy dài từ lỗ mũi, căng nhảy bần bật như cành cây trong bão. Con hươu vừa qua được chừng ba chục bước nhảy thì kẻ thù của nó hiện ra. Đó là một con hổ, căng bè bè, lưng dẻo, và cứ mỗi bước nhảy là tung mình vượt hai chục cẳng tay. Những bước nhảy dẻo dai như lướt trong không khí. Mỗi lần đặt chân xuống đất là có một thoáng nghỉ, đó chính là lúc nó dồn sức mạnh trở lại.

Tuy vận động không được dài rộng bằng địch thủ, con hươu không chịu dừng nghỉ chút nào, mỗi bước nhảy sau lại nhanh hơn bước nhảy trước. Trong giai

đoạn đuôi bắt này, nó mất đất dần; đối với con hổ, cuộc săn đuôi chỉ mới là bắt đầu, mà con hươu đã chạy từ xa đến.

- Con hổ nhất định tóm được con hươu đại cò! - Nam nói, giọng run run.

Noah theo dõi rất say sưa cuộc đuôi bắt, trả lời:

- Con hươu đại cò không bao giờ biết mệt!

Gần đến bờ sông thì khoảng vượt của con hươu đã rút lại còn một nửa. Trong một sự cố gắng tột bậc, nó tăng nhanh tốc lực. Cả hai cái thân hình tung lên theo một độ nhanh ngang nhau, rồi những bước nhảy của con hổ thu ngắn lại. Nếu không gần đến bờ sông thì có lẽ nó đã bỏ cuộc săn bắt rồi; nó hi vọng rút ngắn khoảng cách bằng bơi. Thân hình uốn lượn của nó rất thạo kiểu vận động ấy. Khi con hổ đến bờ sông thì con hươu đã xa đến năm chục cẳng tay. Con hổ trườn xuống nước mau lẹ khác thường, nhưng con hươu vượt lên cũng nhanh không kém mấy chút. Đây là lúc sống hoặc chết. Sông không rộng, tất nhiên con hươu đáp bờ bên kia sớm hơn; nếu nó còn phải dò dẫm lên bờ, nhất định nó sẽ bị tóm. Con vật cũng hiểu điều đó, nó đã dám liều một đoạn đường vòng để chọn chỗ lên bờ; đó là một đồi đất lẫn sỏi, thoải thoải. Mặc dầu con hươu đã tính toán thoát ra khỏi dòng nước một cách thích đáng, nó cũng còn một chút ngập ngừng mơ hồ và con hổ đuôi tới gần thêm. Cuối cùng con thú ăn cỏ nhảy lên. Nó xa được hai chục cẳng tay khi con hổ cập bờ và bật vọt bước nhảy thứ nhất. Bước nhảy có phần vọt vẫ, con thú dữ vướng cẳng, vấp và lăn ra; con hươu đại cò giành được phần thắng rồi. Chỉ còn mỗi cách là bỏ dở cuộc săn đuôi; con hổ hiểu như thế và nó nhớ lại cái bóng đen cao to thoáng qua trong cuộc đuôi bắt, nó vọt vàng quay trở về bờ bên kia. Con trâu rừng hãy còn thấp thoáng.

Khi cuộc săn đuôi vút qua, con trâu rừng đã lùi về phía rừng, sau đó nó tỏ ra đôi chút phân vân và cứ tăng dần khi con thú cỡ lớn kia càng xa nó và nhất là khi hấn đã biến mất sau đám lau sậy. Tuy thế, con trâu rừng vẫn quyết định rút lui, nhưng chợt một làn hơi kinh khủng xộc vào mũi nó. Nó vươn dài cổ và, đã chắc chắn là không thể nhầm, nó tìm nẻo trốn chạy. Cái nẻo ấy cũng không xa những tảng đá trong đó trú ba người Oulhamr, nhưng rồi nó lại rẽ hướng khác.

Bây giờ thì nó đương bon nước kiệu, nó sắp sửa biến mất vào trong khoảng rừng già. Bỗng nó đứng sững: con hổ đã vút tới rất nhanh. Con thú dữ không phải lo con trâu rừng có thể thoát khỏi nhờ sức nhanh như con hươu đại cò vừa qua, nhưng sự thất bại không ngờ lúc nãy khiến nó bực bội. Trông thấy con thú dữ, con trâu mộng không còn gì phân vân nữa; nó tự hiểu rằng không thể trông mong vào chạy cho nhanh để thoát, nó quyết định đương đầu với tai họa. Đầu cúi thấp, đào bới đất, con trâu rừng đúng là một chiến sĩ lẫm liệt của rừng và của đồng cỏ với bộ ức rộng màu hung, cặp mắt nẩy lửa màu tía; một cơn điên cuồng u tối quét sạch mọi sợ hãi; dòng máu cuồn cuộn trong tim nó là dòng máu của chiến đấu, bản năng tự vệ chuyển thành dũng cảm.

Con hổ không coi thường sức lực đối thủ. Nó không tấn công bất ngờ con mồi; nó xoay quanh xoay quần, bò rạp xuống như loài bò sát, nó rình đợi một động tác vội vàng hoặc vụng về nào đó tạo điều kiện cho nó có thể nhảy lên phía sau mông, bẻ gãy những đốt xương sống hoặc xé rách mạch máu ở cổ họng. Nhưng con trâu rừng, hết sức chú ý đến những đường vờn của đối thủ, bao giờ cũng giơ cái trán cứng đặc và cặp sừng nhọn hoắt ra...

Đột nhiên con thú sững lại, không động đậy. Bốn cẳng cứng đờ, đôi mắt màu vàng mở to ngó trân trân, hầu như ngỡ ngác, nó nhìn vào một con thú đồ sộ tiến lại. Con thú trông cũng giống con hổ, hình vóc cao to hơn và chắc nịch hơn, trông nó lại cũng có phần giống sư tử, có bờm, bộ ức sâu, dáng đi đường bộ. Mặc dầu nó cứ bước đều đều mà đi tới, với cảm giác tự tin của kẻ có thể mạnh mẽ rành, nó vẫn để lộ vẻ dè dặt của con thú không phải là đứng trên đất sấn của mình. Còn con hổ thì đúng là nó đứng trên đất sấn của nó. Đã mười mùa qua, nó ngự trị vùng đất, và các loài thú dữ khác, báo, beo, linh cẩu ở đó đều sống nương bóng nó; nó đã nhắm con mồi nào thì hiển nhiên đó là của nó; không một sinh vật nào dám cản trở nó ngay khi chỉ do tình cờ nó quật chết hươu rậm sừng, hươu sao, hươu đại cò, trâu rừng, Oroc hoặc dê rừng. Con gấu xám, trong mùa lạnh, có thể có qua lại đôi ba lần; những con cọp khác đều vùng vẫy ở quá lên phía bắc, và sư tử thì chỉ ở những vùng bên sông, chẳng con thú nào đến đây để hạ bệ sức mạnh và quyền uy của nó. Còn bản thân nó thì chỉ tránh né khi con tê giác vô địch chạy qua, hoặc khi con ma mút in những dấu chân đồ sộ, công nhận cái việc đánh lại chúng quả là cực nhọc. Còn lúc này thì nó lại quá lờ mờ về cái hình thù lạ lùng vừa mới xuất hiện và tất cả mọi cảm giác ở nó đều là ngạc nhiên.

Đây là một con thú rất hiếm, một con vật của những thời kì xa xưa mà giống loài đã bắt đầu sa vào tàn lụi từ hàng bao nhiêu thế kỉ. Từ tất cả bản năng nó, con hổ nhận thấy con thú ấy khỏe hơn, nhanh vuốt sắc mạnh hơn, cũng nhanh nhẹn chẳng thua gì nó; nhưng cũng lại từ tất cả nếp quen của nó, từ quá trình chiến thắng lâu dài của nó, nó vùng lên chống lại sự sợ hãi. Cử chỉ của nó bộc lộ hai chiều hướng song song đó. Hễ đối phương tiến lại gần thì nó lại lảng ra xa hơn là lùi bước, thái độ vẫn hàm hồ. Khi khoảng cách đã vừa tầm, con sư tử phồng bộ ngực rộng lớn và gầm lên, rồi rạp mình xuống, nó bật bước nhảy tấn công thứ nhất, một bước nhảy khoảng hai chục cẳng tay. Con hổ lùi. Sau bước nhảy tiếp của con thú khổng lồ, nó quay đầu như để chuẩn bị bỏ chạy. Nhưng động tác này chỉ thoáng phác ra thôi. Máu hung hãn kéo nó quay trở lại, đôi mắt màu vàng ngả màu xanh lục, nó chấp nhận cuộc giao tranh. Cũng vì bây giờ nó không đơn độc nữa. Một con cọp cái đã vụt ra từ những bụi cỏ, xông tới, óng ánh, ào ào và lộng lẫy, đến giúp sức con đực của nó.

Đến lượt con sư tử khổng lồ ngần ngừ; nó có chút dè dặt về sức mạnh của nó. Có thể là nó cũng chịu rút lui mà trả lại lãnh địa cho cặp hổ, nếu đối thủ, được

những tiếng gừ gừ nhẹ của con hổ cái đương tiến lại gần kích thích, không ra bộ tiến công trước. Con thú khổng lồ có thể chịu nhịn mà nhường lại chỗ đấy, nhưng cơ bắp kinh khủng của nó, hồi ức về tất cả những gì nó đã xé thịt và nhai xương, thúc đẩy nó phải trừng phạt sự khinh mạn. Nó chỉ cách con hổ khoảng một bước nhảy. Nó vút tới nhưng không trúng đích, đối thủ đã tạt ngang và định đánh vào sườn. Con sư tử dừng lại để đón đòn đánh tới. Móng vuốt và mõm lộn ầu, tiếng đập của những hàm răng cắn xé lẫn với tiếng hơi thở học lên. Thấp hơn vì căng ngắn, con hổ tìm cách chộp họng kẻ thù; suýt nữa thì nó làm nên chuyện. Những động tác rất chính xác đã hất bật nó ra, nó bị quật ngã dưới một cẳng chân chúa tể và con sư tử khổng lồ bắt đầu xé thủng bụng nó. Ruột đùn ra như những dây leo xanh lam, máu chảy đỏ ngầu trên cỏ; một tiếng rú kinh khủng khiến cả đồng cỏ run lên. Và khi con sư tử vừa bắt đầu bẻ gãy sườn kẻ thua trận, thì con cọp cái cũng vừa tới. Do dự một chút, nó hít ngửi mảng thịt nóng, sự thất bại của con đực của nó, nó gừ nhẹ một tiếng gọi.

Nghe tiếng gọi ấy, con hổ đứng bật dậy, làn sóng hùng hổ cuối cùng vụt xuyên vào đầu nó; nhưng vừa mới cất chân, nó đã bị cái đồng ruột dài lê thê giữ lại, và nó đứng sững, cẳng khuyu dần, mắt vẫn ngời sức sống. Theo bản năng, con cọp cái ước lượng những gì còn lại trong sức sống của kẻ đã bao lâu nay chia sẻ với nó những con mồi hôi hôi, kẻ đã chăm bẵm những lứa con cái, bảo vệ giống nòi chống những cạm bẫy đầy rẫy. Một niềm âu yếm tối tăm kích động những cảm xúc thô dã của nó; nó cảm thấy, thành một khối, sự cộng đồng của những cuộc chiến đấu, những niềm vui, những đau khổ của chúng. Sau đó thì quy luật tự nhiên đã làm cho nó mềm yếu đi; nó hiểu rằng một sức mạnh ghê gớm hơn sức mạnh của loài cọp đương đứng trước nó; và run lên vì ham sống, với một tiếng than ảo não, một cái nhìn dài về phía sau, nó chạy trốn vào phía lùm cây thưa.

Con sư tử khổng lồ không theo vào đó; nó tận hưởng cái ưu thế những bắp thịt của nó, nó hít mạnh không khí buổi chiều, không khí của phiêu lãng, của tình ái và của mồi sẵn. Con hổ không còn làm cho nó phải lo ngại nữa; tuy vậy, nó cũng dõi nhìn, nó ngần ngại chưa muốn kết liễu cuộc đời đối thủ, do tính thận trọng của nó, và là kẻ chiến thắng, nó cũng muốn tránh những vết thương vô ích...

Hoàng hôn đã đến, nó loang tràn từ trong sâu thẳm những cánh rừng, thông thả, biến hóa và đầy cảm bầy. Loài thú ban ngày im bật. Tiếng hú bọn sói, tiếng sủa lũ chó, tiếng cười gằn gặt lũ linh cẩu, tiếng huýt một con chim ăn thịt, tiếng gọi oàm oạp bọn ếch nhái hay tiếng bật cànng một con cào cào, châu chấu nào đó về muện nổi lên cách quăng; trong khi mặt trời trốn dần sau một đại dương những ngọn cây, vàng trắng bát ngát nhô lên phía đông.

Không thấy một con vật nào khác ngoài hai con thú dữ, con trâu rừng đã biến mất trong cộc giao tranh; trong ánh nhờ nhờ, hàng nghìn chiếc mũi thính nhận rõ những kẻ có mặt đáng sợ. Một lần nữa, con sư tử không lồ cảm thấy cái yếu của sức mạnh nó. Con mồi hằng hà sa số động đậy trong tận cùng những bụi rậm và những lùm cây thưa, vậy mà hàng ngày nó vẫn cứ phải lo đói. Bởi vì nó mang theo cái hơi tỏa của nó, cái làn hơi ấy đánh động về con thú chắc chắn hơn là điệu đi của nó, hơn cả tiếng đất vỡ, cỏ dập, lá bị xéo, cành gãy. Làn hơi lan tỏa, hăng xít và hung dữ, có thể sờ thấy được ngay trong bóng tối đen kịt và ngay cả trên mặt nước; nó là sự khủng khiếp và cũng là cứu tinh của những loài yếu. Và thế là tất cả đều chạy trốn, ẩn nấp, tan biến đâu mất. Mặt đất trở nên vắng tanh; không còn lấy mấy may sự sống; không còn lấy một con mồi. Con thú dữ dường như cô độc trong thế gian.

Vậy đây, đêm trước, con thú không lồ đã bị đói. Bị một thiên tai dòn ra khỏi đất sấn của mình, nó đã vượt qua nhiều con ngòi và con sông lớn, rình rập ở những chân trời xa lạ. Và giờ đây, trên mảnh đất mới giành được do sự thất trận của con hổ, nó nghênh mũi hít, nó tìm kiếm trong gió nồm luồng hơi những con thịt tản mát đâu đây. Tất cả mọi thứ mồi, nó đều thấy xa lắc xa lơ; nó chỉ hơi nhận ra tiếng động nhẹ của côn trùng núp trong cỏ, một vài tổ chim sâu, hai con sếu đậu trên chạc ba một cây sến đen, tinh nhanh không thể nào chớp bắt thần được, dù cho con thú dữ có leo được lên cây, nhưng từ ngày nó lớn đầy sức rồi, con thú chỉ leo những thân cây thấp và trong những đám cành chi chít.

Bụng đói bắt nó phải quay trở lại cái dòng âm âm đang chảy cùng dòng ruột của kẻ thua trận; nó bước lại gần, nó hít ngửi cái dòng nước ấy, nó kinh tởm cũng như một thứ nọc độc. Bực bội, nó chồm lên thân con hổ, cắn phập xương sống rồi bỏ đi rình mồi.

Bóng nghiêng mấy tảng đá đơn độc khiến nó chú ý. Vì những tảng đá thì ở cuối gió và khứu giác con thú dữ vẫn thua kém bọn sói, nó chưa biết được ở đó có con người. Tiếng lại sát gằn, nó mới hiểu rằng có con mồi trong đó và hi vọng làm nó càng thờ dốt.

Những người Oulhamr hồi hộp ngắm nghía cái bóng dáng cao lớn của con thú ăn thịt. Từ sau cuộc chạy trốn của con hươu đại cò, tất cả cái truyền thuyết ảm đạm, tất cả những gì đã khiến mọi sinh vật phải sợ run lên đã diễn qua mắt họ. Trong buổi trời chiều đỏ ối, họ thấy con sư tử quanh quẩn quanh chỗ trú ẩn; mồm

nó sục vào những khe hở, đôi mắt nó lóe ra ánh sáng xanh lục, toàn thân nó toát ra sự nôn nóng và cái đói.

Đến trước lỗ hồng mà mấy người đã chui lọt qua, con thú dữ cúi xuống; nó thử thò đầu và vai vào, và ba người lữ hành đã phấp phồng về độ vững của những tảng đá. Cứ mỗi lần cái thân hình to lớn uốn lượn là Nam và Gaw lại co dúm lại, bật ra một tiếng thở dài tuyệt vọng. Căm giận khiến Noah nổi xung, căm giận của mỗi thịt bị thềm thường, căm giận của thông minh tươi mới chống lại bản năng cổ lỗ và sức mạnh quá mức của nó. Căm giận tăng lên khi con vật bắt đầu đào đất. Mặc dầu con sư tử khổng lồ không phải loài đào bới, nó vẫn biết cách khơi rộng một lỗ hở hoặc hẩy đổ một vật cản trở. Nó làm thử và khiến mấy con người bối rối, đến nỗi Naoh ngồi thụp ngay xuống với ngọn giáo đâm; con thú dữ, trúng đầu, kêu lên một tiếng ồ ồ giận dữ và dừng bới. Đôi mắt nẩy lửa soi mói bóng tối nhờ nhờ; càng nhìn vào bóng tối mắt càng tinh, nó phân biệt rõ cả ba bóng đen và càng như chọc tức nó thêm bởi nó thấy sao mà gần thế!

Nó quay ra rình mò quanh, sờ khoắng những lỗ hồng; lần nào cũng thế, nó vẫn quay trở lại cái chỗ mấy con người đã chui qua. Cuối cùng, nó lại quay về với việc bới đất; lại một mũi giáo bắt nó phải ngừng và nó lùi ra, lần này ít ngạc nhiên hơn. Trong đầu óc dần độn của nó, nó hiểu rằng vào trong hang là không thể được, nhưng nó không muốn buông con mồi; nó cứ giữ chắc mồi hi vọng là, ở quá gần thế này, con mồi không thể thoát tay nó. Sau một hơi hít thở và một cái nhìn cuối cùng, nó có vẻ không biết gì đến sự có mặt của những con người, và nó tiến về phía rùng.

Ba người lữ hành phấn chấn hẳn lên, nơi trú ẩn quả là chắc chắn rồi. Họ say sưa hít thở không khí ban đêm: đó là một trong những giờ phút gân cốt thêm mềm dẻo và cơ bắp thêm sức lực. Biết bao cảm xúc đã nâng cao tâm hồn bất định của họ mà gợi lại cái vẻ đẹp buổi sơ khai; họ thấy yêu cuộc sống và khung cảnh của nó. Họ tận hưởng cái gì đó làm bằng tất cả những gì đã có, một hạnh phúc nảy sinh ra bên ngoài và bên trên cái sự việc trước mắt. Và cũng vì không thể truyền cho nhau được mỗi cảm xúc ấy, và họ cũng không nghĩ đến việc truyền cảm cho nhau, họ chỉ nhìn nhau mà cười vui, cái niềm vui lây lan chỉ bùng lên trên nét mặt của con người. Cũng có thể, họ vẫn nghĩ con sư tử khổng lồ sẽ trở lại, nhưng vì không có được một ý thức chính xác về thời gian - điều này quả đã tai hại cho họ - họ thường thức thật trọn vẹn cái hiện tại; khoảng thời gian từ hoàng hôn chiều nay cho đến tinh mơ sáng hôm sau dường như vô tận.

Theo nếp riêng của anh, Naoh nhận đợt gác đầu tiên. Anh không buồn ngủ. Kích động trước cuộc giao tranh giữa con hổ và con sư tử khổng lồ, sau khi Gaw và Nam đã nằm dài xuống ngủ, anh cảm thấy bùng lên những điều mà truyền thống và kinh nghiệm đã tích lũy trong đầu óc mình. Những cái đó chẳng chít

hỗn độn với nhau, hợp thành câu chuyện truyền thuyết về thế gian. Và hồi này thì thế gian cũng đã rộng lớn lắm trong trí tuệ những người Oulhamr rồi.

Họ biết rõ con đường đi của mặt trời và của mặt trăng, cái vòng quay của bóng tối, của mùa lạnh chen với mùa nóng; lối đi của những con ngòi và sông lớn; sự ra đời, tuổi già và cái chết của con người; hình dáng, thói quen và sức lực của những con vật nhiều không kể xiết, sự lớn lên của cỏ cây; nghệ thuật chuốt mài mũi giáo, lưỡi rìu, cây chùy, con dao nạo, ngọn lao và cách dùng những thứ đó; cuộc chạy đuổi của gió và mây, cái tính đồng bóng của mưa và dữ tợn của sét. Sau hết, họ biết được Lửa, cái vật kinh khiếp nhất và diệu hiền nhất trong những vật sống, thừa sức mạnh để phá hủy cả một cánh đồng cỏ hoặc một dải rừng cùng những con ma mút, những con tê giác, những con sư tử, những con hổ, những con gấu, những con Oroc, những con trâu rừng trong đó.

Đời sống của Lửa luôn luôn ám ảnh Naoh. Cũng như đối với mọi con vật, phải cho nó một cái môi; nó ăn cành cây, cỏ khô, mỡ, nó lớn dần, mỗi đám lửa lại đẻ ra những đám lửa khác, mỗi đám lửa đều có thể chết. Thế nhưng hình vóc lửa thì vô biên và mặt khác, có thể cắt nhỏ nó ra không bao giờ hết, mỗi mảnh cắt ra vẫn có thể sống. Nó yếu đi khi không cho nó ăn: nó thu mình nhỏ lại bằng con ong, bằng con ruồi, và ấy vậy mà nó vẫn có thể sống lại chỉ dọc theo một thân cỏ, trở thành rộng lớn như một bãi lầy. Nó không có cẳng, cũng không có thân để trườn, và nó vượt cả bầy sơn dương; không cánh và nó bay trong các tầng mây; không mõm và nó thổi nó gầm nó hú; không bàn tay mà cũng không có móng, và nó chiếm đoạt được cả khoảng mênh mông, Naoh yêu nó, ghét nó và sợ nó. Hồi còn bé, anh đã từng bị nó cắn! Anh hiểu rằng nó chẳng thiên vị ai cả - sẵn sàng hủy diệt cả những người nuôi nấng nó, thậm chí hơn cả linh cầu, độc ác hơn cả beo. Nhưng có nó thì lại dễ chịu; cái độc địa những đêm lạnh lẽo phải tiêu tan, mọi thứ mệt mỏi được nghỉ ngơi hồi sức và cái yếu đuối của con người lại trở nên đáng sợ.

Trong cảnh tranh tối tranh sáng bên những tảng đá ba dan, với một khát vọng êm dịu, Naoh như thấy hiện ra đồng lửa hồng buổi nghỉ đêm và những ánh lửa lướt trên nét mặt Gammla. Trăng lên gọi lại cho anh ngọn lửa xa xôi. Từ nơi nào trên mặt đất, mặt trăng nhô lên, và vì đâu, cũng như mặt trời, không bao giờ bị trăng tắt sáng? Nó nhỏ dần, có những buổi tối trăng chỉ còn là một vệt sáng gầy như vệt lửa bò dọc một thân cỏ. Rồi trăng lại nở ra. Không còn nghi ngờ gì nữa, có những Con-người-ân-nấp lo toan việc chăm nom nó, và nuôi nấng nó tùy theo từng thời kì. Tối hôm nay, trăng đang trông độ sức lớn: trước hết thì cao ngang những cây to, nó co lại dần nhưng sáng lên nhiều trong khi nó đi lên trời. Những Con-người-ân-nấp chắc là đã cho nó củi khô ê hề.

Trong khi con trai Báo đốm mơ màng những điều đó, lũ thú vật ban đêm hoạt động đó đây. Những bóng đen lén lút lướt trên cỏ; Naoh phân biệt được chuột

đồng, thỏ nhảy, cheo, những con chồn êm nhẹ, những con cây lưng dẻo như thân loài rắn, rồi tới một con hươu rậm sừng mang đến mười chồi gạc chạy vun vút, sắp bóng, như một mũi lao. Naoh chú ý những cẳng chân khô khăng, thân hình màu đất và màu vỏ cây sồi, những đám gạc hắt ngược xuống cổ. Con hươu đã mất dạng; một bầy chó sói nhô ra cái đầu tròn, cái mõm thon, những cẳng chân rõ nét và linh hoạt; bụng thì xanh nhợt, sườn và lưng hung hung, rồi một sọc đen đen vạch dọc xương sống, gáy căng lên những cơ bắp khỏe, tất cả nước chạy để lộ một cái gì thâm hiểm, có suy tính và phức tạp mà cái kiểu nhìn chéo càng làm cho rõ thêm. Chúng đánh hơi con hươu, nhưng chính con này, trong không khí ẩm lúc tranh tối tranh sáng, đã nhận biết bọn sói đến gần và kịp tạo được một khoảng cách lớn. Những cái mũi tinh tế nhận ra mức độ loãng dần liên tục của hơi con thú; lũ sói biết rằng con thú ăn cỏ đã lợi rất nhiều. Tuy nhiên, chúng vẫn băng qua đồng cỏ, tới bìa rừng và những con chạy nhanh nhất cũng cứ xông vào. Cuộc săn đuổi coi như vô ích. Cả bọn quay trở lại, bước thong thả, thất vọng, một vài con tru lên và rên rỉ. Thế rồi, mũi chúng lại hếch lên thăm dò không gian. Chúng chẳng phát hiện được gì có thể coi là gần, nếu không kể tới xác con hổ và những con người ẩn trong hang đá, một thứ mùi quá u đáng sợ và một thứ thịt, mặc dầu phàm ăn, bọn sói vẫn kinh tởm.

Ấy thế nhưng rồi chúng cũng bèn mảng tới, sau khi đã lượn vòng quanh nơi có những con người ẩn náu.

Trước hết, bọn sói lượn quanh cái xác chết, thận trọng đến mức không thể có gì bất ngờ xảy ra. Cuối cùng thì những con nóng ruột nhất đâm liều thử. Chúng gi mõm vào sát cái đầu con hổ, gần cái miệng lớn mở trống hoác, từ nơi đó trước kia đã thở ra một cuộc sống độc hại và dữ dội; thăm dò cái thân hổ, chúng liếm những vết thương đỏ lôm. Ấy thế mà không con nào có ý định bập rãng vào cái thứ thịt ram ráp đầy đẫm chất độc ấy mà chỉ có bọn kèn kèn và lũ linh cẩu mới trợn lên được.

Một tiếng ồn ào tăng thêm sự do dự của chúng - những tiếng than, những hồi tru, những tiếng gầm - sáu con linh cẩu hiện ra dưới trăng. Chúng tiến tới với dáng chạy nhập nhằng, đầu và cổ khỏe khoắn, thân hình thấp xuống và thon dần tới những chiếc cẳng khăng khiu; cẳng doãng, mõm ngắn và khỏe đến mức có thể nhai gãy xương ống sư tử, mắt ba cạnh, tai nhọn và bờm cứng; chúng xoay trở, tạt ngang hay nhót lên như châu chấu. Lũ sói ngửi thấy mùi thối kinh tởm từ những cái hạch của chúng xộc lên.

Đó là những tay rình săn vóc dặc cao, nhờ sức mạnh ghê gớm của đôi quai hàm, đủ sức đương đầu với hổ. Nhưng chúng chỉ cự lại khi bị dồn ép, điều này hầu như lại chẳng thể xảy ra; không một con thú săn rình nào lại thêm cái chất thịt thối tha của chúng, còn những con thú khác cũng ăn thịt ruỗng thì lại yếu hơn chúng. Mặc dầu hiểu rõ thế mạnh của chúng đối với bọn sói, chúng vẫn ngần

ngại; chúng xoay đi trở lại trong ánh đêm, tới gần rồi lại lùi ra, rú lên, cách quãng, những tiếng âm ừ chói tai. Cuối cùng thì cả bọn xông vào tấn công đều một loạt.

Bọn sói không có ý định chống lại chút nào; nhưng tin chắc là nhanh nhẹn hơn, chúng đứng vững rất gần đối thủ. Coi như bị hót tay trên, chúng đâm ra tiếc miếng mỗi chúng đã rẻ rúng. Chúng rình rập quanh bọn linh cầu với những tiếng hú bất thần, những động tác giả vờ tấn công, những cử chỉ ranh mãnh, chỉ cốt đủ bắt đối thủ phải lo ngại.

Bọn kia, lằm lì và luôn miệng gầm gừ, bập vào cái xác chết; thực ra, chúng mong được cái thứ thịt đã thối ruỗng, nhưng nhúc giời bọ, nhưng bữa ăn vừa qua thì quá nghèo nàn và sự có mặt của bọn sói lại kích động thói phàm ăn của chúng. Trước hết, chúng thương thức bộ lòng; với hàm răng vững chắc, chúng nghiền gãy xương sườn, và ngón ngấu những thứ còn lại. Dầu sao thì cũng khoái trá được lấy thịt chết mà tạo thêm thịt sống, cũng thú vị được ăn thịt chứ không phải mò mẫm với cái bụng rỗng và cái đầu nặng lo âu. Bọn sói hiểu rõ điều đó lắm; từ hoàng hôn, chúng cũng đã săn đuổi phí công những luồng hơi phảng phất trong không khí và trên mặt đất.

Với tâm trạng hung hăng thất vọng ấy, nhiều con sói lân la lại đánh hơi ở những tảng đá. Một con thò đầu vào một lỗ hổng. Naoh, khinh thường thọc cho một mũi giáo. Trúng vào vai, con thú nhảy chồm chồm bằng ba cẳng, với một rú đau đớn. Thế là cả bầy tru lên, âm ỉ và dữ tợn, thực ra chỉ có đe dọa giả vờ. Thân hình hung hung của chúng lay động dưới ánh trăng, mắt chúng rục lên nhuệ khí và nỗi lo sợ về cuộc sống, răng chúng dầm bọt mép, trong khi những chiếc cẳng thon lét xuống đất với tiếng sột soạt nhỏ, hoặc đứng thẳng trong tư thế đợi chờ: thềm mỗi không còn có thể chịu được nữa! Nhưng hiểu rõ rằng sau tảng đá, có những sinh vật khôn ngoan và cứng vững, chỉ có thể bị gục xuống do bất ngờ, chúng thôi không xoay quay rình mò nữa. Tụ họp thành hội đồng săn, chúng trao đổi những tiếng ồn ào và nhiều động tác; nhiều con ngồi chống hai chân trước, ghéch mõm đợi chờ; một số khác có vẻ nôn nóng, cọ lưng vào nhau. Những con sói già thu hút sự chú ý, đặc biệt một con sói lớn có bộ lông nhợt, bộ lông vàng đất thó: chúng nghe theo nó, chúng nhìn ngắm nó, chúng hít ngửi nó với vẻ kính cẩn.

Naoh không nghi ngờ là chúng có thể có tiếng nói riêng; chúng đã bàn bạc nhất trí với nhau để giăng bẫy, bao vây con mồi, tiếp sức cho nhau trong cuộc săn đuổi, phân chia chiến lợi phẩm. Anh ngắm nhìn chúng một cách tò mò, dường như ngắm nhìn những con người, anh tìm cách đoán dự kiến của chúng.

Một bọn bơi qua sông, những con khác tản ra trong rừng cây. Bây giờ thì chỉ còn nghe tiếng mấy con linh cầu lăn xả vào cái xác hổ.

Mặt trăng thu nhỏ bớt và sáng lên hơn, làm mờ nhạt các ngôi sao; những ngôi sao mờ nhất không còn thấy nữa, những ngôi sao sáng thì tưởng chừng lụi đi và như là chìm dưới sóng nước; một không khí tê mê khó hiểu bao trùm rừng và đồng cỏ. Thỉnh thoảng một con cú vạch một đường trong không gian xanh lam, lạng lẽ một cách lạ lùng trên đôi cánh êm như lót bông; đôi lúc, lũ ếch nhái đua nhau quẫy nước cả đàn, chễm chệ trên những tàu lá súng hoặc bám vào những chiếc cọc ngấn; lũ bướm đêm, lao đi trong cuộc chạy đua đập dinh, đụng vào mấy con dơi đương chao lộn qua những bóng mờ.

Cuối cùng, những tiếng hú vang dội lên. Tiếng gọi và trả lời nhau dọc bờ sông và trong sâu những lùm cây rậm. Naoh hiểu rằng lũ sói đang bao vây một con mồi. Anh chẳng phải chờ lâu mới biết chắc chắn. Một con thú vụt ra trên cánh đồng. Có thể nói đó là một con ngựa có bộ ức hẹp, một vạch nâu làm nổi bật đường sống lưng. Nó băng đi, với sức nhanh của loài hươu rậm sừng; theo sau là ba con sói, không nhanh bằng nó và chỉ cứ trông mong ở sức dai bền của chúng, hoặc một tai biến nào đó để đuổi bắt kịp nó. Và chẳng, chúng cũng chưa phải đã dốc hết sức, chúng vẫn tiếp tục trả lời những tiếng hú của đồng bọn đương ẩn nấp đây đó. Chẳng mấy chốc, bọn này xuất hiện. Con ngựa hoang thấy mình đã bị bao vây; nó dừng lại, căng run lật bật, thăm dò ra xa chung quanh trước khi có một quyết định. Tất cả các ngã đều bị chặn, trừ mặt bắc chỉ có một con sói xám già. Con vật bị săn lao vào ngã đó. Khi con mồi đã tới gần và sắp sửa tạt ngang, con sói già hú một tiếng trầm. Ngay lập tức ba con sói khác nhô ra trên mô đất.

Con ngựa hoang dừng lại với một tiếng rên dài. Nó thấy rõ khắp quanh nó chỉ có cái chết, và nỗi đau đớn. Không gian đã bị rào kín, ở đó, trước đây tâm thần nhanh lẹ của nó đã biết làm thất bại bao nhiêu là thềm muốn, giờ đây thì mưu mẹo, có những cặp cẳng lẹ làng, sức khỏe của nó tất cả đều tiêu tan cùng một lúc. Nó ngoảnh đầu nhiều lần về phía những con vật không ăn cỏ mà cũng không ăn lá, chỉ có ăn thịt tươi; nó thăm lạng van lơn chúng. Bọn kia trao đổi với nhau những tiếng ồn ào, siết chặt vòng vây; mắt chúng chiếu ra ba chục cái lò lửa giết chóc: chúng cố làm cho con mồi hốt hoảng, bởi vì chúng sợ những cái móng cứng như sừng; những con phía trước mặt giả vờ xông vào hông làm cho con mồi quên mất phía sườn... Những con gần nhất thì chỉ cách độ vài ba cẳng tay... Thế là, với một động tác bất ngờ, sử dụng triệt để một lần nữa những cặp cẳng cứu giải, con vật thua trận liềm mạng xông tới để phá vỡ vòng vây và để vượt ra ngoài. Nó hất ngã con sói gần nhất, hất bật một con khác; không gian khát khao đã mở ra trước nó. Một con sói khác, bất ngờ xông tới, nhảy lên cạnh sườn con vật đương chạy trốn; nhiều con sói nữa bập luôn răng sắc vào mồi. Tuyệt vọng, con vật đá chí mạng; một con sói bị vỡ hàm lăn quay trên cỏ. Nhưng hòng con ngựa hoang đã bị xé toang, cạnh sườn nó đã đầm máu, hai kheo cẳng đã gãy đom

đóp giữa những cặp nanh, con ngựa hoang ngã vật xuống dưới một chùm mồm và bọn sói ăn sống nuốt tươi nó.

Naoh lặng ngấm một lúc lâu cái thân hình còn bật bật những hơi thở, những tiếng rên, sức tàn trôi lên chống cái chết. Bọn sói gầm gừ khoái trá cuộc sống tuôn không ngừng vào những cái bụng không bao giờ biết no. Thỉnh thoảng, vẻ lo ngại, một con sói già nào đó quay nhìn phía lũ linh cầu; bọn này hẳn là thích cái mềm mềm mại và kém độc hại này hơn; nhưng lại cũng hiểu rằng những con thú nhút nhát cũng trở thành táo bạo để bảo vệ cái đã phải bỏ công sức ra mới có được; chúng không lạ gì cuộc sống săn đuổi con ngựa hoang và chiến thắng của bọn sói, chúng đành bằng lòng với cái xác con hổ cứng quèo quèo. Trăng đã treo ở lưng chừng trời. Naoh chợp mắt ngủ. Gaw đã thay phiên gác. Mờ ảo, con sông chảy trong yên tĩnh mênh mênh. Sự nhộn nhạo chợt trở lại. Trong rừng thưa vọng tiếng gầm thét, cây cỏ gãy răng rắc, sói và linh cầu đều cùng héch những cái mồm nhuốm máu lên; và Gaw, ló đầu trong bóng tối những tảng đá, căng mũi căng mắt và đánh hơi. Một tiếng kêu hấp hối, một tiếng gầm gọn, rồi những cành cây rã ra. Con sư tử khổng lồ từ trong rừng đi ra, cắn chặt một con hươu sao ở mồm. Bên cạnh nó, vẫn còn nhả nhục nhưng đã thân tình, con cạp cái uốn lượn như một con bò sát to lớn. Cả hai con thú tiến lại chỗ trú ẩn của con người.

Hoảng sợ, Gaw khẽ chạm vào vai Naoh. Những người lữ hành rình dỗi rất lâu hai con thú dữ; con sư tử khổng lồ xé thịt con mồi, chậm rãi và phóng khoáng; con hổ cái vẫn có những nghi ngại, những sợ hãi đột ngột, những cái nhìn lăm lét vào kẻ đã quật chết con đực của nó. Và Naoh linh cảm một mối lo ngại lớn bó chặt ngực anh và ghìem hơi thở anh lại.

Chương V - Bên dưới những tảng đá

Khi ánh ban mai bừng trên mặt đất, con sư tử không lồ và con cọp cái vẫn nguyên chỗ. Chúng ngủ trên cái xác con hươu sao, trong một vệt nắng nhạt. Và ba người Oulhamr bị chôn sống trong hốc đá, không thể thờ ơ không nhìn vào cặp lẳng giềng kinh khủng.

Một niềm vui chứa chan hạnh phúc, tràn xuống rừng, đồng cỏ và con sông. Những con sếu dẫn bày sếu con đi kiếm cá; những con chim bói cá lao xuống nước như một ánh chớp xà cừ; lũ chim non rình mò ở tất cả những túm cỏ và những bụi cành. Mặt nước vụt long lanh báo hiệu con bói cá; con giẻ cùi trái dài bộ mã xanh biếc, ánh bạc và hung hung; và đôi lúc; con chim khách lăm điều quèng quèc trên một chạc ba, ngộ nguậy cái đuôi trông như ở đó bóng tối và ánh sáng nối tiếp nhau hiện ra. Trong khi đó, diều và quạ kêu ồn ào trên khung xương con ngựa hoang và con hổ bị hẫng với những cái xương trơ trụi không còn dính chút thịt, chúng bỏ đi, bằng những đường bay chên chếch, lại chỗ thịt hươu sao còn thừa. Ở đó, chúng bị hai con kền kền to xù màu tro chặn lại. Những con chim này, có cái vòng cổ trụi lông, đôi mắt như nước ao tù, chưa dám đụng đến đồng mồi của hai con thú dữ. Chúng xoay quanh, chúng tạt ngang, chúng thò cái mỏ với đôi lỗ mũi áp mũ thôi khảm, rồi lại rút về, lắc lư thân hình một cách ngu độn hoặc làm những động tác cất cánh bất ngờ. Thế rồi im lặng, chúng như đắm vào một giấc mơ, bất ngờ bị cái đầu gật mạnh cắt đứt. Trừ một con sóc, như một mớ hung hung di động và lại nhòa ngay mất giữa đám lá, chẳng còn có lấy một con thú nào. Mùi hơi của những con muông lớn đã chặn chúng lại trong bóng tối nhờ nhờ hoặc giữ chúng núp kín sâu trong những chỗ ẩn chắc chắn.

Naoh nghĩ rằng: nhớ lại những nhát giáo đâm, con sư tử không lồ có thể trở lại, anh hối tiếc việc làm vô ích đó. Và chàng trai Oulhamr không còn nghi ngờ chút nào rằng cặp thú dữ ấy có thể hiểu được nhau và như vậy thì chúng sẽ chia nhau mà rình gàn hốc đá. Trong đầu óc anh lần lượt hiện ra những câu chuyện về sự thù oán và nhớ dai ở những con vật đã bị con người xúc phạm. Cũng có lúc cơn giận dữ căng lồng ngực anh lên, anh chồm dậy vung cây chùy hoặc chiếc rìu. Con giận tăng nhanh: mặc dầu anh đã chiến thắng con gấu xám, anh vẫn công nhận là con người còn thua kém những con thú ăn thịt cỡ lớn. Cái mẹo đã thành công dưới ánh tranh tối tranh sáng trong hang đá, còn ở đây sẽ không có hiệu quả gì đối với con sư tử không lồ hoặc con cọp cái. Tuy thế, anh cũng chẳng thấy lối thoát nào khác ngoài cuộc đấu sức. Chỉ có thể hoặc chịu chết đói dưới những tảng đá này hoặc lợi dụng cái lúc mà con cọp cái một mình. Liệu anh có thể hoàn toàn tin chắc được vào Nam và Gaw không?

Anh rùng mình như là bị lạnh; anh thấy mắt các bạn đang chăm chăm nhìn vào anh. Thần lực của anh thấy cần phải làm cho họ vững dạ.

- Nam và Gaw đã thoát khỏi hàm con gấu xám; các bạn sẽ thoát khỏi móng vuốt của con sư tử khổng lồ!

Hai chàng trai trẻ cùng quay mặt về phía cặp thú dữ kinh khủng đang ngủ. Naoh trả lời vào ý nghĩ của họ:

- Con sư tử khổng lồ và con cọp cái không thể luôn luôn cặp kè với nhau. Bị đối, chúng sẽ tách nhau. Khi con sư tử đã vào sâu trong rừng, chúng ta sẽ chiến đấu; nhưng Nam và Gaw phải làm theo lời Naoh chỉ bảo.

Lời nói của người chỉ huy khiến da thịt hai chàng thanh niên như nở ra, tràn trề hi vọng; và ngay cả cái chết, nếu họ cùng chiến đấu với Naoh, cũng sẽ ít đáng sợ hơn.

Con trai cây Sến, nhanh miệng hơn, reo lên:

- Nam sẽ tuân lời chỉ huy cho đến chết!

Anh kia giờ cao hai cánh tay:

- Cùng Naoh, Gaw chẳng sợ gì cả!

Người chỉ huy dịu hiền nhìn họ, có cái gì như là sinh lực của cả thế gian tuôn vào trong lồng ngực họ, với không biết bao nhiêu là cảm xúc, mà không cảm xúc nào gặp được những tiếng cần thiết để có thể biểu hiện lên được, và, cất cao tiếng hét chiến đấu, Nam và Gaw vung rìu lên.

Nghe tiếng ồn ào, hai con thú dữ giật mình dậy; ba người lữ hành càng la hét mạnh hơn, tỏ dấu hiệu thách thức, hai con thú gầm lên giận dữ... Tất cả trở lại yên tĩnh. Ánh nắng quay chuyển trên cánh rừng; giấc ngủ của hai con thú dữ khiến những con vật lạnh lẽo yên lòng và thâm lặng, chúng qua lại dọc theo con sông; mấy con kền kền lâu lâu lại đớp vài mẩu thịt; những bụi hoa vượn cánh về phía mặt trời; cuộc sống dâng lên kiên trì và dồi dào vô kể đến mức như là nó sẽ phải chiếm lấy tất cả thình không.

Cả ba người chờ đợi, cũng kiên tâm không kém các giống vật. Nam và Gaw chốc chốc ngả lưng một lúc. Naoh trở lại với những dự kiến chập chờn và đơn điệu như kiểu đã dự kiến về ma mút, về chó sói hoặc chó rừng. Họ vẫn còn đủ thịt để ăn một bữa, nhưng cái khát đã bắt đầu giày vò; tuy thế, cũng phải mấy ngày nữa mới tới mức không thể chịu nổi.

Mãi tới hoàng hôn, con sư tử khổng lồ mới đứng dậy. Phóng một cái nhìn rục rủa về phía những tảng đá, nó yên trí kẻ thù vẫn còn đó. Có thể nó cũng chẳng còn nhớ được thật rõ những gì đã xảy ra; nhưng bản năng báo oán của nó lại được nhóm lên và duy trì khi nó bắt lại được hơi những người Oulhamr; nó thờ phỉ phỉ đầy giận dữ và đi quanh trước những lỗ hồng thông vào trong hốc đá. Chợt nhớ rằng không thể lại gần được và trong đó đã vút ra những chiếc móng sắc, nó thôi không rình rập nữa; nó dừng lại bên cái xác con hươu sao mà lữ kền

kèn chưa hót được mấy chút. Con cọp cái đã lại đó rồi. Chẳng mấy chốc, chúng đã ăn hết sạch, rồi con sư tử đại cồ quay cái trán hồng hồng về phía con cọp cái. Có một vẻ gì là âu yếm toát ra từ con vật hung bạo, và con cọp cái đáp lại bằng một tiếng nhẹ nhàng như con mèo gừ gừ, tấm thân dài lướt nhẹ trong cỏ. Con sư tử giụi giụi cái mõm lên lưng con bạn, thè cái lưỡi ram ráp và mềm dẻo liếm nhẹ. Con cọp cái vui nhận sự vuốt ve đó, mắt lim dim, rục lên ánh xanh lục; rồi nó nhảy lùi một bước, thái độ bỗng trở nên như de dọa. Con đực gầm gừ - một tiếng gầm ồm ồm và mon trớn - trong khi đó con cọp cái đùa giỡn trong ánh hoàng hôn. Ánh nắng ngả màu da cam tồ cho nó cái vẻ một ngọn lửa bập bùng nhảy múa; nó trườn bẹp xuống như một con rắn nước đồ sộ, bò rạp trong cỏ và nấp kín, vụt trở ra với những bước nhảy cực xa.

Con vật cùng sống với nó, trước tiên đứng yên, vụt đuổi những chiếc cẳng đen đen, mắt đỏ ngầu như mặt trời, xông thẳng tới con kia. Con cọp cái bỏ chạy, nó luồn vào lẫn trong một lùm cây tần bì và con kia cũng bò rạp vào theo.

Vừa thấy hai con thú dữ biến mất, Nam nói luôn:

- Chúng bỏ đi rồi... Ta phải qua sông thôi!

- Nam không còn đôi tai và mắt cả tài đánh hơi rồi ư? - Naoh bảo - hay là anh bạn có thể tưởng mình có thể nhảy xa và nhanh hơn một con sư tử không lò đây?

Nam cúi đầu: Một tiếng thở ầm ì vang lên từ đám cây tần bì, làm cho lời nói của người chỉ huy có ý nghĩa nghiêm trọng. Người chiến sĩ nhận rõ nguy hiểm vẫn sát sườn không kém khi hai con thú ăn thịt ấy ngủ ngay trước tảng đá.

Tuy nhiên, một chút hi vọng vẫn le lói trong tâm trí những người Oulhamr: con sư tử và con cọp cái đã câu kết với nhau thì lại càng cần phải có hang ổ. Bởi lẽ những con thú dữ lớn rất ít khi chịu trú ẩn trên đất trống, nhất là trong mùa mưa.

Khi ba người thấy cái lò lửa của mặt trời tụt dần vào bóng tối, họ cũng có cảm giác, không khác gì những con thú ăn cỏ, cái khủng khiếp thâm kín trong cái mảnh đất rộng chỉ những cây và cỏ. Sự khủng khiếp ấy tăng lên khi kẻ thù lại hiện ra. Dáng đi của con sư tử không lò thì nghiêm trang, có vẻ nặng nề, con cọp cái quẩn quanh bên nó trong một niềm vui ghê gớm. Chúng quay trở lại đánh hơi sự có mặt những con người, khi mặt trời đỏ rục đã lặn, khi mà một luồng run rẩy rộng lớn, những tiếng kêu vì đói dâng lên khắp trên mặt đồng bằng; những cái mõm kéch xù lượn qua lượn lại trước những người Oulhamr; những con mắt nảy lửa xanh lục nhảy nhót như những đóm sáng trên một bãi lầy. Sau cùng, con sư tử ngồi xồm, trong khi con bạn nó luồn vào cỏ rậm và đuổi bắt những con mồi trong những bụi cây ven sông.

Những ngôi sao lớn sáng lóe trong đại dương vũ trụ; rồi khắp khoảng không bao la bập bùng lên với những chấm lửa nhỏ xíu yên vị đó và dải Ngân hà phò bày rõ dần những vịnh, những eo, những đảo của nó.

Gaw và Nam không hề nhìn lên các vì tinh tú, nhưng Naoh lại không thể đứng vững. Linh cảm mơ hồ của anh có thể nhờ đó mà cảm nhận hơn về ban đêm, về bóng tối và về không gian. Anh nghĩ rằng hầu hết những tinh tú chỉ xuất hiện như hạt bụi của lò lửa, mỗi đêm một khác, nhưng cũng có một số ngôi thì trở lại rất kiên trì. Sống rồi rãi từ hôm qua đã trả lại cho anh chút ít sinh lực mất đi, anh mơ màng trước cái mảng đen của những cây cối và trước những điểm sáng tí xíu trên trời. Và trong tim anh có cái gì dâng lên, khiến anh càng hòa mình khăng khít thêm với mặt đất.

Trăng luồn qua lá cành. Ánh trăng chiếu sáng con sư tử khổng lồ ngồi chồm hổm và con cọp cái đang rình mò từ đồng cỏ đến rừng, tìm cách vồ con mồi nào đó. Hoạt động của chúng khiến người chỉ huy không được yên lòng.

Thế rồi, con cọp cái cũng sục sâu vào trong rừng rậm tới khoảng cách mấy người Oulhamr có thể chỉ còn phải đánh nhau với con bạn của nó. Nếu sức lực Nam và Gaw đều ngang với anh thì Naoh cũng thử liều một keo. Anh khổ sở vì khát. Nam còn khổ sở hơn nhiều; dù chưa đến phiên gác, anh vẫn không sao ngủ được. Anh thanh niên Oulhamr mở to đôi mắt óm sốt trong ánh nhờ nhờ. Chính Naoh cũng buồn bã; chưa bao giờ anh cảm thấy khoảng cách ngăn anh với bầy, với cái hòn đảo sinh vật nhỏ nhoi ấy, ra khỏi đó là anh bơ vơ trong cõi bao la độc địa, lại xa như lúc này. Hình ảnh những người đàn bà chập chờn quanh anh như một sức mạnh êm ái hơn, tin cậy hơn, bền vững hơn là ở những người đàn ông.

Trong cơn mơ màng, anh chợt đi cái giấc ngủ của người canh gác mà một di chuyển nhỏ nào tới gần cũng thức tỉnh ngay. Thời gian trôi qua dưới các vì sao. Naoh chỉ tỉnh dậy khi con cọp cái quay trở lại. Nó không có mồi mang về, nó có vẻ mệt nhọc. Con sư tử đứng thẳng dậy, hít ngửi con cọp cái một chập rồi đến lượt nó đi săn mồi. Nó cũng lần theo bờ sông nắp kín trong những bụi rậm, chuyển dần cuộc săn vào xa trong rừng. Naoh bồn chồn dõi theo nó. Nhiều lúc anh đã định đánh thức các bạn (Nam đã không cưỡng được cơn ngủ), nhưng một bản năng như sắt đá luôn nhắc anh rằng con thú lớn chưa phải là đã thật xa. Cuối cùng, anh quyết định. Anh chạm vào vai các bạn và khi họ chồm dậy, anh thì thào:

- Nam và Gaw có sẵn sàng để chiến đấu không?

Cả hai người cùng trả lời một lúc:

- Con trai Dê núi xin theo Naoh!

- Nam sẽ chiến đấu bằng giáo và lao!

Hai chiến sĩ trẻ ngấm nhìn con cọp cái. Mặc dầu con thú đã nằm duỗi dài từ lâu, nó không ngủ chút nào: xa xa một chút, quay lưng về phía những tảng đá, nó rình. Bên này, trong khi canh gác, Naoh đã dọn sạch lối ra. Nếu con cọp cái nghe động và chú ý đến ngay thì một người và có thể hai người cũng đã có đủ thì giờ luồn ra khỏi nơi trú ẩn. Kiểm tra lại vũ khí và thấy vẫn tốt, trước hết Naoh đẩy

ngọn lao và cây chùy của anh ra ngoài, rồi anh trườn ra hết sức thận trọng. Anh lại gặp may; những tiếng chó sói hú, những tiếng vọ kêu đã át tiếng động rất nhẹ khi người anh trườn sát mặt đất. Naoh đã ra tới bãi cỏ, cái đầu Gaw cũng vừa nhô khỏi lỗ hồng. Anh chiến sĩ trẻ cử động có kém nhẹ nhàng, con cọp cái quay lại và ngó sững những người lữ hành. Ngạc nhiên, nó chưa tấn công ngay; nhờ thế, Nam cũng kịp ra tới nơi. Và chỉ lúc đó, con cọp cái nhảy một bước, phát ra một tiếng gừ rồi nó tiến gần lại phía mấy con người, không chút vội vàng, cầm chắc họ không thể thoát, về phía họ thì họ lại giơ cao ngọn lao: Nam sẽ phóng trước tiên, tiếp ngay đến Gaw và cả hai đều phải nhằm vào cẳng con thú. Con trai cây Sến chớp được phút thuận lợi: ngọn lao vút ra, đích trúng có hơi cao lên, gần vai; có thể là khoảng cách còn quá xa, cũng có thể mũi lao đâm chệch, con cọp cái có vẻ chẳng hề hấn gì, nó gầm lên và tiến nhanh hơn. Đến lượt Gaw, anh bị hụt vì con thú né sang một bên. Cuối cùng là ngọn lao của Naoh; khỏe hơn hai bạn anh đã gây một vết thương sâu, anh phóng ngọn lao đúng vào lúc con cọp cái chỉ cách anh có hai chục cẳng tay và mũi nhọn cắm sâu vào gáy nó. Vết trọng thương ấy cũng không chặn được con thú đương lao hết đà.

Con thú xông ập đến ba người như một cơn lốc. Gaw ngã nhào xuống, bị một vết móng vào vùng vú. Nhưng cây chùy nặng của Naoh đã giáng xuống; con cọp cái gào lên, một cẳng gãy gập, trong khi con trai cây Sến đâm ngọn giáo tới. Con thú uốn mình, gi Nam xuống đất, và đứng thẳng trên hai cẳng sau để vồ Naoh. Cái mồm quái tởm há ngoác trước anh, tuôn ra một hơi thở nóng hôi và thối hoắc, một chiếc móng cào vào da thịt anh. Ngọn chùy lại đập xuống mãnh liệt. Rống lên vì đau đón con thú dữ choáng váng.

Naoh nhân cơ hội đó tránh ra và quật gãy chiếc cẳng thứ hai. Con cọp cái quay cuồng, kiếm một thế đứng thăng bằng, dộp vào khoảng không, trong khi cây chùy gỗ sồi cứ giội xuống không ngớt trên cẳng nó. Con thú ngã xuống, và kể ra thì Naoh có thể kết liễu đời nó; nhưng những vết thương của các bạn đồng hành khiến anh phải lo lắng tới hơn. Anh thấy Gaw vẫn đứng vững, mình nhuốm máu đỏ chảy từ vú ra, ba vết cào dài xé rách ra thịt. Còn Nam thì nằm bất động, những vết thương có lẽ cũng nhẹ thôi; ngực và ngang thắt lưng anh chàng đau nhói khiến anh ta không thể đứng dậy được. Nghe Naoh hỏi, Nam trả lời như người nửa ngủ nửa thức. Và lúc đó, người chỉ huy hỏi:

- Gaw có thể đi được tới bờ sông không?

- Gaw ra được tới bờ sông! - Anh chàng Oulhamr trẻ tuổi thều thào.

Naoh nằm bẹp xuống và ghé tai sát đất rồi anh hít dài trong không gian. Chẳng có gì chứng tỏ con sư tử khổng lồ về gần, và cũng vì sau cơn nóng bốc lên trong cuộc đấu sức, cơn khát lại không sao chịu nổi, người chỉ huy ẵm Nam trong cánh tay và đưa anh ta đến bờ nước. Anh giúp Gaw uống nước rồi anh mới uống thỏa thuê và cho Nam uống bằng cách vục nước vào lòng bàn tay rót vào miệng anh

ta. Sau đó, anh ôm Nam vào người và đỡ Gaw vẫn loạng choạng cùng trở lại hốc đá.

Những người Oulhamr không biết cách chữa các vết thương; họ chỉ biết đắp một vài thứ lá do bản năng, có tính chất thú vật hơn là người, khiến họ tìm chọn những thứ lá có mùi thơm nào đó. Naoh trở ra ngoài đi kiếm lá liễu và lá bạc hà đưa về nghiền nhỏ đắp lên ngực cho Gaw. Máu chảy chậm lại, ít dần; không có gì chứng tỏ các vết thương có thể trầm trọng. Nam đã tỉnh táo, mặc dầu các chi, nhất là hai chân, vẫn chưa cử động được. Và Naoh không quên những lời khích lệ cần thiết: Nam và Gaw đã chiến đấu rất cừ... Những người con của bầy Oulhamr sẽ ca ngợi sự dũng cảm của các bạn. Má hai chàng trai ửng hồng trong niềm vui lại một lần nữa được nhìn thấy người chỉ huy của mình chiến thắng.

- Naoh đã hạ được con cọp cái, - con trai Dê núi thì ào, giọng đã khỏe khoắn, - cũng như đã quật ngã con gấu xám.

- Chẳng có dũng sĩ nào dũng mãnh bằng Naoh! - Nam nói trong tiếng rên.

Thế là con trai Báo đốm nhắc lại lời nói hi vọng hùng hồn đến mức những người bị thương cảm thấy ngay rằng tương lai sẽ êm ả.

- Chúng ta sẽ đem Lửa về!

Và anh nói thêm:

- Con sư tử khổng lồ hãy còn xa... Naoh đi kiếm mồi thịt đây!

Naoh đi đi lại lại qua cánh đồng bằng, nhất là ven sông. Thỉnh thoảng, anh dừng bước trước con cọp cái. Nó vẫn sống. Dưới mảng thịt đẫm máu, đôi mắt lạnh lặn vẫn ánh lên: nó dõi theo người lữ hành cao lớn đương qua lại quanh nó. Những vết thương ở sườn và trên lưng thì nhẹ, nhưng đôi cẳng thì lâu ngày mới lành được.

Naoh dừng bên con thú thua trận và cũng gán cho nó những cảm xúc giống như ở con người, anh nói to:

- Naoh đã quật gãy cẳng con cọp cái... Anh ta đã làm cho nó trở nên yếu hèn hơn một con sói cái!

Khi người chiến thắng lại gán con cọp cái nhôm dậy với một tiếng càu nhàu đầy giận dữ và kinh sợ.

Anh giơ cao cây chùy:

- Naoh có thể giết chết tươi con cọp cái, và con cọp cái thì không thể giơ nổi một chiếc vuốt chống lại Naoh!

Có tiếng ồn ào tới. Noah bò ngay vào trong cỏ cao rậm. Và nhiều con hươu cái xuất hiện chạy trốn bầy chó rừng còn chưa lộ mặt nhưng đã nghe tiếng sủa xa xa. Lũ hươu nhảy ào xuống nước ngay khi đánh hơi thấy có con cọp cái và có người. Nhưng ngọn lao của Naoh đã vút ra, một con hươu cái trúng vào cạnh sườn, trượt ngã xuống nước, trôi đi. Chỉ dăm sải bơi, anh kịp chộp nó. Anh vung chùy đập chết nó, đặt lên vai và mang về nơi trú ẩn, chạy nước đại bởi vì anh đánh hơi thấy

nguy hiểm đang gần kề. Vừa chui tọt qua mấy tảng đá vào trong hang, con sư tử không lộ đã ra khỏi rừng.

Chương VI - Trốn chạy trong đêm tối

Sáu ngày đêm đã qua kể từ trận đọ sức giữa ba người Oulhamr với con cọp cái. Mấy vết thương trên ngực Gaw đã thành sẹo, những người chiến sĩ vẫn chưa lấy lại được sức do mất máu nhiều, về phần Nam, tuy không còn thấy đau đớn gì nữa nhưng một chân vẫn tê dại. Naoh bứt rứt vì nóng ruột và lo ngại. Mỗi đêm, con sư tử khổng lồ lại vắng lâu hơn, bởi các con vật khác ngày càng nhận ra rõ hơn sự có mặt của nó: hơi nó thấm đẫm vào ánh tranh tối tranh sáng trong rừng, gieo rắc khủng khiếp dọc hai bên bờ sông. Đã háu đói lại cứ phải tiếp tục nuôi báo cô con cọp cái, công việc của nó càng cực nhọc: thỉnh thoảng cả hai con thú đã phải chịu đói, cuộc sống của chúng trở nên khốn đốn hơn và đáng lo ngại hơn là lũ sói.

Con cọp cái khởi dần; nó lết bằng những chiếc cẳng lóng ngóng trên đồng cỏ vô cùng chậm chạp khiến Naoh không cần phải ra hẳn bên ngoài để thét lên cho nó thấm thía sự thất bại của nó. Anh không hề có ý định giết chết nó, bởi vì cứ phải nuôi báo cô nó thì bạn nó chỉ có một nhọc thêm và càng vắng mặt lâu thêm. Và dần dần hình ảnh một nếp quen giữa con người đó với con vật què đó. Mới đầu, những hình ảnh cuộc đọ sức chợt sống lại trong kí ức khiến ngực nó căng lên vì căm tức và sợ hãi. Nó lắng nghe đầy uất hận tiếng nói rành rọt của con người, cái thứ tiếng trầm bổng và biến đổi, khác xa những tiếng gầm gừ, hú và rống, nó ngẩng cái đầu bè bè và chia ra những vũ khí ghê gớm tua tủa của đôi hàm.

Naoh vung tròn cây chùy hoặc gươm cao lưỡi rìu, nhắc lại:

- Bây giờ thì móng vuốt con cọp cái còn được tích sự gì nữa! Naoh có thể quật gãy hết nanh nó dưới ngọn chùy, đâm thủng bụng nó bằng mũi giáo. Con cọp cái không còn bao sức lực chống lại Naoh, nó chỉ như con hươu sao hoặc con lừa hoang thôi!

Con thú quen dần với lời tuyên bố, với vũ khí vung tít; nó chăm chăm chiếu cái ánh xanh lục từ đôi mắt đã mở ra được, tới cái bóng kì dị đứng thẳng. Và mặc dầu không quen những nhát chùy đập xuống kinh khủng, nó không còn lo ngại tới những nhát đập khác; bản chất các sinh vật vốn là tin vào sự cố định của những gì mà nó thấy cứ lặp đi lặp lại. Bởi vì, mỗi lần Naoh vung chùy lên mà không đập xuống, nó tin tưởng rằng anh ta sẽ không đập chùy xuống nó đâu! Và lại, mặt khác, nó đã được ném mùi và hiểu rõ rằng con người là đáng sợ, nó không còn coi con người là một thứ môi nữa; nó cũng quen dần một cách đơn giản sự có mặt của anh ta; và một quan hệ xô bồ, không mục đích, đối với tất cả loài vật cũng là một thứ thiện cảm. Naoh cuối cùng cũng thấy vui vui mà để cho con thú dữ ấy sống: chiến thắng của anh do đó lại càng kéo dài và càng vững

chắc thêm. Từ chỗ đó, chính anh cũng cảm thấy có một sự gắn bó mơ hồ đối với con thú.

Bây giờ thì trong khi vắng con sư tử không lò, Naoh không còn đi một mình ra sông nữa; Gaw đã lê bước đi sau anh cũng ra. Sau khi đã uống thỏa thuê, họ múc nước vào một vỏ cây lồm đem về cho Nam uống. Thế rồi, buổi chiều ngày thứ năm, con cọp cái bò lết ra bờ sông, nhờ ở thân nó trườn đi hơn là ở cẳng, và nó uống nước vất vả quá, bởi vì bờ sông khá dốc, Naoh và Gaw phá lên cười.

Con trai Báo đốm bảo:

- Bây giờ thì một con linh cầu cũng mạnh hơn con cọp cái... Lũ sói sẽ cắn chết nó thôi!

Thế rồi, vục đầy nước vào mảnh vỏ cây lồm, anh thấy thích thú, do tính mạo hiểm, đem đặt trước mặt con cọp cái. Nó liếm nhẹ nhẹ, nó uống. Việc đó làm cho hai người lũ hành thích thú, đến nỗi Naoh làm lại lần nữa. Sau đó, anh la to một cách giễu cợt:

- Con cọp cái không còn biết uống nước dưới sông nữa!

Và oai quyền của anh làm cho anh nức lòng.

Rồi đến ngày thứ tám, Nam và Gaw thấy mình cũng đã đủ sức để vượt qua đồng cỏ mênh mêng, và Naoh lo chuẩn bị cho cuộc bỏ trốn vào buổi tối hôm sau. Buổi tối ấy đến, âm thấp và nặng nề: hoàng hôn màu đất thó đỏ gạch kéo dài rất lâu ở gằm trời, cỏ cây cong xuống dưới mưa bụi; những chiếc lá rơi động như tiếng đập của những chiếc cánh mềm yếu lẫn với tiếng ào xào của côn trùng. Những tiếng than vãn âm ì đưa lên từ trong sâu thẳm những khoảng rừng già thưa và những bụi rậm run rẩy, bởi vì lũ thú dữ đều buồn bã và những con nào đã no bụng thì ẩn kín trong hang ổ.

Suốt cả buổi chiều, con sư tử có vẻ mệt mỏi, nó tỉnh giấc và rùng mình: hình ảnh một chỗ trú ẩn vững chãi, giống như cái hang đá của nó trước khi có tai họa xảy đến, xuyên qua kí ức nó. Nó đã chọn một cái hốc trong đồng cỏ, nó cũng đã thu dọn được tạm tạm cho nó và cho con cọp cái, nhưng nó sống ở đó không được thoải mái. Naoh nghĩ rằng nhất định là đêm nay, đồng thời đi săn mồi, nó kiếm luôn một chỗ trú ẩn nào đó. Nó sẽ vắng mặt rất lâu. Ba người Oulhamr sẽ có đủ thì giờ sang sông; mưa bụi tạo thuận lợi cho cuộc rút lui của họ: nó thấm ướt đất, nó xóa hơi dấu vết và con sư tử không lò sẽ không theo được cho tình nhạy.

Chạng vạng tối một lúc, con thú dữ bắt đầu đi kiếm mồi. Nó sục sạo vùng quanh đó trước tiên, nó tin chắc chẳng có con mồi nào ở gần: rồi sau, cũng như những đêm trước, nó sục sâu vào trong rừng. Naoh chờ đợi, do dự, bởi vì mùi ẩm ừng của cây cỏ không để cho hơi những con thú dữ nổi lên dễ dàng; tiếng lá rung và những giọt nước rơi khiến tai nghe lẫn. Cuối cùng, anh ra hiệu và dẫn đầu, còn Nam và Gaw đi theo sau, chéch về phải và trái, sắp xếp như thế thì họ dễ nhận ra

những vận động áp sát bất ngờ và do đó được an toàn hơn. Trước hết, phải vượt sông. Trong những chuyến đi về, Naoh đã nhắm được một chỗ có thể lội đến độ giữa dòng, tiếp đó, phải bơi tới một mỏm đá rồi lại lội tiếp. Trước khi vượt sông, các chiến sĩ làm rối loạn dấu vết: họ đi quanh co một lúc gần bờ, cắt ngang rồi trở về lối cũ, dừng lại và ấn xuống thật mạnh cho dấu vết rõ thêm. Lại cũng phải cẩn thận không đi thẳng lên từ trên bờ xuống chỗ lội mà phải đi ngược lên rồi mới bơi xuống đó.

Sang bờ bên kia, họ lại bắt đầu đan ngang đan dọc bước đi của họ, vạch ra những đoạn cong queo và những đường vòng quanh chán chê rồi mới giẫm chân lên những đồng cỏ nhỏ trong cánh đồng để bước ra khỏi cái trận đồ bát quái ấy. Họ đặt những đồng cỏ ấy song song từng đôi rồi lấy đi dần dần: một cái mẹo nhờ đó mà con người vượt lên hẳn trên con hươu rậm sừng tinh tế nhất và con sói khôn ranh nhất. Đi như thế được độ ba bốn trăm căng tay, họ nghĩ rằng cũng đã đủ cho kẻ săn đuổi phải bỏ dở vì thất vọng, họ tiếp tục hành trình theo đường thẳng.

Ba người lặng lẽ đi một lúc lâu, rồi Nam và Gaw gọi nhau, còn Naoh thì vênh tai nghe ngóng. Từ xa, một tiếng rống vang tới; nó lặp lại ba lần, tiếp theo là một tiếng dài như mèo kêu. Nam nói:

- Con sư tử không lồ đấy!

- Đi nhanh nữa lên! - Naoh thì thào.

Họ đi thêm độ trăm bước nữa, chẳng thấy có gì phá rối sự yên lặng của bóng tối; sau đó, tiếng âm ào vang đến choáng tai hơn.

- Con sư tử không lồ đang ở trên bờ sông đấy!

Họ bước nhanh lên thêm; bây giờ thì là những tiếng gầm nối tiếp nhau, cắt khúc, chói tai, đầy giận dữ và bực bội. Những người lữ hành hiểu rằng con thú dữ đang lờn lộn giữa cái đám dấu vết chằng chịt. Tim họ đập thành thạch trong lồng ngực như mỏ con gõ kiến mổ vào vỏ cây, họ tự cảm thấy sao mà trợ trụ và yếu đuối trước cái mảng bóng tối nặng nề. Mặt khác cái bóng tối ấy lại giúp cho họ yên tâm: nó che kín họ trước cái nhìn của những kẻ thù ban đêm. Con sư tử không lồ chỉ có thể đuổi theo họ bằng cách dò dấu vết: và nếu nó sang sông, nó lại sa vào cạm bẫy do sự tinh khôn của con người giăng ra, nó sẽ không thể lần ra được họ đã đi qua chỗ nào.

Một tiếng gầm khủng khiếp rạch mạnh khoảng rộng bao la; Nam và Gaw dịch lại gần Naoh:

- Con sư tử không lồ đã vượt sông! - Nam thì thào.

- Nhanh chân lên! - Người chỉ huy đáp lại bằng một mệnh lệnh, trong khi chính anh thì dừng lại và nằm xuống sát đất để nghe cho rõ hơn những rung động trên mặt đất.

Dồn dập những tiếng gầm khác vang lên.

Naoh đứng nhóm dậy, kêu lên:

- Con sư tử khổng lồ vẫn còn ở bờ bên kia!

Tiếng gầm bực bội nhỏ dần; con mãnh thú đã bỏ dở cuộc săn đuổi mà rút trở về phía bắc. Giờ thì dễ gì có một con thú dữ khác cũng một tầm vóc đồ sộ đặt chân lên vùng này! Còn loài gấu xám, rất hiếm hoi trong miền đất mà Naoh đã quật ngã con hôm trước, hẳn khó mà kiếm ra được ở phía nam quá xa và quá thấp này. Và, cái nhóm ba người hợp sức này, họ chẳng phải sợ con báo hoặc con beo lớn.

Họ đi rất lâu. Mặc dầu mưa bụi đã tan, bóng đêm vẫn còn mịt mù. Một bức màn mây dày đặc che khuất các vì sao. Chỉ còn gặp những đốm sáng xanh nhẹ nhàng vụt ra từ những cây nhỏ hoặc hạ xuống mặt nước; một con vật nào đó thờ phỉ phò trong yên lặng hoặc làm bật lên cái tiếng cẳng bước sột soạt nho nhỏ; một tiếng gầm gừ lan dần trên cỏ ướt; những con thú dữ đương săn đuổi thì hú lên, sủa, cắn vang.

Thỉnh thoảng, mấy người Oalhamr lại dừng bước để bắt lấy những tiếng động và những luồng hơi, dấu hiệu lơ lửng trong không trung những cuộc rình rập của thú vật. Cuối cùng, Gaw và Nam đã thấy thắm mịt, Nam cảm thấy mồi trong xương và những cái sọc của Gaw thì tấy lên. Phải tìm một chỗ trú ẩn, tuy vậy, họ vẫn tiếp tục đi và dần thêm được bốn nghìn cẳng tay, không khí trở nên ẩm ướt hơn, gió lộng thêm. Họ đoán có một dải nước rộng lớn ở gần đâu đây. Chẳng mấy lúc, họ đã biết chắc chắn là đúng như thế!

Tất cả đều có vẻ yên tĩnh. Thoảng nghe như có một vài thứ tiếng động lén lút, chứng tỏ có một con vật nhỏ bé lẩn trốn; thoảng thấy một cái bóng nào đó xuất hiện rồi biến mất sau một bước nhảy mau lẹ. Cuối cùng, Naoh chọn một cây sến đen xum xuê làm nơi trú đêm. Cây đại thụ cũng chẳng tạo được một thứ gì để bảo vệ chống lại sự tấn công của thú dữ, nhưng trong đêm tối mịt mù, tìm đâu cho được một nơi trú ẩn chắc chắn hoặc còn bỏ không! Đám rêu thì ẩm ướt và tiết trời mát mẻ. Cũng chẳng sao đối với những người Oulhamr: cơ thể họ cũng từng dày dặn nắng mưa gió rét không kém bọn gấu hay lũ lợn lòi. Nam và Gaw nằm dài trên mặt đất và thiếp ngay đi trong giấc ngủ. Naoh canh gác. Anh không mệt mỏi; anh đã được nghỉ ngơi lâu dài dưới những tảng đá, đã được luyện rèn đầy đủ cho những cuộc đi đường dài, những công việc lao động nặng nhọc và những cuộc chiến đấu; anh quyết định kéo dài lượt gác của anh để cho Nam và Gaw được khỏe lên thêm.

Phần thứ hai

Chương I - Những đám tro

Rất lâu, họ bị đắm vào trong màn đêm tối tăm không ánh sao đã làm cho cuộc chạy trốn phải chậm lại. Thế rồi, một ánh sáng nhờ nhờ hé ở phía đông. Lan dần một cách êm dịu trong những đám mây xốp, nó tỏa xuống như một tấm thảm ngọc trai. Naoh nhận ra có một hồ nước chắn hắt con đường xuống phía nam: mắt anh không nhìn thấu bờ bên kia. Mặt hồ rung rung nhẹ nhẹ. Người lữ hành tự hỏi là nên men vòng về phía đông lờ mờ có một dãy đồi, hay là về phía tây, xanh nhợt và bằng phẳng, lác đác nhô lên những rặng cây.

Ánh sáng vẫn yếu ớt, một làn gió nồm chuyển nhẹ nhàng từ trong đất tới mặt sóng; trên cao tít, một luồng gió mạnh nổi lên, xua đuổi và chọc thủng những đám mây dày. Mặt trăng hạ huyền cuối cùng đã nổi rõ giữa những dải hơi nước. Chẳng mấy chốc, một đại dương màu xanh lam đón nhận chiếc liềm bạc. Trước cặp mắt tinh của Naoh, cảnh vật nổi rõ tới suốt tận cùng giới hạn chân trời; về phía mặt trời mọc, người chỉ huy ấy nhận ra những sườn đồi dốc và những dáng hàng cây, in bóng đen trước ánh trăng, chỉ rõ con đường sẽ phải theo; còn phía nam và phía tây, hồ nước trải ra không bờ bến.

Một sự yên lặng bao trùm và như lan ra từ mặt hồ cho đến chiếc liềm ánh bạc; gió nồm yếu dần đến mức chỉ từng lúc một mới thoang thoảng rút ra được một hơi thở yếu ớt từ cây cối.

Mệt mỏi vì phải bất động, nôn nóng được nhìn ra xa chính xác hơn, Naoh ra khỏi bóng cây sến và đi thám thính dọc bờ hồ. Tùy theo hình thái đất đai và cây cối, cảnh trí chỗ mở rộng ra, chỗ thu hẹp vào, bờ phía đông hồ nước nổi lên rõ ràng hơn cả; nhiều loại dấu vết chỉ rõ đường đi lối lại của những đàn thú ăn cỏ và những con thú dữ.

Đột nhiên, anh rùng mình dữ dội. Người lữ hành dừng lại, mắt và mũi mở to, tim đập rộn vì kinh hoàng lẫn với một thứ phấn khởi lạ kỳ, những hồi ức bùng lên linh hoạt đến mức anh tưởng như thấy lại khu vực những người Oulhamr, cái bếp lửa khói bốc mù và vẻ mặt hiền dịu của Gammla. Bởi vì, ngay giữa lòng cỏ xanh, lộ ra một khoảng trống được moi trũng có những hòn than và những cành củi cháy dở; gió chưa kịp tản ra cái thứ bụi trắng nhờ của đám tro.

Naoh mơ tưởng đến cảnh êm ấm một buổi nghỉ chân, mùi thơm thịt nướng, hơi nóng dịu dịu và những nhịp nhảy bập bồng màu hung hung đỏ của ngọn lửa. Nhưng đồng thời, anh cũng thấy cả kẻ thù.

Hết sức lo âu và thận trọng, anh quỳ xuống để xem xét cho rõ hơn dấu vết những kẻ lang thang đáng sợ. Chẳng mấy chốc, anh biết được ngay đã có ít nhất ba lần số chiến binh so với số ngón ở hai bàn tay anh, và không có đàn bà, người

già, trẻ nhỏ. Đúng là một trong số những tập đi săn kiêm thám thính mà các bầy người thỉnh thoảng vẫn giao nhiệm vụ đi rất xa. Tình trạng những khúc xương và thớ thịt dính xương cũng khớp với những tín hiệu mà đám cỏ nói cho biết.

Bây giờ thì cần thiết là Naoh phải biết rõ những kẻ đi săn kia từ đâu đến và đã qua những đâu. Anh lo ngại nghĩ rằng có thể đó là những kẻ Ăn thịt người, đã chiếm cứ những miền đất phía nam, hai bên bờ con Sông Lớn. Giống người này, vóc dạc vượt hẳn những người Oulhamr và tất cả những giống người khác mà các chỉ huy và người già đã gặp. Họ là những con người duy nhất, vẫn ăn thịt đồng loại, mặc dầu không phải do thích hơn thịt hươu rậm sừng, lợn lòi, hươu sao, hoẵng, ngựa hay lừa rừng, số lượng có lẽ cũng không đông: trước nay chỉ biết có ba bầy, trong khi Ouag, con trai Linh Cầu, người trinh sát giỏi nhất sinh trưởng trong bầy Oulhamr, chỉ gặp ở khắp nơi toàn những bầy không ăn thịt người.

Trong khi ôn lại những điều ấy, Naoh không ngừng lần theo những dấu vết in rõ trên mặt đất và ở cây cối. Việc này không có gì khó khăn, bởi vì những kẻ lang thang ấy, tin vào số lượng, không cần giấu giếm sự di chuyển. Họ đã men theo bờ hồ tiến về phía đông và chắc là tìm cách đến cho được hai bên bờ Sông Lớn.

Hai phương án nảy ra ở người lữ hành: đuổi kịp tập này trước khi nó đặt chân vào đất săn của nó và dùng mẹo để đoạt Lửa của nó; hoặc là vượt lên trước, đến gần bầy trước khi họ về, lúc đó vắng những chiến sĩ anh dũng nhất, và rình chờ giờ phút thuận lợi.

Để khỏi sa vào một con đường xấu khó đi, trước hết là phải theo dấu vết. Và trí tưởng tượng hoang dã của Naoh, qua làn nước, dãy đồi và những cánh đồng cỏ, không lúc nào không nhìn thấy những kẻ lang thang mang theo họ sức mạnh ngự trị của con người. Mơ tưởng của Naoh có cái chính xác của thực tế; nó mang đầy hành động, đầy sức sống, đầy những động tác có hiệu quả. Người chiến sĩ trinh sát ấy tự thả mình trong đó rất lâu, trong lúc gió nồm dịu đi, yếu đi, tan dần đi trên từng chiếc lá, từng ngọn cỏ.

Chương II - Mai phục trước Lửa

Từ ba hôm nay, mấy người Oulhamr lần theo dấu vết những quân Ăn thịt người. Trước hết, họ men bờ hồ cho đến chân dãy đồi; sau đó họ đặt chân vào một miền có cây cối cao to xen với những bãi cỏ. Công việc của họ cũng thoải mái, bởi vì những kẻ lang thang kia đi đứng có chiều uể oải; chúng đốt những đồng lửa to để nướng con thịt sẵn được hoặc để tránh khí lạnh đêm sương.

Ngược lại, Naoh dùng đủ thứ mưu mẹo để đánh lừa những kẻ có ý đồ theo nhóm của anh. Anh chọn những khoảng đất cứng, những búi cỏ mềm mại có thể bật đứng trở lên rất nhanh, tận dụng lòng suối, lội hoặc bơi vượt một vài khúc quanh co nào đó của hồ nước, và thỉnh thoảng lại làm cho dấu vết rối loạn. Mặc dầu cẩn thận mất công như thế, anh vẫn lợi đất. Cuối ngày thứ ba, anh đã gần những kẻ Ăn thịt người đến mức anh cho rằng đêm hôm ấy cứ đi tiếp là có thể đuổi kịp họ.

- Nào, Nam và Gaw hãy chuẩn bị sẵn sàng khí giới và dũng khí. - Anh bảo thế
- Tối nay, các bạn sẽ lại thấy Lửa!

Hai chiến sĩ trẻ, tùy theo họ nghĩ tới niềm vui được nhìn thấy ngọn lửa nhảy nhót, hay là nghĩ đến sức lực của đối phương mà hít thở thật mạnh hay nín thở.

- Hãy nghỉ ngơi đã! - Con trai Báo đốm nói. - Chúng ta sẽ tiến lại gần bọn Ăn thịt người trong khi chúng ngủ, và chúng ta cố tìm cách đánh lừa những tên còn thức.

Nam và Gaw nhận thấy đã ở sát cạnh một hiểm họa lớn hơn cả, so với những nguy hiểm trước: câu chuyện truyền thuyết về quân Ăn thịt người quả là khủng khiếp. Sức khỏe, thói dữ tợn và hung bạo của chúng vượt xa những bầy người mà họ đã được biết.

Đôi lúc, người Oulhamr cũng đã có bắt gặp và tiêu diệt những toán không đông mấy; nhưng chính người Oulhamr lại nhiều lần bị mất mạng dưới những lưỡi rìu sắc bén và những ngọn chùy nặng trĩu bằng gỗ sến của chúng.

Theo lời ông già Goun, chúng là dòng giống của Gấu xám; cánh tay chúng dài hơn của bất cứ giống người nào, thân hình chúng cũng dày lông như Aghoo và mấy đứa em hần. Và bởi vì chúng thường vẫn ăn thịt xác kẻ thù, nên những bầy người non gan phải khiếp đảm chúng.

Khi con trai Báo đốm nói những điều ấy, Nam và Gaw run lập cập, nghiêng đầu; rồi cả ba người nằm nghỉ cho đến nửa đêm.

Họ tỉnh giấc trước khi trăng lưỡi liềm chiếu sáng nền trời. Naoh đã thăm dò lòng đi từ trước, bây giờ họ đi mò trong bóng tối.

Trăng lên, họ nhận ra mình đã chệch đường, nhưng rồi cũng tìm ngay được hướng đúng. Liên tiếp, họ đi xuyên một vạt bụi rậm, men dọc những bãi đất lầy

và vượt qua một dòng sông nhỏ.

Cuối cùng, từ trên một mỏm đồi thấp, ẩn trong cỏ dày và bồn chồn vì một xúc cảm mãnh liệt, họ nhìn thấy Lửa.

Nam và Gaw run bần bật; Naoh đứng lặng yên, chân khuyu xuống và hơi thở ồm ồm. Sau bao nhiêu đêm sống trong giá lạnh, mưa gió, tối tăm, bao nhiêu cuộc chiến đấu - cái đói, cái khát, con gấu xám, con cọp cái và con sư tử khổng lồ - cuối cùng họ thấy Nó đã xuất hiện. Nó, cái tín hiệu huy hoàng của những Con người.

Trên một cánh đồng có những hàng thông hoặc sung cắt ngang đây đó, không xa một mảnh ao, một đồng lửa hình vòng cung với những ngọn lửa bập bùng lem lém quanh những cành củi cháy, từ đó tỏa ra cái ánh sáng của chiều vàng; nó thấm đẫm, tôi nhuốm hình dáng mọi vật làm cho chúng linh hoạt hẳn lên.

Những cào cào đỏ, những đom đóm lập lòe hồng ngọc, thạch lựu hoặc thạch ngọc hấp hối trong gió nồm; những đôi cánh đỏ rực kêu rạt rạt khi nở ra; một làn khí nóng bất chợt bốc xoáy lên và tản rộng trong ánh trắng; có những ngọn lửa uốn lượn như những con hổ mang, run rẩy như những ngọn sóng, bàng bạc như những đám mây.

Có nhiều con người nằm ngủ, đắp tấm da hươu rậm sừng, da chó sói, da dê núi, phía có lông áp vào người. Rìu, chùy và lao bỏ bừa bãi trên cỏ. Hai chiến sĩ thức canh gác. Một người ngồi lên đồng củi khô, vai khoác một tấm da dê đực, đặt bàn tay lên cán giáo. Một tia sáng màu đồng vạch ngang mặt anh ta xòm xoàm một thứ lông như lông cáo che kín cho tới dưới đôi mắt. Tóc anh ta tựa tựa lông dê rừng, miệng chìa đôi môi dày bè dưới một cái mũi tẹt, lỗ mũi tròn xoe; anh ta thả đôi cánh tay dài không kém cánh tay Người-trên-cây, còn đôi chân thì co lại, ngắn ngủn, dày ụ và không không.

Người canh gác kia thì đi nhẹ nhàng như cái bóng quanh đồng lửa; thỉnh thoảng anh ta dừng lại, vênh tai, hếch mũi thăm dò không khí ẩm ướt đương sa xuống cánh đồng khi hơi nước hấp nóng bốc lên. Vóc dạc không thua Naoh, anh ta có cái đầu đồ sộ với đôi tai chó sói, nhọn và cụp xuống được; tóc và râu mọc thành chòm, rải rác để lộ những đám da màu nghệ, có thể thấy đôi mắt lóe sáng trong bóng tối nhờ nhờ hoặc rực lên dưới ánh lửa, bắp thịt ngực nổi thành hình chóp nón, bụng phẳng, đùi hình tam giác, xương ống chân như lưỡi rìu và bàn chân nhỏ, không kể những ngón chân dài. Tất cả thân hình, nặng nề và ngắn cẳng như vóc dạng con trâu mộng, để lộ một sức lực vô biên, nhưng không quen chạy như những người Oulhamr.

Người canh gác ấy chợt đứng dừng lại. Hắn nhô đầu về phía ngọn đồi. Hắn là đã thoáng chút hơi hương mơ hồ nào đó khiến hắn nghi ngại, ở đó hắn không nhận ra hoặc hơi muông thú, hoặc hơi những người cùng bầy trong khi đó thì người kia, mũi không thính bằng vẫn ngủ gà ngủ gật.

- Chúng ta gần những quân Ân thật người quá! - Gaw khẽ nói. - Gió có thể mang tới cho họ dấu vết của ta.

Naoh lắc đầu, anh đã đề phòng cái mũi của kẻ thù nhiều hơn là đôi mắt hoặc đôi tai của họ.

- Chúng ta phải đổi hướng gió! - Nam nói.

- Gió thuận theo hướng đi của quân Ân thật người. - Naoh đáp lại. - Nếu chúng ta đổi hướng thì chính họ lại ở sau chúng ta.

Cũng không cần phải giải thích ý kiến của anh: Nam và Gaw đều hiểu rõ, cũng như loài thú dữ, sự cần thiết phải đi theo chứ không phải là vượt lên trước con mồi, trừ phi có ý định đặt cạm bẫy gì đó.

Tuy vậy, người canh gác cũng nói gì với bạn mình và người này lắc đầu. Đã ngỡ là anh ta cũng ngồi xuống như anh kia, nhưng, thay đổi ý kiến, anh ta tiến về phía đồi.

- Ta phải lùi lại! - Naoh bảo.

Anh đưa mắt tìm một chỗ ẩn có thể giảm nhẹ hơi người. Một bụi cây dày mọc gần đỉnh đồi; ba người Oulhamr núp kín trong bụi và gió nồm cũng nhẹ nên nó bị chặn lại đó, tản ra, chỉ còn mang theo được một chút hơi quá yếu không gọi nổi khứu giác của con người. Thế rồi, người canh gác đương đi bỗng dừng lại; sau vài lần hít vào rất mạnh, anh ta quay trở lại chỗ đóng quân.

Những người Oulhamr đứng im một lúc. Con trai Báo đốm nghĩ mẹo, mắt hướng về cái ánh sáng mờ dần của đồng lửa. Nhưng anh chẳng thấy sáng ra được chút gì. Bởi vì nếu một vật cản nhỏ mọn cũng có thể làm cho một thị giác tinh tường phải nhầm lẫn, và nếu người ta có thể bước rất mực nhẹ nhàng trên đồng cỏ để đánh lừa con sơn dương hay con lừa rừng, thì hơi người lại lan tràn trên lối đi và đọng lại trên lông: chỉ có khoảng cách xa và gió ngược mới che giấu được...

Có tiếng con chó rừng sủa khiến người lữ hành cao lớn ngẩng lên. Trước hết, anh im lặng lắng nghe tiếng sủa, rồi anh nói nhỏ qua một tiếng cười nhẹ:

- Lúc này, chúng ta đang ở trong đất lữ chó rừng - Anh nói. - Nam và Gaw gắng chộp một con đem về đây!

Hai bạn đồng hành quay về phía anh với bộ mặt kinh ngạc. Anh nói tiếp:

- Naoh sẽ canh gác trong cái bụi này... Chó rừng cũng khôn ranh như chó sói, không bao giờ con người đến được gần nó. Nhưng nó lúc nào cũng đói. Nam và Gaw hãy đặt một miếng thịt ở nơi nào đó rồi nấp chờ gần gần. Con chó rừng sẽ mò tới; nó mon men lại gần rồi nó lảng ra xa. Rồi nó lại mò tới gần và lại lảng ra xa. Rồi nó đi vòng quanh các bạn và miếng thịt. Nếu các bạn không động đây, nếu đầu và tay các bạn cứ như là đá, một lúc lâu sau, nó sẽ nhảy vào vồ miếng thịt. Nó nhảy tới và thế là nó đã rút chạy ngay rồi! Ngọn giáo của các bạn phải lẹ hơn nó!

Nam và Gaw cùng đi tìm lũ chó rừng. Theo dõi chúng chẳng khó gì, tiếng kêu của chúng mách cho biết, chúng hiểu rằng chẳng con thú nào muốn kiếm chúng như là một thứ mồi ăn. Hai người Oulhamr gặp chúng gần một rặng thông dày. Có bốn con đang xé đống xương mà chúng đã gặm hết cả gân lẫn thịt. Thấy người đến, chúng cũng không bỏ chạy; chúng giương đôi mắt tinh nhanh nhìn thẳng vào họ, chúng găm gù khe khẽ, sẵn sàng bỏ chạy một khi chúng nhận thấy những kẻ mới đến đã tới quá gần.

Nam và Gaw làm đúng như Naoh đã dặn. Họ đặt xuống đất một tảng thịt hươu và, lùi dần ra xa, họ đứng im như những gốc thông.

Lũ chó rừng đi từng bước ngẩn rình mò trên cỏ. Lo ngại của chúng giảm dần theo mùi thịt thơm. Mặc dầu chúng vẫn thường có gặp loài thú đứng thẳng, chưa con nào tìm cách dùng thử mồi ranh với họ; tuy nhiên cũng thừa nhận là họ khỏe hơn chúng, chúng chỉ đi theo họ cách quãng xa; và bởi vì chúng cũng có được chút ít thông minh, bởi vì chúng hiểu rằng nguy hiểm không bao giờ chấm dứt dưới ánh sáng cũng như trong bóng tối, chúng hành động rất thận trọng. Vậy đó, chúng rình mò rất lâu quanh hai người Oulhamr; chúng đi loanh quanh rất nhiều vòng, chúng nấp trong những rặng thông dày đặc rồi lại trở ra; chúng lượn nhiều lần quanh những thân người bất động. Trăng lưỡi liềm đã hừng lên ở phía đông mà chúng vẫn chưa hết nghi ngờ và vẫn kiên nhẫn.

Tuy vậy, cuộc tiến công của chúng đã táo bạo hơn; chúng áp tới gần miếng mồi khoảng hai chục cẳng tay; chúng dừng lại khá lâu và khẽ gù gù. Sau cùng thì thèm khát quá không giữ được nữa, chúng quyết định tất cả cùng nhảy xổ tới một lúc, không dành chút thuận lợi nào cho bất cứ con nào trong đàn. Nhưng những mũi lao nhọn còn nhanh hơn chúng; hai con chó rừng bị xuyên thủng sườn còn những con kia cấp mồi chạy biến; tiếp đó, những lưỡi rìu sắc bổ xuống và hai con vật bị thương hết gãy giữa.

Nam và Gaw đem hai bộ lông chó rừng tới, Naoh bảo:

- Bây giờ thì chúng ta có thể đánh lừa được những quân Ăn thịt người. Hơi chó rừng mạnh hơn hơi chúng ta nhiều lắm.

Lửa bùng sáng, được bón liên tiếp cành cây và củi khô. Nó dựng lên trên cánh đồng những ngọn lửa phàn ăn và nặc khói; có thể nhận thấy rõ ràng hơn những người nằm ngủ duỗi dài, khí giới và lương thực của họ. Đã đổi gác: hai người canh gác mới đều ngồi, đầu cúi gục và không chút nghi ngờ về bất cứ một tai họa nào.

- Bọn này, - Naoh nói sau khi đã ngắm nghía kĩ đối phương, - dễ chộp bắt hơn... Nam và Gaw đã sẵn chó rừng; bây giờ đến lượt con trai Báo đốm sẵn.

Anh lần xuống đồi, đem theo bộ da lông một con chó rừng và lẩn vào những bụi bờ rậm rạp, mọc ở phía nam. Trước tiên, anh lánh xa những quân Ăn thịt người để khỏi bị phát hiện. Anh đi xuyên đám bụi rậm, bò rạp trong cỏ cao, men

theo bờ một cái ao có lau và sậy che khuất, đi vòng trong những hàng bồ đề và cuối cùng, cách những quân Ân thật người độ bốn trăm cẳng tay, anh nấp vào một bụi cây.

Hai tên canh gác vẫn không động đậy. Hình như có một tên bắt lò mò được hơi chó rừng; đối với hắn, chẳng có gì đáng lo ngại.

Và Naoh tha hồ quan sát đến no mắt tất cả mọi chi tiết nơi đóng quân. Trước tiên, anh ước lượng số người và vóc dạc những chiến sĩ. Hầu hết họ đều để lộ một khối cơ bắp đồ sộ: thân hình đầy đặn, cánh tay dài và cẳng chân ngắn. Anh chàng Oulhamr nghĩ rằng chẳng có tên nào trong bọn này có thể chạy giỏi hơn anh. Sau đó, anh xem xét mặt đất. Về phía tay phải, một khoảng đất trống trải và thấp trệt ngăn cách anh với một mô đất thấp, tiếp đến có mấy cây nhỏ, rồi một dải cỏ cao lượn quanh về phía trái. Đám cỏ cao ấy vươn dài ra như một doi đất tới cách Lửa chừng năm hoặc sáu cẳng tay.

Naoh không chần chừ lâu. Vừa lúc những tên gác gần như quay lưng về anh, anh trườn tới mồm đất. Anh không thể hấp tấp; trước mỗi cử động của những tên gác, anh dừng lại, mọp xuống như loài bò sát. Anh cảm thấy lướt trên người anh, như những bàn tay êm nhẹ, ánh sáng của bếp Lửa và của mặt trăng. Cuối cùng, anh thấy mình đã được che khuất và anh trườn dần sau những cây nhỏ, xuyên suốt doi cỏ rậm, anh tiến lại được gần Lửa.

Những chiến sĩ đang ngủ gần như ở thế bao vây anh: số đông có ngọn giáo vừa tầm tay với. Nếu bọn canh gác báo động, chỉ một sơ xuất nhỏ, anh cũng có thể bị bắt sống. Tuy nhiên, anh có được cái may mắn là gió thổi về hướng mình, mang đi và tiêu tán vào trong khói cả cái hơi của anh lẫn cái hơi chó rừng. Hơn nữa, bọn canh gác có vẻ gần như là ngủ mê, năm thì mười họa đầu chúng mới ngẩng lên một chút.

Naoh nhô ra dưới ánh sáng, nhảy một bước nhanh vút như con báo, vươn tay nắm lấy một thanh củi đương cháy. Anh vừa quay trở lại tới doi cỏ thì một tiếng hú vang lên, đồng thời một tên gác chạy tới và tên kia phóng theo anh một mũi lao. Hầu như cùng một lúc, mười bóng đen chồm dậy.

Trước khi chưa một tên Ân thật người nào cất chân chạy, Naoh đã vượt qua ranh giới mà kẻ địch có thể chặn đường rút lui của anh. Gầm lên tiếng thét chiến đấu, anh chạy vút thẳng tới ngọn đồi mà Nam và Gaw đang chờ anh.

Bọn Kzamms^[6] đuổi theo anh, chạy tản ra, gầm gừ như tiếng lợn rừng ụt ịt. Mặc dầu ngắn chân, chúng vẫn tỏ ra nhanh nhẹn, nhưng không đủ để đuổi kịp người chiến sĩ Oulhamr đương tay vung ngọn đuốc, vun vút đằng trước chúng như một con hươu cổ đại khổng lồ. Anh lên tới ngọn đồi, bỏ xa bọn đuổi theo đến năm trăm cẳng tay và gặp Nam với Gaw đứng chờ đó.

- Chạy cho nhanh về phía trước! - Anh bảo họ.

Bóng thon thả của họ lao đi, nhanh cũng gần bằng người chỉ huy.

Naoh hài lòng đã chọn những con người dẻo dai ấy chứ không phải là những chiến sĩ già dặn và to khỏe hơn. Chạy trước những người Kzamms, cứ mười bước chạy thì hai chàng trai này bỏ xa thêm được hai cẳng tay. Con trai Báo đốm chạy theo họ không chút mệt nhọc; thỉnh thoảng anh còn dừng lại để xem xét cảnh củi cháy. Cảm xúc của anh chia sẻ giữa nỗi lo lắng bị săn đuổi và lòng mong ước giữ được cái môi sáng chói, vì nó mà anh đã phải chịu đựng bao nỗi cơ cực. Lửa ngọn đã tắt. Chỉ còn lại một vầng ánh đỏ đương lặn hết sức khó khăn vào phần gỗ âm trong que củi. Tuy vậy, vầng ánh đỏ cũng còn khá sáng để cho Naoh có thể hi vọng, ngay tới chỗ nghỉ chân đầu tiên, sẽ làm cho nó bùng lên trở lại và nuôi nó.

Trăng lên tới một phần ba đường đi trên bầu trời, ba người Oulhamr chạy tới trước một dãy ao đầm. Hoàn cảnh này cũng không đến nỗi trắc trở; họ nhận ra một lối đi đã quen, lối đi mà chính sự có mặt của những người Kzamms đã giúp họ phát hiện: một ngõ chật hẹp, ngoằn ngoèo nhưng vững chãi vì nó chạy trên đá vôi ban. Họ lách vào đó không chút ngại ngần và nghỉ lại.

Nơi đó, khó khăn lắm hai con người mới cùng sánh vai đi được, nói chi đến đánh nhau; bọn Kzamms nhất định phải hứng chịu lấy những tổn thất lớn hoặc phải vòng quanh vị trí đó; đằng nào cũng sẽ rất thuận lợi cho những người Oulhamr vượt lên bỏ xa chúng. Naoh tính toán sự may rủi của mình bằng cái bản năng kếp của loài vật lẫn của loài người, hiểu rằng anh còn đủ thời gian để làm cho lửa bùng lên. Mẩu than đỏ đã co lại thêm nhiều, nó thẫm lại, nó mờ đi.

Những người lữ hành đi kiếm củi và củi khô. Những cây sậy héo cong, những cây chít úa vàng, những cành liễu khô nhựa đầy rẫy: tất cả những cây cỏ ấy đều ẩm ướt. Họ chùi cho thật khô dăm cành nhỏ thon, một nhúm lá và mấy cái que hết sức mảnh.

Đốm than hồng sáng lên rất khó khăn dưới hơi thổi nhẹ của người chỉ huy. Đã nhiều lần, từ những ngọn lá cỏ bùng lên một ánh sáng mảnh mai, lan ra một chút, dừng lại, lay lắt trên mép lá cỏ, co hẹp dần rồi tắt mất vì hơi nước bốc lên át đi. Bây giờ, Naoh nghĩ tới lông chó rừng. Anh nỗ lực luôn mấy nhúm, thử châm lên một ngọn lửa. Một vài tùm bắt lửa, cháy đỏ lên; niềm vui và nỗi lo đè nặng những người Oulhamr; mỗi lần như thế, mặc dầu biết bao chăm sóc hết sức cẩn thận, cái đốm lay lắt dừng lại rồi tắt ngóm. Naoh chẳng còn lấy một chút hi vọng! Tro tàn chỉ ánh ra một cách yếu ớt; mẩu than đỏ cuối cùng teo dần, đầu tiên còn bằng con ong, rồi như con ruồi, rồi như những côn trùng nhỏ xíu vẫn nổi lên trên mặt ao đầm. Cuối cùng, tất cả đều tắt ngóm. Một nỗi buồn vô biên làm giá lạnh tâm hồn những người Oulhamr và tiêu tan hết chỗ nương tựa.

Cái ánh sáng yếu ớt đã là sự thật huy hoàng của cuộc sống; nó sẽ phát triển, nó sẽ giành lấy uy lực và thời gian, nó sẽ nuôi bếp lửa hồng ở những chốn nghỉ chân, khiến con sư tử khổng lồ, con hổ và con gấu phải khiếp đảm, xua đuổi

bóng tối và tạo ra trong các thứ thịt một mùi vị thơm ngon... Thế mà vừa mới đoạt được, nó đã chết mất và những người Oulhamr, sau những cạm bẫy của đất, của nước và của thú vật, bây giờ lại sẽ được biết những cạm bẫy của con người.

Chương III - Trên bờ con Sông Lớn

Naoh chạy trốn trước bọn Kzamms. Cuộc săn đuổi đã kéo dài đến tám ngày rồi; thật là hăng say, liên tục và đầy những mưu lừa chước đảo. Những quân Ân thật người, cũng có thể vì lo ngại về sau - biết đâu mấy người Oulhamr này lại chẳng là tốp trinh sát của một bầy cũng có thể do bản năng thích tiêu diệt và do lòng căm ghét người lạ, dòn vào đó cả một khí thế dữ dội. Sức dẻo dai của những người chạy trốn cũng ngang với sức nhanh của họ; mỗi ngày, họ có thể kéo dài khoảng cách thêm từ năm đến sáu ngàn cẳng tay. Nhưng Naoh quyết tâm đoạt cho được Lửa. Mỗi buổi tối, sau khi đã để cho Nam và Gaw vượt lên được tới độ bỏ xa cần thiết, anh lại rình rập quanh nơi trú quân của đôi phương. Anh không ngủ nhiều nhưng lại ngủ rất say.

Cũng do những giai đoạn của cuộc săn đuổi ấy đòi hỏi phải nhiều phen chạy ngoắt ngoéo, con trai Báo đốm bắt buộc đã phải tạt rất nhiều về phía đông đến mức, ngày thứ tám, anh nhìn thấy con Sông Lớn. Đó là lúc anh đứng trên đỉnh một ngọn đồi chóp nón, do nham thạch vùn vụt nổi lên và lũ lụt, gió mưa, cây cối đã xói mòn bờ cạnh, đào hang ngầm, xô đổ những tảng đá, nhưng dù thế nào thì qua hàng ngàn thế kỉ nó vẫn trơ trơ đứng vững trước sự kiên trì thâm hiểm và những đòn tàn bạo của sức mạnh thiên nhiên. Con sông cuộn cuộn chảy thả sức. Naoh dăm chiêu trước những lượn sóng không bao giờ dứt. Tuy vậy, hãy cứ phải lo chỗ nghỉ. Có những hòn đảo đầy: ăn náu ở đó có thể tránh được thú dữ tấn công, nhưng đối với mưu mẹo con người thì không có hiệu quả mấy, chúng làm vướng mọi hoạt động, chúng cản trở không cho thực hiện công việc đoạt Lửa và chúng cũng trống trải trước mọi thứ cạm bẫy, Naoh nghiêng về hướng trên bờ. Anh dừng lại trên một mỏm đá phiến, nhô lên không cao lắm, so với cảnh vật chung quanh. Sườn mỏm đá dốc đứng, mặt trên dàn ra bằng phẳng có thể chứa được đến mười người.

Sửa soạn chỗ trú ẩn xong xuôi vào lúc hoàng hôn; giữa những người Oulhamr và những kẻ đuổi theo có một khoảng cách đủ xa để có thể yên tâm, không phải lo lắng gì cho đến nửa đêm.

Tiết trời mát mẻ. Lác đác đôi chút mây trườn ở phía mặt trời lặn đỏ ối. Vừa ăn ngấu nghiến bữa tối gồm thịt sống, hạt dẻ và nấm, mấy chiến sĩ xem xét mặt đất đang tối dần. Ánh sáng còn đủ để nhận ra được những hòn đảo, tuy chưa nhìn tới được bờ bên kia sông. Những con lừa hoang vụt qua. Một đàn ngựa xuống tận lợi nước; đó là những con vật mập mạp, đầu có vẻ quá lớn do cái bờm rối bù; động tác của chúng thật là duyên dáng; đôi mắt chúng, to và điên dại, phóng ra ánh xanh lơ; sự sợ hãi hăm lại hoặc thúc nhanh đà chạy của chúng; chúng cúi đầu xuống nước, đứng mà run run, hít mạnh vào không gian, đầy nghi kị. Chúng

uống nhanh và bỏ chạy ngay. Và đêm tối đã dang vầng cánh màu tro che khắp phía đông, trong khi ở phía tây còn thoi thóp một dải màu tím. Một tiếng gầm vang dội khắp miền.

- Con sư tử! - Gaw khẽ thì thào.

- Trên bờ đầy rẫy mối! - Naoh trả lời. - Con sư tử khôn ngoan lắm. Nó thà đuổi bắt con dê rừng hay con hươu hơn là đuổi bắt con người.

Tiếng gầm xa dần; lũ chó rừng sủa và người ta thấy lượn lờ những bóng đen le làng của chúng. Những người Oulhamr thay nhau ngủ cho đến tinh mơ. Sau đó, họ quay trở xuống trên bờ con Sông Lớn. Một bầy ma mút chặn đường họ. Chúng tản ra trên một nghìn cẳng tay chiều ngang và một chiều dài gấp ba; chúng kiếm ăn: chúng nhổ những cây non, chúng đào củ và cuộc sống của chúng dưới con mắt ba người, có vẻ sung sướng, chắc chắn và huy hoàng. Một vài lúc, như rừng mỡ, chúng đuổi nhau trên đất mềm hoặc quật nhẹ cái vôi lông lá vào nhau. Dưới bàn chân bò tượng của chúng, con sư tử khổng lồ cũng chỉ như một tảng đất sét; cặp ngà của chúng hẩy bật những cây sồi, rồi cái đầu đá tảng giúi cho gãy nát. Ngắm nghía những cái vôi dẻo dang, Naoh không thể tự kìm, phải thốt lên:

- Con ma mút đúng là chúa tể tất cả muôn loài sống trên mặt đất!

Anh không hề sợ chúng: anh biết chúng không hề tấn công bất cứ con vật nào, nếu không quấy rối chúng. Anh còn nói thêm:

- Aum, con trai Quạ đen, đã làm thân với ma mút rồi đây!

- Tại sao chúng ta lại không làm như Aum? - Gaw hỏi.

- Aum hiểu được bọn ma mút - Naoh trả lời - Chúng ta không hiểu chúng!

Tuy thế, câu hỏi ấy cũng đã làm cho anh phải để tâm, anh cứ suy nghĩ về điều đó, vừa đi vòng quanh, xa xa, cái bầy thú khổng lồ. Và suy nghĩ của anh chuyển thành lời, anh nói tiếp:

- Con ma mút không có tiếng nói như con người. Trong bọn chúng, chúng hiểu lẫn nhau. Chúng nhận biết tiếng kêu của đầu đàn; Goun có nói rằng chúng biết theo lệnh mà đứng vào chỗ đã được sắp đặt, và chúng họp Hội đồng trước khi đi đến một miền đất mới... Nếu chúng mình đoán biết được dấu hiệu của chúng, chúng mình sẽ có cơ hội làm thân với chúng.

Anh thấy một con ma mút to lớn đương nhìn các anh đi qua. Đứng một mình ở phía bờ thấp, giữa đám cây sồi non, nó gặm những ngọn chồi mềm. Naoh chưa hề gặp một con nào đồ sộ đến thế. Hình vóc nó cao đến mười hai cẳng tay. Một đám bờm dày như bờm sư tử tỏa trên gáy; cái vôi lông lá có vẻ như một sinh vật khác biệt, vừa giống loài cây, vừa giống loài rắn.

Thấy ba người, con ma mút có vẻ chú ý; không thể cho rằng hiện tượng đó đã khiến nó phải sợ. Và Naoh gào to:

- Loài ma mút khỏe lắm! Con ma mút lớn lại khỏe hơn tất cả những con vật khác: nó nghiền nát con hổ và con sư tử chẳng khác con sâu; chỉ một cái xô ngực, nó đẩy ngã nhào mười con Oroc... Naoh, Nam và Gaw đều là bạn thân của ma mút lớn!

Con ma mút vênh đôi tai mỏng; nó lắng nghe những âm thanh rành rọt phát ra từ con vật đứng thẳng, lắc lư thong thả cái vòi và rống lên.

- Con ma mút đã hiểu! - Naoh sung sướng kêu lên. - Nó biết là những người Oulhamr thừa nhận quyền lực của nó.

Anh lại kêu lên:

- Nếu những đứa con trai của Báo đốm, của Dê núi và của cây Sên tìm lại được Lửa, họ sẽ nướng chín hạt dẻ và quả sồi làm quà biếu ma mút lớn!

Trong khi anh nói như thế, mắt anh bắt gặp một cái ao, trong đó mọc nhiều cây sen. Naoh không còn lạ gì là loài ma mút rất thích ăn ngó sen. Anh ra hiệu cho các bạn, cả ba người đi nhổ những cái thân ngậm dài màu hung hung. Khi đã gom được một đồng to, họ rửa thật sạch và mang lại phía con thú khổng lồ. Cách năm mươi cẳng tay, Naoh lại nói:

- Này đây! Chúng tôi đã nhổ lên những thứ này để mời bạn ăn tùy thích. Như vậy, bạn sẽ thấy rõ những người Oulhamr là bạn thân của ma mút.

Và anh rút lui ra xa.

Tò mò, con vật khổng lồ bước lại bên đồng ngó sen. Nó đã quá biết cái món này, đúng là hợp ý nó. Trong khi nó ăn, chậm rãi vừa ăn vừa nghỉ từng lúc lâu, nó quan sát ba người. Một đôi lúc, nó giơ cao vòi lên đánh hơi, rồi nó lại lắc lư vòi, dáng bộ hiền hòa.

Thế là Naoh nhích từng tí một tiến dần lại gần; anh đã đứng bên những cẳng chân bò tượng ấy, dưới cái vòi vẫn nhổ bật những cây to ấy, dưới cặp ngà dài bằng cả thân hình một con trâu rừng ấy; anh đứng như con chuột đồng trước con beo. Chỉ một cử động, con vật có thể nghiền anh ra cám. Nhưng, hoàn toàn say sưa trong niềm tin sáng tạo, anh rùng mình vì hi vọng và mơ tưởng... Chiếc vòi chạm vào anh, lướt nhẹ trên người anh và hít ngửi anh. Naoh nín thở, đưa tay sờ lên cái vòi lông lá. Sau đó, anh nhổ cỏ tươi và bẻ những mầm cây non đưa tặng cho con ma mút, tỏ tình thân thiện. Anh hiểu rằng anh đã làm một điều gì đó sâu xa và kì lạ, trái tim anh hồ hởi như muốn nở căng ra.

Chương IV - Người và ma mút thân thiện

Gần đó, Nam và Gaw đã trông thấy con ma mút tiến lại gần người chỉ huy của họ, họ càng nhận rõ ra hơn sự nhỏ nhoi của con người; thế rồi, khi cái vòi vĩ đại đặt lên Naoh, họ thầm thì:

- Ôi thôi! Đây! Naoh sắp bị xéo nát; Nam và Gaw sẽ trợ trợ trước bọn Kzamms, thú vật và sông nước.

Sau đó, họ lại thấy bàn tay Naoh vuốt ve con thú khổng lồ, lòng họ tràn ngập sung sướng và tự hào.

- Naoh làm thân với con ma mút rồi! - Nam thầm thì. - Naoh là kẻ mạnh nhất trong loài người.

Trong khi đó thì con trai Báo đốm gọi to:

- Nay, bây giờ thì Nam và Gaw hãy tiến gần lại, theo như cách Naoh đã tiến lại gần... Các bạn nhỏ cỏ và bẻ mầm non đem tặng cho ma mút!

Họ chăm chú nghe lời anh, ngực nóng bừng, đầy niềm tin; họ cũng nhích từng chút một mà tiến lại đúng như cách người chỉ huy đã làm, lúc nhỏ cỏ non, lúc bới rễ mềm.

Khi tới vừa tầm, họ chia những thứ đã thu lượm được ra cùng một lúc với Naoh, nên con ma mút bước lại ăn luôn. Như vậy là hình thành sự thân thiện giữa ba người Oulhamr với con ma mút.

Trăng thượng huyền đầy đặn; gần tối, trăng mới lên và cũng to lớn như mặt trời. Và, một buổi tối, trong khoảng thời gian này, bọn Kzamms và mấy người Oulhamr đóng quân cách nhau hai mươi nghìn cánh tay. Cũng vẫn đang ở ven sông. Những người Kzamms chiếm lĩnh một dải đất khô trong rừng; họ sưởi bên ngọn lửa gặm gù và ăn những tảng thịt nướng to nặng nhờ săn bắt được nhiều con mồi; trong khi đó, ba người Oulhamr lặng lẽ chia với nhau, trong bóng tối ẩm và lạnh, vài củ rừng và thịt cùng xương một con chim cu rừng.

Cách bờ sông mười nghìn cánh tay, bầy ma mút ngủ giữa một bãi sung. Ban ngày, chúng chịu được sự có mặt của ba người lữ hành; đêm đến, chúng tỏ ra có ít nhiều e ngại: có thể chúng đã từng biết những thứ cạm bẫy do con người đặt ra, cũng có thể chúng không thích trong khi nghỉ ngơi lại bị phiền hà vì có mặt những kẻ khác loài. Thế cho nên mỗi buổi tối, những người Oulhamr đều lánh xa ra cho tới nơi mà làn hơi của họ không còn trở thành bất lợi.

Và, lần này, Naoh hỏi hai bạn cùng đi:

- Nam và Gaw đã sẵn sàng chịu được một nhọc chưa? Chân tay các bạn có dẻo dai không, và lòng ngực các bạn có tràn đầy hơi thở không?

Con trai cây Sến trả lời:

- Nam đã ngủ cả một buổi. Tại sao lại chưa có thể sẵn sàng chiến đấu?

Và đến lượt Gaw nói:

- Con trai Dê núi có thể chạy nhanh hết sức suốt quãng đường từ đây đến chỗ bọn Kzamms.

- Tốt lắm! Naoh và các bạn sẽ đi đến chỗ bọn Kzamms. Chúng ta sẽ phải chiến đấu suốt đêm để đoạt cho được Lửa.

Nam và Gaw nhóm vạt ngay dậy và theo gót người chỉ huy.

Không thể trông mong vào bóng tối để đánh bất ngờ vào kẻ địch: một vầng trăng khá đầy đặn vừa nhô lên bên kia Sông Lớn; nó hiện ra khi thì đỏ bừng sát những hòn đảo, khi thì bị xẻ ra sau một rặng sỏi cao, qua đó nó tản mát ra những mảnh cong lưỡi liềm; chỗ khác, nó ngập vào trong những lượn sóng đen, ở đó bóng nó lắt lay thỉnh thoảng gọi lại một đám mây chói chang mùa hè, đôi lúc trườn như một con trăn gió màu đồng, hay là duỗi dài như kiều con thiên nga; một đám vẩy và mảnh vân mẫu tung ra từ vành cầu của nó và loe ra nghiêng nghiêng từ bờ này qua bờ kia.

Trước hết, ba người Oulhamr rảo bước, chọn những khoảng đất chỉ có cây cỏ thấp ngắn. Càng tới gần nơi trú quân của những người Kzamms, họ bước chậm dần. Họ tiến lên sóng ngang với nhau, cách nhau những khoảng rất xa, để có thể giám sát khoảng đất rộng hơn hết và cũng để khỏi bị bao vây. Đột nhiên, vừa từ sau một bãi sậy vòng ra, họ thấy những ngọn lửa, hãy còn xa: ánh trăng đã làm cho chúng mờ bót.

Bọn Kzamms ngủ: ba người thức trông nom bếp lửa và canh đêm. Mấy người Oulhamr, núp giữa cây cối, rình dõi nơi trú quân với một thèm muốn đến phát điên lên được. A! Nếu họ có thể chỉ cuỐm được một tia lửa nhỏ! Họ cầm sẵn những que khô, những cành chẻ rất mảnh. Lửa trong tay họ sẽ không có thể chết được cho tới khi họ đã nhốt được nó vào cái chuồng bằng vỏ cây, lót bên trong bằng những phiến đá dẹt. Nhưng làm thế nào mà lại được gần bếp Lửa? Làm thế nào đánh lừa được sự chú ý của những người Kzamms, đã bị kích động lên tột bực từ cái đêm mà con trai Báo đốm hiện ra trước bếp lửa của họ?

Naoh bảo:

- Thế này nhé! Naoh sẽ ngược dọc con Sông Lớn; còn Nam và Gaw thì lang thang trong cánh đồng, quanh nơi đóng quân của bọn Ăn thịt người, lúc ẩn lúc hiện. Khi quân thù lao tới đuổi theo, các bạn mới bỏ chạy trốn; nhưng đừng có chạy hết sức bởi vì cần phải nuôi cho bọn Kzamms hi vọng tóm được các bạn và có thể thì chúng mới cố đuổi theo thật dai dẳng. Nam và Gaw phải có đủ gan dạ để không chạy trốn quá nhanh. Các bạn sẽ như bọn Kzamms cho tới gần Hòn đá đỏ. Nếu không thấy Naoh chờ đó, các bạn chạy thẳng vào khoảng giữa bầy ma mút và con Sông Lớn. Naoh sẽ tìm được dấu vết đường các bạn chạy.

Hai chàng lữ hành trai trẻ rùng mình: quả là gay go cho họ phải xa Naoh trước những quân Ăn thịt người khủng khiếp. Tuân lời, họ lẩn vào giữa cây cối; trong

khi đó, con trai Báo đốm tiến về phía bờ sông. Một khoảnh khắc trôi qua. Thế rồi thấy Nam lộ ra dưới một cây đình tán và biến mất; sau đó thì bóng Gaw nổi lên chập chờn trên vạt cỏ... Bọn gác đêm vội báo động; cả bọn Kzamms đứng vụt dậy, lộn xộn; chúng hú lên những tiếng dài và tập hợp quanh tên cầm đầu. Đó là một chiến sĩ tầm vóc bình thường, cũng bè bè như con Gấu-hang-động. Hắn giơ ngọn chùy lên hai lần, phô những tiếng ồm ồm và ra hiệu lệnh.

Bọn Kzamms chia thành sáu toán tản theo hình cánh cung. Naoh, hết sức nghi ngại và lo lắng, nhìn chúng khuất dần. Sau đó, anh chỉ còn cố nghĩ đến cách thoát Lửa.

Bốn tên ở lại canh Lửa đều được chọn trong số những tay lực lưỡng nhất. Đặc biệt một tên có vẻ đáng gờm hơn cả. Cũng bè bè như gã cầm đầu và thân hình cao hơn, chỉ riêng kích thước cây chùy cũng chứng tỏ sức lực hắn. Hắn đứng lồ lộ ngay trong ánh sáng. Naoh phân biệt được hàm răng to khỏe, đôi mắt dưới những vành lông mi rậm, đôi chân ngắn ngủn, trên to dưới bé, mập mạp. Ba tên kia tuy không đồ bằng, cũng để lộ không kém thân hình thô kệch và những cánh tay dài, cơ bắp rắn chắc.

Naoh chiếm được vị trí thuận lợi: gió nồm, nhẹ nhưng ổn định, thổi về phía anh, mang hơi của anh ra xa những tên canh gác; lũ chó rừng rình mò trên đồng cỏ, tỏa một thứ hơi nồng gắt; hơn nữa, anh vẫn giữ tấm da chó rừng. Tất cả những điều kiện ấy giúp anh lại được gần, cách đám Lửa sáu mươi cái tay. Anh dừng lại khá lâu. Trăng vừa nhô trên những cây sến thì anh vùng dậy và thét vang tiếng hô chiến đấu.

Giật mình vì sự xuất hiện bất ngờ đó, bọn Kzamms dõi nhìn anh. Chúng không ngạc nhiên lâu: cùng gào lên một lúc, chúng vung cao cái rìu bằng đá, cây chùy hoặc ngọn giáo.

Naoh hô thật to:

- Con trai Báo đốm đã đến đây, qua những đồng cỏ, những cánh rừng, những núi cao và những sông rộng, bởi vì bầy của anh ta lấy một vài thanh củi cháy ở bếp lửa của họ, anh ta sẽ rút lui không gây gỗ chút gì.

Bọn kia không hiểu chút gì những lời nói của một thứ ngôn ngữ xa lạ cũng như là họ không hiểu được tiếng hú của chó sói. Thấy anh có một mình, chúng chỉ nghĩ đến tiêu diệt anh. Naoh lùi bước, hi vọng chúng sẽ tản ra và anh sẽ có thể như chúng ra xa Lửa. Chúng lao theo, cả tốp.

Tên cao lớn nhất, khi đã tới tầm, phóng luôn ngọn lao cắm mũi nhọn bằng đá silic. Hắn phóng rất mạnh và chính xác, vũ khí lướt qua vai Naoh, rơi bịch xuống đất ẩm. Anh chàng Oulhamr đang muốn tiết kiệm vũ khí của chính mình, cúi nhặt cây lao và phóng trả lại. Một tiếng rít, ngọn lao vạch một đường cầu vồng, đâm trúng một tên Kzamms; nó loạng choạng rồi ngã thẳng cẳng. Mấy đứa bạn nó, kêu lên như tiếng chó tru, đánh trả một loạt. Naoh chỉ kịp nằm gí sát đất để tránh

những mũi nhọn sắc, và những tên Ân thối người ngõ anh trúng thương, vội nhảy xô tới hòng kết liễu đời địch thủ. Lập tức, anh chồm dậy và đánh trả. Một tên Kzamms bị thương vào bụng, không còn đuôi theo anh được, trong khi hai tên kia thay nhau dồn dập phóng lao; máu chảy từ đùi Naoh; nhưng cảm thấy vết thương chẳng mùi gì, anh bắt đầu chạy vòng quanh các đối thủ, bởi vì anh không còn lo bị bao vây nữa. Anh lảng ra xa, anh sấn trở vào, cứ thế dần dần anh đã lọt vào khoảng giữa Lửa và kẻ địch:

- Naoh nhanh hơn người Kzamms! - Anh gào lớn - Anh ta sẽ đoạt được Lửa và lũ Kzamms đã bị thiệt hai chiến sĩ.

Anh nhảy tới nữa, anh áp sát bếp lửa. Và anh vói tay để nắm lấy những thanh củi đỏ rực... Bỗng nhiên anh run lên nhận thấy tất cả đều đã cháy thành than đỏ tới sát gốc. Anh chạy quanh đồng lửa, hi vọng tìm được một cành củi còn có thể nắm vào bàn tay được: chẳng còn lấy một cành!

Và những người Kzamms đã xông tới!

Anh muốn bỏ chạy; anh chột vấp phải một gốc cây gãy sát đất và anh loạng choạng, tạo thế lợi cho đối phương chặn đường bằng cách dồn anh về phía Lửa. Mặc dầu đồng lửa choán một khoảng đất rất rộng và lại gồ cao lên, anh vẫn thừa sức vượt qua. Nhưng một nỗi thất vọng khủng khiếp dồn đẩy lồng ngực anh: cái ý nghĩ bị thua trận trở về, trong đêm tối, không thể nào chịu nổi. Vung cao cùng một lúc chiếc rìu và cây chùy, anh chấp nhận cuộc chiến.

Chương V - Vì ngọn lửa

Hai người Kzamms lừng lững tiến tới, mặc dầu bước đi có chậm lại. Tên khỏe hơn vung ngọn lao cuối cùng và phóng ra suýt trúng Naoh. Anh đưa sống rìu gạt, chiếc vũ khí nhọn rơi vào trong đồng lửa. Ngay lúc đó, cả ba ngọn chùy vung lên.

Ngọn chùy của Naoh gặp cùng một lúc hai chiếc kia và sự va chạm đã chặn đà của các đối thủ. Một tên Kzamms, yếu hơn, đã ngã gục. Nhưng chính Naoh cũng bị thương: một cái mấu chùy rạch vào vai trái, rất may là anh đã thoát được một đòn nhằm chính giữa sọ. Anh thở phì phò, nhảy lùi để lấy lại thế đứng vững chắc rồi giơ cao vũ khí, anh đợi.

Mặc dầu chỉ còn có một đối thủ, đây mới lại là lúc quyết liệt nhất. Bởi vì cánh tay trái của anh khó khăn lắm mới cử động theo ý anh được, trong khi tên Kzamms đứng thẳng người, vũ khí trong cả hai tay còn nguyên lành - gấp đôi Naoh - tột mực sung sức. Đó là một chiến sĩ vóc dạc to cao, thân hình đầy đặn, những vòng sườn giống sườn con bò tốt hơn là sườn con người, đôi cánh tay vươn dài ra đến hơn một phần ba so với cánh tay Naoh. Cặp chân khum khum, có phần quá ngắn để chạy nhanh, lúc này lại tạo được thế thăng bằng vững mạnh.

Trước khi hạ đòn quyết định, hắn lăm lét xem xét anh chàng Oulhamr cao lớn. Tính toán rằng lợi thế của hắn sẽ chắc chắn hơn nếu đánh được bằng cả hai tay, hắn bèn chỉ giữ lại cây chùy. Thế rồi, hắn tấn công.

Hai vũ khí, nặng xấp xỉ nhau, đẽo gọt từ gỗ sồi cứng, choang vào nhau. Đòn của tên Kzamms giội xuống mạnh hơn đòn của Naoh: anh này không thể dùng cả sức tay trái! Nhưng con trai Báo đốm đã phá thế đánh bằng một động tác tạt ngang. Tên Kzamms giáng tiếp một đòn nữa; hắn choảng hụt: Naoh đã kịp tránh trước rồi. Bây giờ đến lượt anh tấn công tới đòn thứ ba, ngọn chùy của anh giáng tới như một tảng đá. Đòn giáng có thể bửa đôi sọ đối thủ nếu hai cánh tay dài cơ bắp cuộn cuộn không kịp thời giờ lên; những mấu gỗ sồi lại đập vào nhau và tên Kzamms phải bước lùi. Hắn đánh trả một đòn rung trời chuyển đất, suýt nữa đánh bật cây chùy khỏi tay Naoh, và trước khi anh này kịp đứng vững, đôi tay tên Kzamms đã lại vung lên rồi đập mạnh xuống. Người chiến sĩ Oulhamr chỉ kịp đỡ cho nhẹ bớt đi chứ không chặn nổi ngọn đòn bị trúng đầu, anh khuyu xuống, thấy quay cuồng cả trời đất, cả cây cối và Lửa. Trong cái giây phút một sống mười chết đó, bản năng không lia bỏ anh: một sức sống mãnh liệt tột cùng vung lên từ đáy sâu con người và trước khi đối thủ kịp định thần, anh tung chùy quật tạt ngang. Tên Kzamms đổ nhào xuống, không kịp kêu một tiếng.

Thế là, niềm vui sướng của Naoh rộn lên như một khe suối; anh ngấm nhìn, với một tiếng cười rộn rã, cái đồng lửa cùng những ngọn lửa đang bập bùng.

Dưới những ngôi sao xa thẳm, trong tiếng ào ào dòng Sông Lớn, giữa giọng thì thầm nhẹ nhẹ của gió nồm, chen vào thỉnh thoảng có tiếng sủa của bầy chó rừng và tiếng gầm của một con sư tử lạc lõng ở bên bờ kia, anh phải khó khăn mới thấy được hết chiến thắng của mình.

Và anh hô to, giọng hồn hên:

- Naoh là chủ của Lửa!

Lửa dường như đối với anh là cuộc sống. Chúa tể trên mặt đất. Anh đi thong thả quanh con vật đỏ rực, anh vươn bàn tay về phía nó, anh chìa ngực đón lấy cái làn vuốt ve đã vắng hẳn từ lâu lắm. Rồi anh lại thì thầm, bưng bưng phần khởi và khoái cảm:

- Naoh là chủ của Lửa!

Thế rồi, cơn sôi nổi của niềm hạnh phúc cũng nguôi dần. Anh bắt đầu lo đụng đàu bọn Kzamms trở về. Phải đem Lửa đi ngay. Cởi những mảnh đá mỏng dẹt mang theo từ khi rời Đầm lầy lớn ra đi, anh tìm cách bó chúng lại với nhau bằng những cành nhỏ, vỏ cây và thân sậy. Thế rồi trong khi sục sạo quanh chỗ trú quân, anh lại có được một niềm vui mới: ở một gò đất, anh chợt nhìn thấy cái chuồng trong đó Lửa được những kẻ Ân thật người nuôi dưỡng.

Đó là thứ tổ bằng vỏ cây, bên trong lót những mảnh đá dẹt phẳng, sắp đặt theo một nghệ thuật thô thiên, kiên trì và vững chắc; vẫn còn một ngọn Lửa nhỏ nhấp nháy bên trong.

Mặc dầu Naoh thạo làm chuồng nuôi Lửa không kém bất cứ một ai trong bầy của anh, thật cũng khó mà anh có thể làm được một chiếc hoàn hảo như thế, cần phải có thời gian rảnh rỗi, phải chọn lựa rất kỹ càng những mảnh đá, phải thay đi đổi lại nhiều lần không kể xiết. Cái chuồng của những người Kzamms gồm ba lớp những mảnh đá phiến, bên ngoài bọc kỹ bằng vỏ cây sồi xanh, chung quanh quấn chặt những cành thon dẻo. Một khe hở giữ cho luôn luôn thông thoáng vừa đủ.

Những cái chuồng ấy đòi hỏi một sự chăm sóc đặc biệt liên tục; phải giữ gìn ngọn Lửa tránh mưa và mọi thứ gió, cẩn thận để ý luôn giữ cho nó không lụi đi mà cũng không bùng to lên quá mức quy định bằng kinh nghiệm hàng ngàn năm nay và phải thường xuyên thay vỏ bọc ngoài.

Naoh thì không còn một nghi thức nào tổ tiên đã truyền lại mà anh không biết. Anh thổi nhẹ nhẹ cho Lửa bùng lên một chút, anh dập mặt bên ngoài một chút nước vớt trong vũng, anh thử lại cái khe hở và tình trạng những mảnh đá phiến. Trước khi quay đi, anh nhặt lại những chiếc rìu và những mũi lao rơi rải rác, rồi anh đưa mắt nhìn một lần cuối nơi trú quân và khắp trên cánh đồng...

Naoh đi thẳng đến chân mỏm đá đã hẹn với Nam và Gaw nhưng chưa thấy ai cả. Anh không ngạc nhiên; hai chiến sĩ trẻ ấy còn phải loanh quanh với những vòng chạy rộng ngoằn ngoèo như bọn người đuổi theo.

Sau khi hái một nắm lá liễu đắp vào vết thương, anh ngồi xuống bên ngọn Lửa trong đó đang lấp lánh số phận của anh.

Thời gian trôi qua cùng với sóng nước con Sông Lớn và cùng với ánh sáng mặt trăng đương lên dần. Khi trăng lên tới giữa vòm trời, Naoh ngẩng đầu lên. Trong trăm ngàn tiếng âm ì từ khắp nơi, anh nhận ra một nhịp điệu đặc biệt đúng là nhịp bước của con người.

Đó là một bước chạy nhanh nhưng không rời ren như bước của những con thú bốn cẳng. Trước tiên rất khó nhận thấy; nó rõ dần, rồi cơn gió nồm đưa tới một làn hơi đột ngột nào đó, anh chàng Oulhamr tự nhủ:

- Đúng là con trai cây Sến đã đánh lạc hướng quân địch rồi.

Quả vậy: không có một tín hiệu nào chứng tỏ có cuộc đuổi bắt nổi lên trên đồng cỏ.

Bỗng chốc, một bóng đen dẻo dăng hiện ra giữa hai cây sung; Naoh nhận thấy anh không nhầm: chính là Nam đang chạy tới trong dải bạc của ánh trăng. Chẳng mấy chốc, anh ta đã có mặt bên chân mỏm đá.

Và người chỉ huy hỏi:

- Bọn Kzamms đã mất dấu vết của Nam rồi ư?

- Nam đã nhử chúng rất xa về phía bắc rồi vượt xa chúng và lại đã lộn rất lâu trong con sông nhỏ. Sau đó, Nam đã dừng lại và không còn nhìn thấy, nghe thấy hoặc đánh hơi thấy quân Ăn thịt người!

- Tốt quá! - Naoh trả lời và đưa tay vuốt sau gáy Nam. - Nam đã nhanh lẹ lại tinh khôn. Nhưng Gaw thì thế nào?

- Con trai Dê núi bị một toán Kzamms khác đuổi theo. Nam không gặp dấu vết anh ta.

- Chúng ta đợi Gaw ở đây! Và đây này, Nam hãy nhìn!

Naoh kéo người bạn đồng hành đi với anh. Vòng qua phía sau mỏm đá, Nam thấy, trong một hốc lõm, lấp lánh một ngọn lửa nhỏ xíu bập bùng và nóng.

- Đây! - Người chỉ huy nói đơn giản. - Naoh đã đoạt được Lửa!

Anh chàng trẻ tuổi kêu lên một tiếng, đôi mắt anh mở to vì sung sướng; anh quỳ phục trước con trai Báo đốm và thì thầm:

- Naoh tinh khôn bằng cả một bầy người... Anh ta sẽ là người cầm đầu cao nhất của những người Oulhamr và không một kẻ thù nào chống nổi.

Hai người ngồi xuống trước ánh lửa yếu ớt ấy và dường như cũng là lò lửa đỏ của những đêm tối đã che chở họ với tất cả sức mạnh dữ dội của nó, bên rìa những hang động què hương, dưới những ngôi sao giá lạnh, trước những đốm sáng chập chờn trên đầm lầy lớn. Ý nghĩ về chặng đường dài trở về không còn là nỗi lo lắng của họ: khi mà họ đã rời khỏi miền đất bên con Sông Lớn, những người Kzamms sẽ không còn đuổi theo nữa; họ sẽ đi trên những vùng chỉ có các loài thú rình mò trong vắng lặng cô đơn.

Họ mơ màng lâu lắm; tương lai là ở họ và vì họ, không gian tràn đầy hứa hẹn. Thế nhưng, khi mặt trăng bắt đầu chuyển dịch trên bầu trời phía tây, nỗi lo lắng lại luồn sâu trong ngực họ:

- Gaw đang dừng lại ở đâu? - Người chỉ huy lẩm bẩm. - Hay là anh ta không đánh lạc hướng được những người Kzamms? Hay là anh ta đã bị một đám lầy chặn đường hoặc sa vào cạm bẫy?

Cánh đồng cỏ mênh mông cam như hến; các thú vật lặng thinh; ngay gió nồm cũng đã thoi thóp trên mặt sông và tan đi trong những cây hoàn diệp liễu; chỉ còn nghe tiếng nước chảy âm âm đến đít tai. Cứ chờ đây cho đến tảng sáng hay là bắt tay ngay vào việc đi tìm người thiếu mặt? Phải giao Lửa lại cho Nam trông coi, thâm tâm Naoh không thể yên lòng. Mặt khác thì hình ảnh người chiến sĩ trẻ bị quân Ân thật người săn đuổi lại khiến anh lờn lộn lên. Vì Lửa, anh có thể phó mặc anh chàng đó cho số phận anh ta, mà có thể đúng ra thì anh phải xử sự như thế. Nhưng anh lại nặng tình đối với các bạn cùng đi; họ thật đã nhập vào chính anh; tai họa của mỗi người đều làm cho anh mất ăn mất ngủ cũng như tai họa đến với chính anh; có khi còn hơn thế nữa, bởi vì anh hiểu rằng họ dễ bị lừa vào cạm bẫy, dễ bị những lực lượng của thiên nhiên và mọi sinh vật đe dọa hơn anh.

- Naoh đi tìm dấu vết Gaw đây! - Cuối cùng anh nói. - Naoh giao lại cho con trai cây Sến trông coi Lửa. Nam không được buông lơ lúc nào cả; anh ta thậm uớt cái vỏ bọc ngoài khi thấy nó đã quá nóng; anh ta không bao giờ được đi đâu xa quá thời gian cần thiết để đi ra sông rồi quay trở lại.

- Nam xin trông coi Lửa cũng như mạng sống của mình. - Anh chàng lữ hành trai trẻ trả lời mạnh bạo.

Anh ta nói thêm, đầy tự hào:

- Nam đã thạo cách giữ ngọn Lửa. Mẹ đã bày bảo cho Nam ngay từ khi còn bé tí ti như một con sói nhỏ.

- Tốt lắm! Khi mặt trời cao tới ngang ngọn những cây sến mà Naoh chưa trở về thì Nam sẽ đến trú gần bầy ma mút. Và nếu Naoh không trở về trước khi trời tối, Nam phải một mình chạy về miền đất săn của bầy Oulhamr.

Anh đi xa dần; mọi thứ thật ở anh đều rần rật nổi bơ vơ bất lực; và đã mấy phen, anh ngoái nhìn phía bóng Nam mờ dần, phía cái chuồng nhỏ giữ Lửa mà anh vẫn mừng tượng thấy cái ánh sáng yếu ớt, trong khi nó đã lẫn vào với ánh trăng.

Chương VI - Đi tìm Gaw

Muốn lần ra dấu đường Gaw chạy, Naoh trước hết phải quay trở lại chỗ trú quân của bọn Ân thị người. Anh bước chậm lại. Vai anh như phát bồng dưới nắm lá liễu đập ở vết thương; đầu óc anh choáng váng, anh cảm thấy nhức nhối ở chỗ bị ngọn chùy đập phải; và một nỗi buồn lớn bỗng xâm chiếm anh khi anh thấy rằng tuy Lửa đã đoạt được, nhiệm vụ của anh vẫn còn cực nhọc và cứ mơ hồ như trước. Với tình trạng ấy, anh đã đặt chân vào lối ngoặt sau chính cái bãi tần bì trước đó, cùng với hai bạn trai trẻ, anh đã nhận ra nơi bọn Kzamms nghỉ đêm. Khi đó, một bếp lửa hồng tại chỗ đã lán át ánh trăng vừa lên; bây giờ, khu vực trú đêm trở nên tẻ lạnh; những mẩu than hồng bị rải tung ra đã tắt ngóm sạch; ánh bạc ban đêm nằm trên sự bất động của những con người và mọi vật, chỉ nghe thoảng tiếng rên ngắt quãng của một người bị thương.

Naoh căng hết mọi giác quan và anh tin chắc những kẻ chạy đuổi chưa trở về. Anh tiến về phía khu vực trú quân. Tiếng rên rỉ của người bị thương chợt im bật, dường như chỉ còn lại hoàn toàn những xác chết. Và chẳng Naoh cũng không thể dềnh dàng; anh đi ngay tới chỗ Gaw đã bắt đầu bỏ chạy và theo hướng đó anh nhận ra dấu đường. Thoạt đầu thì cũng dễ lần theo vì sau những dấu vết ấy là vô vàn dấu vết người Kzamms và hầu như ruồi thành đường thẳng, rồi ngã dần dần, vòng vèo giữa những ngọn đồi thấp, đèo lên vết cũ ở chỗ nào đó, xuyên qua những bờ bụi. Một dải ao bất ngờ cắt ngang, Naoh vòng qua bờ ao và gặp lại con đường bây giờ thấy ẩm ướt, như thể Gaw và quân kia đã dẫm trong nước.

Đến trước một vạt rừng sung, chắc là cánh Kzamms đã chia thành nhiều toán. Tuy thế, Naoh cũng vẫn dò ra được hướng đúng và còn lần theo được đến ba hoặc bốn nghìn căng tay nữa. Nhưng rồi anh phải dừng lại. Những đám mây dày nuốt mất mặt trăng, bình minh thì lại chưa hé ra chút nào. Con trai Báo đốm ngồi xuống bên gốc một cây sung có lẽ đã sống tới ngang mười đời con người. Thú dữ đã chাম dứt cuộc săn mồi; những con vật kiếm ăn ban ngày thì lại chưa động đậy, vẫn còn ần náu trong lòng đất, trong bụi rậm, trong những hốc cây hoặc trong những đám lá cành.

Naoh nghỉ ngơi; dăm ba giọt của thời gian vĩnh cửu trôi đi qua cuộc sống thoi đưa của rừng rú. Rồi, một màu trắng nhờ nhờ lạnh lẽo bắt đầu lan từ ngọn cây này qua ngọn cây kia. Tinh mơ trời thu, nặng trĩu và chết lặng, vờn nhẹ những chiếc lá đã kiệt sức sống và những cái tổ hoang tàn, đẩy đi trước nó một ngọn gió nồm nhỏ giống như hơi thở từ những cây sung. Naoh đứng thẳng lên trước ánh sáng còn nhọt nhạt như tro trắng của một bếp lửa, nhai một mẩu thịt khô, cúi nhìn mặt đất và lại bắt tay vào lần đường mò dấu. Anh đi thêm được hàng nghìn căng tay. Ra khỏi rừng, đường chạy xuyên qua một trảng cát, cỏ lơ thơ cùng

những cây nhỏ còi cọc; nó vòng vèo giữa những đám đất ngồn ngang thân sậy đỏ chết rữa bên bờ các mảnh ao; nó leo lên một ngọn đồi rồi len lách giữa đám gò đồng nhấp nhô; cuối cùng nó dừng lại trên bờ một dòng sông nhỏ mà nhất định Gaw đã vượt qua. Bây giờ đến lượt Naoh cũng vượt sông, và sau nhiều quãng dài dò tìm, anh nhận ra có hai lũng đuôi của những người Kzamms khếp vào với nhau: Gaw có thể bị bao vây.

Ngoài hai toán người Kzamms ấy mà Naoh vừa mới nhận ra mưu thâm, lại còn phải đề phòng cái toán đã đuổi theo Nam; sau không biết bao nhiêu là những vòng quanh đi lộn lại, nó cũng đã có đủ thời gian để chiếm lấy ít nhiều thế thuận lợi, cho dù nó không tự chia nhỏ thành nhiều nhóm bao vây. Tin chắc ở sức chạy tuyệt nhanh và đầu óc tinh khôn của mình, con trai Báo đốm không ngần ngại, theo ngay chính con đường của Gaw, chỉ dừng lại đôi chỗ để thăm dò ra xa.

Bây giờ lại gặp đất cứng: đá hoa cương xuất hiện dưới một lớp mùn xơ xác và nhờ nhờ màu xanh lơ, rồi một ngọn đồi lỏm chỏm sừng sững; Naoh quyết định trèo lên đồi: lúc này, dấu vết rõ ràng là tươi mới; từ trên đỉnh đồi, có nhiều hi vọng “bắt” được bóng Gaw hoặc một cánh bọn đuổi theo. Anh len lỏi trong bờ bụi và lên tới đỉnh đồi. Anh bật ra một tiếng kêu nhỏ: Gaw vừa xuất hiện trên một dải đất đỏ.

Chạy đuổi sau lưng chàng thanh niên, cách một nghìn cẳng tay, là những con người vóc dạc to lớn và chân cẳng ngắn, chạy thành một vệt dài; về phía bắc, toán thứ hai tràn tới. Tuy vậy, mặc dầu cuộc săn đuổi đã kéo dài khá lâu, con trai Dê núi chưa lộ vẻ đuối sức, bọn Kzamms thì coi bộ mệt nhọc hơn. Trong suốt cả đêm dài mùa thu, Gaw chỉ phi nước đại khi thấy cần phải lẩn tránh cạm bẫy hoặc để làm cho đối phương phải lo ngại. Khốn thay, những biến đổi thế trận của bọn Kzamms đã làm anh lạc đường; anh mất hướng, không còn nhận ra là mình đang ở phía tây hay ở phía nam mỏm đá mà anh phải đến để gặp người chỉ huy nữa.

Từ trên cao, Naoh có thể theo dõi những diễn biến cuộc săn đuổi, Gaw chạy vun vút về phía một cánh rừng thông ở đông bắc. Toán thứ nhất bám theo anh và tiến thành một đường gãy gập cắt ngang đường rút chạy trên một tuyến một nghìn cẳng tay. Toán thứ hai, tràn tới ở phía bắc, bắt đầu đi chệch dần để có thể tới cánh rừng cùng một lúc với người bị săn đuổi, nhưng trong khi anh này tiến lại từ hướng tây nam thì họ lại từ phía mặt trời mọc. Tình huống đó không đến nỗi tuyệt vọng mà cũng chưa phải đã quá kém thuận lợi, miễn là kẻ bị săn đuổi biết chạy tạt về tây bắc, khi anh ta đã được rừng cây che khuất; nếu mở hết tốc lực, anh ta sẽ dễ dàng tạo được một khoảng cách khá xa và lúc đó thì Naoh chạy đến kịp gặp anh ta và hai người sẽ nhằm hướng Sông Lớn mà chạy.

Chỉ đảo mắt nhìn qua, người chỉ huy nhận ra ngay cái ngã thuận lợi: đó là một khoảng đất um tùm bờ bụi, anh sẽ lẩn trong đó mà lẩn tới ngang tầm cánh rừng, về phía mặt trời lặn. Nào hay vừa lúc anh sắp lao xuống chân đồi, bỗng nhiên

một tình huống mới diễn ra nguy hiểm gấp bội, khiến anh giật nảy mình: một cánh quân Ân thật người thứ ba xuất hiện, lần này ở tây bắc. Gaw chỉ còn mỗi một cách thoát khỏi vòng vây thắt chặt của bọn Kzamms là chạy thực mạng về phía tây. Nhưng anh chàng hình như chẳng hay biết gì tai họa lớn, anh cứ theo đường thẳng lùi lùi lao đi.

Sau một cái nhìn bao quát trên cảnh quan mà tất cả mọi đặc điểm đều đã in rõ trong mắt, con trai Báo đốm xuôi xuống chân đồi.

Anh len lỏi dọc đám bụi bờ theo bìa phía tây. Rồi anh quật ngang qua những vạt cỏ cao màu lơ và hung; tốc độ của anh vượt xa tốc độ của những người Kzamms cũng như Gaw (cả hai bên đều muốn giữ sức), anh tới sát cánh rừng trước khi anh chàng bị đuổi lao được vào trong đó.

Bây giờ thì anh phải nghĩ cách thông báo sự có mặt của mình. Anh bắt chước tiếng con hươu rậm sừng tác và lặp lại ba lần: đó là tín hiệu quen thuộc của bầy Oulhamr. Nhưng khoảng cách còn quá xa, bình thường thì có thể Gaw cũng nhận ra đấy! Lúc này đã mệt lại phải tập trung chú ý vào bọn đuổi theo thành ra anh ta không bắt được tín hiệu.

Thế là Naoh quyết định phải lộ mặt: từ trong đám cỏ cao, anh nhảy vọt ra, sừng sững trước kẻ thù và hét lên tiếng hô chiến đấu. Một tiếng gầm gừ lấp lại ở những toán Kzamms từ phía tây và phía đông cánh rừng cùng xông tới, vang dội không gian. Gaw đứng sững lại, run lật bật vì mừng rỡ và kinh ngạc, rồi mở hết tốc lực, chạy thẳng tới con trai Báo đốm. Naoh, cảm chắc sẽ bị săn đuổi sát gót, đã chạy vào ngã có thể thoát được. Nhưng tốp Kzamms thứ ba, được báo tin, cũng đã chuyển hướng và phóng thật nhanh để chặn đường rút, trong khi hai tốp kia thì vùn vụt kéo về một hướng gần như song song với hướng của những người bị đuổi săn. Thế trận bài bố như thế đã trông thấy sự thành công: con đường phía tây thế là bị chặn đứng vừa do những người Kzamms vừa do một mỏm đá cheo leo hầu như không thể leo lên được: mà cũng không còn quật được về tây nam, ở đó các chiến binh đã dàn thành hình vòng cung.

Thấy Naoh dẫn Gaw chạy thẳng đến chỗ mỏm đá, bọn Kzamms thắt chặt vòng vây lại hơn, gào lên tiếng hét chiến thắng; nhiều đứa đã xông lên tới cách hai người Oulhamr năm mươi cẳng tay và phóng lao. Nhưng Naoh, chạy xuyên qua một hàng rào bụi rậm, kéo người bạn đường cùng lọt vào một con hẻm nhỏ mà trước đó, từ trên đỉnh đồi, anh đã phát hiện.

Bọn Kzamms rống lên; một số đã chạy theo lên đến đường hẻm; bọn còn lại thì chạy vòng qua mỏm đá chặn đường.

Trong khi đó, Naoh và Gaw chạy nhanh hết mức độ; họ đã có thể vượt được một khoảng cách rất xa nếu như mặt đất không đến nỗi quá cứng, quá gồ ghề và hay trơn trượt như thế này. Khi họ ra tới bên kia mỏm đá, ba tên Kzamms đã xông ra từ phía bắc và chặn đường. Naoh vẫn có thể lao sang phía nam mà chạy

quật lại; nhưng anh lại nghe thấy tiếng ồn ào của cuộc săn đuổi càng tăng lên; anh biết ngay về phía ấy con đường rút cũng sắp bị chặn rồi. Chân chừ là đón lấy cái chết chắc chắn.

Anh xông thẳng tới bọn mới xuất hiện, cây chùy ở một tay, lưới riu ở tay kia, còn Gaw thì nắm chắc ngọn lao. Sợ để lọt mắt những người Oulhamr, ba tên Kzamms tản ra. Naoh lao tới tên phía trái.

Đó là một chiến binh rất trẻ, lanh lẹ và dẻo dai, vừa vung riu lên chống đỡ. Một đòn chùy đánh bay vũ khí của hắn, và quật hắn đổ nhào.

Hai tên Kzamms kia cùng một lúc xông lại phía Gaw, hi vọng hạ sớm anh chàng này để kịp dồn sức mà cự với Naoh. Chàng trai Oulhamr phóng ngọn lao và gây vết thương nhẹ cho một tên địch; anh chưa kịp vung giáo tấn công thì đã trúng thương vào ngực.

Nhảy lùi lại thật nhanh, rồi một bước nhảy tạt ngang đưa anh vào được thế phòng ngự. Trong khi một tên Kzamms hộc tốc xông đến đánh anh trước mặt, tên kia tìm cách đánh anh ở phía sau: Gaw sắp có nguy cơ bị quật ngã thì vừa may Naoh nhảy tới. Ngọn chùy đồ sộ giáng xuống như một thân cây đổ, một tên Kzamms ngã nhào; tên kia bỏ chạy, rút lui về phía một tốp chiến binh hiện ra ở phía bắc đương chạy xộc tới.

Nhưng cũng chậm mất rồi! Hai người Oulhamr đã thoát khỏi vòng vây siết chặt; họ chạy về phía tây, dọc một tuyến đường không có một tên địch nào đón chặn, mỗi bước sải, họ lại tăng thêm khoảng cách.

Hai người chạy mãi, khi thì trên đất nén chặt, khi thì trong bùn hoặc những đám cỏ vi vu, khi thì trong bờ bụi cao rậm hoặc những bãi than bùn ngập nước, khi thì leo lên sườn đồi cao và khi thì quàng chân lên cỏ mà lao xuống. Còn lâu lắm mặt trời mới lên tới giữa bầu trời, họ đã lợi đất được sáu nghìn căng tay. Luôn luôn, họ thầm mong đối phương bỏ dở cuộc săn đuổi; nhưng mỗi lúc lên tới một đỉnh cao, họ ngoái nhìn lại vẫn phát hiện ra bọn Ân thịt người hăng máu.

Vậy mà Gaw yếu dần, vết thương của anh không ngừng ứa máu. Một vài lần thì chỉ là một dòng rỉ rả khó thấy: mặc dầu bước chạy hộc tốc nước đại, vết thương có vẻ như đã mím miệng; thế rồi, sau một vài cố gắng bất ngờ mạnh hơn, dòng nước đỏ lại bắt đầu sôi trào. Trên đường chạy, chợt gặp mấy cây sồi non, Naoh vơ ít lá, vò và đắp lên cho Gaw; nhưng vết thương vẫn ứa máu dưới nắm lá; dần dần sức chạy của Gaw chỉ còn ngang, rồi kém dần bọn Kzamms. Bây giờ, mỗi lần những người chạy trốn ngoái nhìn lại là thấy tốp tiên phong của bọn Kzamms đã lấn thêm đất. Và con trai Báo đốm, với một nỗi uất ức sâu nặng, nghĩ rằng nếu Gaw không lấy lại được chút ít sức lực, họ sẽ bị đuổi kịp trước khi có thể tới chỗ bày ma mút. Nhưng Gaw không lấy lại được sức; một quả đồi chắn trước mặt và anh leo lên cực nhọc quá chừng; tới đỉnh đồi, chân anh run lên, mặt

xám ngoét, tim đập dồn, anh lao đảo. Và Naoh quay mặt về phía đám đông man rợ đã bắt đầu leo lên sườn đồi, thấy rõ khoảng cách đã rút ngắn lại quá chừng.

- Nếu Gaw không có thể chạy được nữa. - Anh nói, giọng khàn khàn, - quân Ân thật người sẽ đuổi kịp chúng ta trước khi chúng ta đến được chỗ nhìn rõ Sông Lớn.

- Mắt Gaw tối sầm, tai Gaw rít lên như con dế kêu! - Anh chàng chiến sĩ trẻ lấp bắp. - Thôi thì con trai Báo đốm cứ một mình tiếp tục trốn chạy; Gaw sẽ chết vì Lửa và vì người chỉ huy.

- Gaw chưa thể chết được!

Và quay về phía bọn Kzamms, Naoh gầm lên một tiếng hét chiến đấu dữ dội; rồi, xóc Gaw lên lưng, anh tiếp tục chạy. Thoạt tiên thì lòng dũng cảm vô biên và sức lực hùng hậu vẫn giữ được cho anh khoảng cách đã vượt được. Trên mặt đất thoải thoải, anh tung chân bước vun vút theo đà xuôi xuống. Dẻo dăng như những cành tần bì, đôi giò của anh cứ sải vũng trong cái thế lao xuống không ngừng. Đến chân đồi, hơi thở anh gấp lên, đôi chân anh nặng ra. Không có cái vết thương nó cứ đốt ngấm, không có ngọn đèn chùy trên sọ cho đến bây giờ còn làm cho tai anh vẫn ù lên, có lẽ, mặc dầu có Gaw trên vai, anh vẫn có thể bỏ xa bọn Ân thật người với bộ chi dưới ngắn ngắn và đã mỏi vì một cuộc chạy lâu. Nhưng anh đã vượt quá sức mình; không một con thú nào trên đồng cỏ hoặc trong khu rừng già có thể cáng đáng được một công việc kéo dài và tốn sức đến thế. Bây giờ, khoảng cách giữa anh và bọn Kzamms không ngừng rút ngắn nhanh chóng. Anh nghe rõ tiếng chân chúng hất đất và giẫm lên; luôn luôn anh nhận rõ từng tầm chúng xấp lại gần: còn cách năm trăm cẳng tay, rồi bốn trăm, rồi chỉ còn hai trăm. Con trai Báo đốm đặt Gaw xuống đất, và đôi mắt đại đi, anh ngạp ngừng không còn nén nổi:

- Gaw, con trai Dê núi. - Cuối cùng, anh nói - Naoh không thể nào mang bạn đi, vượt bọn Ân thật người được nữa!

Gaw đứng vùng dậy, anh nói:

- Naoh phải bỏ Gaw lại và cứu lấy Lửa!

Mặc dầu bị lắc lư, anh đã thiếp đi trên vai người chỉ huy; bây giờ mình mây cứng đờ, anh vịn mình duỗi tay, và lũ Kzamms chỉ còn cách sáu mươi cẳng tay, đã giơ cao những mũi lao để bắt đầu cuộc chiến đấu. Naoh, quyết định chỉ bỏ chạy ở phút cuối cùng, quay mặt lại với chúng. Những mũi lao phóng tới kêu vù vù; phóng từ quá xa, một số lao rơi xuống trước khi tái được chỗ những người Oulhamr; chỉ có một mũi sượt đùi Gaw gây vết thương nhẹ như chiếc gai tầm xuân chọc vào. Trả lại đòn, Naoh phóng lao trúng tên Ân thật người gần nhất; tiếp đó, anh sát thương một chiến binh đang chạy tới với những bước dài. Chiến công cặp díp ấy gây hoang mang trong bọn tiên phong. Bọn này rú lên kinh khủng và dừng lại chờ sức tiếp viện.

Khoảng thời gian trông ấy đã có lợi cho hai người Oulhamr, vết thương nhẹ hình như lại khiến Gaw tỉnh táo thêm. Giơ bàn tay còn yếu, anh rút một ngọn lao vung lên, chờ bọn địch tiến tới đúng tầm. Thấy cử chỉ đó, Naoh bảo:

- Vậy là Gaw đã lấy lại được sức rồi đấy! Hãy chạy ngay! Naoh sẽ chặn cho cuộc săn đuổi chậm lại.

Người chiến sĩ trẻ ngần ngừ, nhưng người chỉ huy nhắc lại, giọng đanh gọn:

-Đi!

Gaw quay đầu chạy, nước bước lúc đầu còn vụng về và chệnh choạng cứ vũng dần. Naoh lùi thong thả, chậm rãi và lẫm liệt, mỗi tay nắm chắc một ngọn lao, và bọn Kzamms ngần ngại.

Và cuộc đuổi bắt lại tiếp diễn trên đủ các loại địa hình. Gaw, khi thì cặp giò trở lại dẻo dai, khi thì dờ dãn, cơ bắp nhão đi, hơi thở hồng hộc. Naoh nắm tay anh kéo đi. Thuận lợi vẫn không ngừng ngả về phía bọn Kzamms. Chúng rượt theo, giữ vững một nước vọt đều đều, cũng không cần phải dấn lên, tin chắc vào sức bền bỉ của chúng. Vậy mà Naoh thì không thể nào mang bạn được nữa. Đã mệt nhọc quá sức lại dồn thêm cơn sốt khiến cho vết thương càng nhức nhối; đầu óc anh đặc những tiếng âm ì, và càng đen đui, anh lại vừa vấp phải một tảng đá.

Lầm lũi, người chỉ huy không có phản ứng gì; anh lắng nghe bước chân chạy của quân thù. Giờ đây, chúng đã lấy lại cái khoảng cách hai trăm cẳng tay, rồi còn một trăm; khi đó hai người Oulhamr đang leo một sườn dốc. Thế là con trai Báo đốm tập trung hết sức tàn còn lại và giữ vững được khoảng cách ấy cho tới đỉnh đồi. Và ở đó, phóng tầm mắt xa về phía tây, ngực phập phồng vừa do mệt nhọc vừa do hi vọng, anh kêu to:

- Con Sông Lớn... Bầy ma mút!

Dải nước mênh mông kia rồi, lóng lánh giữa những cây sên, cây trăn, cây tần bì và cây sao. Bầy thú khổng lồ cũng ở đó, cách bốn nghìn cẳng tay, ăn các thứ củ và những cây non. Naoh lao tới, kéo theo Gaw trong một cái đà mạnh đã đưa họ bỏ xa thêm được hơn một trăm cẳng tay. Đó là sức bật cuối cùng, và khoảng cách ít ỏi đó lại bị thu rút dần từng cẳng tay một. Bọn Kzamms vang lên tiếng hét chiến đấu.

Khi Naoh và Gaw xa đỉnh đồi được hai nghìn cẳng tay thì bọn Kzamms gần như đã kịp tới tầm có hiệu lực. Chúng giữ vững bước chạy đều và gọn, nhất là khi đã nắm chắc trong tay sẽ tóm được hai người Oulhamr đang bị dồn lại phía bầy ma mút. Chúng hiểu rõ rằng những con thú này, mặc dầu cái vẻ lạnh lùng hiền hòa, không hề chịu nổi sự có mặt của bất kì kẻ nào khác và nhất định sẽ dồn những kẻ chạy trốn phải quay trở lại.

Tuy thế, những kẻ đuổi theo vẫn không buông lời mà không dấn lên gần thêm; đã nghe được hơi thở của chúng, và còn phải vượt qua một nghìn cẳng tay nữa...! Thế là Naoh để bật ra một tiếng rên rỉ dài và bỗng thấy một người nhô ra từ một

cánh rừng ngô đồng; rồi một trong những con thú khổng lồ giơ cao vòi lên với một tiếng rống the thé. Nó xông lại, theo sau có ba con nữa, tới thẳng con trai Báo đốm. Bọn Kzamms hoảng sợ và hãi lòng, dừng lại, chỉ còn chờ cho những người Oulhamr phải lùi lại mà vây bọc mà tiêu diệt nữa thôi.

Trong khi đó thì Naoh vẫn chạy thêm khoảng một trăm cẳng tay, rồi hướng về phía bọn Kzamms bộ mặt hốc hác vì mệt nhọc và cặp mắt long lanh vì chiến thắng, anh nói to:

- Những người Oulhamr đã làm thân với ma mút; Naoh coi khinh quân Ăn thịt người.

Trong khi anh nói, mấy con ma mút đã bước tới gần, trước sự khiếp đảm tột bực của những người Kzamms, con thú lớn nhất đặt vòi lên vai anh chàng Oulhamr. Và Naoh nói tiếp:

- Naoh đã lấy được Lửa. Anh ta đã thắng!

Bọn Kzamms đáp lại bằng một tiếng hú căm thù; nhưng vì mấy con ma mút vẫn đang bước tới, chúng vội vàng rút lui; bởi vì, cũng không hơn gì những người Oulhamr, chúng chưa thể ý thức được là con người có khả năng đánh thắng những bầy thú khổng lồ ấy.

Chương VII - Sống giữa bầy ma mút

Nam đã giữ gìn Lửa rất tốt. Lửa cháy sáng và trong treo trong cái chuồng của nó khi Naoh lại trông thấy nó, và tuy anh đã kiệt sức đến tận cùng, vết thương cắn xé anh như một con sói, đầu anh ù lên vì cơn sốt, con trai Báo đốm đã có được một khoảnh khắc chứa chan hạnh phúc. Trong lồng ngực rộng mở của anh, đập rộn rã tất cả niềm hi vọng của con người, càng đẹp thêm ở chỗ không phải là anh không biết cái chết nhưng anh không hề nghĩ đến cái chết. Sức trai tráng phập phồng ở anh và, đối với sự lo xa ngăn ngủi của anh, đó là vĩnh cửu. Anh nhìn thấy đầm lầy trong mùa xuân khi những cây sậy một loạt giương thẳng mũi mác mềm mại của chúng, khi những cây sến, cây trần và cây liễu khoác trở lại chiếc áo lông xanh lục và trắng của chúng, khi những con le le, con cói, con gặm ghi, con sáo gọi nhau, khi mưa rơi xuống ào ào, đến nổi tưởng như chính là sự sống rơi trên mặt đất. Và trước những làn nước, và trên những bụi cỏ, và trong những đám cây, bộ mặt của đời sau là bộ mặt của Gammla.

Khi Naoh thôi mơ mộng trước Lửa, anh đi kiếm các thứ củ và những thân cây mềm để thân mật tặng cho con ma mút đầu đàn; bởi vì anh nghĩ rằng sự thân thiện, muốn được lâu bền, phải được lặp lại hàng ngày. Chỉ có sau khi đó, Nam nhận phiên gác, anh mới tìm một chỗ nghỉ giữa bầy thú lớn và nằm dài xuống.

- Nếu bầy ma mút rời đất kiếm ăn, - Nam nói, - Nam sẽ đánh thức con trai Báo đốm.

- Đất kiếm ăn dồi dào lắm, - Naoh trả lời. - Bầy ma mút còn quanh quẩn ở đây cho đến tối.

Anh chìm ngay vào một giấc ngủ say như chết.

Khi anh tỉnh giấc, mặt trời đã ngã xuống đồng cỏ. Những đám mây màu chì dồn tới và êm dịu, chúng chôn vùi cái đĩa vàng trông như một bông sen bát ngát. Naoh cảm thấy khớp tay chân rã rời, cơn sốt chạy suốt qua đầu và dọc xương sống; nhưng tiếng ù ù trong tai đã giảm nhiều, và ở vai thì nhức nhối cũng đã bớt.

Anh nhồm dậy, trước tiên là nhìn Lửa, rồi hỏi người gác:

- Bọn Kzamms có trở lại không?

- Chúng chưa đi ra xa đâu... Chúng vẫn chờ đợi... trên bờ sông, trước hòn đảo có những cây sến cao.

- Được lắm! - Con trai Báo đốm đáp lại - Chúng nó sẽ không có Lửa trong những đêm tối ẩm ướt, chúng sẽ nản chí và sẽ quay trở về với bầy chúng. Thôi, đến lượt Nam ngủ đi!

Trong khi Nam nằm dài trên đồng lá và rêu, Naoh thăm nom Gaw đương vật vã trong một giấc mơ. Anh chàng trai trẻ yếu lắm, da nóng như đốt, hơi thở bật ra gấp gáp, nhưng máu không còn chảy trên ngực nữa. Người chỉ huy tin rằng bạn

mình chưa thể trở về với những gốc rễ của đất sâu thẳm, anh cúi xuống Lửa với mong muốn cao độ được nhìn thấy nó bùng lên trong một lò than đỏ rực những cành khô.

Nhưng, mong muốn đó, anh phải dành lại cho những ngày sau. Bởi vì trước hết phải được vị chỉ huy ma mút cho phép ba người Oulhamr nghỉ đêm trong khu vực của bầy. Naoh đảo mắt tìm. Anh trông thấy con thú đứng một mình, theo thói quen của nó để dễ trông coi đến cả bầy và cũng để thăm dò miền đất. Nó ăn những cây nhỏ chưa vươn ngọn lên khỏi mặt đất được bao nhiêu. Con trai Báo đốm tìm nhỏ củ rễ dẻ ngon lành, anh cũng kiếm được nhiều cây đậu quả ở đầm lầy, rồi anh bước tới phía con ma mút to lớn. Khi anh lại gần, con thú thôi không gặm những cây non nữa; nó ngo nguậy nhẹ nhàng cái vòi lông lá, và nó lại còn tiến vài bước về phía Naoh. Nhìn thấy anh tới, tay ôm đầy thức ăn, nó tỏ vẻ hài lòng và nó cũng bắt đầu bầy tỏ sự triu mến đối với con người. Anh chàng lữ hành chia đồng thức ăn anh đang ôm chặt vào ngực và nói nhỏ nhỏ:

- Hỡi đầu đàn bầy ma mút, những người Kzammms chưa đi khỏi con Sông Lớn. Người Oulhamr khỏe hơn người Kzammms, nhưng họ chỉ có ba; còn bọn kia có đến hơn ba lần hai bàn tay. Chúng sẽ giết chết chúng tôi nếu chúng tôi xa bầy ma mút.

Con ma mút đã no nê sau cả một ngày ăn đầy đủ nhai thong thả những củ bột và quả đậu. Ăn hết, nó nhìn mặt trời lặn rồi nó nằm xuống dựa chiếc vòi quần hờ quanh thân hình con người. Qua cử chỉ đó, Naoh kết luận rằng sự kết thân vậy là trọn vẹn, anh có thể ở lại giữa bầy ma mút chờ cho đến ngày anh và cả Gaw khỏi hẳn vết thương, tránh được bọn Kzammms, con sư tử, con hổ và con gấu xám. Biết đâu rồi lại còn có thể được phép đốt lên ngọn Lửa lem lém và được thưởng thức hương vị ngọt ngào những củ bột, những hạt dẻ và những tảng thịt, tất cả đều nướng thơm tho.

Nhưng mặt trời đã quét ráng đỏ lựng đầy lên phía tây bát ngát rồi đột sáng những đám mây huy hoàng. Đây là một buổi chiều đỏ như bông hoa dong riềng, vàng như một cánh đồng kim cúc, tím tím như những hoa niễng ven bờ sông mùa thu, và những ánh lửa của nó sục xuống tận sâu trong lòng sông, một trong những buổi chiều đẹp của trái đất trần tục. Nó không tạo ra những khoảng trống bao la như kiểu những buổi chiều vàng mùa hè, nhưng lại có những hồ, những đảo và những hang động nhào nặn với cái ánh những hoa hồi, hoa lay ơn và hoa tường vi, mà vẻ lộng lẫy đã xúc động tâm hồn hoang dã của Naoh.

Anh tự hỏi: Vậy thì ai đã đốt sáng những vùng rộng vô vàn đó, những giống người nào và những loài thú nào sinh sống sau dãy núi của Trời.

Naoh, Gaw và Nam sống trong khu vực của bầy ma mút đã được ba ngày. Những người Kzammms ương ngạnh vẫn cứ rình mò bên bờ Sông Lớn, với hi

vọng bắt được và nhai tươi nuốt sống những con người đã phá hủy mưu mẹo, thách thức sức lực và cướp đoạt Lửa của họ.

Naoh không còn kinh gờm bọn chúng nữa, mỗi thân thiện của anh với bầy ma mút đã được trọn vẹn rồi. Mỗi buổi sáng, sức lực anh càng thêm vững. Đầu anh không còn ù ù nữa; vết thương ở vai anh cũng nông, đã kín miệng nhanh, mọi cơn sốt đều đã dứt, Gaw cũng đã khỏi. Thường thường ba người Oulhamr đứng lên một gò cao thách thức quân thù.

Naoh kêu to:

- Có sao chúng bay cứ rình mò quanh bầy ma mút và những người Oulhamr? Trước những con ma mút, chúng bay cũng chỉ như những con chó hoang trước con gấu lớn. Không có cây chùy hoặc lưỡi rìu của một tên Kzamms nào chống nổi cây chùy và lưỡi rìu của Naoh. Nếu chúng bay không sớm quay trở lại đất săn của chúng bay, chúng ta sẽ giăng bẫy bắt chúng bay và sẽ đuổi chúng bay đi!

Nam và Gaw gầm lên tiếng hét chiến đấu và vung ngọn lao. Nhưng những người Kzamms lại lần lút sau bờ bụi rậm rạp, trong bãi lau sậy um tùm, dưới những cây phong, cây sung, cây tần bì hay những cây sến. Bất chợt, thấy một thân hình lông lá, một cái đầu tóc rậm xù, hay là những bóng đen lơ mơ chuôi đi trong bóng tối nhờ nhờ. Và tuy rằng chẳng hề sợ hãi chút nào, những người Oulhamr rất bức bối với sự có mặt đáng ghét đó. Nó đe dọa tương lai, bởi vì cũng sắp phải rời bầy ma mút để quay trở lên phía bắc. Con trai Báo đốm suy nghĩ những cách đuổi kẻ thù ra xa con đường của mình.

Anh tiếp tục đem quà tặng con ma mút đầu đàn. Mỗi ngày ba lần, anh gom cho nó những thức ăn ngon lành và anh nhiều lúc ngồi rất lâu bên nó, cố tìm cách hiểu ngôn ngữ của nó và làm cho nó hiểu ngôn ngữ của anh. Con ma mút sẵn lòng lắng nghe tiếng nói của con người; nó lắc lư cái đầu và có vẻ tự lự; đôi lúc, một ánh kì lạ sáng lên trong con mắt nâu của nó hoặc nó nhăn mí mắt như là nó cười. Và như thế thì Naoh suy nghĩ: “Con ma mút to lớn đã hiểu Naoh, nhưng Naoh chưa hiểu nó được”.

Tuy thế, hai bên cũng đã trao đổi những cử chỉ có ý nghĩa rõ ràng dễ hiểu và đều liên quan đến việc ăn uống. Khi người lữ hành gọi: “Đây này!” thì con ma mút đến gần ngay, cho dầu Naoh có nấp trốn; bởi vì nó biết rằng ở đó có những củ bột, những thân cây tươi mềm hoặc các thứ quả. Lâu dần, họ tập được cách gọi nhau, dù không để làm gì cả. Con ma mút cất một tiếng rống nhẹ nhàng; Naoh nói rành rọt một hoặc hai âm. Cả hai đều rất thích thú được ở bên nhau. Con người ngồi bệt xuống đất, con ma mút nhẹ nhàng đi quanh và thỉnh thoảng, để đùa vui, nó khẽ cuốn vòi quanh mình anh và nhẹ nhấc bổng lên.

Để đạt mục đích của mình, Naoh cũng đã bảo hai chiến sĩ của anh tặng quà cho hai con ma mút khác, cũng là chỉ huy, sau con đầu đàn khổng lồ. Bây giờ thì chúng đã quen thân với những người lữ hành, chúng bày tỏ rõ lòng thân thiện mà

họ mong muốn ở chúng. Sau đó, Naoh lại bày cho hai chàng trai trẻ cách làm cho những con vật khổng lồ ấy quen với tiếng nói của họ; kết quả tốt đến mức qua ngày thứ năm, hai con ma mút ấy chạy tới khi có tiếng gọi của Nam và Gaw.

Những người Oulhamr lại có được một niềm hoan hỉ lớn. Một buổi chiều, trước khi hoàng hôn tắt, Naoh đã thu thập sẵn cành khô và cỏ khô, anh mạnh dạn thử nhóm Lửa. Không khí mát, hơi khô ráo, gió nồm nhẹ. Và ngọn lửa bốc, trước còn đen vì khói, sau thì trong sáng lên, phừng phực và ửng màu của bình minh.

Từ khắp các ngả, lũ ma mút chạy xộc tới. Những cái đầu vĩ đại nhô lên và những cặp mắt ánh lên nỗi lo âu. Những con nóng nẩy đã rống lên. Bởi vì chúng đã từng biết Lửa. Chúng đã gặp nó trên đồng cỏ và trong rừng, khi tiếng sét đánh xuống, nó đã đuổi theo chúng, với những tiếng gãy răng rắc kinh hồn; hơi thở nó nung nấu thịt chúng, răng nó cắn thủng lớp da bất khả xâm phạm của chúng, những con đã cao tuổi vẫn nhớ lại những con bạn đã bị cái thứ khủng khiếp ấy tóm lấy và không còn bao giờ trở lại với bầy. Bởi thế cho nên chúng cứ chòng chọc mắt nhìn lo sợ và đe dọa, cái ngọn Lửa ấy chung quanh có những con thú đứng thẳng bé nhỏ.

Naoh cảm giác thấy sự bất bình của chúng, anh tiến lại gần con ma mút lớn và nói với nó:

- Lửa của những người Oulhamr không thể trốn chạy, nó không thể vươn ra qua cây cối, nó không thể nhảy vào bầy ma mút. Naoh đã giam nó trong một xô đất mà nó chẳng còn kiếm được chút thức ăn nào.

Con thú khổng lồ được dẫn đến cách ngọn lửa mười bước. Nó ngấm nghĩa con vật lạ ấy và, có vẻ tò mò hơn đồng loại đồng thời một niềm tin u muội cũng nảy sinh khi thấy những người bạn yếu đuối của mình vẫn hết sức bình thản, nó thấy yên tâm. Trạng thái bồn chồn hay bình tĩnh của nó vốn là mục thước cho sự bồn chồn hay bình tĩnh của cả bầy từ hàng bao năm, thành thử tất cả bọn chúng dần dần đều không còn lo ngại về cái đốm lửa bất động của mấy người Oulhamr như chúng đã kinh hãi cái Lửa khủng khiếp vẫn chạy như gió cuốn trên đồng cỏ.

Thế là Naoh có thể nuôi ngọn Lửa và đuổi xa bóng tối. Chiều tối hôm đó, anh và các bạn được ném thịt, củ bột, nấm nướng chín và họ tận hưởng những món rất ngon miệng đó.

Ngày thứ sáu, sự có mặt những người Kzamms không còn có thể chịu nổi. Bây giờ thì Naoh hoàn toàn lại sức; ngồi khiến anh bực bội. Không gian bao la gọi anh đi lên phía bắc. Vừa nhìn thấy vô số những thân hình lông lá thập thò trong bãi ngô đồng, anh bừng bừng nổi giận, anh hét lớn:

- Lũ người Kzamms đừng có hòng ăn thịt Naoh, Gaw và Nam.

Rồi anh gọi hai bạn đồng hành lại và bảo:

- Các bạn hãy rử những con ma mút đã kết thân, và Naoh cũng sẽ gọi con đầu đàn đi theo. Như thế nhất định chúng ta sẽ diệt được quân Ăn thịt người.

Sau khi đã cất giấu Lửa ở một chỗ chắc chắn, những người Oulhamr ra đi. Ra khỏi khu vực, chốc chốc họ lại đem thức ăn cho ma mút, và Naoh thỉnh thoảng lại nói với giọng êm tai. Tuy thế, được một quãng chưa bao xa, mấy con thú không lồ ngần ngại. Ý thức về trách nhiệm của chúng với bầy càng tăng lên với mỗi bước đi xa khu vực. Chúng dừng lại, chúng quay đầu về phía Tây. Thế rồi, không con nào bước thêm nữa. Và khi Naoh cất tiếng gọi thì con ma mút đầu đàn trả lời bằng tiếng gọi của nó. Con trai Báo đốm quay lại với nó; anh đưa tay vuốt ve cái vòi của bạn và nói:

- Bọn Kzamms đang nấp kín sau những lùm cây! Nếu các bạn ma mút giúp chúng tôi tiêu diệt chúng, chúng sẽ không còn dám rình mò chung quanh khu vực các bạn!

Thủ lĩnh ma mút vẫn đứng yên không động tâm. Nó không ngừng dõi theo, ở phía sau, cái bầy xa xa kia mà nó dắt dẫn số phận. Naoh hiểu rõ bọn Kzamms đương ẩn nấp chỉ cách vài tầm lao, không thể đành chịu bỏ cuộc tấn công. Anh luồn qua những đám cây cối, theo sau anh là Nam và Gaw. Những mũi lao rít lên; vô số tên Kzamms nhô hẳn lên trên bờ bụi để nhằm đối phương cho dễ, và Naoh thốt ra một tiếng kêu gọi dài chói tai.

Bấy giờ, vị thủ lĩnh ma mút tỏ vẻ hiểu tình thế. Nó phóng ra không gian cái tiếng rống oai hùng vẫn tập hợp bầy; nó xông thẳng vào bọn Ăn thịt người, theo sau là hai con đực đã quen với Nam và Gaw. Naoh vung cao cây chùy, Nam và Gaw tay trái cầm rìu, tay phải nắm chắc ngọn lao, cùng xông lên gào hét hăng máu chiến đấu. Bọn Kzamms khiếp đảm, tản ra trong bụi rậm. Nhưng giận dữ đã bừng lên trong mấy con ma mút, chúng đuổi theo bọn chạy trốn không khác tấn công con tê giác; trong khi đó, từ bờ Sông Lớn, cả bầy chạy tới, rẽ thành những đám màu hung. Mọi thứ đều gãy rã rắc trên lối đi của bầy thú đồ sộ; những con vật đang còn ẩn nấp, chó sói, chó rừng, hoẵng, hươu, hươu rậm sừng, ngựa, lừa rừng, lợn lòi chồm lên từ bên dưới chân trời và chạy trốn như gặp cơn lũ của một dòng sông lớn.

Con ma mút đầu đàn đuổi kịp trước hết một tên chạy trốn. Tên Kzamms nằm bẹp xuống đất, rống lên vì khùng khiếp; nhưng cái vòi cuộn cuộn đã co lại quấn lấy hẳn rồi tung thẳng lên cao cách mặt đất đến mười cẳng tay; và khi hẳn rơi

xuống, một trong bốn chiếc căng đồ sộ chà hấn như một con bọ. Tiếp đó, thêm hai tên Ăn thịt người nữa bỏ mạng.

Cả bầy thú dồn đến. Con nước triều ấy dâng cao trên bụi rậm; một đợt sóng thần những cơ bắp tràn ngập cánh đồng, mặt đất phập phồng như một bộ lồng ngực.

Những tên Kzamms còn sống sót đều chạy trốn mất hồn mất vía về phía nam. Chẳng còn gì phải lo sợ về cạm bẫy của chúng. Chúng phải từ bỏ cho đến suốt đời không còn dám săn đuổi những người Oulhamr và ăn thịt họ; chúng sẽ đưa về cho bầy của chúng câu chuyện kì lạ về sự kết thân giữa những con người ở phía bắc với những con ma mút, truyền thuyết này sẽ lưu truyền và sống mãi qua những thế hệ, nhiều không sao kể xiết.

Trong khoảng mười ngày, bầy ma mút xuôi dần về phía những miền đất thấp, men theo bờ sông. Cuộc đời của chúng thật là tươi đẹp: Hoàn toàn thích nghi với đất sống; sức lực căng đầy hai mạng sườn nặng trĩu; một kho thức ăn dồi dào chờ sẵn bên mỗi khuỷu sông, trong bùn các đầm lầy, trên đất mùn những cánh đồng bát ngát, giữa những đám rừng thưa đại thụ cổ kính.

Không một con thú nào quấy nhiễu đường đi của chúng. Chúa tể khoảng rộng bao la; chủ nhân những chuyến di tản và những đợt nghỉ ngơi của mình; tổ tiên đã ổn định sự chiến thắng cho chúng, hoàn chỉnh bản năng chúng, gây nề nếp cho thói quen sống thành bầy, tính toán đường đi nước bước và mưu lược, nơi dừng chân và trật tự trên dưới, bồi đắp cho sự bảo vệ kẻ yếu và cho sự hợp sức những kẻ mạnh, cốt cách bộ óc chúng thì tế nhị, giác quan của chúng vô cùng tinh tế: chúng có một cái nhìn chính xác, không phải là con mắt ngơ ngác của giống ngựa hoặc bọn trâu rừng, khứu giác nhạy, xúc giác đúng, thính giác tinh.

To lớn nhưng dẻo dai, nặng cân mà lanh lẹ, chúng xông pha thăm dò khắp các sông nước và đất đai, sờ nắn những vật cản trở, đánh hơi, hái, nhổ, bóp nát bằng cái vòi với cơ man những đường thớ mảnh dẻ, có thể cuộn tròn như con rắn, siết chặt như con gấu, lao động như bàn tay con người. Cặp ngà của chúng dũi đất; chỉ một cái đập từ những chiếc căng tròn, chúng nghiền nát con sư tử.

Không có gì hạn chế nổi chiến thắng của nòi giống chúng. Thời gian cũng thuộc về chúng như là không gian. Kẻ nào có thể quấy rối khi chúng nghỉ ngơi? Kẻ nào sẽ có thể ngăn cấm được chúng lưu truyền qua những thế hệ?

Naoh suy tưởng như vậy trong khi anh theo bước đám cư dân thú khổng lồ. Anh hoan hỉ lắng nghe tiếng đất vỡ rắc rắc khi chúng bước, anh kiêu hãnh lặng ngắm những đoàn dài hiền hòa, nối tiếp thành bực trước dòng sông hay dưới những lùm cành lá mùa thu; mọi giống thú đều lắng xa khi chúng lại gần, và các giống chim muốn nhìn chúng thì lao từ trên trời xuống hoặc bốc lên từ những bãi sậy. Quả là những ngày hết sức êm đẹp, an toàn và no đủ đến nỗi, nếu không nhớ lại hình ảnh của Gammla, có lẽ Naoh chưa mong muốn sớm chấm dứt. Bây giờ

đã hiểu rõ loài ma mút, anh nhận thấy chúng không đến nỗi cứng rắn, không đến nỗi ngả nghiêng, và lại công bằng hơn so với con người. Chỉ huy của chúng không đến nỗi như Faouhm, đáng gờm đối với chính cả những bạn thân; nó dẫn dắt bầy thú không cần đe dọa và không thủ đoạn thâm hiểm. Không hề có lấy một con ma mút tỏ ra tính tình độc dữ như Aghoo và như các em hần...

Vừa mới tỉnh mơ, khi dòng sông hiện ra mờ xám phía đông, bầy ma mút thức dậy trên mặt đất ẩm ướt. Lửa reo, no ú củi thông hoặc củi sung, củi sến hay củi bồ đề, và trong chốn thâm cùng rừng rú, trên bờ sông sương phủ, các thú vật nhận ra rằng cuộc sống của thế gian đã bắt đầu trở lại.

Cuộc sống ấy lan tràn trong những áng mây; nó in rõ lên đó biểu tượng của tất cả những gì mà nó đã kéo bật ra từ các hư không của bóng tối. Ở đây, thiếu nó, những đá vân ban, thạch anh, phiến ma nham, vân mẫu, những quặng, đá ngọc, đá hoa, đàn phải nằm ngủ, không màu sắc và giá lạnh; lại cả biểu tượng của tất cả những gì mà nó đã sáng tạo ra thành hình dạng và màu sắc bằng cách khuấy động mặt biển sôi động và làm cho nó tan bay trong không gian, bằng cách hòa hợp với nước để dệt ra cây cối và để nhào nặn thịt thú vật.

Khi cuộc sống ấy tràn đầy bầu trời thu nặng trĩu, những con ma mút giờ cao vòi rồng lên tận hưởng sức thanh xuân, phơi phới vào buổi sáng và làm cho lãng quên buổi tối. Chúng đuổi theo nhau trên những bến bờ ngoằn ngoèo lồi lõm và cho tới tận đầu mỏm những doi đất; chúng tụ tập thành nhóm, xúc động với cái thích thú đơn giản và sâu xa là được cảm giác thấy cũng cùng vóc dạc, cùng bản năng, cùng cử động như nhau. Rồi đó, không vội vàng và cũng không tốn sức, chúng đào bới củ, nhổ cây tươi, gặm cỏ, nhá hạt bồ đào và quả sồi nhấm nháp nắm mỗi, nắm thông, nắm mỡ, nắm vàng và nắm nương. Chúng thích cùng một lúc kéo nhau cả bầy xuống bến uống nước, và lúc đó thì dân số chúng có vẻ đông đúc hơn, hình khối chúng có vẻ oai vệ hơn.

Chốc chốc, Naoh trèo lên trên một gò đất hoặc leo lên một mỏm núi đá để xem chúng cuộn cuộn kéo ra phía bờ sông.

Lưng chúng nối tiếp nhau như những đợt sóng một con lũ; chân cẳng to kền thọc thủng đất sét; tai chúng giống như những con dơi khổng lồ lúc nào cũng chực bay lên; chúng huơ huơ những cái vòi trông như thân cây duỗi phủ dày một lớp rêu lấm bùn; và duỗi dài cái thân thon nhọn, trơn, cong và bóng nhoáng của hàng trăm chiếc ngà.

Chiều trở lại, lại một lần nữa, những đám mây thu gọn cái lộng lẫy của mọi sự vật; đêm tối chết chóc ập xuống như một đám mù tím nhạt và Lửa bắt đầu bùng lên. Những người Oulhamr đem cho nó thật nhiều thức ăn. Nó ngón ngòm ngoàm gỗ thông và cỏ khô, nó thở phì phò khi nó gặm cành liễu, hơi thở của nó cay xè khi đi qua những thân cây và lá ẩm. Nó càng lớn ra, thân hình nó càng sáng sủa, tiếng nó reo ầm ào hơn, nó nung khô đất lạnh và đuổi bóng tối ra xa đến một

ngành cẳng tay. Trong khi Lửa tăng thêm hương vị ngọt ngào cho thịt, hạt bồ đào và củ bột, con ma mút đầu đàn đến nhìn nó. Con thú đã quen với nó; chú ta thích thú với những vuốt ve và ánh sáng của nó. Chú ta chăm chăm đôi mắt tư lự nhìn vào nó và để ý nhận xét những cử chỉ của Naoh, Nam hay Gaw ném cành lá, củ khô hoặc thân rạ vào những cái mồm đỏ chói của nó. Biết đâu con đầu đàn ma mút ấy lại chẳng thoáng thấy, rất mơ hồ, loài ma mút sẽ mạnh gấp bội nếu dùng được Lửa.

Một buổi tối, con thú không lồ tiến lại gần hơn mọi lần, đuổi vòi ra và hít những luồng hơi bốc lên từ cái con vật có hình dáng thay đổi luôn đó. Nó dừng lại, đứng im như một tảng đá đen; thế rồi, cuộn lấy một cành củi to, nó giơ cao, giữ yên một lúc rồi quăng vào giữa bếp lửa. Cành củi làm bay tung một đám tia sáng, kêu răng rắc, thổi phì phì, phun khói và bốc cháy. Thế là, lắc lư cái vòi, vẻ hài lòng, nó bước tới đặt vòi lên vai Naoh từ nãy đến giờ cứ ngồi im. Bị ám ảnh bởi kinh hoàng lẫn khâm phục, anh tưởng rằng ma mút cũng biết chăm sóc Lửa như con người, và anh lại tự hỏi có sao ban đêm chúng vẫn cứ sống trong giá lạnh và ẩm ướt.

Từ buổi tối ấy, con ma mút đầu đàn càng tiến tới gần thêm ba người lữ hành. Nó giúp thu nhặt củi thành đống, nó bón cho Lửa một cách tinh không và cẩn thận, nó mơ màng trong vầng sáng màu đồng, tia hoặc xim, tùy theo mỗi giai đoạn sống của ngọn Lửa. Nhiều ý niệm mới mẻ nảy nở trong cái đầu đồ sộ của nó, lập nên mối liên hệ tinh thần giữa nó và những người Oulhamr. Nó hiểu rất nhiều lời nói và vô số cử chỉ; nó cũng lại biết tự nó làm cho người ta hiểu mình; vào thời kì đó, những trao đổi giữa con người với nhau không đi quá những hành động nhất thời tước mắt và rất gần, mà tầm lo xa của loài ma mút và khả năng hiểu biết sự vật của chúng thì lại đã lên đến tột đỉnh. Bởi thế, từ trước một thời gian nào đó, chỉ huy của chúng đã lo sắp đặt buổi lên đường của cả bầy, khi phải đi vào những miền đáng nghi ngại hoặc bí hiểm, nó cho thám báo đi trước; kinh nghiệm của nó, được một trí nhớ dai bền hướng dẫn, được sự suy nghĩ trau dồi, có cả sự phong phú lẫn tầm xa rộng. Dù chưa được chính xác cho bằng Naoh, nó cũng không phải là không có ít nhiều những ý nhiệm nào đó về sông nước, cây cỏ và thú vật; nó cảm thấy sự nối tiếp của những thời kì buồn tẻ và những thời kì trù phú trong mỗi năm, nó phân biệt một cách thô thiển đường đi của mặt trời và không nhầm lẫn với đường đi của mặt trăng. Nếu nói được cái thứ tiếng của con người, chắc là nó càng không đến nỗi thô kệch hơn Aghoo và các em hần, chắc là nó có thể nói ra một số điều nào đó mà ngay chính già Goun cũng không nghĩ đến.

Bởi vì nếu con người, từ hàng ngàn thế kỉ, tăng thêm và làm cho tinh tế thêm mãi trí tuệ của mình bằng tất cả những gì đã sờ mó được và biến đổi bằng đôi tay, thì loài ma mút phát triển, nhờ vào cái vòi tuyệt kĩ của chúng, vô khối những điều

còn xa lạ đối với con người. Nhưng, thu hẹp vào một ít âm thanh và một số dấu hiệu, ngôn ngữ của giống thú khổng lồ ấy không thể diễn đạt tất cả những hiểu biết của chúng. Những con tinh nhạy nhất cũng đành chịu giam cứng trong nỗi cô độc của suy tư, không có một điều suy nghĩ phong phú nào có thể phối hợp với một điều khác, hoặc lan truyền ra bằng cái dòng chảy của cái truyền thống truyền miệng của con người; truyền thống này nó mang đi, tập hợp, thay đổi không bao giờ ngừng những kinh nghiệm, sáng chế và hình ảnh... Dầu sao, khoảng cách cũng vẫn chưa đến nỗi không thể vượt qua. Nếu truyền thống ở loài ma mút chỉ đóng khung vào việc lặp lại những hành động và những cử chỉ từ hàng ngàn năm, vào việc lưu truyền những mách khéo và mẹo mực, vào một sự bày bảo đơn giản về cách dùng các dụng cụ hoặc vào những bồn phạt đối với cộng đồng và những cá thể, chúng lại có mặt lợi là được một bản năng hợp quần lâu đời hơn ở con người và một tuổi thọ thuận lợi cho kinh nghiệm cá thể. Vậy cho nên cũng hẳn có những con người, hơn là những con ma mút được nhận ở cuộc sống một bài học đã lâu bền lại phong phú. Naoh nhận thấy ở người bạn khổng lồ của mình, được một cuộc sống dài lâu đã giữ nguyên vẹn sức lực, sức dẻo dai và trí nhớ, mắt, tai và mũi vẫn giữ nguyên sức trẻ, ở nó có một trí thông minh cao hơn cả Goun mà những hồi ức thì rất rộng nhưng khớp xương thì đã cứng đờ, cử chỉ thì chậm chạp và chệch choạng, tai nghễnh ngãng và mắt mờ...

Trong khi ấy, bầy ma mút tiếp tục xuôi dòng Sông Lớn và đường chúng đi đã bắt đầu tách dần con đường sẽ đưa những người Oulhamr về với bầy. Bởi vì con Sông Lớn, thoát đầu đi theo hướng bắc, cứ chệch dần về phía đông và sắp chuyển theo phía nam. Naoh có ý lo ngại. Trừ phi bầy thú vui lòng bỏ con đường đi theo bờ sông, không thì phải từ giã chúng. Và, cũng đã là một nếp quen rất êm dịu được sống cùng những bạn đường đồ sộ và phóng khoáng ấy. Sau bao nhiêu yên ổn, những cảnh cô đơn càng thấy có vẻ hung dữ hơn lên. Xa xa kia, dưới trời thu nặng hạt mưa, trong rừng sâu đầy thú dữ; trên đồng cỏ mênh mông thối ruỗng, rồi đây ngày và đêm chỉ có cạm bẫy và rình rập, sự bạo tàn của thiên nhiên và sự thâm hiểm của thú dữ.

Một buổi sáng, Naoh dừng lại trước con ma mút đầu đàn và nói:

- Con trai Báo đốm đã kết thân với bầy ma mút. Trái tim anh ta đã rất hài lòng với các bạn. Anh ta còn muốn đi theo các bạn không biết bao nhiêu mùa nữa. Nhưng bây giờ anh ta phải trở về gặp lại Gammla bên bờ Đầm lầy lớn. Con đường của anh ta là ở phía bắc và về phía tây. Vì sao bầy ma mút không muốn xa rời bờ sông!

Anh đứng tựa vào một chiếc ngà của con ma mút, con vật, linh cảm được sự bối rối và tầm quan trọng những ý đồ của anh, lắng nghe anh, không động đậy.

Sau đó, nó khẽ lắc lư cái đầu nặng nề, rồi nó lại bước đi để dẫn dắt bầy đàn tiếp tục men theo bờ sông. Naoh nghĩ rằng đó là câu trả lời của con thú khổng lồ.

Anh tự nhủ: “Bầy ma mút cần có sông nước. Những người Oulhamr cũng vậy, rồi cũng muốn đi với con sông...”

Sự cần thiết đã hiện ra trước anh. Anh thở ra một hơi dài và gọi các bạn đường. Và, khi thấy phần cuối của bầy thú đã khuất, anh trèo lên một gò đất. Anh chiêm ngưỡng từ xa vị thủ lĩnh đã đón nhận anh và đã cứu anh thoát bọn Kzamms. Ngực anh phồng lên; đau xót và lo sợ đang nằm trong đó; và, hướng mắt về phía tây bắc, nhìn lên cánh đồng cỏ và cánh rừng rậm mùa thu, anh cảm giác thấy cái yếu đuối của con người; trái tim anh trào lên, chan chứa một niềm thân mến hướng tới bầy ma mút và sức lực của chúng.

Phần thứ ba

Chương I - Những người Lùn đỏ

Đã mấy ngày liền, mưa to. Naoh, Nam và Gaw thì thụp trong những vùng đất ngập lụt, lang thang dưới những đám cành lá rữa, vượt những chỏm cao và nghỉ sức dưới bóng cây, trong hốc đá, giữa những rãnh đất nẻ. Bây giờ là mùa nấm. Ba người đều đã hiểu rõ chúng rất thâm hiểm và có thể giết chết con người cũng hiệu nghiệm như nọc rắn độc; họ chỉ ăn những giống mà người già đã bày bảo cho biết hình dáng và màu sắc. Họ lại cũng tìm ra được các thứ nấm bằng mùi vị. Khi nào thiếu thịt họ lần đi, tùy theo chỗ đất và độ cao, tìm những nụ nấm thông, nấm hương, nấm mỡ, mộc nhĩ, nấm mối. Họ lụng sục chúng trong những khi rừng đại mộc ẩm thấp, bên những cây sên nước chảy rờn rờn, những cây du rêu bám đầy, những cây sung sần sùi, trên những thân thảo lầy nhầy, trong cảnh hôn mê ở những thung nhỏ, dưới bóng những vách đá vân mẫu, phiến ma nham và đá vân ban.

Bây giờ họ đã đoạt được Lửa rồi, họ có thể nướng chín các thứ đó, xâu vào thành cây hoặc rải trên đá và cả trên đất sét, Họ cũng nướng chín quả sồi và những rễ củ, đôi lúc cả quả lặt; họ cắn vỡ quả hạnh đào hoặc quả hồ đào, hút nhựa cây phong giòn ngọt.

Lửa là nguồn vui mà cũng là nguồn lo lắng của họ. Trong cơn dông hoặc mưa xối xả, họ bảo vệ nó bằng đủ cách và hết sức hết lòng. Đôi khi, gặp lúc nước tuôn xuống ào ào và quá dai dẳng, phải lo che đậy, nếu không thể nhờ vào những tảng đá, hoặc cây cối, hoặc ngay đất bằng thì nhất thiết phải đào hoặc dựng một chỗ trú. Bởi thế, họ đã mất nhiều ngày. Họ lại cũng mất nhiều ngày vì phải đi quanh những chỗ hiểm trở. Có thể chỉ vì muốn đi tắt theo hướng thẳng mà họ đã phải kéo dài chuyến đi. Họ chẳng biết gì về hành trình, họ cứ đi thẳng mà về xứ sở người Oulhamr theo cái hướng của bản năng và dựa vào mặt trời chỉ cho được những điều chỉ dẫn thô sơ nhưng lại không bao giờ cạn.

Họ đã tới ven một vùng đất cát có những dải đá hoa cương và đá ba dan cắt ngang đó đây. Vùng đất dường như chắn ngang suốt mặt tây bắc, trắng bệch bạc màu và rùng rợn. Thỉnh thoảng cũng có chút ít cỏ cần; dăm cây thông mọc lên vất cả và còi cọc từ những đụn cát; những mảng địa y bám chặt vào đá và lòng thòng thành những núi lông nhọt nhạt, một con thỏ rừng bệnh hoạn, một con sơn dương hẻm giữa đám gò đồng. Mưa đã thưa thớt; những đám mây gầy guộc trôi lừ lừ cùng với những đàn sếu, ngỗng trời và dê gà.

Naoh ngập ngừng không muốn bước vào cái vùng đất thảm hại ấy. Trời đã ngả bóng chiều, một ánh sáng vàng ợt lướt trên khoảng rộng mông mênh, giờ cuốn âm thầm và âm đạm.

Cả ba người, mặt hướng về phía cát và đá tảng cảm thấy hơi thở của sa mạc lướt trên gáy mình. Rồi cũng vì vẫn có thừa thịt sống và trong mấy cái chuồng thì ngọn Lửa vẫn chiếu sáng họ bước thẳng theo số phận.

Năm ngày đã trôi qua mà họ vẫn chưa nhìn thấy chỗ tận cùng những miền đất bằng và những đụn cát trơ trụi. Họ đã bị đói; những con vật mảnh mai và lạnh lẽo đã thoát được bẫy họ đặt; họ đã bị khát vì mưa càng bớt đi và có được chút nước nào thì cát uống mất cả. Họ phải lo ngại Lửa chết, không chỉ một lần. Ngày thứ sáu, thấy cỏ đã dày lên và cũng bớt cần cối, những cây thông đã nhường dần chỗ cho những cây sung, cây ngô đồng và cây sến.

Ao chuôm đã thấy nhiều. Rồi đất đen sẫm lại, trời nặng thấp xuống, đầy những đám mây dày đặc cứ ùn lên liên hồi. Mấy người Oulhamr nghỉ đêm dưới một cây hoàn diệp liễu; một đống những cành củi xốp và lá cây được đốt lên cứ rên xèo xèo dưới cơn mưa nặng hạt và thở ra một làn hơi ngột ngạt.

Naoh thức canh trước tiên, rồi đến phiên Nam. Chàng thanh niên Oulhamr đi qua đi lại bên đống lửa, chăm chú khơi bằng một cành cây nhọn cho nó bùng lên và hong khô cành lá trước khi bón cho Lửa. Một vầng sáng nặng nhọc lết qua những đám hơi và khói, nó vươn dài ra trên mặt đất thịt, lách giữa cây cối một mối, nhuộm đỏ những tán lá. Quanh nó bóng tối bò khắp, đâu đâu cũng hung nhúc; trong dòng nước tuôn chảy, chúng giống như đám nhựa lầy nhầy và kinh khủng. Nam cúi xuống hơ cánh tay và bàn tay rồi dỏng tai nghe ngóng. Tai họa nằm ở sâu trong cái vực đen ngòm; nó có thể xé bằng vuốt hoặc nanh, giày xéo dưới đám cỏng cả một đàn thú, lừa cái chết lạnh lẽo vào trong thân thể bằng con rắn độc, đập giập sườn bằng chiếc rìu hay là xuyên thủng ngực bằng mũi lao...

Người chiến sĩ bỗng rùng mình đột ngột; giác quan và bản năng anh căng lên; anh biết rằng có sự sống lảng vảng đâu đây quanh Lửa, và anh khẽ thúc vào người chỉ huy.

Naoh bật thẳng dậy; đèn lướt anh, anh thăm dò đêm tối. Anh biết Nam đã không nhầm; có những sinh vật đã qua đây mà những thân cỏ ẩm ướt và khói đã làm cho làn hơi biến chất. Thế nhưng con trai Báo đốm cũng khẳng định được sự có mặt của con người. Anh đập mạnh cán giáo vào khúc củi cháy đượm nhất; lửa ngọn nhảy chồm chồm, hỗn độn màu đỏ rực và mùi lưu huỳnh; có những bóng đen ngoài xa đương lẫn trốn.

Naoh gọi Gaw dậy. Anh thì thầm:

- Có những con người đã tới đây!

Họ đứng sát cánh nhau, rất lâu, tìm cách phát hiện điều bất thường trong những bóng tối. Không có gì xuất hiện nữa. Không một tiếng động lạ nào xáo động tiếng mưa rơi lộp bộp; không một mùi gậy gậy nào chọt thoáng qua trong những đợt gió giạt. Vậy thì tai họa nó ở đâu? Một bầy hay một tốp người đang

quây nhiễu đêm tối hiu quạnh! Theo hướng nào để chạy lánh đi hoặc để chiến đấu!

- Giữ cho Lửa đỏ! - Cuối cùng người chỉ huy bảo vậy.

Hai người bạn thấy thân hình anh thu nhỏ, mờ dần như một làn hơi, rồi cái hư không hút mất anh. Sau một khúc ngoặt, anh hướng về đám bụi cây mà anh đã thoáng thấy những bóng người lẩn trốn. Lửa đã dẫn đường cho anh. Chính anh chỉ vô hình nhưng anh lại vẫn nhận ra một vầng ánh đỏ buổi hoàng hôn. Anh dừng lại nhiều lần, cây chùy và lưới rìu nắm chắc trong tay; đôi lúc, anh áp đầu xuống mặt đất, và anh đã cẩn thận tiến dần theo những đường ngoằn ngoèo chứ không phải đường thẳng. Nhờ vào đất mềm và sự thận trọng của anh, vành tai sói thính nhất cũng không nghe nổi bước chân anh. Anh dừng lại trước khi tới gần đám bụi cây. Anh lặng chờ lúc lâu, anh chỉ có nghe thấy và nhận ra tiếng mưa rơi, tiếng cây cỏ rung, con vật nào đó chạy trốn.

Thế là anh tạt chéo, đi quá những bụi cây rồi trở lại chỗ cũ; chẳng thấy dấu vết gì!

Anh không chút ngạc nhiên; tất cả bản năng đã báo cho anh biết rõ, và anh tiến xa, nhằm hướng một cái gò đã chú ý lúc chiều tà. Anh mò mẫm một lúc và tới nơi, anh trèo lên; đằng xa trong một dải đất nhấp nhô, một vầng sáng bừng lên trong đám sương mù; Naoh nhận ra ngay một đám lửa của con người. Khoảng cách quá xa và không gian đục quá, anh chỉ nhận ra lơ mờ một vài bóng đen méo mó. Nhưng anh chẳng có gì phải nghi ngờ về bản chất của chúng; anh lại thấy rừng mình như khi anh ở trên bờ hồ. Và sự nguy hiểm, lần này, lại tệ hại hơn, bởi vì những người lạ đã nhận ra sự có mặt của ba người Oulhamr trước khi chính họ bị phát hiện.

Naoh quay trở lại với các bạn đường, thoát tiên đi rất thông thả, sau thì rảo bước khi đã trông rõ ngọn Lửa.

- Có những con người ở đằng kia! - Anh khẽ nói, Anh chỉ tay về phía đông, tin chắc ở cái hướng mình chỉ.

- Phải đưa Lửa trở vào mấy cái chuồng, - anh nói thêm sau một phút im lặng.

Anh giao công việc ấy cho Nam và Gaw, còn chính anh thì đi chặt củi cành quanh bếp lửa, dựng thành một bức rào ngăn khiến cho người nào lại gần cũng có thể thấy rõ ánh lửa bập bùng, nhưng không thể thấy người canh gác nếu có. Khi những chuồng Lửa đã sẵn sàng và thức ăn đã phân phối, Naoh ra lệnh lên đường.

Mưa đã dịu bớt, không còn lấy một hơi gió. Nếu kẻ thù không chắn ngang đường, hoặc không đánh hơi được ngay tức khắc cuộc bỏ trốn, chúng sẽ bao vây đồng lửa cháy cô đơn, và, yên trí Lửa nhất định được bảo vệ, chúng chỉ dám tấn công sau nhiều mưu đồ xảo quyệt. Như vậy Naoh có thể vượt được một khoảng cách đáng kể.

Bình minh, mưa tạnh. Một vầng sáng buồn bã từ những vực thẳm dâng lên, bình minh trườn một cách khốn khổ sau những đám mây dày. Từ một lúc lâu, những người Oulhamr đã lên một cái dốc thoải thoai thoải. Tới đỉnh dốc, trước tiên họ chỉ thấy có đồng cỏ, bụi bờ và những cánh rừng, màu đen xám đá vân mẫu hoặc vàng ợt đất thô, với những đảo xanh lam và những đường lồi lõm màu hung.

- Bọn người đó đã mất dấu chúng ta. - Nam khê nói.

Nhưng Naoh trả lời:

- Bọn người đó đang đuổi theo chúng ta.

Và quả nhiên, hai bóng người vụt hiện ra ở chỗ ngã ba một con sông nhỏ và ngay lập tức có đến ba chục tên theo sau. Mặc dầu còn xa, Naoh nhận ra bọn này thân hình thấp ngắn một cách kì lạ; chưa thể phân biệt rõ được loại khí giới chúng dùng. Chúng không trông thấy những người Oulhamr che lấp trong đám cây cối, chốc chốc chúng dừng lại để xác nhận những dấu vết đương dò theo, số lượng chúng đông dần; con trai Báo đốm ước tính có đến trên năm chục tên. Thế nhưng, rõ ràng là chúng không lanh lẹ bằng những người đương lẫn trốn.

Trừ phi lùi trở lại đường cũ, nếu không thì những chàng trai Oulhamr phải vượt qua những vùng hầu như trơ trụi hoặc lưa thưa những đám cỏ thấp. Tốt hơn hết là cứ tiến thẳng và không quên lợi dụng sự mệt mỏi của kẻ thù. Xuống dốc, những người lữ hành đi được khá xa mà không chút mệt nhọc, và khi quay lại nhìn, họ thấy bọn đuổi theo đương chỉ trở trên đỉnh dốc, khoảng cách đã xa ra thêm nhiều. Dần dần, miền đất đã mấp mô lờm chờm. Có một vùng đồng bằng đá phấn, nhấp nhô gò đống, rồi những truông đầy rẫy các loại cỏ cứng, nhan nhản hố thụt cùng ao bùn bị vùi lấp, đến gần mới thấy và lập tức phải đi vòng tránh. Tránh được nơi này thì lại gặp chỗ khác chắn đường, thành thử ba người lữ hành không tiến xa thêm được mấy chút. Cuối cùng họ cũng vượt qua được. Lúc đó lại tới một vùng đất đỏ lơ thơ vài ba cây thông cằn, cao vồng và rất khảng khiu; chung quanh vùng đất là những bãi lầy than bùn. Tiếp đó, họ gặp lại cánh đồng cỏ và Naoh có vẻ thích thú; vừa lúc ấy ở cánh trái xuất hiện một nhóm người mà anh có thể nhận rõ dáng hình.

Phải chăng là cái bọn lúc sáng và do quên thung thỏ, chúng đã theo một con đường ngắn hơn đường những kẻ trốn tránh! Hay là một cánh khác cũng của bọn người đó? Chúng đã khá gần để có thể nhận được chính xác tầm vóc thân hình thấp ngắn; trán tên cao nhất chưa chắc đã chạm tới được ngực Naoh. Đầu gọn như đặc cả khối, khuôn mặt chéo hai ngón tay, da ung ửng màu đất thó hồng, mặc dầu qua động tác cử chỉ cũng như ánh mắt, chúng có vẻ yếu hèn, thực ra chúng vẫn tỏ ra một giống người tràn đầy sức sống. Nhìn thấy mấy người Oulhamr, chúng gào lên một thứ tiếng nghe giống tiếng quạ kêu; chúng vung cao những mũi lao và những ngọn giáo.

Con trai Báo đốm nhìn chòng chọc vào chúng, vẻ kinh hoàng. Nếu không có đám lông ở má mọc thành những chùm nhỏ, không có dáng dấp già lão ở một vài tên, và khí giới cầm trong tay, thì mặc dầu bộ ngực rộng của chúng, anh có thể nhầm đó là những đứa con nít.

Anh không nghĩ ngay rằng chúng đâm liều tấn công. Chúng còn chân chừ. Và khi những người Oulhamr giơ cao chùy và lao, khi tiếng nói của Naoh vang trên đồng cỏ, áp đảo hẳn tiếng gào của chúng chẳng khác tiếng gầm như sấm động của sư tử đánh bạt tiếng kêu của bầy quạ, chúng lần tránh. Nhưng rõ ràng chúng bộc lộ khí sắc hiếu chiến; chúng lại đồng thanh gào lên, sắc mùi dọa dẫm. Thế rồi, chúng tản ra thành hình vòng cung. Naoh hiểu là chúng muốn bao vây anh. Lo ngại về mưu mẹo xảo trá của chúng hơn là về sức lực chúng, anh ra lệnh rút lui. Những người lữ hành ngay từ lúc đầu đã bỏ xa không khó khăn bọn người đuổi theo rõ ràng là còn không lạnh lẽo bằng bọn Ăn thịt người; nếu không gặp trở ngại nào thì những người lần tránh, mặc dầu phải mang những cái chuồng Lửa khá nặng, chắc chắn không thể bị đuổi kịp.

Nhưng Naoh lo ngại nhiều hơn về những cạm bẫy do con người hoặc do mặt đất chăng ra. Anh ra lệnh cho hai chiến sĩ cứ tiếp tục chạy rồi anh đặt chuồng Lửa của mình xuống, bắt đầu quan sát quân thù. Trong cơn hăng máu, chúng tản ra. Ba hoặc bốn tên nhanh chân hơn đã vượt lên, bỏ cả tốp lại sau khá xa. Con trai Báo đốm không bỏ phí thời gian. Anh quơ mấy hòn đá cầm theo cùng với khí giới và chạy thật nhanh về phía bọn Lùn đỏ. Động tác của anh khiến chúng thất kinh; chúng sợ một mưu chước gì đó, một đứa trong bọn, có lẽ là chỉ huy, hét lên một tiếng chói tai, cả bọn đứng lại... Ngay đó, Naoh đã xông tới vừa tầm hạ sát tên Lùn đỏ mà anh đã nhắm anh gọi to:

- Naoh con trai Báo đốm, không lòng nào muốn làm hại con người. Anh ta sẽ không ra tay nếu các người thôi không đuổi theo nữa!

Cả bọn lắng nghe, nét mặt bất động. Thấy anh chàng Oulhamr không tiến nữa, chúng lại giở cái trò mở cuộc bao vây. Thế là Naoh vung tay lấy đà để ném hòn đá:

- Xem đây, con trai Báo đốm đánh vào lũ Lùn đỏ!

Ba bốn ngọn giáo phóng ra ngay sau lời đe dọa đó: tầm xa của chúng còn hết sức thấp so với tầm mà Naoh có thể đạt. Anh ném hòn đá trúng vào tên hung hăng nhất làm nấn ngã quy. Anh ném tiếp một hòn nữa, bị trật, rồi viên thứ ba đập trúng giữa ngực một chiến binh. Thế là, anh phác một cử chỉ khinh thường và giơ cho chúng thấy hòn đá thứ tư, rồi anh vung lên một mũi lao, thái độ thật dữ dằn.

Những người Lùn đỏ hiểu ý nghĩa các dấu hiệu tinh hơn người Oulhamr hoặc quân Ăn thịt người bởi vì họ sử dụng tiếng nói không thành thạo bằng. Chúng hiểu rõ là mũi lao sẽ nguy hại hơn những hòn đá; mấy tên chạy lên trước đã lùi

trở lại nhập với đám đông; và con trai Báo đốm rút lui chậm rãi. Bọn kia bám theo anh xa xa: mỗi lần một tên nào đó dần vượt lên, Naoh lại gầm lên và vung cao khí giới. Như thế, chúng nhận ra rằng tản ra sẽ nguy hơn là xúm đông; và Naoh đạt yêu cầu, tiếp tục chạy.

Những người Oulhamr chạy trốn suốt gần hết cả ngày. Khi họ dừng chân thì đã từ lâu không còn thấy bóng bọn Lùn đỏ. Mây đã tản, từ một mảng trời xanh, ánh nắng rớt xuống tận sâu trong truông. Mặt đất, thoạt đầu đầy đặn và cứng; bây giờ đã xấu đi, che giấu những đám lầy giữ chặt lấy chân người ta mà kéo xuống vực. Nhiều con bò sát cỡ lớn trườn trên những mỏm đá cứng; những con rắn nước thân hình xanh sẫm và hung hung óng ánh trên dòng nước; những con ếch nhảy từng sải dài cùng với tiếng kêu loạp xoạp; những con chim lẩn trốn không tiếng động bằng những cặp cẳng cao hoặc xé không khí bằng một đường bay rung rung như những chiếc lá hoàn diệp liễu.

Các chiến sĩ ăn vội vàng. Lo ngại về những chạm bẫy ở cái vùng đất lạ này, họ cố sức tìm cho ra một lối thoát. Có những lúc tưởng đã tìm ra. Mặt đất rắn lại, những cây dẻ gai, cây sung, những bãi rặng đe nối tiếp những cây liễu, cây sên và những vạt cỏ đầm lầy. Thế rồi dải nước tù lại phơi bày ra, những chạm bẫy lại lộ ra thâm hiểm; lại phải bỏ phí mất những bước đi và những sự gắng sức vô ích.

Đêm sắp đến. Mặt trời nhuộm màu máu tươi; nó tụt xuống phía tây chìm trong than bùn, nó thụp vào những mảnh ao.

Những người Oulhamr hiểu rằng chỉ còn có thể trông cậy được vào lòng dũng cảm và sự nhanh nhạy của chính mình; họ bước dần trong khi vẫn còn lờ mờ sáng trên bầu trời, rồi họ dừng chân; trước mặt là một bãi truông và đằng sau là một vùng đất lổn nhổn mà họ nhìn thấy những vạt sáng mờ hồ chen với những bóng tối hun hút.

Họ bẻ cành cây, lăn mấy tảng đá lớn, lấy dây leo và cành miên liễu chằng kỹ lại với nhau, thế là có thể trú đêm tránh được tấn công bất ngờ. Nhưng họ không đốt hẳn một đống lửa to; họ chỉ nhóm vài ngọn lửa nhỏ, có bờ đất che gần kín; họ chờ đợi những cái thú tối tăm mờ hồ khi thì đe dọa khi thì bảo vệ cuộc sống con người.

Chương II - Vách đá hoa cương

Đêm đã qua. Dưới ánh sao nhấp nháy, Nam, Gaw và cả người chỉ huy nữa đều không thấy bóng người, họ chỉ nghe thấy và đánh hơi được những làn gió ẩm, những con vật trong đầm lầy, những con chim ăn đêm cánh êm như độn bông. Khi bình minh tràn ra như một luồng hơi ánh bạc, bãi cây để lộ bộ mặt buồn tẻ của nó, tiếp theo là một dải nước mênh mông không thấy bờ bên, lộ nhô những hòn đảo quánh bùn.

Nếu đi ra xa bờ hồ nước, nhất định họ sẽ đụng với bọn Lùn đỏ. Cứ phải men bìa bãi cây và đầm lầy mà tìm lấy một lối thoát; chẳng căn cứ vào được gì để nhằm được hướng thích hợp, họ đành chọn cái hướng nào xem ra có vẻ ít hiểm nghèo. Thoạt đầu, con đường cũng thuận lợi. Mặt đất khá cứng, thỉnh thoảng mới gặp đôi vũng bùn; đã thấy mọc lên những cây thấp, chỉ trừ ở sát bờ. Đến giữa trưa, bụi bờ và cây nhỏ lại thấy nhiều thêm; cứ phải luôn luôn chăm chú vào phía chân trời cứ co hẹp lại. Tuy nhiên, Naoh cũng không tin rằng bọn Lùn đỏ đã đến gần đâu đó. Nếu không chịu bỏ dở cuộc săn đuổi thì chúng phải lần theo vết những chiến sĩ Oulhamr và chúng sẽ chậm trễ rất nhiều.

Thịt ăn để dành đã cạn. Những người lữ hành tạt lại gần bờ nước, nhan nhản môi. Họ bắt hụt một con gà sếu ẩn trên một hòn đảo. Sau đó, Gaw tóm được một con cá trắm ở cửa một dòng suối; Naoh phóng lao trúng một con gà nước, rồi Nam cũng móc được khá nhiều lươn. Họ nhóm một bếp lửa củ khô và lá cành héo, sung sướng được hít mùi thịt nướng. Cuộc sống đã thấy dễ chịu, sức lực tràn đầy tuổi thanh xuân của họ; họ tưởng đã quân cho bọn Lùn đỏ mệt mỏi và họ găm sạch xương con gà nước thì bỗng thấy nhiều con thú từ trong những bụi cây vụt chạy. Naoh nhận ra là chúng trốn tránh một kẻ thù đông đảo. Anh đứng lên và kịp nhìn thấy một bóng người thoáng nhanh, qua một khoảng trống giữa đám cây cối.

- Lũ Lùn đỏ lại đến! - Anh bảo.

Tai nạn đáng sợ hơn lần trước. Bọn Lùn đỏ có thể lần trong cây cối mà đuổi theo những người Oulhamr và mai phục nhiều chỗ chặn đường họ.

Một dải đất kéo dài xa tít, gần như trống trải và thuận lợi để chạy trốn, nằm giữa bãi lầy và vùng bờ bụi. Những người Oulhamr vội vàng mang xách những chuồng Lửa, khí giới và chỗ thịt ăn còn lại. Chẳng có gì cản trở họ lên đường. Nếu kẻ thù cứ lần trong bụi bờ mà đuổi theo thì chúng càng chậm thêm: đã không nhanh nhẹn bằng họ lại còn bị vướng cây cối. Bãi cây cản cối thoát đầu thì phình rộng, sau co hẹp dần giữa những đại thụ, cây nhỏ và cỏ cao. Cũng may, mặt đất vẫn cứng, và Naoh tin chắc đã bỏ xa bọn Lùn đỏ, chừng nào chưa có một trở ngại gì hiện đến trên đường đi, anh vẫn cầm chắc giữ được lợi thế.

Và trở ngại bắt đầu xuất hiện. Đầm lầy vươn dần những chiếc vòi dài ngoẵng vào sâu trong đất bằng, những vũng sâu, những đám ao tù, những dòng nước chen ứ nhiều cây cỏ nhầy nhụa. Luôn luôn ba người chạy trốn bị nghẽn đường; họ phải đi vòng, tạt chéo và thậm chí phải quay lui. Cuối cùng họ chơi voi trên một vách hoa cương, bên phải là đầm nước mênh mông, bên trái là những đám đất ngập lụt mưa thu. Vía hoa cương thấp xuống dần rồi mất hút, thế là mấy người Oulhamr nhận ra mình bị bao vây ba mặt, chỉ có thể lùi trở lại hoặc trông chờ những sự việc xảy ra tình cờ.

Đúng là một khoảnh khắc kinh khủng. Nếu bọn Lùn đỏ mò tới cửa ngõ vách đá thì hết đường rút lui. Và Naoh, đầu cúi thấp trước cảnh ngộ nghiệt ngã, chua xót hồi tiếc đã xa rời bầy ma mút. Chí khí anh sụn xuống; anh thấy chính ngay mình đã nản lòng và tuyệt vọng. Nhưng rồi, sức năng động hồi lại, khẩn trương và cứng cỏi; hồi tiếc chỉ thoáng qua như một nhịp tim đập; bây giờ thì chỉ có cái hiện tại! Nó đòi hỏi sự căng thẳng toàn thân của con người và sự minh mẫn không lo ngại của mọi giác quan.

Ba người lữ hành vội vàng thăm dò chớp nhoáng các ngả. Ngoài xa một mảng hung hung nhô cao, có thể là một cù lao mà cũng có thể là vách đá lại trời lên. Gaw và Naoh dò tìm một quãng lộ; họ chỉ gặp những vũng nước sâu hoặc bị thụt bất ngờ vào lầy quánh hoặc những vũng bùn.

Vậy nên, hi vọng cuối cùng chỉ còn ở con đường quay trở lui. Họ đột nhiên quyết định nhanh và vội vã thực hiện. Họ đi được hai ngàn cẳng tay và ra khỏi bãi lầy, đến trước một vùng cây cối um tùm, rải rác vài ba gò đồng hoặc mấy vạt cỏ bò sát đất. Nam đi đầu, khựng lại và nói:

- Bọn Lùn đỏ kia kìa!

Naoh không ngạc nhiên. Để chắc chắn thêm, anh nhặt mấy hòn đá và ném nhanh vào đám bụi rậm Nam mới chỉ; có dấu hiệu lẩn trốn chỉ hơi thoáng nhưng không thể nhầm, chứng tỏ kẻ thù có mặt trong đó.

Không còn phương rút lui nữa: phải chuẩn bị chiến đấu thôi! Vậy những vị trí lúc này của những người Oulhamr đã không giành được lợi thế, lại còn thuận tiện cho bọn Lùn đỏ bao vây. Tốt hơn là chốt tại một điểm trên vách đá. Nhờ ánh lửa, họ sẽ tránh được mọi sự bất ngờ.

Naoh, Nam và Grow gầm lên tiếng hét chiến đấu. Và trong khi bọn họ cùng vung cao khí giới, Naoh gọi to:

- Những người Lùn đỏ đã sai lầm khi đuổi theo những người Oulhamr khỏe như Gấu xám và lanh lẹ như Dê núi. Nếu những người Lùn đỏ tiến công họ, các người sẽ chết nhiều không đếm xiết. Chỉ riêng Naoh cũng quật ngã cả chục... Nam và Gaw cũng giết chết không ít hơn. Những người Lùn đỏ muốn đổi mạng mười lăm chiến sĩ của họ để tiêu diệt ba người Oulhamr hay sao!

Bồn mặt, tiếng ồn ào nổi lên từ những bụi cây và những đám cỏ cao. Con trai Báo đốm hiểu là bọn Lùn đỏ muốn đánh và giết. Naoh chẳng có ý muốn giết những người Lùn đỏ, nếu họ để cho anh đi tự do, nhưng anh hiểu rất rõ là họ phải lo ngại về anh.

Vả chẳng, anh cũng hiểu rằng những con người ở hai bầy người khác nhau thông thường vẫn thù hằn nhau hơn cả tê giác thù hằn ma mút. Bộ ngực to lớn của anh phồng lên căng đầy giận dữ; anh khiêu khích kẻ thù, anh vừa tiến lại phía mấy bụi cây vừa gầm thét. Nhiều mũi lao mảnh dẻ rít lên, chẳng mũi nào tới được đến anh, và anh bật một tiếng cười hung tợn:

- Cánh tay người Lùn đỏ yếu lắm!... Chỉ là cánh tay trẻ nhỏ! Mỗi nhát rìu hoặc mỗi ngọn chùy, Naoh đập chết một tên là ít.

Một cái đầu lấp ló trong lùm nho dại. Nó lẩn vào những chiếc lá ngả màu đỏ mùa thu. Nhưng Naoh đã nhìn thấy đôi mắt lóe sáng. Một lần nữa, anh muốn phô trương sức mạnh mà không dùng tới ngọn lao: hòn đá anh ném tới làm đám lá rung rung, một tiếng kêu chói tai bật lên.

- Đó, xem sức mạnh của Naoh. Nếu dùng ngọn lao nhọn, anh ta đã quật ngã tên Lùn đỏ ấy rồi đấy!

Và chỉ đúng lúc đó, anh mới rút lui trước những tiếng gừ gừ của kẻ thù. Anh có ý chuyển tới mỏm đầu vách đá, ở đó có đủ chỗ cho nhiều người trú và bọn Lùn đỏ có muốn xông tới thì phải theo một hàng thẳng. Phía nước lụt vì có những đám cây bùm nhùng phản trắc, không thể có một chiếc bè nào áp tới được, không thể có một con người nào dám liều mạng bơi qua. Mặt khác, cũng khó có khả năng đáp tới một cù lao lờm chờm, sừng sững cách vách hoa cương sáu chục cẳng tay.

Sau khi chắt chối những thân sậy héo để đốt lửa buổi tối, ba người Oulhamr chỉ còn chờ đợi. Trong tất cả những lần chờ đợi, lần này là khủng khiếp hơn cả. Khi rình con gấu xám, họ hi vọng nhờ một số ngọn đập trúng có thể hạ được con vật. Khi bị giam hãm trong hốc đá phiêu thạch, họ hiểu rằng con sư tử phải đi ra xa để kiếm mồi. Chưa lần nào họ bị bọn Ăn thịt người bao vây...

Còn lúc này, bầy người đang vây hãm họ, đã lăm mưu mẹo lại đông, không có cách gì trị nổi. Ngày này qua ngày khác, nhất định không lúc nào chúng lơ là canh gác trước đầm lầy, và nếu chúng liều lĩnh đánh lên, làm sao ba người có thể chống lại được!

Vậy là Naoh đã bị giam hãm trong tay lực lượng của đồng loại; mà những kẻ đồng loại ấy lại là hạng yếu hèn nhất; không một tên nào trong bọn chúng có đủ sức bóp họng chết một con sói; chẳng bao giờ những mũi lao yếu nhẹ của chúng xuyên được thấu tim con sư tử như những mũi nhọn của người Oulhamr, những ngọn giáo của chúng rõ ràng quá bất lực đối với con Oroc, nhưng vẫn có thể đâm thủng quả tim con người.

Con trai Báo đốm căm ghét sức mạnh bọn người hung ác. Anh cảm thấy nó rõ ràng vô hình hơn, hiểm độc hơn, tàn bạo hơn sức mạnh của những loài thú dữ, rắn độc và chó sói. Và, nhớ lại lòng tốt của bầy ma mút, ngực anh căng lên, một tiếng thở dài ồm ồm bật ra, anh hướng về chúng tấm lòng ngưỡng mộ nảy sinh từ đáy tâm hồn anh và cũng mãnh liệt như lòng tôn thờ đối với Lửa mà lại dịu dàng hơn, êm ái hơn.

Trong lúc đó, Nắng và Nước hòa vào nhau cuộc sống chói lọi. Nước thì mênh mênh, chẳng thấy đâu là bờ, và Mặt trời chỉ là một khối Lửa lớn như một chiếc lá sen. Nhưng ánh sáng Mặt trời lại rộng lớn hơn cả chính Nước, nó trải ra trên đầm lầy, nó chất đầy vòm trời và vòm trời lại bao trùm khoảng rộng bao la của mặt đất. Trong cơn sôi nổi, Naoh, tuy vẫn không quên nghĩ đến bọn Lùn đỏ, đến cuộc chiến đấu, đến mai phục và đến thoát hiểm, vẫn ngạc nhiên về một ánh sáng mênh mênh như vậy từ một ngọn lửa nhỏ như thế. Một sức nặng ghê gớm nén chặt đôi vai anh; tim anh nhảy như một con cọp gầm, anh nghe thấy nó đập vào xương mình...

Một đôi lúc, anh chàng lữ hành đứng thẳng lên và giơ cao cây chùy; máu chiến đấu rần rập khắp người anh, cánh tay anh nóng vì chưa đánh được vào cái lũ người đang phỉ báng sức lực của anh. Nhưng thận trọng và tinh khôn đã trở lại; không có những thứ đó thì chẳng con người nào đứng vững được một mùa: cái chết của Naoh, nếu tự anh đi hứng lấy nó thì sẽ quá đẹp đẽ cho kẻ thù; phải quần cho bọn Lùn đỏ mệt, phải làm cho chúng khiếp đảm. Và chẳng anh đâu có muốn chết, anh muốn được thấy lại Gammla. Và tuy rằng anh chưa biết làm thế nào cho cái bầy người kia phải thất bại, cuộc sống hùng hậu của anh cứ giữ vững hi vọng, không hề chút cảm giác là sẽ bị tiêu tan; cuộc sống ấy nó vươn ra cũng xa như nước và như ánh sáng.

Thoạt đầu thì bọn Lùn đỏ không lộ mặt, sợ một mưu mẹo nào đó, mà cũng có thể chúng rình đón một sơ hở của những người Oulhamr. Chúng chỉ ra mặt vào lúc trời đã ngả về chiều. Họ thấy chúng từ những chỗ ẩn nấp nhảy vọt ra và tiến tới tận ngõ vách đá hoa cương, vừa trườn vừa nhảy một cách kì cục; rồi chúng dừng lại, ngó kĩ bãi lầy. Một vài tên, lác đác kêu lên, nhưng những tên cầm đầu vẫn im lặng, có vẻ chăm chú. Vào hoàng hôn, những thân hình màu đỏ lúc nhúc; có thể nói trong ánh sáng nhờ nhờ màu tro, trong chúng như những con chó rừng kì lạ đứng thẳng trên hai cẳng sau. Đêm đến. Ngọn lửa của những người Oulhamr trải ánh đỏ màu máu lên trên mặt nước. Sau những bụi cây, trong ánh lửa của quân vây hãm, bóng tối ngả màu đồng. Bóng bọn canh gác lướt qua và biến đi. Cũng có những động tác giả chuẩn bị tiến công, nhưng bọn gây chiến vẫn ở ngoài tầm có hiệu lực.

Ngày hôm sau quả là dài không chịu nổi. Bây giờ thì bọn Lùn đỏ đi qua đi lại luôn canh; khi từng nhóm nhỏ, khi cả một đám đông. Quai hàm chúng bạnh ra,

phơi bày một sự ngoan cố không thể lay chuyển. Rõ ràng chúng quyết tâm đuổi theo không mệt mỏi các chết của những con người lạ; đó cũng là một thứ bản năng đã phát triển ở chúng từ hàng trăm thế hệ qua, và thiếu đi thì chúng chắc chắn đã bị tiêu diệt bởi tay giồng người mạnh hơn mà lại kém hợp quần so với chúng.

Suốt cả đêm thứ hai, chúng không thực hiện một cuộc tấn công nào; chúng cứ một mực im lặng và cũng không lộ mặt. Ngay những bếp lửa phía chúng hoặc chúng không nhóm lên, hoặc chuyển ra xa, cũng không thấy đâu nữa. Vào tang tảng sáng, đột nhiên nổi lên một thứ ồn ào bất thường, và rõ ràng là có những bụi cây cùng tiến lên với những con người. Khi mặt trời lên, Naoh nhận ra có một đồng cây cành đã bật kín ngõ vách đá. Bọn Lùn đỏ gào lên tiếng hét chiến đấu. Và Người chiến sĩ Oulhamr hiểu rằng chúng sẽ đẩy cái lá chắn ấy đi lên. Như vậy thì chúng có thể phóng lao mà không phải lộ thân hình, hoặc đột nhiên từ sau đó mà xông ra một lúc cả đám đông đánh một đòn quyết định.

Về phía những người Oulhamr thì ngay tình thế tự nó cũng có thêm khó khăn. Thức ăn đã cạn: họ phải tính đến chuyện bắt cá trong đầm lầy. Vị trí hiện tại chẳng thuận tiện chút nào; khó khăn lắm mới bắt được vài con lươn hoặc một con trắm; và mặc dầu đã thêm vào đó cả một xâu ếch nhái, vóc dạc to cao và sức thanh xuân của họ vẫn bị giày vò vì thiếu ăn. Nam và Gaw, mới lớn và đang sức lớn, đã bắt đầu lả. Buổi tối thứ ba, ngồi bên đồng lửa, Naoh cảm thấy một nỗi lo lắng lớn lao. Anh đã củng cố nơi trú ẩn vững thêm, nhưng anh hiểu rằng, không mấy ngày nữa, nếu mỗi săn mà cứ hiếm thiếu như vậy, các bạn của anh sẽ yếu hơn bọn Lùn đỏ, và ngay cả anh nữa liệu có còn phóng được mũi lao cho đúng tầm không! Ngọn chùy của anh đập xuống có còn đủ sức tiêu diệt không?

Bản năng lại khuyên anh tranh thủ bóng tối mà trốn chạy. Nhưng muốn vậy thì phải đánh úp bọn Lùn đỏ mà mở một con đường thoát! Rõ ràng là không thể làm được.

Anh đưa mắt nhìn về phía tây. Vàng trắng khuyết đã sáng lên với đôi sừng mờ mờ; nó lặn dần xuống bên một ngôi sao lớn sáng xanh biếc đương nhấp nháy trong không khí ẩm thấp. Ếch nhái inh ỏi, gọi nhau bằng tiếng kêu già cõi và buồn; một con dơi chao lượn giữa bầy bướm nấc nẻ; một con chim lợn lướt qua trên đôi cánh nhè nhè, và đâu đó vụt ánh lên những chiếc vẩy của một con bò sát. Tưởng như đương là một trong những buổi tối quen thuộc ở bầy anh, khi dừng chân bên một làn nước, dưới một bầu trời trong sáng. Những hình ảnh cũ ngồn ngộn hiện trong đầu Naoh, nghe như có tiếng vo ve. Một cảnh tượng tách ra khỏi tất cả và khiến anh thổn thức như một đứa trẻ. Bầy người dừng chân đóng trại bên những bếp lửa; ông già Goun thao thao những kỉ niệm có thể bày bảo cho mọi người; một làn hơi thịt nướng tỏa trong gió nhẹ, và có thể nhìn thấy, sau một bãi lau rậm rạp, mặt nước Đầm lầy trải dài óng ánh dưới ánh trăng.

Trong đám đàn bà, ba người con gái đứng dậy. Họ lượn quanh mấy bếp lửa; họ tiêu xả sức sống sôi nổi của họ mà một ngày hoạt động mệt nhọc chưa đủ làm cho dịu bớt. Các cô gái lướt qua trước Naoh, cũng với tiếng cười kì lạ và sự cuồng nhiệt của tuổi xuân. Gió chợt nổi lên, một làn tóc quất vào mặt chàng thanh niên Oulhamr, làn tóc của Gammla, và trong bản năng thâm kín của anh thì đó là một chấn động thật sự. Trong lúc xa bầy biết bao nhiêu, giữa những cạm bẫy của giống người và sự tàn nhẫn của thế gian, hình ảnh đó là phần sâu đậm của cuộc sống. Nó ấn Naoh cúi xuống phía bờ nước, nó kéo từ lồng ngực anh một hơi thở ào ào... Nó mờ đi. Anh lắc đầu, anh trở lại với ý nghĩ giải thoát. Một cơn nóng giận nổi lên, anh đứng vững dậy và vòng qua bên kia bếp Lửa, anh bước thẳng về phía bọn Lùn đỏ.

Anh nghiêng rặng: bức lá chắn cây cành vẫn tiến lại gần thêm; chưa chừng đêm mai, kẻ thù có thể mở cuộc tấn công.

Bỗng nhiên, một tiếng kêu the thé xé không gian; một hình dáng, lúc đầu lơ mờ, nổi trên mặt nước, rồi Naoh nhận ra là một con người. Hắn ta cổ trườn; máu trào chảy từ một bên đùi; thân hình trông kì quặc, gần như không có vai, cái đầu rất thon. Thoạt đầu, hình như bọn Lùn đỏ không trông thấy hắn ta, rồi bỗng tiếng ồn ào dậy lên, lao và giáo rít trong không khí. Thế là Naoh bỗng thấy xúc động và anh bật vùng lên. Anh không còn nghĩ con người đó rất có thể cũng là một kẻ thù; anh chỉ còn cảm giác sự sôi sục của cơn giận ngút trời đối với bọn Lùn đỏ và anh chạy ngay đến với người bị thương cũng như là đến với Nam và Gaw. Một mũi lao trúng vai không bắt anh dừng lại được. Anh gầm lên tiếng thét chiến đấu, anh lao đến bên người bị thương, nhắc bổng y lên rồi rút lui. Một hòn đá đập trúng trán anh, một mũi lao thứ hai làm sứt da nơi bả vai... anh đã vượt ra quá tầm... Và tối hôm đó, bọn Lùn đỏ vẫn chưa dám liều mạng với một cuộc chiến đấu dữ dội.

Chương III - Đêm tối bên đầm lầy

Khi con trai Báo đốm đã vòng qua phía bên kia Lửa, anh đặt người lạ xuống cỏ khô và ngó trân trân, vẻ kinh ngạc và nghi hoặc. Đây là một giống người khác lạ lùng so với người Oulhamr, người Kzamms và người Lùn đỏ. Cái sọ hết sức dài và rất thon, với một mảng lông ngắn ngắn thừa thớt; đôi mắt to hơn là dài, âm u, lơ lơ, buồn bã, dường như không có ánh mắt, má lõm vào phía trên cặp hàm răng yếu ớt mà hàm dưới thì tóp vào giống như hàm chuột cống; nhưng điều kì lạ nhất đối với người chiến sĩ Oulhamr, đó là cái thân hình tròn như ống, không nhận ra đâu là đôi vai, thành ra hai cánh tay hình như mọc chìa ra như cẳng cá sấu. Làn da nhìn có vẻ khô và ráp, giống như có lớp vảy, và hằn lên những đường nhăn dày. Cùng một lúc, con trai Báo đốm nghĩ đến rắn và thằn lằn.

Từ khi Naoh đặt anh ta xuống cỏ khô, con người ấy không động đậy. Đôi lúc, cặp lông mày hé mở chậm chạp, con mắt âm u của anh ta nhìn về những người lữ hành. Anh ta thở thành tiếng, nghe ồ ồ như thể rên rỉ. Con người ấy gọi cho Nam và Gaw một cảm giác kinh tởm hết mức; họ sẵn sàng quăng hẳn ta xuống nước. Naoh thì lại để tâm đến y bởi vì anh đã cứu y khỏi kẻ thù và, tò mò hơn các bạn rất nhiều, anh ta tự hỏi xem người kia từ đâu đến, do đâu mà lại ở trong bãi lầy, trong trường hợp nào đã bị thương, đó là một con người thật sự hay chỉ là sự hỗn hợp con người và loài bò sát. Anh tìm cách nói với y bằng bộ điệu, bảo cho y thấy bức rào cây cảnh của bọn Lùn đỏ và làm dấu hiệu cho biết cái chết là từ bọn ấy mà đến.

Con người ấy quay mặt về phía người chỉ huy, kêu lên một tiếng âm vang giọng the thé. Naoh chắc là y đã hiểu được ý anh.

Trăng lưỡi liềm xuống sát chân trời, ngôi sao lớn xanh biếc đã lặn. Con người ấy gắng gượng ngồi dậy, lấy cỏ đắp vào vết thương, thỉnh thoảng con mắt đục lơ ánh lên một chút.

Khi trăng lặn hẳn, ánh sáng sao nhấp nhánh duỗi dài trên mặt nước thì lại nghe tiếng bọn Lùn đỏ hoạt động. Chúng hi hục suốt cả đêm; bọn kiếm cây cảnh, bọn đẩy bức rào tiến dần lên. Nhiều lần, Naoh đã đứng lên để chiến đấu. Nhưng anh nhận rõ quân số của kẻ thù, sự linh hoạt và những mưu ma chước quỷ của chúng; anh hiểu rõ rằng mỗi cử chỉ của ba người Oulhamr đều dễ bị phát hiện và anh đành tự nén mình, trông chờ vào những sự bất ngờ của cuộc giao tranh.

Lại một đêm nữa trôi qua. Sáng sớm, bọn Lùn đỏ phóng mấy mũi lao rơi gần sát chỗ ẩn núp của nhóm Naoh. Chúng la hét vì vui sướng và vì thấy thắng lợi sắp tới.

Đây là ngày cuối. Chiều đến, bọn Lùn đỏ đẩy nốt bức rào lên; cuộc tấn công sẽ bắt đầu trước khi trăng lặn... Và ba người Oulhamr soi mói nhìn làn nước xanh

nhọt, giận dữ và thất vọng, trong khi bao tử đang bị cái đói giày vò.

Trong ánh sáng ban mai, người bị thương lại càng có vẻ kì quặc. Mắt anh ta trông như ngọc thạch; thân hình ông uốn éo dễ dàng như con giun, bàn tay khô và mềm uốn cong một cách khác thường về phía sau. Đột nhiên, anh với một ngọn lao và phóng thẳng tới một chiếc lá sừng; nước sủi bọt, một vật vàng vàng lộ ra và anh ta kéo thật nhanh ngọn lao trở về, xóc theo một con chép cực lớn. Nam và Gaw cùng rú lên một tiếng reo vui: con cá đủ cho nhiều người ăn trọn bữa. Hai chàng trai không còn hối tiếc là chỉ huy của mình đã cứu sống cái sinh vật đáng lo ngại ấy nữa. Họ lại càng không hối tiếc chút nào khi người kia kiếm được mấy con cá nữa; rõ là anh ta có một bản năng đánh cá tuyệt vời. Sinh lực lại càng bùng lên trong các lồng ngực; lại một lần nữa, thấy được mỗi việc làm của người chỉ huy là đem lại một hậu quả tốt, Nam và Gaw phấn chấn hẳn lên. Máu nóng bùng bùng trong cơ thể, họ không còn nghĩ rằng mình sắp chết, Naoh sẽ có mẹo thần rình như bọn Lùn đỏ khiến chúng bị tiêu diệt rất nhiều và sẽ phải khiếp đảm.

Con trai Báo đốm không chia sẻ hi vọng ấy của hai bạn. Anh chàng tìm được cách nào thoát khỏi sự hung bạo của bọn Lùn đỏ. Càng suy tính, anh càng nhận rõ mọi mưu mẹo đều vô dụng. Trở đi trở lại mãi trong đầu óc anh, chúng cứ như mòn dần đi. Cuối cùng, anh quyết định chỉ còn có trông cậy vào cánh tay vững chắc của mình và vào cái vận may mà tất cả thấy mọi con người và con vật, khi thấy những tai họa khủng khiếp không đụng đến mình, thì đều tin vào đó.

Mặt trời đã xuống thấp gần sát chân trời, bỗng phía tây có một đám mây dày rung rinh che đặc kín; luôn luôn đứt đoạn và những người Oulhamr nhận ra đó là một đàn chim đương di cư một cách khác thường. Đem theo tiếng động của gió lộn với nước, những bầy quạ ào ạt vượt trước lũ hạc có đôi cặp bông bênh, lũ vịt trời vươn dài cái đầu màu biếc, bọn ngỗng mang cái bụng nặng, bọn khướu vun vút như những đá cuội đen. Rồi bọn gà ghè, chim khách, sáo, yểng, két, sếu, bồ chao, cu xanh và dẽ gà nhón nháo đổ tới.

Chắc chắn là nơi kia, sau chân trời, có một tai họa ác hiểm nào đó đã khiến chúng khủng khiếp và xua chúng lánh đến những đất mới.

Vào chập choạng tối, muông thú tiến đến. Những con hươu rậm sừng phi bạt tử, cùng với bọn ngựa lao như gió cuốn, những con hươu đại cổ thờ phỉ phò, bầy dê núi tung cao những chiếc vỏ mảnh mai. Từng đàn chó sói và chó hoang vọt qua như cơn lốc, một con sư tử khổng lồ lông vàng và con sư tử cái theo nó nhảy từng bước dài đến mười lăm cẳng tay trước một đàn chó rừng. Rất nhiều con thú dừng lại bên đầm lầy và uống nước.

Thế là, một cuộc tàn sát muôn thuở, tạm dừng trước niềm kinh hoàng lớn, lại nhóm lên: một con báo nhảy vọt lên lưng một con ngựa và nhay ngay cổ họng; lũ chó sói xông vào một bầy dê núi; một con chim ưng cắp một con sếu trong đám

mây cao tít, con sư tử khổng lồ rống một tiếng dài, dõi theo những con mồi đương vun vút lướt qua. Bỗng từ đâu nhô ra một con thú thấp cẳng, cũng đồ sộ gần ngang con ma mút, da dẻ là một lớp vỏ dày cộm và nhẵn nhúm như vỏ cây sồi cổ thụ. Hẳn là con sư tử kia không biết rõ đó là con gì, bởi vì nó lại rống lên một lần nữa, với vẻ đe dọa bằng cái đầu to khiếp, những chiếc nanh như đá hoa cương và cái bờm xù xụ của nó. Con tê giác, cúi kính vì cái tiếng rống lên như sấm đó, vênh cái mõm có sừng lên và giận dữ lao thẳng vào con mãnh thú. Cũng chẳng phải là một cuộc đụng độ. Cái thân hình to lớn hung hung lộn nhào, lăn quay mấy vòng, trong khi cái khối lù lù ram ráp kia cứ tiếp tục đường chạy mù quáng, đã chiến thắng mà dường như không biết là mình đã thắng. Một tiếng rên ồm ồm, vì đau đớn lẫn điên giận, bật ra từ lồng ngực con thú khổng lồ. Cái cảm giác kinh hoàng là sức mạnh của mình cũng bất lực như của một con cho rừng làm cho đầu óc u tối của nó càng nặng trĩu thêm xuống.

Naoh hết sức nóng ruột trông mong sự tràn lan của các loài thú sẽ xua đuổi luôn bọn Lùn đỏ. Mong đợi ấy của anh đã vô hi vọng. Bầy thú hỗn loạn chỉ lướt bên rìa cái đám đất trong đó bọn Lùn đỏ đóng quân; và khi bóng đêm đã đuổi lùi tro tàn của hoàng hôn, nhiều đống lửa bùng lên trên bãi bằng, những tiếng cười dữ tợn vang tới. Rồi cảnh vật trở nên im lìm; có chăng thừa thớt vài ba con vạc pháp phóng vỗ cánh, mấy con khướu loạt soạt trong những vạt lau, hoặc một con bò sát nào đó bơi động những dây sừng. Vậy nhưng thỉnh thoảng lại có những sinh vật kì quái lờ mờ dưới mặt nước và tiến về phía hòn đảo gần vách hoa cương. Có thể nhận ra sự di chuyển của chúng qua những xoáy nước và những cái đầu tròn nhô lên, phủ kín rong.... Có độ năm hoặc sáu vật như thế. Naoh và Người-không-vai quan sát chúng hết sức cảnh giác. Cuối cùng, mấy sinh vật ấy leo vào cù lao, đứng lên một gờ đá, rồi nghe tiếng người cất lên ngạo nghễ và dữ tợn. Naoh kinh hoàng nhận ra đó là những con người; và nếu anh còn nửa tin nửa ngờ thì những tiếng ồn ào bên bờ đầm lầy trả lời lại chúng cũng đánh tan nốt mọi ngờ vực còn lại ở anh... Anh tức nổ ruột cảm thấy rõ ràng là bọn Lùn đỏ, lợi dụng lúc lộn xộn thú vật chạy trốn, đã đánh lừa và thắng được sự minh mẫn của anh... Nhưng chúng đã làm thế nào để tìm được lối đi ra đây?

Anh cứ mê mải nghĩ về điều đó cho tới lúc chợt thấy Người-không-vai đưa tay rất dứt khoát phác một đường đi từ bờ đầm cho tới cù lao. Rồi anh ta trở cái vách đá. Con trai Báo đoán là hẳn phải có một vách đá khác ngầm mấp mé mặt nước đầm. Giờ đây, kẻ thù đã tới đó, ngay cạnh sườn anh, mưu ma chước quỷ không lường... đã vậy các anh còn lại phải nằm rạp sau những mô, lo tránh đá và lao chúng ném tới.

Yên lặng lại bao trùm lấy đầm lầy; Naoh tiếp tục thức canh dưới trời sao nhấp nháy.

Rào cây của bọn Lùn đó tiến tới thông thả: trước nửa đêm sẽ tới gần sát bếp lửa của những người Oulhamr và cuộc tấn công sẽ xảy ra. Cũng chưa phải dễ dàng! Bọn Lùn đó phải vượt qua đám lửa ngọn hùng hực chắn suốt chiều rộng vách đá và kéo dài nhiều sải tay.

Đang lúc Naoh toàn thân căng thẳng, suy nghĩ về tất cả những điều đó thì một hòn đá từ bên cù lao ném tới lăn giữa đồng lửa. Lửa rít dài, một làn hơi nhẹ bốc lên, và lại một viên đá thứ hai bay tới và rơi xuống. Naoh lòng nặng trĩu, hiểu rõ mưu mô kẻ thù. Bằng những hòn sỏi bọc cỏ ướt, chúng tìm cách dập tắt hoặc làm cho lửa dịu bớt, đủ để cho bọn chiến binh tiến công vượt qua dễ dàng... Làm thế nào đây? Muốn với tới bọn địch đương chiếm cứ hòn đảo thì trước hết phải làm cho chúng lộ ra và ngay chính những người Oulhamr lại phải làm bia cho chúng ném lao và đá.

Trong khi con trai Báo đốm và các bạn anh loay hoay vô cùng tức giận thì đá cứ vèo vèo đến tới tấp; một làn hơi cứ vùn vụt ra từ đám lửa ngọn, rào cây của bọn Lùn đó cứ nhích lên không ngừng; ba người lữ hành và Người-không-vai run lên trong cơn sốt quẫn của những con vật bị săn đuổi cùng đường.

Chẳng mấy chốc, cả một mảng lửa bắt đầu tắt dần.

- Nam và Gaw đều sẵn sàng cả chứ? - Người chỉ huy hỏi.

Và chẳng đợi trả lời nữa, anh âm lên tiếng hét chiến đấu. Đúng là một tiếng hú phát ra trong trạng thái điên dại và tuyệt vọng, qua đó hai chàng thanh niên không nhận ra được niềm tin tưởng vững chắc của người chỉ huy. Nhẫn nại, họ chờ đợi dấu hiệu quyết liệt.

Nhưng hình như Naoh còn chút đắn đo. Mắt anh chớp chớp, rồi một tiếng cười khanh khách vụt ra từ lồng ngực và hi vọng khiến anh nở mày mặt, anh rống to:

- Đã bốn ngày rồi, cây cành của bọn Lùn đó khô queo dưới nắng!

Bỏ nhào xuống đất, anh trườn tới đồng lửa, rút một thanh củi cháy rực và ném hết sức mạnh vào bức rào cây. Ngay đó, Người-không-vai, Nam và Gaw làm theo anh và cả bốn người ném tới tấp những cành đuốc đỏ rực.

Bị bất ngờ trước hành động kì lạ đó, bọn Lùn đó phóng cầu may mấy mũi lao. Cuối cùng, khi chúng hiểu ra, thì lá và cành khô đã bén lửa hàng trăm chỗ; một lưỡi lửa lớn rộng gầm rú quanh rào cây khô và bắt đầu thọc vào bên trong. Và lần thứ hai đây, Naoh hét lên tiếng hét chiến đấu, một tiếng hô xung sát và hi vọng, làm nở nang trái tim các bạn anh.

- Những người Oulhamr đã đánh thắng quân Ăn thịt người! Xá chi lũ chó hoang Lùn đó nhỏ nhóc mà họ không diệt sạch được!

Lửa tiếp tục ngốn bức rào cây khô; một dải sáng đỏ rực trải dài trên đầm nước, hút tới những con cá, lũ ếch nhái và sâu bọ; những con chim bốc lên từ trong những đám sậy vỗ cánh xào xạc và bầy chó sói hòa tiếng hú dài của chúng với tiếng cười gằn của lũ linh cẩu.

Bỗng nhiên, Người-không-vai đứng thẳng lên, rống một tiếng.
Đôi mắt lừ đừ bỗng rực sáng, cánh tay giơ thẳng trở về phía tây.
Và Naoh quay mình lại, nhận ra, trên những ngọn đồi xa tít, một ánh lửa như là mặt trăng mọc.

Chương IV - Cuộc chiến trong rừng liễu

Từ sáng sớm, bọn Lùn đỏ xuất hiện không ngớt. Quai hàm bạnh ra cứ đập vào nhau và đôi mắt tam giác rực lên lửa căm thù. Từ đằng xa, chúng vung lao và giáo với các dáng điệu đâm xuyên kẻ địch, quật cho ngã, đập cho tan xác. Và, lại thu thập được một rào cây cảnh khác, thỉnh thoảng tưới nước vào, chúng đang đẩy dần về phía vách đá.

Mặt trời đã lên gần đỉnh bầu trời, trong khi đó Người-không-vai bỗng thốt lên một tiếng dài the thé. Anh ta đứng thẳng lên; anh ta vẫy cả hai cánh tay. Một tiếng kêu the thé giống như thể xuyên không gian và như là nhảy thia lia trên mặt nước. Thế rồi, ở trên bờ, rất xa, ba người lữ hành nhận ra một con người giống hệt như người mà Naoh đã đưa về. Người đằng xa đứng thẳng trên chòm cao nhô ra ở một vạt lau, giơ lên một thứ khí giới lạ. Bọn Lùn đỏ cũng nhận thấy người đó: tức thì một nhóm tách ra đuổi theo... Người ấy đã vụt biến mất trong đám lau sậy rồi. Naoh bị kích động đến cao độ, bưng bưng những cảm giác mơ hồ và dữ dội, vẫn tiếp tục nhìn sục vào khoảng không mênh mông. Một lát sau thấy bọn Lùn đỏ chạy hồi hả trên bãi bằng, rồi lại im lìm và yên lặng.

Khá lâu sau, hai tên trong cái toán đó quay trở lại, lập tức một toán nữa kéo đi ngay. Naoh linh cảm một chuyện gì quan trọng lắm. Người bị thương cũng linh cảm như vậy, nhưng không đến nỗi mù mờ như Naoh. Quên hẳn vết thương ở đùi, anh ta đứng thẳng người; đôi mắt đục sáng lên những ánh chớp chờn, anh ta hú cách quãng một thứ tiếng ồm ộp như tiếng ếch nhái.

Tình tiết sự việc xảy ra tăng nhanh không ngừng và rất mực bí ẩn. Lại bốn đợt nữa, bọn Lùn đỏ kéo đi men theo bờ đầm và mất hút. Cuối cùng, từ những đám liễu và sù, nhô ra chừng ba chục người đàn ông và đàn bà, đầu dài, thân hình ống và thon nhỏ lạ lùng. Trong khi ở ba mặt kia bọn Lùn đỏ ập tới. Một cuộc đụng độ xảy ra.

Bị bao vây, những Người-không-vai phóng lao, không phải thẳng từ tay mà lại bằng một vật, mà những người Oulhamr chưa hề thấy và cũng chưa hề nghĩ tới. Đó là một cái que dày dặn, bằng gỗ hoặc bằng sừng, một đầu có cái móc; và chiếc cần bập đó đã phóng mũi lao tới một tầm vượt xa hẳn tầm phóng bằng tay.

Lúc đầu, bọn Lùn đỏ bị thất thiệt: nhiều tên ngã xuống đất. Nhưng quân tiếp viện ùn ùn đến không ngớt. Những bộ mặt chéo lo ra khắp nơi, ngay cả từ cái rào cây đôi mắt với Naoh và các bạn anh. Một cơn giận dữ sôi sục đã kích động chúng. Chúng xông thẳng tới trận địa, hú những tràng dài; tất cả cái tinh khôn

chúng giở ra đôi phó với những người Oulhamr giờ đây tan đâu hết, có thể vì những Người-không-vai đối với chúng chẳng xa lạ gì và chúng không ngại giáp lá cà, mà cũng có thể do một oán cừu xa xưa lại kích động chúng.

Naoh để mặc cho kẻ thù rút dần khỏi những chỗ tránh trú. Anh có ý định ngay từ lúc mở đầu cuộc đụng độ. Cũng chẳng có gì bắt anh phải đắn đo lúc này. Thâm tâm anh, sự hần học, sự bực bội vì phải bó chân tay một thời gian dài, nhất là sự cảm nhận rằng thắng lợi của bọn Lùn đỏ sẽ là thất bại của chính mình, tất cả những cái đó khiến anh phải quyết định. Anh chỉ còn một chút ngần ngại; có nên bỏ mặc Lửa đỏ không? Những cái chuông Lửa sẽ vương khi giáp chiến, thế nào cũng bị vỡ. Và chẳng, sau chiến thắng, Lửa sẽ không thiếu và cái chết thì sẽ đến ngay sau khi thua trận.

Khi thấy đã đúng thời cơ, Naoh ra những lệnh chắc gọn và những người Oulhamr xông ra khỏi nơi trú ẩn, nhanh vun vút, thét vang tiếng hô chiến đấu. Vài ba mũi lao sượt qua; họ đã vượt rào cây chắn của quân địch, lanh lẹ và hùng hổ hết mức. Ở đó có chừng mười hai chiến binh, sát cánh nhau, giơ cao ngọn giáo. Naoh phóng giáo và lao nhảy chồm tới, vung tít cây chùy. Ba tên Lùn đỏ bỏ mạng vừa lúc Nam và Gaw nhảy vào cuộc chiến. Nhưng những ngọn giáo phóng tới tấp: mỗi người Oulhamr đã bị một vết thương, cũng nhẹ thôi, bởi vì còn quá xa mà sức phóng lại yếu. Cả ba cây chùy đánh trả cùng một lúc. Thấy thêm một số đồng bọn bị ngã và người đã được Naoh cứu cũng vừa xông tới, bọn Lùn đỏ sống sót vội co giò chạy. Naoh còn diệt được thêm hai tên, bọn kia kịp lẩn vào trong đám lau sậy. Naoh cũng chẳng muốn bỏ công tìm chúng, anh nóng lòng đến với những Người-không-vai.

Bên những cây liễu, giáp lá cà đã diễn ra. Chỉ có một số ít chiến binh, sử dụng cần bặt, nấp trong một cái ao và từ chỗ đó đã buộc bọn Lùn đỏ phải lo đề phòng. Nhưng bọn này lại có lợi thế đã đông lại rất hăng máu. Chiến thắng ngã về chúng dường như đã rành rành và chỉ có thể giành giật lại của chúng bằng một sự can thiệp vũ bão. Nam và Gaw cũng hiểu rõ điều đó như là người chỉ huy và lao theo hết sức nhanh. Khi họ tới vòng chiến, mười hai tên Lùn đỏ, mười Người-không-vai đàn ông và đàn bà, đã bỏ xác trên mặt đất.

Tiếng gầm của Naoh vang lên như tiếng sư tử; anh lao cả người vào giữa đám quân thù. Toàn cơ thể anh chỉ còn là nỗ khí. Cây chùy to nặng quật xuống như mưa. Mặc dầu đã dè chừng sức lực người chiến sĩ khổng lồ, bọn Lùn đỏ cũng không tưởng tượng nổi mức dữ dội đó. Chúng chưa kịp hoàn hồn, Nam và Gaw đã xông vào trận đánh, trong khi những Người-không-vai được giải thoát lại tới tấp phóng lao. Khắp nơi đều hỗn loạn. Quá khiếp đảm, dăm bảy tên Lùn đỏ đã bỏ chạy khỏi trận địa; nhưng nghe tiếng gọi của người cầm đầu, tất cả tập hợp thành một đám dày đặc, giáo nhọn chĩa tua tủa. Và như thế là có một lúc tạm hoãn chiến.

Do một thứ bản năng, trái với bọn Lùn đỏ, những Người-không-vai lại tản ra. Sử dụng thành thạo vũ khí cần bặt, họ thấy khéo tránh lẩn thì được lợi thế hơn. Họ nấp rình xa xa, dáng đi chậm chạp buồn bã.

Những ngọn giáo phóng ra lại rít lên; những ai không còn mũi nhọn để phóng thì nhặt những mảnh đá mà lắp cho vừa vào cần bặt. Naoh tán thành chiến thuật ấy, cũng phóng luôn giáo và lao mà anh đã thu lại sau đợt xông xáo trước, rồi đến lượt anh cũng dùng đá. Bọn Lùn đỏ nhận rõ nhất định chúng sẽ thua trận nếu không chuyển được sang giáp lá cà. Chúng ào ạt xông tới. Đợt xung phong bị hẫng. Những Người-không-vai đã rút tản sang hai cánh sườn, trong khi Naoh, Nam và Gaw lanh lẹ hơn, lùng đuổi những tên chậm chân hoặc bị thương mà đánh tới tấp.

Nếu bên đồng minh cũng thần tốc như những người Oulhamr, chắc chắn không thể xảy ra giáp lá cà, nhưng những bước sỏi dài của họ lại chệnh choạng và chậm chạp. Tới khi bọn Lùn đỏ chuyển sang săn đuổi riêng rẽ từng cá nhân thì ưu thế đã trở chiều. Ngọn gió tai họa tràn đến; khắp nơi, những mũi giáo nhọn đâm vào những Người-không-vai. Bấy giờ Naoh đảo mắt nhìn lướt khắp trận địa, anh trông thấy cái nhân vật mà tiếng nói đã điều khiển bọn Lùn đỏ: một con người thấp bé, lông và tóc muối tiêu, răng to quá cỡ. Phải hạ thủ lão này! Mười lăm bộ ngực bảo vệ hấn... Một dũng lực mạnh hơn cái chết nâng bổng thân hình cao lớn của người lữ hành; rống một tiếng như bò Oroc, anh vùng chạy tới. Không một sức mạnh nào chống lại cây chùy của anh. Nhưng sát cạnh lão già cầm đầu, giáo nhọn dựng lên tua tủa, cản đường, đâm thọc vào mạng sườn anh chàng khổng lồ. Anh gắng sức và quật ngã được chúng. Bọn khác chạy đến tiếp sức. Thế là, vừa cất tiếng gọi các bạn, anh dồn hết sức bình sinh quật nhào một loạt bức lữ thân người và khí giới, quật đổ lão chỉ huy.

Ngay lúc đó Nam và Gaw nhảy tới giúp sức.

Thế là bọn Lùn đỏ mạnh ai nấy chạy vì khiếp đảm. Chúng hiểu rõ có một khí lực gieo tai họa đang ở trên đầu chúng; trước đó chúng đã một lòng chiến đấu đến người cuối cùng theo lệnh người cầm đầu như thế nào thì bây giờ chúng cảm thấy bơ vơ biết bao khi tiếng nói ấy đã tắt. Chúng tháo chạy, nhón nháo, không dám ngó lại sau, chuồn nhanh về miền đất quê hương, tới những sông hồ của chúng, về với những bầy người đã cho chúng lòng dũng cảm và bây giờ chúng quay trở về nhen nhóm lại.

Chương V - Những con người đương tàn lụi

Ba chục người đàn ông và mười đàn bà nằm dài trên mặt đất. Một số người bị thương nặng đã chết từ chiều; một số khác còn có thể sống thêm nhiều ngày; nhiều người có khả năng chữa khỏi.

Những Người-không-vai băng bó các chiến thương. Họ làm công việc ấy thật tỉ mỉ và chắc chắn hơn người Oulhamr. Naoh có cảm giác họ hiểu biết nhiều điều hơn những người cùng bầy anh, nhưng cuộc sống của họ thì non yếu. Cử chỉ của họ mềm mại và lừ đừ; họ phải xúm nhau hai, có khi ba người để đỡ một chiến thương dậy; đôi lúc, như chìm vào một sự uể oải kì lạ, họ ngồi lặng, mắt nhìn đăm đăm, tay buông thõng như những cành khô.

Có lẽ những người đàn bà ít có vẻ trệ hơn. Dường như họ cũng khéo léo hơn và sử dụng được nhiều điều hiểu biết. Hơn nữa, sau một thời gian Naoh nhận ra là một trong những người đàn bà ấy đang chỉ huy bầy người. Tuy nhiên, họ vẫn mang đôi mắt âm u như thế, vẻ mặt buồn buồn như thế chẳng khác những người đàn ông, và tóc họ lại thưa, mọc thành đám nhỏ, lộ ra những mảng da cứng như vảy. Con trai Báo đốm mơ màng đến món tóc rậm của những người đàn bà thuộc giống mình, đến làn cỏ trắng lệt trên đầu Gammla... Có mấy người tiến lại cùng hai người đàn ông, xem xét những vết thương của ba người Oulhamr; động tác của họ êm ái một cách bình thản. Họ lấy lá thom chùi vết máu, đắp lên vết thương nắm cỏ giã nát, bên ngoài quấn chặt bằng những sợi cối.

Việc băng bó vết thương ấy là dấu hiệu quyết định của tình liên kết.

Naoh nghĩ rằng những Người-không-vai không đến nỗi quá cục cằn như những người cùng bầy với anh, như quân Ăn thịt người và bọn Lùn đỏ. Và bản năng đã không đánh lừa anh cũng như đã không làm cho anh nhận xét nhầm về sự yếu đuối của họ.

Tổ tiên họ đẻo đá và gỗ trước những người khác. Đã bao ngàn năm, giống người Wah chiếm lĩnh nhiều những đồng bằng và những dải rừng. Họ mạnh hơn hết. Khí giới của họ gây những vết thương sâu, họ đã nắm được những bí mật của Lửa; và trong những cuộc đụng độ với những bầy người lang thang yếu hèn hoặc những gia đình đơn độc, họ chiếm phần thắng dễ dàng. Hồi đó, thân hình họ cường tráng, cơ bắp họ cứng rắn và không hề biết mệt; họ dùng một thứ ngôn ngữ ít thô thiển hơn ngôn ngữ của đồng loại. Và những thế hệ nối tiếp nhau sinh sôi nảy nở nhanh không gì sánh được trên mặt đất. Thế rồi, sự phát triển của họ ngừng lại cũng chẳng phải vì họ đã gặp những tai ương gì khác với những giống người khác. Họ đã không nhận ra được điều đó cũng như đáng ra họ phải nhận thấy sự suy thoái của mình.

Những môi trường hoàn cảnh đã thuận lợi cho sự phát triển của họ thì quay trở lại thành bất lợi cho họ. Thân hình họ dần dần thon nhỏ lại và chậm chạp hơn; ngôn ngữ không mở rộng nữa rồi trở nên nghèo nàn; những mưu mẹo của họ ngày càng thô thiển và cũng càng hiếm đi; họ không còn sử dụng được cho mạnh và thành thạo như trước, những vũ khí của họ đã kém phần tinh xảo. Nhưng cái dấu hiệu suy vong rõ ràng và chắc chắn nhất, đó là trạng thái trì trệ thường xuyên trong tư duy và ở hành động. Chúng mệt mỏi, họ ăn ít mà ngủ nhiều: về mùa đông, có thời gian họ cũng ngủ liên miên như loài gấu.

Thế hệ này qua thế hệ khác, khả năng sinh sản của họ sút kém. Người đàn bà chỉ đậu thai hết sức vất vả được một hoặc hai đứa con và chúng lớn rất chậm. Nhiều người trở thành vô sinh. Tuy thế, họ vẫn tỏ ra có sức sống mãnh liệt hơn ở những người đàn ông và cũng dẻo dai hơn, cơ bắp họ ít bị suy yếu hơn. Dần dần, hoạt động của họ giống hẵn như các chiến binh; họ cũng đi săn, đánh cá, đẽo gọt khí giới và công cụ, chiến đấu cho gia đình và cho bầy. Nói tóm lại, sự phân biệt giới tính hầu như bị xóa bỏ.

Và toàn thể giống người đó bị những kẻ cạnh tranh rắn rỏi hơn, linh hoạt hơn và đông đúc hơn dồn về phía tây nam.

Giống Lùn đỏ đã tiêu diệt nhiều bầy đông đảo người Wah; quân Ấn thật người cũng đã đánh giết họ không mảy may. Họ lẩn lút như trong một cơn mê hoảng, với những di vật của một thủ công nghiệp tinh tế hơn của những kẻ thù địch, với dư âm của một trí lực ít thô thiển hơn. Họ đã hết sức thích nghi vào những miền đất ngập nước sông băng bờ, đầy rẫy những bãi lầy và đầm nước nông; giữa những vùng lầy hồ lớn và cũng cả ở một số vùng hang động ngầm. Trong những động đá rộng do dòng nước xói nên, thông nhau bằng những con đường ngầm ngoằn ngoèo, họ tìm ra lối đi rất tài tình và lại biết cách mở lối bên ngoài.

Mặc dầu không có lấy một ý thức chính xác nào về sự suy lụn của mình, họ cũng tự biết là mình trì trệ, yếu hèn, chóng lả vì mệt mỏi, và họ thường dùng mẹo để tránh đụng độ. Họ lủi trong bùn đất khéo đến mức ngay cả chó hoặc sói cũng không sao bắt được hơi nói chi cái khả năng đánh hơi thô thiển của con người. Không một con vật nào xóa bỏ dấu vết giới bằng họ.

Những con người trầm lặng ấy chỉ bộc lộ sự khờ dại và sự liêu lĩnh ở có một điểm: họ bỏ qua tất cả để giải thoát một người của họ bị bắt, bị bao vây hoặc sa bẫy. Tình gắn bó ấy, tương tự sự gắn bó của loài lợn hoang xưa kia đã hết mức nâng cao sự hùng mạnh của họ lên, thì giờ đây đôi lúc lại dẫn họ vào những kết thúc bi thảm. Chính cái tình gắn bó ấy đã kéo họ ra đi cứu con người đã được Naoh giúp đỡ đưa về. Do bọn Lùn đỏ luôn luôn chú ý, do phải di chuyển trên đất khô cằn, những người Wah đã bị phát hiện và tấn công bất ngờ. Không được sự can thiệp kịp thời và có hiệu quả của Naoh, họ có thể ngã gục trong cuộc giao tranh; ngược lại sự xuất hiện của họ lại đã giải thoát cho ba chiến sĩ Oulhamr.

Sau khi được băng bó, con trai Báo đốm quay trở lại vách đá để lấy mấy cái chuồng, vẫn còn nguyên vẹn; dùm lửa nhỏ nhoi vẫn đó. Lại trông thấy chúng, chiến thắng đối với anh thêm toàn vẹn và càng êm dịu. Không phải anh sợ thiếu Lửa: nhất định những Người-không-vai sẽ cho anh. Nhưng một niềm tin mê muội và sâu tối lại hướng sự suy nghĩ của anh: anh quan tâm đến những ngọn Lửa nhỏ đã đoạt được ấy; tương lai có thể khôn đốn nếu cả ba ngọn Lửa ấy đều chết. Anh mang chúng lại gần những người Wah với khí thế chiến thắng.

Họ ngắm nghía anh có vẻ tò mò và một người đàn bà, cầm đầu bầy, gật gật đầu. Người lữ hành cao lớn dùng điệu bộ giảng giải cho họ biết rằng bầy của anh đã bị chết mất Lửa và anh đã tìm cách kiếm lại được Lửa. Chẳng một ai tỏ ra hiểu điều anh nói; Naoh tự hỏi liệu họ có là một trong những giống người khôn khổ chưa hề biết sưởi ấm trong những ngày giá rét, xua đuổi bóng đêm tối tăm, nướng chín thức ăn? Ông già Goum bảo rằng cũng còn có những bầy người như thế, còn thua kém cả loài chó sói vốn dĩ đã hơn con người ở thính giác tinh tế hơn và khứu giác hoàn thiện hơn. Naoh động lòng thương hại, đã định biểu diễn cho họ biết người ta làm cho Lửa bùng lên như thế nào thì vừa lúc đó anh nhìn thấy, trong rừng liêu, một người đàn bà đương đập hai hòn đá vào nhau. Những tia lửa bật ra hầu như liên tiếp, rồi một đốm đỏ nhỏ nhảy nhót trên một nhánh cỏ rất mảnh và rất khô; nhiều nhánh cỏ khác cũng cháy bùng lên, Lửa bắt đầu ngốn lá cây và những cành lá.

Con trai Báo đốm đứng chờ ra. Và anh nghĩ ngợi băn khoăn vô cùng: “Những Người-không-vai giấu Lửa trong những hòn đá”!

Bước lại gần người đàn bà, anh lay hoay để quan sát. Người kia đột nhiên làm một cử chỉ đề phòng theo bản năng. Rồi nhớ lại con người này đã giải nguy cho họ, chị ta đưa cho anh hai hòn đá. Anh hăm hở xem xét rất kỹ và không thể nào tìm ra một vết rạn, anh lại càng kinh ngạc. Và thế là anh sờ sờ nắn nắn hai hòn đá đều lạnh ngắt. Anh lo lắng tự hỏi:

“Làm thế nào Lửa có thể lọt vào trong mấy hòn đá này?... Và vì sao nó không đốt nóng chúng lên?”

Anh trả lại mấy hòn đá, lòng mang nặng nỗi hãi hùng và sự nghi hoặc mà những sự vật bí hiểm khêu gợi lên ở con người.

Chương VI - Qua miền đất ngập nước

Bây người Wah và ba người Oulhamr băng qua miền Đất ngập. Cả vùng là những dải nước đọng sinh thối, đặc những rong rêu, dây súng, sen, từ cô, rong đuôi chó, bèo tấm, bèo tía, cói và sậy; nước đọng thành những bãi than bùn đục ngầu và khỉnh khiếp; chúng thông với nhau thành hồ, thành sông, thành những mạng lưới chằng chịt, thỉnh thoảng có những dải đá, cát hoặc đất sét cắt ngang; chúng vọt ra từ trong lòng đất hoặc chảy rỉ rỉ theo sườn đồi, và đôi lúc bị hút qua những kẽ nứt, chúng lẫn xuống sâu tận các hang ngầm. Những người Wah bây giờ đã hiểu Naoh muốn theo một con đường giữa bắc và tây.

Họ giúp anh rút ngắn đường đi; họ muốn hướng dẫn anh cho tới hết miền đất ẩm thấp. Sự hiểu biết của họ dường như vô cùng phong phú. Khi thì họ tìm ra những lối đi mà không một giống người nào khác có thể ngờ tới; khi thì họ kết bè, ngả một thân cây to bắc ngang trên vực thẳm, nối liền hai bờ khe bằng những dây leo. Họ bơi rất thành thạo, mặc dầu chậm chạp, miễn không gặp phải một vại thứ cây cỏ nào đó mà họ sợ theo mê tín.

Cử chỉ của họ nhìn có vẻ chệch choạc vô cùng; thỉnh thoảng họ hành động như những sinh vật đương cố sức chống lại ngái ngủ hoặc chưa tỉnh hẳn giấc mơ, ấy vậy mà hầu như họ chẳng hề nhầm lẫn bao giờ.

Thức ăn thì đầy rẫy. Những người Wah biết rất nhiều thứ củ ăn được; đặc biệt, họ bắt cá rất tài. Họ xiên cá bằng lao, bắt bằng tay, quây bằng cỏ mềm, ban đêm dùng đuốc sáng hút cá, hướng cả đàn cá kéo vào những vùng kín. Mỗi buổi tối, khi ánh lửa bập bùng trên một doi đất cứng, trong một hòn đảo hoặc trên bờ đầm, họ tận hưởng niềm hạnh phúc êm dịu và âm thầm. Họ thích ngồi thành nhóm, sát cánh nhau, dường như con người đơn chiếc yếu đuối ở họ lại được tôi luyện trong tình cảm của nòi giống, trong khi những người Oulhamr lại ngồi tách nhau, nhất là Naoh, nhiều lúc rất lâu, lại thích thú với cảnh cô đơn. Thường thường những người Wah hát một bài hát rất đơn điệu, cứ lặp đi lặp lại không dứt, ca ngợi những công tích ngàn xưa mà không còn một ai có thể nhớ lại nữa: hẳn là bài hát nói về những thế hệ đã mất từ rất lâu đời. Chẳng có gì trong đó hấp dẫn con trai Báo đốm, anh lại còn thấy khó chịu và gằn như là bực bội. Tuy vậy, anh vẫn quan sát một cách tò mò, sôi nổi những động tác săn bắt, đánh cá, định phương hướng, lao động, đặc biệt là cách họ sử dụng cần bặt và cách họ lấy lửa từ những hòn đá.

Anh làm quen rất nhanh với cái trò cần bặt. Nhờ đã gây được ở các bạn đồng minh một môi thiện cảm không ngừng tăng tiến, họ chẳng giấu anh một điều bí mật nào. Anh có thể dùng mọi khí giới và công cụ của họ, học tập họ cách sửa chữa những thứ đó và cũng xem họ làm những cần bặt mới, thay thế cho những

chiếc đã hỏng hoặc mất. Hơn nữa, người-đàn-bà-chỉ-huy cũng đã tặng anh một chiếc và anh đã sử dụng thành thạo không kém những Người-không-vai mà còn mạnh hơn rất nhiều.

Nhưng nhận cho ra được điều bí ẩn của Lửa thì lại lâu hơn nhiều đối với anh. Chỉ vì anh vẫn còn kinh hãi cái hiện tượng đó. Từ xa, anh nhìn những tia lửa bật lên, những câu hỏi tự anh đặt ra cho mình vẫn cứ tối mò và đầy mâu thuẫn. Tuy thế, sau mỗi lần, anh lại tự chủ được hơn. Rồi đó, ngôn ngữ của lời nói và của điệu bộ dần dần giúp đỡ anh. Anh đã bắt đầu hiểu những người Wah hơn: anh đã học và hiểu được ý nghĩa của mười mười hai tiếng nói và của độ ba chục dấu hiệu riêng của giống người đó. Trước thì anh còn nghi nghi hoặc hoặc không phải là người Wah đã nhốt Lửa trong những hòn đá, mà chính tự nhiên trong những hòn đá ấy có Lửa, chạm mạnh thì nó bùng ra và nhảy vào những sợi cỏ khô, lúc đó nó còn quá yếu ớt, nó chưa cắn được vào mỗi ngay, Naoh càng tin chắc thêm khi thấy người ta lấy lửa ngay ở những hòn sỏi nhặt đó đây trên mặt đất. Khi anh đã hoàn toàn nhận ra rằng điều bí ẩn liên quan đến sự vật hơn là đến khả năng Người-không-vai thì những nghi ngờ cuối cùng tiêu tan sạch. Anh lại được bày bảo cho hiểu rằng phải là hai hòn đá khác loại: đá silic và đá bạch thiết. Và khi đã tự tay đập cho bật ra những đốm Lửa nhỏ nhoi, anh bèn thử nhóm một đống Lửa. Sức mạnh và sự nhanh nhẹn của đôi bàn tay đã bổ cứu có hiệu lực cho sự vụng về bước đầu: Lửa tóe vô khối. Thế nhưng trong nhiều buổi dừng chân nghỉ tạm, anh vẫn chưa đốt bén được cái lá lúa mảnh nhất.

Một ngày kia, cả đoàn người dừng lại nghỉ chân trước khi hoàng hôn tới. Đây là đầu mỏm một hồ nước màu lục xanh ngắt, trên một vạt đất pha cát; tiết trời đặc biệt khô ráo. Một đàn sếu bay tít trên bầu trời cao; những con le le vụt trón trong đám lau sậy; từ xa vẳng tới tiếng gầm một con sư tử. Những người Wah đốt hai đống lửa to, Naoh đã kiếm được một ít những nôm rất mỏng và đã cháy sém, anh bèn đập mạnh hai hòn đá vào nhau. Anh làm việc đó vô cùng say sưa. Thế rồi, anh lại nghi hoặc, anh tự nhủ rằng có lẽ những người Wah còn giấu anh một điều bí ẩn. Trước khi định bỏ dở công việc, anh đập mấy nhát thật dữ dội đến mức một hòn đá bị vỡ. Lòng ngực anh phồng lên, cánh tay anh dờ ra: một đốm lửa đã leo lét trên một thanh nôm. Thế là, khe khẽ thổi hết sức thật trọng, anh làm cho đốm lửa lớn dần lên: nó ngốn ngấu miếng môi yếu ớt, nó ngoạm luôn sang những cánh cỏ khác.

Và Naoh im như phỗng, thở hắt hắt mắt vẫn lên dữ dội, tận hưởng một niềm sung sướng vô cùng mạnh hơn là khi anh thắng con cọp cái, lấy được Lửa của bọn Kzamms, kết bạn với con ma mút khổng lồ. Bởi vì anh cảm giác được rằng anh vừa mới đoạt được từ các sự vật một sức mạnh mà tổ tiên anh chưa một ai nắm được, và từ nay thì không kẻ thù nào có thể tiêu diệt được Lửa của những người trong giống nòi anh.

Chương VII - Những Người-Lông-Biéc

Triền thung lũng vẫn cứ thoai thoải xuống thấp; đoàn người đi qua những vùng mà mùa thu cũng ẩm áp ngang mùa hè. Rồi tới một dải rừng đáng sợ và thâm nghiêm. Một bức lũy những dây leo, gai góc, cây thấp che kín và những người Wah mở một lối đi bằng những cây dao găm bằng đá silic hoặc hồng thạch. Người-đàn-bà-chỉ-huy bảo cho Naoh biết là sau khi ra khỏi cánh rừng này, những người Wah sẽ không đi cùng với những người Oulhamr nữa, bởi vì từ đó họ không còn biết gì về miền đất lạ ngoài xa. Họ chỉ biết có một cánh đồng bằng rồi tới một dải núi có một đường hẻm rộng cắt đôi. Người-đàn-bà-chỉ-huy nói rằng đồng bằng hoặc dải núi đều không có con người, nhưng trong rừng thì cũng có dăm ba bầy người kiếm ăn. Người ấy tả lại rằng đó là những giống người có lòng ngực và cánh tay hết sức vạm vỡ, và cũng cho biết là họ không hề đốt lửa, không dùng tiếng nói, không đánh nhau với ai mà cũng không săn bắt. Họ chỉ hung tợn khi bị tấn công, bị chặn đường hoặc khi ứng phó một hành vi thù địch.

Sau cả một buổi sáng len lách bờ hơi tai, họ thấy cánh rừng đã kém vẻ hung hãn. Nanh vuốt của cây cối đã giảm dần; những lông do thú vật qua lại đã vạch rõ giữa những đám cỏ thụ; vòm lá xanh đã bắt đầu thưa, nhưng hằng hà sa số các loài chim vẫn lẩn nhau trong xứ sở cây cối; đã thấy xuất hiện thú dữ, bò sát, côn trùng và một sự pháp phủng không ngại, một cuộc vật lộn rộng lớn, bèn bĩ, thâm hiểm trong đó máu thịt của cây cỏ và của thú vật không ngừng gục xuống và không ngừng vươn lên...

Một hôm, Người-đàn-bà-chỉ-huy trở tay vào vòm rừng thấp với vẻ bí ẩn. Trong đám lá một cây sung vừa lấp ló một thân hình xanh lè mà Naoh nhận ra ngay là một con người. Nhớ lại bọn Lùn đỏ, anh run lên vì căm hờn và vì lo ngại. Cái thân hình biến mất. Không khí trở nên vô cùng yên lặng. Những người Wah được báo hiệu đều đã dừng lại và càng đứng sát nhau.

Và lúc đó, người già nhất bầy cất tiếng.

Người già nói đến sức mạnh những Người-Lông-Biéc và cơn thịnh nộ khủng khiếp của họ; ông đoán rằng tốt hơn hết là đừng có đi cùng một lối với họ mà cũng chớ có đi ngang qua nơi ở của họ, ông thêm rằng họ rất ghét tiếng ồn ào của các động tác.

- Những người cha của chúng ta, - ông kết luận, - đã sống bên cạnh đất của họ, không có xích mích. Các vị đã nhường lối cho họ trong rừng già. Và những Người-Lông-Biéc, về phía họ, cũng tránh đường cho những người Wah ở đồng bằng và ở trên mặt nước.

Người-đàn-bà-chỉ-huy gật đầu tán thành và giơ cao cái gậy điều khiển. Theo một hướng khác, cả bầy người luôn trong một bãi sung già và cuối cùng bước

vào một khoảnh rừng thưa rộng đây là thành quả của sét, còn thấy rõ tro than cành và thân cây cháy. Những người Wah và những người Oulhamr vừa đặt chân vào đó thì Naoh đã phát hiện ở phía tay phải, một thân hình xanh lè giống như cái thân hình anh đã thấy trong vầng lá sung. Hai thân hình khác nối tiếp nhau cũng ló ra trong khoảng mờ nhạt. Có tiếng cành lá rung chuyển; vụt hiện ra một sinh vật mềm mại và đồ khỏe. Không ai có thể quả quyết được hẳn ta đã đến đó bằng bốn cẳng như loài thú rậm lông hoặc loài bò sát, hay là hai chân như loài chim, loài người. Nhìn như hẳn ngồi xổm, hai chi sau thì một nửa lết sát mặt đất, chi trước rút lại, đặt trên một rễ cây lớn.

Mặt to bè ghê gớm, hàm răng linh cẩu, mắt tròn xoe, nhanh nhẹn và như rục lửa, đầu dài và thấp, thân hình đầy đặn như mình sư tử nhưng to ngang hơn, cả bốn chi đều có bàn tay. Đám lông, sẫm, ánh màu hung và màu xanh biếc, che khắp người. Chính là nhìn vào bộ ngực và hai vai mà Naoh nhận ra đó là con người, bởi vì bốn bàn tay ở đầu bốn chi biến hẳn thành một sinh vật kì quặc, và cái đầu thì khiến phải nghĩ đến con trâu, con gấu và con chó. Sau khi đảo mắt nhìn khắp chung quanh, có vẻ nghi ngại và tức tối, Người-Lông-Biếc ấy đứng thẳng chân lên. Hẳn gầm một tiếng ồm ồm.

Thế là những con người giống như hẳn nhón nháo xông ra từ trong lùm cây. Tất cả có ba con người đực, chừng mười hai con người cái và dăm bảy đứa nhỏ thập thò trong đám rễ và những túm cỏ. Một tên trong bọn đực đến là to lớn: với đôi cánh tay sần sùi như thân ngô đồng, lồng ngực rộng gấp đôi Naoh, hẳn ta đủ sức vật ngã con Oroc hoặc ghi ngạt con cạp. Hẳn chẳng cầm khí giới gì cả, và trong cả bọn chỉ có ba con người nắm những cành cây còn rậm lá dùng để đào đất.

Con người khổng lồ tiến lại phía những người Wah và những người Oulhamr, trong khi lũ kia cùng gầm lên một lúc. Hẳn dẫm vào ngực, đám răng trắng nhón ánh lên giữa cặp môi dày sệ rung rung.

Theo một hiệu lệnh của Người-đàn-bà-chỉ-huy, những người Wah rút rút lui. Họ thực hiện việc đó không vội vã. Tuân theo một thủ tục xưa cũ, họ nén không để lộ một cử chỉ, một tiếng nói. Naoh bắt chước họ, tin tưởng ở kinh nghiệm của họ. Nhưng Nam và Gaw, đi trước đoàn người, lại dùng dằng một chút; khi anh chàng muốn đi theo người chỉ huy thì đường đã bị chặn ngang: những Người-Lông-Biếc đã tản ra trong khoảnh rừng thưa.

Thế là Gaw lao vào trong vòm cây thấp dày, còn Nam cố gắng chạy vượt qua một khoảng trống. Anh ta luồn lách hết sức nhẹ nhàng và kín nhem đến mức tưởng chừng thoát được. Không ngờ, chỉ một bước nhảy, một con người cái đã đứng sừng sững trước mặt anh, anh tạt chéo để tránh. Hai con người đực ào tới. Mãi lo tránh bọn này nữa, anh vấp ngã.

Những cánh tay to khỏe tóm lấy Nam. Anh ta nằm gọn trong đôi bàn tay của gã khổng lồ.

Anh không còn kịp vung khí giới lên; một sức bóp không gì chống nổi đã làm cho vai anh tê liệt, anh cảm thấy mình chỉ yếu đuối như một con lừa rùng dười sức nặng con hổ đê cứng. Ngay đó, nhận rõ khoảng cách giữa anh và Naoh, anh nằm cứng đờ, cơ bắp không động, trong mắt tím ngắt, sức trai trẻ của anh sụp xuống trước cái chết chắc chắn sắp tới.

Naoh không thể đành lòng nhìn bạn đồng hành bị giết; anh tiến lên, nắm chặt một ngọn lao và cây chùy vừa lúc Người-đàn-bà-chỉ-huy ngăn anh lại và bảo: “Không được đánh!”

Người ấy nói cho anh hiểu rằng ngọn lao phóng đi thì Nam sẽ chết ngay tức khắc. Toàn thân anh run lên giữa cái đà đương thúc anh chiến đấu và nỗi lo sợ gây nên cái chết cho con trai cây Sến; anh thốt ra một tiếng thở dài ồm ồm và đứng lặng nhìn. Người-Lông-Biếc đã nhắc bổng anh chàng Oulhamr trai trẻ lên; hấn nghiêng răng, đưa lui đưa tới như lấy đà, sẵn sàng quật anh ta vào một thân cây lớn. Bỗng hấn dừng tay. Hấn ngó cái thân hình cứng đờ rồi nhìn vào khuôn mặt. Không nhận thấy một chút dấu hiệu chống cự nào, hai hàm răng dữ tợn của hấn chùn lại, một nét hiền từ mơ hồ thoáng trong đôi mắt hung hung, hấn đặt Nam xuống đất.

Nếu anh chàng trẻ tuổi hé ra một động tác tự vệ hoặc thậm chí khiếp đảm, cái bàn tay khủng khiếp sẽ lại tóm lấy anh ngay. Bản năng giúp anh biết như vậy, anh nằm không động đậy...

Tất cả bầy, đực, cái và lũ con, sán lại gần. Cả bọn đều nhận ra một cách lơ mờ ở Nam một thân hình cũng giống như thân hình họ. Đối với người Lùn đỏ hoặc người Oulhamr, điều đó lại là một lý do vững chắc thêm để mà giết chóc. Nhưng tâm trí những Người-Lông-Biếc này thì lại rất u ám; họ không thể biết đến đánh giết nhau, họ không ăn thịt và sống không có lẽ thói. Do bản năng sinh tồn, họ nổi giận đối với những con thú dữ đến rình bắt mất lũ trẻ con hoặc ăn thịt những người bị thương, đôi lúc cũng có xảy ra giành giật quá hăng kích thích những con người đực còn thì không bao giờ họ làm chết những con vật ăn cỏ.

Đứng trước anh chàng lữ hành, họ hết sức phân vân. Tình trạng bất động của anh làm cho họ dụi xuống cùng một lúc với ánh hiền từ đột ngột ở con người đực to lớn kia. Chính con người này là kẻ đã qua biết bao nhiêu mùa, đã dẫn họ xuyên rừng, chọn đường đi và nơi nghỉ, bắt những con sư tử phải lùi bước, mà những con người đực khác không hề chống cưỡng lại.

Mà cũng lại vì chưa hề cắn xé hoặc đập đánh, họ lại càng có ít khả năng làm điều đó. Phút chốc, hình ảnh cuộc đụng độ mờ hẩn trong đầu óc họ; tính mạng Nam được buông tha. Chỉ còn có thể lại bị đe dọa nếu chính anh ta lại có một

động tác tiến công hoặc tự vệ. Bây giờ thì anh có thể bình yên đi theo họ, không để cho họ phải lo ngại về anh, có thể anh cùng sống bên họ.

Cũng vì đã cảm nhận luồng tử khí lướt qua, bây giờ anh cũng cảm giác được tai họa đã qua khỏi. Anh từ từ ngồi dậy và đợi. Trong khoảnh khắc, họ không ngừng quan sát anh ta, với một sự cảnh giác lơ mơ. Rồi một con người cái, ngó theo hết sức thèm thuồng một chồi non mუმ mုံ, chỉ còn nghĩ đến nhai ngón nhai ngón, một con người đực quay đi bới củ; dần dần mọi người đều tuân theo cái nhu cầu thiết yếu phải kiếm cái ăn: họ lớn khỏe lên hoàn toàn chỉ nhờ vào cây cỏ, và sự lựa chọn của họ lại hết sức hạn chế so với lũ hươu rậm sừng hay bò Oroc, công việc kiếm ăn của họ quả là vất vả, kĩ càng và liên tục.

Anh chàng Oulhamr trẻ được tự do. Anh chạy đến với Naoh lúc đó đang bước vào khoảnh rừng thưa và cả hai người nhìn theo những Người-Lông-Biếc lúc ẩn hiện. Nam đang hồi hộp về sự việc mới xảy ra, chỉ muốn được nhìn thấy chúng bỏ mạng. Nhưng Naoh thì không ghét bỏ gì những con người kì lạ ấy, anh thậm chí phục sức mạnh của họ có thể ngang với những con gấu xám và anh nghĩ rằng nếu họ thích thú, họ thừa sức tiêu diệt những người Wah, bọn Lùn đỏ, quân Ăn thịt người và người Oulhamr.

Chương VIII - Con gấu khổng lồ trong hẻm núi

Từ lâu rồi, Naoh đã chia tay với những người Wah và ra khỏi khu rừng những Người-Lông-Biếc. Qua lườn yên ngựa trong dãy núi, anh đã đến được vùng đất cao. Mùa thu ở đây mát mẻ hơn, mây cuộn không đứt đoạn, gió gào từ sáng đến tối, cỏ và lá cây mục ửng trên mặt đất cần và khí lạnh giết chết lũ côn trùng đông đúc không thể kể xiết dưới lớp vỏ cây, trong những thân thảo lác lác, những rễ mục, những quả thối trong những khe đá nứt, những đường nẻ chân chim trên đất thó. Mỗi khi đám mây dày rách toác, những ngôi sao như lại đem thêm giá lạnh cho bóng tối. Ban đêm, chó sói hú hầu như không ngớt, chó rừng sủa ồn ào đến không thể chịu nổi, văng vẳng tiếng kêu hấp hối của một con hươu rậm sừng, một con lừa rừng hay một con ngựa, tiếng gầm gừ một con cọp hoặc tiếng rống của con sư tử, và những người Oulhamr nhận ra những bóng hình mềm dẻo hoặc những con mắt rực sáng, bất chợt hiện ra trong cái vòng bóng tối bao quanh ánh Lửa.

Cuộc sống trở nên kinh khủng hơn. Mùa đông tới, thức ăn lấy từ cỏ khan hiếm dần. Những con thú ăn cỏ tìm kiếm vô vọng trên những bãi cỏ úa tàn, chúng sục sùi tận rễ, kéo bật cả những mầm khô và cỏ cây. Những loài ăn quả lần mò trong đám lá xanh, bọ gặm nhấm sữa sang hang ổ chắc chắn thêm. Lũ thú ăn thịt nấp rình không hở trong những bãi môi thịt, mai phục bên những vũng nước uống, sục sạo trong bụi bờ rậm rạp và giấu mình trong những hốc đá.

Trừ những con thú ngủ đông và những giống đã biết tích trữ thức ăn trong hang ổ, còn mọi thú vật đều kiếm ăn hết sức cực nhọc, nhu cầu cứ tăng lên và nguồn sống cứ vơi dần.

Naoh, Nam và Gaw không đến nỗi cơ cực vì thiếu đói. Chuyên đi và những chuyện xảy ra đã hoàn hảo bản năng, tài khéo và tinh khôn cho họ. Từ xa hơn, họ đã đoán nhận ra đúng con mồi hoặc kẻ thù; họ lường trước được gió, mưa và lũ lụt. Mỗi hành động của họ đều ăn khớp hết sức khéo léo với mục đích và tiết kiệm được sinh lực. Chỉ thoáng đưa mắt là họ xác nhận được đường rút lui thuận lợi, chỗ ẩn náu chắc chắn, khoảng đất lợi thế cho chiến đấu. Họ định hướng cũng chính xác gần ngang những loài chim di cư. Mặc dầu núi, hồ, đầm nước, rừng, lũ lụt có phần nào thay đổi bộ mặt của cảnh quan, mỗi ngày họ nhận thấy càng gần với miền đất của người Oulhamr. Giờ đây, chỉ không đầy nửa tuần trăng nữa, họ hi vọng có thể gặp được bầy.

Một ngày kia, họ bước vào một vùng nhiều đồi cao. Dưới bầu trời thấp và vàng ợt, mây dày che phủ kín và chồng chất lên nhau, màu hồng hoàng, màu đất thó hoặc màu lá héo, với những khoảng trống trắng sâu thẳm làm nổi rõ cái mênh mông bát ngát của nó. Dường như mây đương áp quả đất.

Giữa những đường ngang lối dọc nhiều nẻo, Naoh đã nhắm một hẻm núi dài, nhớ lại hồi còn ở lứa tuổi Gaw, anh đã đi suốt dọc đường hẻm cùng một toán săn bắt. Khi thì xuyên qua những lèn đá vôi, khi thì mở rộng thành lòng khe, đoạn cuối là một hành lang rất dốc, luôn luôn phải trèo qua những tảng đá lở.

Những người lữ hành đi yên ổn khoảng hai phần ba con hẻm. Họ nghỉ lại để ăn uống vào giữa trưa. Chỗ này là một vòm đá rộng cánh cung, đầu mỗi nhiều khe đá nứt và những hang động. Nghe rõ tiếng một con suối ngầm chảy âm âm và tiếng nước đổ xuống vực sâu thẳm.

Trong vách đá có hai hốc tối lõm sâu vào, để lộ vết tích những thiên tai lớn cổ xưa, trước tất cả mọi thể hệ thú vật.

Vừa ăn xong, Naoh đã bước tới một cái động đá mà nhìn ngắm rất lâu. Anh nhớ rằng Faouhm đã có lần chỉ cho các chiến sĩ một lối nhỏ có thể tìm ra đường đi tới vùng đồng bằng nhanh hơn. Những khe đá dốc, lổn nhổn những tảng đá bấp bênh, khó dung được một bầy người đông: độ vài ba người nhanh nhẹn thì cũng có thể lọt; Naoh có ý định theo con đường này.

Anh tiến sâu vào tận cùng trong động, lần ra cái kẽ đá nứt và lách vào, mò mẫm cho tới khi một ánh sáng lơ mờ báo hiệu có lối ra ngoài. Anh quay trở lại thì gặp Nam nói với anh:

- Con gấu khổng lồ đương trong hẻm núi!

Một tiếng gọi the thé cắt ngang câu chuyện. Naoh lao tới chỗ cửa hang, trông thấy Gaw đứng ẩn bên mấy tảng đá trong tư thế theo dõi quan sát. Và người chỉ huy bắt chợt nổi gai ốc.

Trên nẻo đường đi tới vòm đá hiện ra hai con thú hộ pháp. Bộ lông dày một cách kì lạ, màu vỏ sồi bảo vệ chúng chống mùa đông sắp đến, chống đá cứng nhọn sắc và chống gai góc vỏ cây. Một con hình thù to nặng như bò Oroc, ngắn cẳng hơn, lực lưỡng hơn và dẻo dai hơn, trán dô giống như một tảng đá phủ địa y, cái mõm rộng hoác có thể đớp gọn đầu con người và chỉ một bập hàm là nghiền nát. Đó là con đực. Con cái thì trán phẳng, ngắn mõm hơn, đi hơi chúi nghiêng. Và nhìn cử chỉ của chúng, bộ ngực chúng thì thấy chúng có chút gì na ná những Người-Lông-Biéc.

- Đúng rồi - Naoh lẩm bẫm, - đó là những con gấu khổng lồ.

Chúng chẳng sợ bất cứ một sinh vật nào. Nhưng chúng chỉ khùng khiếp khi nổi cơn giận dữ hoặc bị đói quá mức, bởi vì chúng rất ít đụng đến thịt sống. Cặp gấu này gầm gừ; con đực héch hàm lên và lắc lư cái đầu một cách hung tợn.

- Nó bị trúng thương! - Nam nhận xét.

Máu chảy dài trong đám lông. Những người lữ hành e ngại vết thương ấy có thể do khí giới con người gây nên. Thế nào con gấu cũng tìm cách trả thù. Khi nào đã mở màn cuộc tấn công thì không bao giờ chịu bỏ dở: không một sinh vật nào ngoan cường cho bằng! Nhờ bộ lông dày cộm và lớp da cứng, nó thách thức

ngọn lao, lưỡi rìu và cây chùy. Chỉ một cái vả nó có thể móc lõi ruột; to một vòng ôm, nó cũng bóp nghẹt; bập đôi hàm là đủ nghiền nát một con người.

- Chúng nó từ đâu đến? - Naoh hỏi.

- Từ trong đám những cây to kia... - Gaw trả lời, đồng thời trở mấy cây tùng sừng trên vầng đá. - Con đực đi xuống theo phía tay phải và con cái phía tay trái.

Tình cờ hay là có âm mưu hồ, dù sao thì chúng cũng đã chặn hết mọi lối ra khỏi hẻm núi. Và cuộc tấn công sẽ cực kì ác liệt. Có thể nhận thấy như thế qua tiếng gầm dữ dội thêm của con đực và tư thế thu hình, nham hiểm của con cái. Nếu chúng còn đôi chút lưỡng lự thì cũng chỉ vì đầu óc chúng vốn chậm chạp và bản năng chúng còn đòi hỏi phải thật chắc chắn: chúng đánh hơi, với những nhịp thở phì phò, để tính toán cho đúng hơn cái khoảng cách của những kẻ thù ẩn náu trong lèn đá.

Naoh ra lệnh nhanh gọn. Cặp gấu lao tới thì ba người Oulhamr đã rút tới cuối động rồi. Con trai Báo đốm giục hai thanh niên bứt lên trước anh; cả ba người, trên lối đi lộn nhón và trong những nẻo quanh co, hời hả quàng chân lên cổ mà chạy nhanh được chừng nào tốt chừng ấy.

Vào cái hang trống trơn, hai con gấu khổng lồ đã phải mất thì giờ tìm cho ra lối đi, giữa những dấu vết của ba người Oulhamr đã có từ trước.

Đa nghi hết mực, chúng dừng lại từng quãng. Bởi lẽ nếu chúng không sợ sức mạnh của bất kì một sinh vật nào thì chúng lại vô cùng thận trọng ngay trong bản chất và thêm một sự sợ hãi mơ hồ trước cái không biết.

Chúng cũng thừa biết sự trá trở của những tảng đá, của hang động và những vực sâu; kí ức bền dai của chúng vẫn giữ hình ảnh những tảng đá vỡ đôi ra và lăn xuống âm thầm, mặt đất nứt rộng và sâu, lòng vực thăm thẳm trong bóng tối, băng tuyết ào ào trên núi đổ xuống, những dòng nước phá vỡ vách đá cứng.

Trong đời sống lâu dài của chúng, không phải là con ma mút hoặc con sư tử hay là con hổ đã có thể đe dọa được chúng. Nhưng những sức mạnh bí hiểm vẫn luôn luôn sừng sững trước mặt chúng: chúng vẫn mang những vết sẹo do đá gây nên, chúng đã suýt bỏ mạng dưới đám tuyết, chúng đã bị những dòng lũ mùa xuân cuốn đi và bị chôn vùi dưới đám đất sụp đổ.

Ấy vậy, sáng ngày này, lần đầu tiên, có những vật sống đã xâm phạm chúng. Từ trên đỉnh cao một hòn lèn dựng đứng, chỉ có bọn thằn lằn và côn trùng mới lên được thôi. Ba vật đứng thẳng đang đứng trên đỉnh lèn. Nhìn thấy đôi gấu khổng lồ, chúng hô lên một tiếng rồi phóng lao xuống tới tấp. Một mũi lao đã đâm trúng con gấu đực. Thế là, kinh hoàng vì đau đớn và mê muội vì điên giận, nó mất hẳn sự sáng suốt của bản năng và tìm cách leo ngược thẳng lên đỉnh núi. Nhưng nó lại thôi ngay và đi tìm đường vòng có thể lên tới được, và con gấu cái đi theo nó.

Trên đường đi, nó nhỏ ngọn lao, nó hít hơi; chuyện cũ hiện lại trong kí ức. Nó cũng ít gặp con người, hình thù hắc ta không khiến nó phải ngạc nhiên hơn hình thù lũ chó sói hay lũ linh cẩu. Cũng vì những con người đó đều tránh xa đường nó đi; nó chẳng biết gì về những mưu mẹo cũng như cạm bẫy của họ, nó cũng chẳng hề quan tâm đến họ. Do đó, sự việc xảy ra hôm nay lại thêm bất ngờ và thêm rối ren. Trật tự tối mò, mọi sự vật bị xáo trộn; một sự đe dọa không rõ ràng bỗng nảy sinh từ đó. Và con gấu-hang-động lần mò qua những ngõ ngách, sờ soạng những lối dốc, hít thở thật trọng những làn hơi tản mát đó đây. Lâu dần, nó thấy mệt mỏi. Không có vết thương, có lẽ nó cũng chỉ giữ lại cái hồi ảnh mờ hồ sớm sẽ lặn lẽ vùi sâu trong tận cùng những thớ thịt và chỉ trỗi dậy khi gặp những tình huống tương tự kích động lên. Nhưng nhưc nhối đau đớn đã làm hiện trở lại, từng lúc, hình ảnh ba con người đứng thẳng trên đỉnh lèn đá, và ngọn lao nhọn sắc. Thế là nó gằm gừ và liếm vết thương... Rồi thì ngay chính cái đau đớn cũng không còn thức tỉnh hồi ức nó nữa. Con gấu không lờ lại chỉ còn lo tới việc kiếm miếng ăn quá vất vả. Chợt nó bắt gặp hơi con người. Ngực nó căng phồng vì tức giận. Nó báo cho con gấu cái lúc này đã đi kiếm ăn theo một nẻo khác, bởi vì chúng không thể sống nổi, nhất là trong những ngày giá lạnh, trên những vùng đất quá gần nhau. Sau khi đã xác định được vị trí kẻ thù cùng khoảng cách, chúng lập tức xông tới.

Trong khe đá nứt tối om, thoát đầu Naoh có cảm giác không có gì ngoài các bạn anh. Rồi bắt đầu nghe bước chân nặng trịch của những con thú, những luồng hơi thở mạnh hồng hộc: đôi gấu khổng lồ đã tiến nhanh hơn ba con người. Chúng có được thuận lợi ở thế thăng bằng, ở bốn cẳng bám chắc vào mặt đất tối om, ở cái mũi thính lướt nhanh trên dấu vết....

Luôn luôn, không người này thì người khác vấp phải một hòn đá, chúi xuống vì thụt vào một cái hố, đụng đầu vào một mỏm đá nhô ra trên vách, bởi vì họ vẫn phải mang theo linh kính những khí giới, thức ăn và mấy cái chuồng Lửa mà Naoh không thể bỏ lại.

Những ngọn lửa bò leo lét tận cùng trong ngách lõm nên không soi sáng được lối đi: ánh đỏ yếu ớt mờ dần lên phía trên và chưa đủ soi rõ những chỗ gồ ghề trên vách đá. Ngược lại, nó lại làm rõ ra đôi chút mây bóng người đương lẫn trốn.

- Nhanh lên! Nhanh lên! - Người chỉ huy giục.

Nam và Gaw thì không thể chạy thẳng một mạch. Và những con thú khổng lồ đã áp sát. Mỗi bước chạy lại nghe rõ hơi thở của chúng hơn. Mỗi lúc chúng cảm thấy kẻ thù đã gần hơn, chúng càng thêm hùng hổ, khi thì con đực khi thì con cái rống lên một tiếng. Tiếng rống vang vang dội trở lại trên vách đá. Naoh càng hình dung rõ hơn tầm vóc hộ pháp của vóc dặc chúng, cái vòng riết khùng khiếp, cái sức nghiền không gì cưỡng lại của hai hàm răng....

Phút chốc, hai con gấu chỉ còn cách dăm bước. Đất rung lên dưới chân Naoh, một khối lớn nặng cực kì sắp chồm lên sống lưng anh.

Anh quay mình, đối mặt với cái chết, anh lật nghiêng thật nhanh cái chuồng và hướng ánh lửa leo lắt vào một cái đồng lắc lư. Con gấu khựng ngay lại. Điều bất ngờ nào cũng thức tỉnh sự thận trọng ở nó. Nó nhìn chăm chú ngọn lửa nhỏ, thân hình rung rung trên cả bốn chiếc cẳng, kèm một tiếng nhi nhí gọi con gấu cái. Thế rồi, nó nổi khùng, quên tất cả, nó xông vào con người... Naoh đã bước lùi và, dồn hết sức mạnh, anh ném cái chuồng đá. Con gấu bị trúng mũi, một bên lông mày cháy sém; nó học lên một tiếng đau đớn, và trong khi nó đương quờ quạng, chàng lữ hành đã vượt được một quãng.

Một ánh sáng mờ xám lọt vào vách ngăm. Ba người Oulhmar đã thấy mặt đất: họ không còn loạng choạng nữa, họ chạy thật nhanh. Nhưng cuộc săn đuổi lại tiếp tục; hai con thú dữ cũng tăng tốc độ; nhìn thấy ánh sáng tăng dần, con trai Báo đốm lo ngại ra ngoài đất trống, tai họa lại càng nguy ngập hơn.

Con gấu khổng lồ đã lại tới gần. Mi mắt bỗng càng làm nó điên khùng thêm; mọi sự dè dặt đều vứt bỏ; máu dồn ứ lên đầu, chẳng có gì cản nổi cái đà hùng hổ của nó. Naoh nhận rõ trạng thái ấy qua hơi thở hồng hộc càng mạnh, những tiếng gầm đanh và ồm ồm.

Anh vừa định quay mình lại để xáp trận thì nghe tiếng Nam gọi. Người chỉ huy nhận thấy một mỏm đá cao nhô ra bó hẹp đường ngách lại. Nam đã lọt qua, Gaw đương men lách sang. Cái mỏm con gấu khổng lồ gầm gừ cách chừng ba bước thì vừa lúc Naoh, đến lượt mình, nghiêng vai lách lọt qua cái khe hẹp. Đương đà lao tới, con thú dữ đâm sầm vào và chĩa cái mõm đồ sộ của nó lọt qua khe đá. Nó hoác miệng, để lộ những thớt răng hàm và những chiếc răng nanh nhọn bén, nó rên một tiếng to và dài, vô cùng ghê rợn. Nhưng Naoh chẳng còn gì phải sợ nữa; bỗng nhiên anh có được một khoảng cách không thể vượt; gờ đá, vững mạnh hơn cả trăm con ma mút, bền lâu hơn cuộc sống hàng nghìn thế hệ, chặn đứng con thú khổng lồ lại cũng chắc chắn như là cái chết.

Người lữ hành cười gằn:

- Bây giờ thì Naoh mạnh hơn con gấu hộ pháp rồi. Anh ta có một cây chùy, một chiếc rìu và nhiều mũi lao nhọn đây! Anh ta tha hồ đánh con gấu mà con gấu thì hết đường đánh trả!

Anh vung cây chùy lên: Con gấu cũng đã nhận ra được những cây bẫy của đá tảng mà từ hồi nhỏ nó đã phải nhiều phen chống chọi. Nó rút được đầu ra trước khi con người đánh tới; nó lẩn vào sau gờ đá. Con giận vẫn bưng bưng, căng phồng lồng ngực và đập những nhất giạt mạnh trong hai thái dương, đẩy nó xông vào những hành động dữ dội. Tuy nhiên, nó không tự buông thả theo con giận: được một bản năng khôn ngoan dẫn dắt, nó không lãng quên những tình huống đã xảy ra. Từ sáng, đã hai phen, nó phải thừa nhận là con người biết làm cho đau

đón bằng những lối đánh kì lạ. Nó bắt đầu chịu theo số phận, nó tự tạo cho chính mình một công việc rầu lòng, sau này sẽ hướng nó xếp con vật đứng thẳng này vào loại những con vật nguy hiểm: nó cắn thù dai dẳng, nó một hai muốn tiêu diệt hẳn ta; nhưng nó không chỉ có độc hết sức lực và tinh khôn ra đối phó với hẳn ta, nó sẽ nấp rình và sẽ lợi dụng mọi sự bất ngờ.

Con gấu cái gầm gừ, không hiểu gì mấy về sự việc đã xảy ra, bởi vì chẳng có vết thương nào để tăng thêm sự tinh khôn cho nó. Vừa được tiếng kêu của con đực báo hiệu bảo nó phải thận trọng, nó dừng lại không tiến nữa, đoán chừng là đá đã giăng cạm bẫy gì đây; bởi vì chúng nó không hình dung được một tai họa đến với chúng nó lại có thể nảy sinh từ những sinh vật nhỏ ẩn sau vách quặt bên vách đá.

Chương IX - Lèn đá

Trong một lúc lâu, Naoh cứ hậm hực muốn đánh hai con thú dữ. Tim anh rộn lên vì căm giận. Và, mắt soi mói trong bóng tối nhờ nhờ, anh giờ cao sẵn sàng một ngọn lao sắc nhọn. Thế rồi, cũng vì con gấu khổng lồ vẫn không ló ra và con gấu cái đã lảng xa, anh cũng nguôi đi; anh nhớ ra trời cũng đã trưa và cần phải ra ngoài đồng bằng. Thế là anh nén phiền muộn mà tiến ra phía ánh sáng. Mỗi bước lại thấy sáng rõ thêm. Các ngách mở rộng và những người lữ hành kêu lên một tiếng trước những đám mây mùa thu bát ngát đang cuộn bay trên đỉnh bầu trời, dải đồi cứng thẳng, lởm chởm, đầy rẫy hiểm trở và đất bằng tít tắp.

Tất cả cái vùng này rất quen thuộc với họ. Từ hồi ấu thơ, họ đã rong ruổi qua những cánh rừng ấy, những đồng cỏ ấy, những chỏm đồi ấy, đã vượt qua những ao tù ấy, dùng chân nghỉ bên bờ con sông ấy hoặc dưới những lèn đá ấy. Chỉ hai ngày đường nữa, họ sẽ tới bờ đầm rộng, nơi nhưng người Oulhamr tụ lại sau những chuyến đi chiến đấu hoặc săn bắn, và là nơi mà câu chuyện truyền thuyết mịt mù xa xưa đã định đặt chỗ chôn rau cắt rốn của họ. Nam cười lên như một đứa bé; Gaw sung sướng vươn cao hai cánh tay, và Naoh im lặng, cảm thấy náo nức không biết bao nhiêu là cái gì đó khiến anh như đang có nhiều con người ở trong chính mình.

- Chúng ta sắp được gặp lại bây!

Cả ba người quả nhiên đã nhận thấy sự có mặt của bây. Nó trộn lẫn vào những vàng lá cành mùa thu, nó ánh lên trên mặt nước, và nó sửa đổi hình thù những áng mây trôi. Mỗi hình thái của cảnh quan đều khác hẳn một cách kì lạ với chững vùng ở xa kia, phía sau, trong cõi mênh mông phía đông nam. Họ chỉ còn nhớ lại những ngày sung sướng. Nam và Gaw vốn thường phải chịu đựng cách cư xử thô bạo của các đàn anh, những quả đấm của Faouhm đi liền với những cử chỉ hung bạo, giờ đây cảm thấy một sự yên ổn vô độ. Hai chàng trai nhìn một cách kiêu hãnh những ngọn lửa nhỏ nhoi mà qua bao nhiêu cuộc chiến đấu, mệt nhọc và đau đớn, họ đã giữ được cho sống. Naoh hồi tiếc đã phải hi sinh mất cái chuông của mình: một điều mê tín lơ mờ vẫn chập chờn trong sâu thẳm đầu óc anh. Thì đó, anh đã chẳng làm cho bật từ trong đó ra đó sao? Đã đành thế! Nhưng anh vẫn mong muốn, cũng như các bạn anh, giữ được một chút xíu cái sự sống chói lợi ấy mà anh đã đoạt được của bọn Kzamms.

Đi xuống đồng bằng thì vất vả. Mùa thu đã gây thêm nhiều những trận đất đá đất chuyển và những khe nứt rạn. Họ phải dùng rìu và ngọn lao để bấu vùi, chống đỡ. Thế rồi họ cũng vượt qua hết những chỗ hiểm trở và đặt chân lên đồng bằng, họ chỉ còn đi theo những nẻo đường bình thường và đã quen thuộc lắm rồi.

Trần đầy hi vọng, mọi giác quan của họ không phải quá căng để chú ý đến các sự việc nhiều không kể xiết đương bao quanh và rình chờ các sinh vật.

Họ thong dong đi cho tới hoàng hôn. Naoh nhắm một quãng sông uốn khúc làm chỗ nghỉ tối. Ánh mặt trời chết đi nặng trĩu tận đáy những đám mây. Một vầng sáng đỏ kéo lê thê, ảm đạm và buồn rười rượi, theo sau là tiếng chó sói hú và tiếng chó hoang rên rỉ kéo dài. Chúng kéo đi dằng dặc thành từng nhóm chập chờn rình đón ở lối ra những bụi rậm hoặc cửa rừng. Chúng đông quá thể khiến những người lữ hành ngạc nhiên. Chắc là ở những vùng gần đây đã có một đợt di tản nào đó của loài thú ăn cỏ, buộc chúng phải bỏ đi và tụ tập lại trên miền đất còn sẵn mồi này. Và ở đây, chắc là chúng cũng lại đã vét cạn rồi. Những tiếng la ồn ào chứng tỏ chúng đương bị thiếu đói; bước chạy của chúng lộ rõ sự hoạt động hối hả sôi sục. Naoh hiểu rõ phải dè chừng bọn này khi chúng đi rất đông và anh vượt nhanh thêm. Dần dần, chúng tụ tập thành hai đàn. Về cánh phải là lũ chó hoang, về cánh trái là bọn chó sói. Bởi chúng dồn theo cùng một lối, đôi lúc chúng dừng lại để dọa nhau. Bọn sói to lớn hơn, gáy căng lên và lực lưỡng, lũ chó hoang thì thể mạnh lại ở số đông. Bóng tối nuốt mất hoàng hôn chùng nào thì những đôi mắt lại bừng sáng thêm. Nam, Gaw, hoặc Naoh đều nhận rõ vô số những đốm sáng di chuyển như đom đóm. Nhiều lần, những người lữ hành đã đối phó lại những chuỗi tiếng hú bằng một tiếng hét chiến đấu dài, và rõ ràng là tất cả những đốm xanh ấy rùng mình lùi lại.

Thoạt đầu, bọn thú vẫn đi cách xa nhiều tầm lao; nhưng bóng tối càng dày, chúng càng sát lại gần; đã nghe khá rõ tiếng động êm mềm bước chân của chúng. Lũ chó hoang có phần liêu lĩnh hơn. Và ba con đã vượt lên trước ba người, chúng đột ngột dừng lại, chồm chồm lên và tru chói tai hoặc bò rạp một cách nham hiểm. Nhưng bọn sói thấy bị vượt thì cũng lo ngại; chúng ào ào xông lên cả bầy, tiếng sủa như xé, suýt nữa xảy ra ẩu đả. Bọn chó hoang đứng sát vào nhau, vững tin ở sức mạnh số đông lại hùng hực khí thế của kẻ thấy mình đã vượt lên trước, bất thần đương đầu. Bọn sói bồn chồn dữ dội đến xoắn cuộn lòng ruột. Và trong cái đám tro tàn cuối cùng của hoàng hôn, hai bầy thú chuyên dịch; những làn sóng thịt sống phập phồng, những tiếng tru dồn dài thành đợt.

Thế nhưng không phải xảy ra ẩu đả. Một số con vốn ít bám bầy, cứ tiếp tục cuộc săn đuổi, và hành vi gương mẫu của chúng đã thắng thế, được số đông dần dần noi theo. Cứ chạy song song, cái dòng chó hoang và cái dòng chó hằm hè nhau trong buổi đêm đói thiếu. Cuối cùng, cuộc bám sát dai dẳng ấy khiến mấy con người phải lo ngại. Trước phương trời tây tối đen, giữa bao nhiêu những thân hình thám hiểm, họ cảm thấy có cái chết.

Một tốp chó hoang vượt lên trước Gaw, lúc đó đi ở phía trái, và một con, to lớn ngang chó sói, dừng lại, nhe răng sáng ánh và chồm lên.

Chàng trai nóng mặt phóng luôn mũi dao cắm phập vào sườn con vật và nó quay cuồng, hú một tiếng dài; Gaw đập luôn một ngọn chùy cho chết hẳn.

Nghe tiếng kêu hấp hối, bầy chó hoang dồn tới ùn ùn: một sự gắn bó với nhau mạnh hơn ở lũ chó sói đã tập hợp chúng lại; và khi một con trong bọn chúng gặp nguy, có thể chúng dám đương đầu với cả những con thú ăn thịt cỡ lớn. Naoh lo ngại sự tấn công của cả bầy. Anh gọi Nam và Gaw lại gần, mục đích là dọa lũ thú vật. Đứng sát vào nhau, ba người lữ hành hợp thành một khối, lũ chó kinh ngạc kéo nhau quần vòng quanh. Chỉ cần một con liềm mạng xông vào, cả bọn hòa theo, và xương mấy người Oulhamr sẽ phơi trắng trong đồng đất bằng.

Đột nhiên, Naoh vung ngọn giáo. Một con chó hoang ngã nhào, ngực bị xuyên thủng. Người chỉ huy túm lấy hai cẳng sau con vật, ném ngay nó vào một nhóm chó sói đang xông đến từ bên phải. Con vật bị thương biến vào trong đó và mùi máu với cái mùi ăn sẵn đó đã kích thích cái đói, những con sói quây vào tranh nhau ngấu nghiến cái đồng thịt sống ấy. Thế là lũ chó hoang quên dứt ngay mấy con người và cả bầy nhảy xô vào bọn chó sói.

Nhân lúc cuộc lộn ẩu diễn ra dữ dội, những người lữ hành vắt chân lên cỏ phi nước đại. Một đám mù cho biết sắp tới con sông và Naoh chốc chốc lại nhận ra một ánh phản chiếu như gương. Hai hoặc ba lần, anh đứng lại để tìm hướng. Cuối cùng, trở vào một mảng xam xám đứng lù lù trần ngực trên bờ sông, anh nói:

- Naoh, Nam và Gaw coi khinh lũ chó hoang và chó sói!

Đó là một lèn đá lớn, vuông vức như một khối hộp và cao đến năm lần chiều cao con người. Chỉ có thể leo lên đó từ một phía. Naoh trèo lên rất nhanh bởi vì anh đã biết rõ lèn đá này từ rất nhiều mùa. Khi Nam và Gaw lên kịp anh, họ đứng trên một khoảng bằng phẳng, có nhiều bụi cây nhỏ và có cả một cây thông, đủ cho chừng ba chục người nghỉ ngơi thoải mái.

Xa kia, phía đồng bằng nhờ nhờ, lũ chó sói và chó hoang xâu xé nhau loạn xạ. Những tiếng ồn ào dữ tợn, những tiếng rên la dài xoáy vào không khí ẩm ướt. Ba người lữ hành yên trí tận hưởng sự yên ổn.

Củi réo, Lửa thè những cái lưỡi đỏ rực và phun những đám khói hung hung; một vàng sáng trải rộng trên mặt nước. Dưới chân lèn đá cô độc nổi rõ hai khúc bờ trống trải; lau sậy, liễu và sến chỉ mọc thưa thớt; nhờ thế, có thể nhận rõ mọi vật trong vòng hai chục tầm lao phóng.

Trong khi đó, các giống vật hoặc trốn tránh ánh sáng và ẩn nấp, hoặc bị thu hút mà tiến lại gần. Hai con cú vọ bốc lên từ một cây hoàng diệp liễu, với một tiếng kêu nặc mùi chết chóc; một đám dơi lượn vòng, một bầy sáo sậu hót hoảng lánh sang bờ bên kia; những con vẹt bị khuấy động vội bỏ bãi cây thưa mà bay vào bóng tối; những con cá dài nhô lên từ vực sâu giống như những làn hơi nước óng bạc, những mũi tên xà cừ, những đường xoắn màu đồng. Và vàng sáng đỏ sẫm còn soi lộ ra một con lợn rừng ục ịch, nó đứng dừng lại và gầm gừ; một con

hươu rậm sừng cao lớn, sừng lung rung rinh, cặp sừng rậm hắt về phía sau; cái đầu thâm hiểm của một con mèo rừng với đôi tai ba cạnh, cặp mắt vàng thau và hung dữ, hiện ra giữa hai canh tần bì.

Ba con người hiểu rõ sức mạnh của mình. Họ lặng lẽ ăn thịt nướng, hoan hỉ được sống trong hơi ấm của Lửa. Bầy dã gấu! Chiều ngày hôm sau nữa, họ sẽ được thấy dải nước của Đầm lầy mênh mông. Nam và Gaw sẽ được đón tiếp như những chiến sĩ: những người Oulhamr sẽ biết rõ lòng dũng cảm, mưu trí, đức nhẫn nại lâu bền của họ sẽ phải nể họ. Naoh sẽ được nhận Gammla là phần thưởng và sẽ chỉ huy tiếp sau Faouhm. Máu họ sôi sục hi vọng, và nếu sức tư duy có nông cạn thì bản năng lại mãnh liệt, tràn đầy hình ảnh sâu sắc và chính xác. Họ có sức thanh xuân của một thời kì mà sau này không còn bao giờ trở lại nữa. Cái gì cũng rộng lớn, cái gì cũng mới lạ... Chính tự họ chẳng bao giờ cảm thấy sự tận cùng của bản thân họ: cái chết là một huyền thoại ghê rợn hơn là một thực tế; họ chỉ sợ nó một cách đột ngột, trong những giờ phút ghê gớm; thế rồi nó xa đi, nó mờ đi, nó biến đi trong thâm cùng sinh lực họ. Nếu những sự rủi ro đều dữ dội, nếu chúng đổ xuống không thương tiếc cùng với con thú, cái đói, cái rét, những đau đớn lạ kì, những thiên tai, thì ngay sau khi nó đã đi qua, họ lại chẳng còn e ngại gì nó nữa. Chỉ cần họ có thức ăn và chỗ trú ẩn, cuộc sống lại tươi mát như dòng sông...

Một tiếng gầm rạch xé bóng tối. Con lợn lòi lao nhanh; con hươu rậm sừng chồm lên, co dúm, cặp sừng ngả hẳn lên gáy, và hàng trăm thân hình đã phải phập phồng lo sợ. Trước tiên là gấu đám hoàn diệt liễu, một bóng hình mờ thoảng; rồi, một bóng đen lắc lư mà sức mạnh toát rõ trong từng cử chỉ; một lần nữa, Naoh lại nhìn thấy con sư tử khổng lồ. Tất cả đều trốn chạy sạch. Nỗi cô đơn thật là vô bờ. Con thú khổng lồ bước đi vẻ lo lắng. Nó hiểu rõ sức mạnh, sức nhện, cách đánh hơi thính, sự thận trọng, những mảnh khóc không kể xiết của những con vật mà nó phải vồ cho được. Miền đất này, nơi đây giống nòi nó hầu như đã tuyệt diệt, rõ ràng là không được ấm áp mà lại quá xác xơ, nó phải luôn luôn cố gắng đến kiệt sức mới sống được. Luôn luôn con đói giày vò cái bụng lép kẹp. Họa hoằn lắm mới thấy chúng đi cặp đôi: những vùng đất có đủ môi nuôi sống cả cặp ngày càng hiếm hoi, ngay cả ở xa kia, phía mặt trời mọc hoặc trong những thung lũng nắng nóng. Và con thú sống sót đương rình mò trên miền đất bền. Đầm lầy mênh mông sẽ không để lại một mụn nổi dãi nào.

Mặc dầu lên đá cao và khắp khênh, Naoh cũng cứ cảm thấy ruột quặn lại. Anh xem xét lại và tin chắc rằng Lửa sẽ bảo vệ cái lối đi lên chật hẹp, anh nắm chặt cây chùy và ngọn lao; Nam và Gaw cũng đều sẵn sàng chiến đấu; cả ba người nép mình ẩn kín vào lèn đá.

Con sư tử khổng lồ đứng lại; nó thu mình trên bốn cẳng lực lưỡng và ngó trên trên cái vầng sáng trên cao kia đang khuấy động bóng tối như một ánh hoàng

hôn. Nó không nhầm lẫn với ánh mặt trời và càng ít hơn nữa với cái ánh sáng lạnh lẽo cứ quấy rầy nó trong khi mai phục. Nó như mơ hồ thấy lại những vật lửa ngón ngấu cánh đồng cỏ, một cây cao bị sét đốt cháy bùng bùng, hoặc cả những đồng lửa của con người mà đôi lúc nó cũng đã lượn sát, đã lâu lắm, trong những miền đất ở đó nó liên tiếp bị đày ải đi xa do nạn đói, lũ lụt dâng lên hoặc rút đi đã khiến cho nó không sao sống nổi. Nó ngần ngừ, nó gằm gừ, nó quát đuôi dữ dội, rồi nó lại cất bước tiến lên và đánh hơi những làn thoang thoang. Những làn hơi này loãng lảng bởi vì đã bốc lên cao rồi tản rộng ra trước khi chìm dần trở xuống, con gió nồm nhẹ đưa chúng về phía sông. Con thú dữ thoáng bắt thấy hơi khói, mùi thịt nướng càng thoang hơn nữa, và chẳng bắt được chút nào hơi người, nó chỉ nhìn thấy những vết sáng nhảy bập bùng, với những làn chớp đỏ và vàng bùng lên, dịu xuống tủa thành những chớp nồm, chảy dài thành từng dải, lẫn lộn vào trong bóng tối đột ngột do khói che. Chẳng có kí ức về con mồi nào cũng như về một động tác đánh nhau nào đó có thể khớp vào đó được, và con thú đàn độn, ngao ngán một nỗi sợ hãi rầu rầu, há to miệng rộng hoác và từ cái hang của chết chóc đó phát ra một tiếng rống ồm ồm. Naoh nhìn thấy con sư tử khổng lồ đi xa vào trong những bóng tối mịt mù, ở đó nó mong còn có thể rình bắt con mồi.

- Không còn một con vật nào có thể đánh lại chúng ta! - Người chỉ huy reo lên với một tiếng cười thách thức.

Từ này, Nam đã giật mình. Quay lưng vào bếp lửa anh đưa mắt dõi ra xa, ở bờ bên kia, một ánh phản chiếu nhảy nhót trên sóng gợn, xuyên trong những cây liễu và những cây sung. Và anh thì thào, tay chỉ thẳng:

- Con trai Báo đốm, có người đến kia!

Có cái gì đó đè nặng lên ngực người chỉ huy, và cả ba người tập trung quan sát. Nhưng cả hai bên bờ đều vắng tanh, họ chỉ nghe có tiếng nước vỗ vào bờ, họ chỉ nhận thấy những con thú, những đám cỏ và những cây cao.

- Nam có trông nhầm không? - Naoh hỏi.

Anh chàng trai trẻ trả lời, vững tin vào mắt mình:

- Nam không thể nhầm... anh ta đã thấy đúng là thân hình con người, trong đám cành liễu... Họ có hai người.

Người chỉ huy không còn chút nghi ngờ nào nữa, trái tim anh thắt lại trong lo âu và hi vọng. Anh nói khẽ:

- Đây là miền đất của người Oulhamr. Những người Nam vừa thấy hẳn là bạn săn hoặc người thám thính do Faouhm cử đi.

Anh đứng hẳn lên; anh vươn cao cái thân hình đồ sộ của mình. Bởi lẽ cũng chẳng còn gì mà phải nấp tránh: bạn hay thù đều đã hiểu quá rõ ý nghĩa của Lửa. Anh gào to, sang sảng:

- Tôi là Naoh, con trai Báo đốm. Tôi đã lấy được Lửa đem về cho bầy người Oulhamr. Những người do Faouhm cử tới hãy ra mặt.

Hiu quanh vẫn y nguyên, không có gì khuấy trộn. Đến cả gió nồm cũng thiu thiu và cả cái tiếng ồn ào của thú dữ; chỉ có tiếng Lửa phàn phật và tiếng trong trẻo của dòng sông thì có vẻ tăng lên.

- Những người do Faouhm cử đi hãy lộ mặt ra! - Người chỉ huy nhắc lại – Nếu họ nhìn, họ sẽ nhận ra Naoh, Nam và Gaw. Hãy hiểu rằng họ sẽ được đón tiếp thân mật.

Cả ba người, đứng thẳng trước đám lửa hồng, hần nổi bóng lên rõ ràng không khác giữa ban ngày và cùng hô to tiếng gọi bầy Oulhamr.

Cả một sự chờ đợi. Nó cắn rứt trái tim ba người chiến sĩ; nó thật là lớn, với tất cả mọi sự khủng khiếp. Và Naoh gầm lên:

- Đúng là quân thù!

Nam và Gaw hiểu rõ điều đó và mọi niềm vui vụt biến. Tai họa lại càng cực khôn hơn khi nó đánh vào họ trong đêm nay, khi mà giờ phút trở về với bầy đã gần biết bao. Nó cũng lại rắc rối hơn bởi vì nó xuất phát từ những con người. Trên miếng đất sát cạnh Đầm lớn, họ không còn có thể linh cảm một sự gặp gỡ nào ngoài sự gặp gỡ với bầy họ. Hay là những kẻ đã đánh bại Faouhm vẫn tiếp tục tiến công bầy? Những người Oulhamr đã mất hẳn trên thế gian này ư?

Naoh nhìn thấy Gammla bị chiếm đoạt hoặc bị giết chết. Anh nghiêng rặng và cây chùy của anh đe dọa phía bờ bên kia. Thế rồi, căng thẳng, anh ngồi xồm trước đồng lửa, anh nghĩ ngợi, anh theo dõi...

Bầu trời đã rực sáng ở phía đông; trăng hạ huyền hiện ra nơi tận cùng đồng cỏ. Trăng đỏ ngẫu và mờ như ám khói, to tướng; ánh sáng còn yếu nhưng cũng len lỏi vào sâu tận cùng các ngách ngõ cùng đất. Cuộc chạy trốn mà người chỉ huy dự liệu hầu như không còn thực hiện được nếu những người đang ẩn nấp lại đông và nếu họ chẳng bầy mai phục.

Đương mãi mê suy nghĩ về những điều ấy, chợt Naoh rùng mình một cái mạnh, về mạn xuôi, anh vừa nhận ra một cái bóng bè bè. Dù nó đã biến đi hết sức nhanh vào bãi lau, anh cũng tin chắc như đinh đóng cột. Những kẻ ẩn nấp đó đúng là người Oulhamr, nhưng Naoh lại mong là Ân thật người hoặc bọn Lùn đỏ hơn. Bởi vì anh vừa nhận ra Aghoo rậm lông.

Chương X - Aghoo rậm lòng

Naoh sống trở lại, chỉ trong mấy nhịp đập tim, cái cảnh Aghoo cùng các em hẳn đứng vùng dậy trước Faouhm và hứa sẽ lấy được Lửa về. Đe dọa rục lên trong những cặp mắt tròn xoe, sức mạnh và hung bạo hòa vào cử chỉ của họ. Cả bầy lắng nghe họ mà run sợ. Mỗi người trong ba anh em đó đều đủ sức đương đầu với Faouhm to khỏe. Với thân hình cũng rậm lông lá như con gấu xám, những bàn tay to rộng, những cánh tay cứng như cành sồi, với mưu mẹo, tài khéo, gan dạ, một lòng gắn bó với nhau không gì phá vỡ nổi, thói quen hiệp đồng chiến đấu, họ tài giỏi ngang mười chiến sĩ. Và, nghĩ tới tất cả những người đã bị họ giết hoặc đánh cho què, căm hờn trào dâng khiến Naoh se lòng.

Làm thế nào để hạ cho được bọn ấy? Bản thân anh, con trai Báo đốm, có thể tự tin mình cân sức Aghoo: sau bấy nhiêu chiến thắng, anh đã hoàn toàn tin tưởng được vào chính mình; nhưng Nam và Gaw thì sẽ chỉ là những con beo đứng trước sư tử.

Sự bất ngờ, và bấy nhiêu xúc cảm nhảy múa trong đầu anh như thế, vẫn không làm chậm quyết định của Naoh. Nó cũng lẹ như bước nhảy vút của con hươu bị bắt gặp tại nơi trú ẩn.

- Nam chạy trước, - Anh ra lệnh - rồi đến Gaw. Mang theo giáo và lao, tôi sẽ ném chùy xuống cho các bạn khi các bạn tới chân lên. Tôi sẽ một mình mang Lửa.

Bởi vì anh không thể nào đành lòng bỏ lại ngọn Lửa đã đoạt được, mặc dầu anh đã có những hòn đá bí ẩn của người Wah cho.

Nam và Gaw hiểu rằng phải chạy nhanh hơn Aghoo và các em hẳn, không phải chỉ trong đêm nay, mà cho mãi tới khi gặp được bầy. Họ vội vàng nắm lấy những vũ khí dùng để phóng và chỉ một thoáng, Nam đã leo xuống phía chân lên cheo leo; Gaw theo sau cách hai chiều cao con người. Leo xuống vọt vả hơn leo lên vì có những vệt sáng chập chờn, những bóng tối bất chợt và họ cứ phải mò mẫm trong khoảng trống; phát hiện những khe nứt vô hình, dán chặt thân mình vào vách đá.

Khi Nam xuống gần đến nơi, một tiếng cú kêu vụt lên từ bờ sông; một tiếng hươu tác tiếp theo, rồi tiếng oác của một con vạc. Naoh đứng trên vạt đá phẳng, cúi nhìn xuống, thấy Aghoo vụt hiện trong đám cỏ. Hẳn lao tới tựa sấm sét. lát sau, hai em hẳn cùng hiện ra, đứa phía nam, đứa phía đông.

Nam vừa bắt đầu guồng chân trên đất bằng.

Ngay lúc đó, Naoh cảm thấy hết sức bối rối, không hiểu nên ném cây chùy xuống cho Nam hay gọi anh ta trở lại. Chàng trai này lanh lẹ hơn những đứa con trai của Oroc nhưng vì bọn họ tiến theo vòng cung về phía lên đá, anh ta sẽ ở

trong tầm phóng giáo hoặc lao. Người chỉ huy chần chừ chỉ một thoáng, anh gọi to:

- Naoh không ném cây chùy xuống cho Nam nữa... chỉ nặng thêm bước chạy, Nam chạy thật nhanh lên... chạy đến báo cho người Oulhamr biết là chúng tôi chờ bầy ở đây, cùng với Lửa.

Nam tuân theo, vô cùng run sợ, anh tự thấy mình quá yếu thế trước mấy anh em hung tợn nhà kia: anh chỉ khựng lại một thoáng mà họ đã lấn lên một đoạn đường. Chồm lên được mấy bước, anh vấp và loạng choạng phải lấy lại đà. Và Naoh thấy rõ nguy cơ tăng thêm, anh gọi ngay người bạn quay trở lại.

Và kia, bọn Rậm lông đã tiến đến gần. Tên lạnh lẽo nhất phóng ngọn giáo. Mũi nhọn đâm trúng cánh tay chàng trẻ tuổi vừa lúc anh ta bắt đầu leo trở lên; tên kia, hét lên tiếng kêu chết chóc rùng rợn, nhảy chồm tới Nam định đập nát anh ta. Naoh đã rình sẵn. Vung cánh tay hết sức dữ dội, anh ném một tảng đá: hòn đá tảng vạch một đường vòng cung trong bóng tối, đập gãy xương đùi tên địch làm hắn ngã nhào. Trước khi con trai Báo đốm kịp chọn một hòn đá khác, tên bị thương gào lên những tiếng cuồng giận, lấn ngay vào sau một bụi cây.

Thế rồi, tất thảy đều im ắng lạ lùng. Aghoo bước lại gần đưa em; hắn xem xét vết thương. Gaw giúp Nam leo trở lên đến bàn đá. Naoh đứng thẳng người trong ánh sáng lửa và ánh sáng trăng hòa trộn, hai tay nâng cao một tảng hoa cương sẵn sàng đập nát bọn khiêu khích. Tiếng nói của anh cất vang trước tiên:

- Những người con trai của Oroc không phải cùng một bầy với Naoh, Nam và Gaw hay sao? Có sao lại đánh vào chúng tôi như những kẻ thù?

Đến lượt Aghoo rậm lông đứng bật dậy. Sau khi rống lên tiếng kêu chiến đấu của mình, hắn trả lời:

- Aghoo sẽ đối xử với các người như là bạn nếu các người chịu nhường lại cho anh ta phần Lửa của mình, và như là những con hươu rậm sừng nếu các người từ chối điều đó.

Một tiếng cười gằn kinh khủng làm cho đôi quai hàm hắn hoác ra, ngực hắn mở rộng đến mức có thể đặt gọn cả một con beo vào trong.

Con trai Báo đốm gọi to:

- Naoh đã đoạt được Lửa ở quân Ăn thịt người. Anh ta sẽ chia Lửa khi anh ta gặp lại bầy.

- Chúng tao muốn có lửa ngay bây giờ... Aghoo sẽ được Gammla còn Naoh sẽ được nhận hai phần mỡ săn và những thứ được chia.

Con trai Báo đốm run lên vì cơn giận dữ bốc cao:

- Tại sao Aghoo lại có thể có được Gammla? Anh ta đã không biết cách lấy cho được Lửa! Các bầy người sẽ chế giễu anh ta...

- Aghoo khỏe hơn Naoh. Anh ta sẽ đâm thủng bụng các người bằng cây lao nhọn và đập vụn xương các người bằng cây chùy nặng.

- Naoh giết được con gấu xám và con cọp cái. Anh ta đã đánh thắng quân Ăn thịt người và những tên Lùn đỏ. Naoh chẳng sợ Aghoo.

- Thì Naoh hãy cứ xuống chỗ đất bằng dưới đây!

- Nếu Aghoo chỉ đến đây có một mình, Naoh xuống ngay lập tức để đọ sức!

Aghoo cất tiếng cười vang, âm âm như một tiếng rống:

- Không một tên nào trong bọn các người sẽ được trở lại Đầm nước lớn!

Cả hai người đều nín lặng. Naoh rùng mình mà so sánh vóc dạc mảnh dẻ của Nam và Gaw với thân hình khủng khiếp của lũ con trai Oroc. Thế nhưng chẳng phải là anh đã giành được thắng lợi đầu tiên đó sao? Bởi vì nếu Nam có bị thương thì một tên trong bọn chúng lại không thể đuổi theo địch thủ.

Máu chảy trên cánh tay Nam. Người chỉ huy lấy tro trong bếp lửa đắp lên và bọc cỏ bên ngoài. Rồi, trong khi đôi mắt tỉnh táo dõi theo tình thế thì anh cũng tự hỏi sẽ phải chiến đấu như thế nào. Không thể trông nhờ vào một sự sơ hở bất ngờ của Aghoo và các em hăn. Giác quan của chúng thật hoàn hảo, cơ thể chúng không biết mỏi mệt. Chúng có thừa mưu trí, sức lực, khôn khéo và nhanh lẹ; dù có chậm chạp hơn Nam và Gaw một chút, chúng hơn hẳn hai chàng trai về sức bền. Chỉ riêng con trai Báo đốm, nhanh hơn chúng ngay ở cái đà xuất phát, là có thể ngang với chúng về sức dẻo dai.

Tình huống cứ phác họa từng mảng trong đầu óc người chỉ huy và chấp nối những mảng ấy với nhau, bản năng đã tạo được cho chúng một mối liên kết. Do đó, Naoh nhìn rõ được diễn biến sẽ xảy ra của cuộc chạy trốn và cuộc đọ sức; anh đã hoàn toàn lao vào hành động trong khi bề ngoài anh vẫn cứ yên lặng ngồi xôm trong cái ánh sáng đồng thau. Cuối cùng anh đứng thẳng lên, một nụ cười mỉm tinh quái lướt qua trên mi mắt: chân anh gập đất như móng con bò mộng. Trước hết, phải dập tắt hẳn bếp Lửa, để bọn con trai Oroc, dù có chiến thắng, cũng chẳng thể có được Gammla, hoặc phần chia chiến lợi phẩm. Naoh ném xuống nước những cành củi cháy dở lớn nhất; cùng các bạn, anh giết Lửa bằng đất và đá. Anh chỉ giữ lại cuộc sống cho cái ngọn Lửa leo lắt trong một cái chuồng đá. Xong xuôi, anh cho xuống lèn một lần nữa. Lần này, Gaw mở đường. Tới khi chỉ còn cao chừng gấp đôi con người, anh ta sẽ dừng, trên một mỏm đá nhô ra khá rộng có thể đứng vững vàng và phóng giáo xuống.

Chàng thanh niên Oulhamr thực hiện lệnh của chỉ huy rất nhanh chóng. Tới cái đích đã định, anh kêu khê một tiếng để báo cho người chỉ huy biết.

Những đứa con trai Oroc đứng thành đội hình ra trận. Aghoo quay mặt thẳng vào hòn lèn lăm lăm ngọn lao trong tay; tên bị thương, đứng thẳng, dựa vào một cây nhỏ, nắm sẵn vũ khí; và đứa thứ ba, Roukh cánh tay đỏ, gần hơn bọn kia, đi đi lại lại theo đường vòng cung. Naoh đứng thẳng trên mái đá chìa ra từ bàn đá, khi thì cúi nhìn phía đồng bằng, khi lại vung mạnh một ngọn lao. Anh nhằm lúc Roukh bước lại gần hơn hết mà phóng vũ khí xuống. Ngọn lao vượt một khoảng

không gian xa khiến đưa con trai Oroc phải kinh ngạc, nhưng cũng còn phải đến năm bề cao con người nữa mới chạm được tới hần. Một hòn đá Naoh ném tiếp lại rơi còn gần hơn một chút. Roukh phá lên một tràng cười chế giễu:

- Thằng con trai Báo đốm quả là mù quáng và ngu xuẩn!

Đầy vẻ khinh miệt, hần giờ cao tay phải đang nắm chặt cây chùy. Với một động tác nhanh lén, Naoh cầm ngay một thứ vũ khí đã sắp sẵn trước; đó là một chiếc cần bặt mà anh đã học thành thạo cách dùng trong bầy người Wah. Anh vung vít và quay một vòng thật nhanh vũ khí đó. Roukh, yên trí đó chỉ là một động tác dọa dẫm, lại bước đi và cười gằn. Lúc đó, hần không còn hướng thẳng về phía lên đá, ánh sáng trở nên lấp lóa và hần không nhìn thấy mũi lao vọt tới.

Khi hần nhìn thấy thì đã muộn quá rồi: bàn tay hần đã bị đâm toạc hở khẩu [7]. Thét lên một tiếng điên dại, hần buông rơi cây chùy.

Thế là Aghoo và các em hần hết sức kinh hoàng. Tâm ngọn lao Naoh phóng tới đã vượt rất xa sự tính toán trước của chúng. Và bỗng dưng cảm thấy sức mạnh của mình bị sút đi trước một thủ đoạn bí ẩn, cả ba đều lùi lại; bây giờ Roukh chỉ còn cầm cây chùy được bằng tay trái.

Nhân lúc chúng đang sững sốt, Naoh giúp Nam leo xuống; bây giờ thì cả sáu người đều đứng trên đất đồng bằng, hết sức cảnh giác và sôi sục căm hờn. Ngay lúc đó, con trai Báo đốm chạy chéch về bên phải, lối thoát ra ở hướng đó rộng hơn và chắc chắn hơn. Mặt đó, Aghoo chặn đường. Đôi mắt tròn tròn rình dõi từng cử chỉ của Naoh, hần luôn luôn hết sức tài tình để tránh ngọn giáo hoặc mũi lao phóng tới. Và hần tiến dần lên, với hi vọng đối thủ sẽ hao dần vũ khí phóng vào chính hần mà không hiệu quả, trong khi Roukh vọt nước đại xông tới. Nhưng Naoh lùi lại, bề ngoặt thật bất ngờ và đe dọa tên thứ ba đương đứng chờ, chống một ngọn lao. Động tác ấy bắt buộc Roukh và Aghoo phải lượn sang phía tây; ngõ thoát lúc này rộng hẳn ra: Nam, Gaw và Naoh lao thẳng qua đó; bây giờ thì ba người có thể chạy luôn một mặt không còn sợ bị bao vây nữa.

- Bọn con trai Oroc không bao giờ có được Lửa nữa! - Người chỉ huy kêu lớn, tiếng vang dội. - Và Naoh sẽ được nhận Gammla!

Cả ba người sải dài bước chạy trên đồng bằng đã giải tỏa và chắc chắn là họ gặp được bầy mà chẳng phải đánh chác gì nữa. Nhưng Naoh hiểu rằng phải ngay trong đêm nay liệu một trận sống chết: hai tên Rậm lông đã bị thương. Bỏ lỡ keo này tức là để cho chúng kịp bình phục và tai họa sẽ ập tới ghê gớm gấp bội.

Trong giai đoạn đầu cuộc chạy dài, ngay Nam, mặc dầu bị thương, cũng giành được ưu thế. Ba người bạn đã vượt lên được hơn một nghìn bước. Đến đây, Naoh cho dừng lại, giao Lửa cho Gaw và bảo:

- Các bạn cứ chạy luôn không nghỉ, một mạch hướng về phía mặt trời lặn... cho tới khi Naoh theo kịp các bạn.

Họ tuân lệnh và cứ giữ vững tốc độ mà tiến, còn người chỉ huy chạy theo sau, chậm hơn. Một lúc sau, anh quay trở lại, đối mặt với cánh Rậm lông, giờ cần bầy lên đe dọa. Chờ cho chúng tới áp sát đã, anh chạy xéo về phía bắc vượt qua bên phải chúng rồi phóng nước đại về hướng sông... Aghoo hiểu ra. Hấn gầm một tiếng như sư tử rống và cùng với Roukh lao theo để trở lại cứu đỡ cho tên bị què. Trong tình thế thất vọng, hấn chạy nhanh cũng không kém Naoh. Nhưng vóc dạc hấn không kham nổi tốc độ ấy. Con trai Báo đốm thân hình thích hợp hơn với đà chạy, lại vượt xa thêm. Anh áp tới gần hòn lèn, bỏ xa bọn kia đến ba trăm bước và đứng mặt đối mặt với tên thứ ba.

Tên này sẵn sàng đón anh, hung hãn. Hấn phóng một ngọn giáo. Vì đứng không được vững vàng, hấn bị chệch đích và lập tức Naoh xông tới. Khí lực và tài nghệ của hấn thực ta, mặc dầu một chân bị què, còn đủ để đập vụn xương Nam hoặc Gaw. Để đánh lại anh chàng Naoh vạm vỡ, hấn đã dùng sức quá mạnh: ngọn chùy của hấn đập xuống mãnh liệt, phải đứng được cả hai chân thật vững mới không bị ngã, và thế là hấn chúi xuống, đúng lúc đó vũ khí của địch thủ giáng xuống và quật hấn ngã nhào.

Aghoo chỉ còn cách độ trăm trăm bước; Roukh, máu chảy từ bàn tay đã giảm sức ít nhiều và vốn cũng kém lanh lẹ, thì còn chậm chân hơn đến trăm bước nữa. Cả hai người ào ào đến đích như những con tê giác, lao theo một bản năng về nòi giống quá sâu sắc đến nỗi quên bằng mất những mưu mô của đối thủ.

Một chân dậm lên kẻ thua trận, con trai Báo đốm chờ, cây chùy sẵn sàng vung lên. Aghoo chỉ còn cách ba bước; hấn chồm tới đánh... Naoh vọt lẩn như chớp. Anh vọt thẳng tới Roukh với sức mạnh của con hươu rậm sừng. Bằng một động tác tuyệt kỹ, nắm chặt cây chùy trong cả hai bàn tay mà giáng xuống, anh gạt phẳng vũ khí của Roukh lóng ngóng vung lên chỉ bằng bàn tay trái, anh quật ngã luôn đối thủ thứ hai.

Rồi vẫn lẩn tránh trước Aghoo, anh gọi bảo hấn:

- Nay, các em của mày đâu cả rồi, con trai Oroc? Chẳng phải là chính tay tao đã quật ngã chúng như là đã quật ngã con gấu xám, con cọp cái và những tên Ăn thịt người đó ư? Và tao đây, mày xem đây, vẫn tự do như cơn gió! Chân tao nhanh nện hơn chân mày, hơi sức tao cũng dai bền như hơi sức con hươu đại cò.

Khi đã vượt lên trước rồi, anh đứng dừng lại và nhìn Aghoo tiến đến. Và bảo hấn:

- Naoh không muốn đánh nhau với Aghoo, nhưng bây giờ thì không thể tránh lẩn nữa. Chỉ đêm nay, một là mày chết, hai là tao chết.

Anh nhằm thẳng ngọn giáo vào con trai Oroc. Nhưng đối thủ của anh ta đã tỉnh táo tinh khôn trở lại, hấn chậm bước lại, chăm chú. Ngọn giáo vút trong không gian. Aghoo cúi xuống, mũi nhọn lướt cao quá đầu hấn.

- Bây giờ thì chính Naoh phải bỏ mạng! - Hấn tru lên.

Hắn không cần phải vội vàng nữa, hắn hiểu rõ rằng đối thủ hoàn toàn chủ động chấp nhận hoặc từ chối cuộc đọ sức. Nước bước của hắn ám muội và đáng gờm. Mỗi động tác của hắn lộ rõ là con vật thiện chiến. Sử dụng ngọn lao hoặc cây chùy, hắn gieo rắc cái chết. Mặc dầu các em hắn đã bị tiêu diệt, hắn cũng không e ngại gì người chiến sĩ to lớn và dẻo dăng, với hai cánh tay lẹ làng, đôi vai vững chắc. Bởi vì hắn mạnh hơn các em hắn và chưa hề biết đến sự thất bại. Chưa một con người, chưa một con vật chống lại được ngọn chùy của hắn.

Khi đã tới tầm, hắn quăng ngọn lao. Hắn làm động tác ấy bởi vì phải làm như thế, thừa hiểu rằng Naoh tránh cái mũi nhọn bằng sừng dễ như bỡn, và hắn chẳng chút ngạc nhiên. Và hắn nữa, hắn cũng tránh dễ dàng mũi lao của địch thủ.

Bây giờ thì chỉ còn những cây chùy. Cả hai người cùng giơ cao lên một lúc: cả hai chiếc đều bằng gỗ sồi. Chùy của Aghoo có ba mấu lồi, lâu ngày đã lên nước và ánh lên trong ánh trăng. Chùy của Naoh tròn hơn, không lâu đời bằng và ngả xám hơn.

Aghoo đánh trước. Hắn không giáng xuống hết sức, không thể đánh bằng cách đó mà mong phủ đầu con trai Báo đốm. Cho nên Naoh tránh không khó khăn và anh đập chéo lại luôn. Đối thủ vung chùy đón; gỗ sồi đập vào nhau kéo một tiếng “chát” dài. Thế là Aghoo nhảy chồm sang phải và chuyển nhanh tới bên cạnh sườn người chiến sĩ cao lớn: hắn sử dụng luôn miếng đòn chí mạng đã bao lần đập nát đầu thú dữ. Hắn đập vào chỗ trống và cây chùy của Naoh cũng vừa giáng xuống cây chùy của hắn, giáng mạnh đến mức ngay đến Faouhm cũng phải lao đao, đôi chân Aghoo vẫn đứng vững như trời trồng. Hắn vừa kịp bật lùi tránh.

Vậy là họ đứng trước nhau, mặt nhìn mặt, không chút thương tích, tưởng như họ chưa bước vào cuộc đọ sức sống chết. Nhưng thực ra, tất cả con người họ đã chiến đấu! Mỗi bên càng hiểu rõ thêm cái sinh vật khủng khiếp phía kia; mỗi người đều biết rằng chậm một li cho một động tác tất sẽ rơi vào cái chết, một cái chết tủi hổ hơn là cái chết do con hổ, con gấu hay con sư tử gây nên.

Aghoo lại lao vào cuộc đấu sức với một tiếng rú ồm ồm; tất cả sức lực như dồn vào cánh tay hắn bổ thương cây chùy không cần lựa miếng, quyết tâm đập vụn mọi sự chống đỡ. Naoh bước lùi, vung chùy lên cản. Anh gạt được cú đánh nhưng không tránh khỏi một mấu chùy rạch một vết rộng bên vai. Máu vọt ra, nhuộm đỏ cánh tay người chiến sĩ. Aghoo, tin chắc lần này nữa hắn lại xóa bỏ một cuộc sống mà hắn đã kết tội, vung cao cây chùy. Cây chùy bổ xuống dữ dội...

Đối thủ đã tránh được ngọn chùy và con trai Oroc quá đà, nghiêng chúi. Thét lên một tiếng rùng rợn, Naoh xuống tay. Đầu Aghoo rền lên như một khúc gỗ sồi, cái thân hình lông lá lão đảo; một ngọn chùy đánh tiếp quật ngã hắn bổ nhào xuống đất.

- Mày không có được Gammla đâu! - Người thắng trận quát lên. - Mày sẽ không còn được trông thấy cả bây, cả Đầm nước và không bao giờ mày được sờn thân xác mày bên Lửa nữa!

Aghoo vùng đứng thẳng dậy. Cánh tay phải lủng lẳng như một cành cây gãy, đôi chân hắn sụm xuống. Nhưng bản năng ương ngạnh rục lên trong đôi mắt và hắn lại nắm gọn cây chùy vào bàn tay trái. Hắn vung chùy lên một lần chót. Cây chùy chưa kịp hạ xuống đã bị Naoh đánh bật ra đến mười bước.

Và Aghoo chờ cái chết. Nó đã ở ngay trong hắn rồi; hắn không hiểu sự thất bại theo một cách nào khác; hắn hồi tưởng lại, kiêu hãnh, tất cả những gì mà hắn đã tiêu diệt trong các loài sinh vật trước khi chính hắn bị tiêu diệt.

- Aghoo đã đập nát đầu và tim những đối thủ của anh ta! - Hắn lầm bầm. - Anh ta không bao giờ tha mạng sống những kẻ nào đã dám giành với anh ta chiến lợi phẩm hoặc con mồi. Tất cả những người Oulhamr đều đã run sợ trước anh ta.

Đó là tiếng kêu từ bản tâm u tối của hắn, và nếu hắn có thể hoan hỉ trong sự thất bại thì hắn cũng sẵn sàng hoan hỉ. Ít nhất, hắn cũng còn hãnh diện về cái ác đức đã không bao giờ tha chết, đã luôn luôn đập tan cái cạm bẫy là sự hận thù của kẻ thua trận... Khi ngọn đòn chết giáng xuống, hắn không thốt một tiếng rên la; hắn chỉ rên rỉ sau khi tư duy đã mất đi.

Cả ba đứa con trai Bò Oroc vĩnh viễn không được trở về với bây người Oulhamr nữa.

Và dường như sức mạnh của những đứa con trai Oroc nhập luôn vào Naoh. Anh ngoảnh mặt nhìn ra sông, anh lắng nghe tim anh đập rộn rục. Thời gian thuộc về anh! Anh không còn phải thấy nó chầm dứt.

Chương XI - Trong thời kì mông muội xa xưa

Mỗi ngày, chiều tối, những người Oulhamr chờ đợi một cách kinh hoàng cái lúc mặt trời bỏ đi. Khi chỉ còn có những ngôi sao ở lại trên bầu trời hoặc khi mặt trăng chìm ngập trong mây, họ tự cảm thấy yếu hèn và khốn đốn kì lạ. Chen chúc nhau trong bóng tối một vòm hang hoặc dưới chân một vách đá chênh vênh, giữa giá rét và bóng đêm, họ mơ tưởng tới Lửa đã nuôi sống họ bằng hơi nóng của nó và xua đuổi những con thú hung dữ đáng sợ. Những người canh gác luôn luôn lăm lăm khí giới trong tay; chăm chú và lo sợ khiến đầu óc và tay chân họ rời rã; họ hiểu rằng họ có thể bị tóm gọn bất thành linh, trước khi kịp trở tay. Gấu đã cướp đi một chiến binh và hai người đàn bà, chó sói và báo đã tha mất mấy đứa trẻ; nhiều người đàn ông mang những vết sẹo do các cuộc đụng độ ban đêm.

Mùa lạnh đến. Gió bắc phồng những mũi giáo của nó. Những ngày trời trong, băng giá cắn rứt bằng những chiếc răng nhọn hoắt. Và một đêm, Faouhm, người chỉ huy, trong một keo vật lộn với sư tử đã bị bại tay phải. Bởi thế, ông ta trở nên quá yếu, khó bề giữ được uy thế trong việc chỉ huy: trong bầy càng thêm lộn xộn. Houm không còn muốn tuân lệnh nữa. Mouh tự coi mình là người cầm đầu của bầy Oulhamr. Cả hai đều có vây cánh; còn lại một số không đông vẫn trung thành với Faouhm. Tuy thế, vẫn không có những cuộc đánh lộn bằng khí giới. Bởi lẽ mọi người đều mệt mỏi, ông già Goun giảng giải cho họ thấy sự yếu hèn và tai họa sẽ gặp nếu chém giết lẫn nhau. Họ đều hiểu rõ ý ông già; trong những giờ khác tối tăm, họ xót xa nhớ tiếc những chiến sĩ thiếu mặt. Đã biết bao tuần trăng, họ không còn hi vọng được gặp lại Naoh, Gaw và Nam hoặc những người con trai Oroc. Đã nhiều lần, họ cử người đi thám thính; những người này đều trở về, không tìm ra được một chút dấu vết. Vậy là nghi hoặc đè nặng xuống đầu óc mọi người: cả sáu chiến sĩ ấy đã bỏ mình dưới móng vuốt thú dữ, dưới lưỡi rìu của con người hoặc đã rũ xương vì đói? Bầy người Oulhamr không còn mong được trông thấy bùng lên ngọn lửa cứu trợ nữa!

Mặc dầu phải chịu những nỗi khổ cực đau đớn còn nặng hơn ở cánh đàn ông, chỉ có những người đàn bà là còn giữ được một niềm tin thầm kín. Sự kiên trì chịu đựng vẫn bảo vệ cho nòi giống, luôn luôn có sẵn ở họ. Gammla thuộc vào nhóm những người kiên nghị nhất. Giá rét hoặc đói thiếu đều không thể giảm sút sức trẻ của cô. Mùa đông giúp cho làn tóc dài thêm và cô nàng quần quanh vai như bờm sư tử. Cô cháu gái của Faouhm có một hiểu biết sâu sắc về cây cỏ. Trên đồng cỏ hoặc trong bụi bờ, dưới lùm cây cao hoặc giữa đám lau sậy, cô biết cách tìm ra những củ, những quả, nụ nấm lạnh nuôi sống con người. Thiếu cô, lực sĩ Faouhm khó sống nổi trong cái tuần mà vết thương bắt buộc ông phải nằm dài trong tận cùng hang đá, lả đi vì mất nhiều máu. Lửa, đối với cô hình như không

quá cần thiết cho bằng đối với những người khác. Tuy vậy, cô vẫn say sưa mong muốn có nó và vào những chập tối, cô thường tự hỏi xem Aghoo hay là Naoh sẽ đem được Lửa về. Cô nàng sẵn sàng ngoan ngoãn phục tùng: lòng tôn kính người mạnh nhất đã thấm sâu vào mỗi thớ thịt của cô; bản thân cô không hề quan niệm được rằng mình lại có thể từ chối không nhận làm vợ người chiến thắng, nhưng cô biết rằng với Aghoo thì cuộc sống sẽ cực nhọc hơn.

Thế rồi, tới một buổi chiều có những báo hiệu đáng sợ. Gió đã cuốn tan sạch mây. Gió lướt trên những đám cỏ héo và trên những thân cây đen ngòm, rít lên những hồi dài. Một vầng mặt trời đỏ ngầu, lớn rộng như ngọn đồi sừng sững ở phía tây, còn chiếu sáng cảnh quan. Và, trong buổi hoàng hôn sắp biến sâu vào khoảng thời gian vô tận, bầy người tụ tập lại, rùng rợn hãi hùng. Nó sao mà yếu đuối, nó sao mà ảm đạm! Biết bao giờ mới trở lại những ngày mà ngọn Lửa gầm gừ và ngón ngấu những súc củi, và thế là một mùi thơm thịt nướng bốc lên trong chiều tà, một niềm vui nhập vào mọi cơ thể; bọn chó sói rình mò lang thang khốn đốn, con gấu, con sư tử và con báo lảng xa cuộc sống sáng ngời đó!

Mặt trời lặn: ở phương tây trơ trụi, ánh sáng tắt ngúm không lóe lên chút nào. Và những con thú sống nhờ bóng tối đất đầu rình mò trên mặt đất.

Ông già Goun, cuộc sống khốn cực đã làm cho già thêm hàng bao nhiêu tuổi, thốt ra một tiếng rên rỉ buồn thảm:

- Goun đã được nhìn thấy những đứa con mình, và những đứa con của những đứa con mình. Chưa bao giờ Lửa lại vắng bóng trong bầy người Oulhamr. Vậy mà giờ đây chẳng còn có Lửa nữa... Và Goun sẽ chết mất mà không được trông thấy lại Lửa.

Cái hốc trong lèn đá mà bầy người Oulhamr trú ẩn gần giống như một cái hang. Gặp thời tiết êm dịu, có thể là một nơi trú ẩn tốt, nhưng lúc này thì gió bắc cứ quất thẳng vào ngực mọi người.

Goun nói thêm:

- Bọn chó sói và lũ chó hoang mỗi tối lại càng táo bạo hơn!

Ông trở những bóng đen lén lút cứ đông dần theo chùng bóng tối ập xuống. Những tiếng tru càng kéo dài và đe dọa hơn; đêm tối xua tới không ngớt những con vật đói meo của nó. Chỉ còn có những ánh hoàng hôn cuối cùng giữ tạm chúng lại ngoài xa. Những người canh gác lo ngại, đi lại trong không khí ngột ngạt dưới ánh sao lạnh lẽo...

Bỗng nhiên, một người trong bọn họ dừng lại và vươn đầu. Hai người kia bắt chước anh ta. Rồi người thứ nhất nói:

- Có người trong đồng bằng!

Cả bầy đều rùng mình. Cũng có những người vẫn không gạt nỗi lo sợ; niềm hi vọng làm căng lồng ngực nhiều người khác. Faouhm, nhớ rằng mình vẫn còn là chỉ huy, nhô ra khỏi cái vách đá trong đó ông đang tĩnh dưỡng:

- Tất cả các chiến binh đều phải khí giới sẵn sàng ngay! - Ông ra lệnh.

Trong giờ phút bối rối này, những người Oulhamr im lặng thi hành mệnh lệnh. Người chỉ huy nói thêm:

- Houm hãy đem theo ba thanh niên đi thám thính những con người đường tới đây!

Houm ngần ngừ, không hài lòng phải nhận những mệnh lệnh của một người đã mất hẳn sức chiến đấu của một cánh tay. Nhưng ông già Goun đã lên tiếng:

- Houm có đôi mắt của báo, cái tai của sói và tài đánh hơi của chó hoang. Anh ta sẽ biết rõ những người tới gần đây là quân thù hay là những người Oulhamr.

Thế là Houm và ba chàng thanh niên ra đi. Họ đi càng ra xa, thú dữ tập hợp lại theo vết họ càng đông. Không còn thấy bóng họ nữa. Rất lâu, bầy người chờ trông, khốn khổ. Cuối cùng, một tiếng reo dài xé rách màn đêm.

Faouhm nhảy chồm ra phía đồng bằng, reo lên:

- Những người đi tới đây là người Oulhamr!

Một xúc động mãnh liệt xuyên vào tất cả trái tim; ngay cả lũ trẻ con cũng vùng dậy. Goun nói lên ý nghĩ của mình và cũng là của mọi người.

- Phải chăng Aghoo và các em của hắn ta... hay là Naoh, Nam và Gaw?

Lại những tiếng kêu cuồn cuộn tới dưới những ngôi sao.

- Đúng là con trai Báo đốm! - Faouhm lăm lăm với một niềm vui thầm kín. Bởi ông ta e ngại tính hung bạo của Aghoo.

Nhưng phần đông thì chỉ nghĩ đến Lửa. Nếu Naoh đưa Lửa về, mọi người sẵn sàng cúi mình trước anh; nếu anh trở về tay không, oán hờn và khinh bỉ sẽ dâng trào đối với cái yếu hèn của anh.

Trong lúc đó, một toán chó sói dồn về phía bầy người. Hoàng hôn đã tắt hơi. Cái vệt sáng đỏ cuối cùng vừa mới tắt; những ngôi sao lấp lánh trong một bầu trời giá buốt. Ôi! Mong được nhìn cái con vật đỏ nóng ấm lớn lên, được cảm giác nó run rẩy trên ngực mà tay chân mọi người.

Cuối cùng thì cũng trông thấy Naoh. Anh xuất hiện đen sì trên cánh đồng xám và Faouhm gào ta:

- Lửa!... Naoh đem Lửa về!

Xúc động không tả xiết. Nhiều người đứng khựng lại, như bị giáng một nhát rìu. Những người khác thì lại nhảy chồm lên với cả một loạt tiếng hò la cuồng nhiệt - và Lửa kia rồi!

Con trai Báo đốm giờ Lửa ra trong cái chuồng bằng đá. Chỉ là một đốm đỏ nhỏ, một cuộc sống leo lét và một đứa bé cũng thừa sức cầm một hòn cuội đập một cái là chết giúi chết giụi. Nhưng mọi người đều hiểu rõ cái sức mạnh vô biên sẽ bùng ra từ cái vẻ yếu đuối đó. Hồn hên, tâm lặng trong nỗi lo lắng phải nhìn thấy nó tiêu tan đi mất, họ thu hình ảnh nó vào đây trong đôi mắt.

Rồi chuyển qua một sự huyền ảo cao độ đến mức lũ sói và bọn chó hoang phải khiếp đảm. Cả bầy người xúm đông xúm đò quanh Naoh với những cử chỉ khép nép, kính cẩn và sung sướng có chút e dè.

- Khéo mà giết chết Lửa! - Ông già Goun kêu lên khi ồn ào đã dịu bớt.

Mọi người đứng tránh ra. Naoh, Faouhm, Gammla, Nam, Gaw và ông già Goun họp thành cái hạt nhân giữa đám đông và cùng nhau tiến lại lèn đá. Cả bầy người thu góp cỏ khô, cành lá, cành khô. Khi bếp củi đã sẵn sàng, con trai Báo đốm gi sát cái đóm đỏ mảnh mai vào. Nó vồ ngay lấy mấy sợi cỏ khô, nó rít lên và cắn vào mấy nhánh lá, rồi nó gầm gừ và bắt đầu ngoạm vào những cành củi, trong khi đó, cái đường rìa những bóng tối bị đẩy lùi mãi, lũ chó sói và bọn chó hoang cũng lùi theo ra, ngổn ngang một nỗi sợ hãi bí ẩn.

Thế là Naoh quay sang phía Faouhm cao lớn, hỏi:

- Con trai Báo đốm phải chăng đã thực hiện trọn vẹn lời hứa của anh ta? Vậy thì người chỉ huy bầy Oulhamr có thực hiện lời hứa của ông ta không?

Anh nhìn Gammla đương đứng trong sáng lửa rực hồng. Cô gái lắc lắc vàng tóc rậm. Rung động một niềm kiêu hãnh, cô gái chẳng còn gì phải lo sợ. Cô cũng hòa vào trong sự chiêm ngưỡng mà tất cả bầy đã bao phủ cho Naoh.

- Gammla sẽ là vợ anh như là tôi đã hứa. - Faouhm đáp lại, giọng nhún nhường.

- Và Naoh sẽ chỉ huy bầy ta! - Ông già Goun mạnh dạn tuyên bố.

Già Goun nói lên điều đó không mấy may có ý muốn coi rẻ Faouhm cao lớn, mà chính là để loại trừ mọi hiềm khích mà ông thấy là nguy hiểm. Trong cái thời điểm mà Lửa vừa mới trở lại sống với bầy, chẳng một ai dám nói trái với ông già.

Một sự hưởng ứng nồng nhiệt đã dâng trào những bàn tay và những bộ mặt vòng lên như sóng biển. Nhưng Naoh chỉ thấy có Gammla: bộ tóc rậm dài, ánh mắt tươi mát, nói lên cái nét riêng của nòi giống; một sự bao dung sâu sắc dâng lên trong tim anh đối với con người sắp sửa trao cô gái cho anh. Tuy vậy, anh cũng hiểu rằng một người chỉ huy đã mang một cánh tay bại liệt thì không thể một hình điều khiển nổi những người Oulhamr. Và anh la lớn:

- Naoh và Faouhm cùng chỉ huy bầy ta!

Mọi người đều ngờ ngàng và tất cả đều im tiếng trong khi đó, lần đầu tiên Faouhm, con người mang trái tim tàn bạo, bỗng cảm thấy trong tim mình tràn ngập một niềm triu mến khó tả đối với người đàn ông không phải do chị hoặc các em gái mình sinh ra.

Thế nhưng ông già Goun xưa nay vẫn vô cùng tò mò hơn cả trong đám người Oulhamr, tỏ ý mong muốn được biết những chuyện đã xảy ra với ba chiến sĩ. Thì chúng cũng đương quấy trong óc Naoh, tinh khôi như vừa mới xảy ra ngày hôm qua. Thời kì mông muội xa xôi đó, từ vụng còn hiếm hoi, sự liên kết giữa các tù còn yếu kém, sức gợi cảm ngấn ngui, đột ngột và nồng nàn. Anh chàng lũ hành

cao lớn nói về con gấu xám, về con sư tử không lông và con cọp cái, về quân Ăn thịt người, về bầy ma mút, về lũ Lùn đỏ, về những Người-không-vai, về những Người-Lông-Biéc và về con gấu-hang-động. Tuy nhiên, anh bỏ sót, do nghi ngại và cả do khôn ngoan, không đi động đến điều bí ẩn về những hòn đá có lửa mà những người Wah đã bày bảo cho anh.

Tiếng gầm rít của những ngọn lửa bập bùng xác nhận câu chuyện. Nam và Gaw, bằng những cử chỉ dứt khoát, nhấn mạnh mỗi giai đoạn. Bởi vì đây là lời kể lại của con người chiến thắng, câu chuyện đi và những chỗ sâu kín nhất, nó làm cho những bộ ngực phải phập phồng.

Và Goun cất tiếng:

- Không có một chiến sĩ nào có thể so với Naoh trong thời cha ông chúng ta... và cũng sẽ không thể có trong thời con cái chúng ta, và cả trong thời những đứa con của con chúng ta!

Cuối cùng, Naoh nhắc đến tên của Aghoo; các cơ thể rung như những đại thụ trong gió bão. Bởi vì ai cũng gồm con trai Oroc.

- Vậy thế con trai Báo đốm trông thấy lại Aghoo vào lúc nào? - Faouhm cắt ngang, kèm một cái nhìn đượm vẻ cảnh giác vào bóng tối.

- Một đêm và một đêm nữa vừa qua. - Người chiến sĩ cao lớn trả lời.

- Những người con trai Oroc đã băng qua sông. Họ đã xông tới trước hòn lèn trên đó Naoh, Nam và Gaw trú chân... Naoh đã thắng!

Thế là im lặng tới mức không nhận ra cả những tiếng thở. Chỉ nghe thấy Lửa reo, gió bắc và tiếng một con thú dữ gầm ngoài xa.

- Và Naoh đã quật ngã cả ba! - Người lữ hành kiêu hãnh tuyên bố.

Đàn ông và đàn bà cùng nhìn nhau. Mọi người đều nhớ lại mình đã có lần run sợ trước ba anh em nhà đó. Ý đồ tranh chấp tắt hẳn trong tim những kẻ mạnh; những người yếu thì hòa cuộc sống của mình vào với cuộc sống của Naoh; những người đàn bà thì linh cảm sự lâu bền của nòi giống. Và Goun xương khô tuyên bố:

- Người Oulhamr chúng ta không còn phải sợ bất kì kẻ thù nào!

Faouhm nắm tay kéo Gammla và giúi mạnh một cách thô bạo cho cô gái ngồi thụp xuống trước người đã chiến thắng.

Và ông nói:

- Đó, nó sẽ là vợ anh... Từ nay, nó sẽ không còn nhận sự che chở của tôi nữa. Nó sẽ đi kiếm con mồi mà anh săn được, vác lên vai mang về.

Naoh đã đặt bàn tay lên Gammla, nhẹ nhàng đỡ cô gái đứng lên và thời gian vô tận trải dài trước mắt họ.

Câu chuyện này xảy ra cách đây khoảng mười vạn năm trước. Những người nguyên thủy vẫn ở theo bầy, sống chủ yếu bằng săn bắt và hái lượm. Nhưng con

người, hơn hẳn con vật là bởi họ đã có Lửa. Lửa nâng cao đời sống và cũng nâng cao bản chất người ở con người. Cũng chính vì thế mà kẻ thù thường rình rập tấn công và đoạt lửa của nhau. Đại văn hào M. Gorki đã đặt Đoạt Lửa vào danh sách - không dài - những tác phẩm cần phải cho trẻ em đọc để nâng cao hiểu biết về sự tiến hóa của nhân loại.

Hoàng Thái Anh

---

[1] Ma mút : loài voi cổ đại, lông dài, ngà xoắn, hơi khác loài voi ngày nay.

[2] Tức là mười.

[3] Bò Oroc: giống bò thời xưa, nay không còn nữa, to khỏe hơn giống bò ngày nay nhiều.

[4] Một cẳng tay dài chừng 0.5m.

[5] Người-ở-trên-cây: Người vượn.

[6] Kzams: Chi bộ tộc Ăn thịt người.

[7] Hồ khẩu: chỗ ngón tay cái dính với ngón tay trỏ.

THƯ VIỆN EBOOK **SÁCH MỚI.NET**

HÀNG NGHÌN ĐẦU SÁCH HAY
HOÀN TOÀN MIỄN PHÍ